

**SNTL:n Tiedeakatemian Karjalan filiaali
Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutti**

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

KARJALAN KANSAN RUNOT

I

Kalevalanaiheiset kerlovaiset runot

Kokoonpannut V. Jevsejev

**"Eesti Raamat"
Tallinn 1976**

8 NF

K 17

Toimittajat E. Laugaste

A. Beljakov

Kannen sommitellut I. Kudisiim

SISÄLLYSLUETTELO - СОДЕРЖАНИЕ

Alkulause	3
Предисловие	16
Vorwort	23
Kalevalanaiheet kertovaiset runot..	27

КАРЕЛЬСКИЕ РУНЫ I.

Калевальские эпические руны.

Составитель В. Евсеев.

Оформление И. Кудисийм.

Редакторы Э. Лаугасте и А. Беляков.

Художественный редактор М. Ваннас.

Технический редактор Л. Майдла.

Подписано в печать 28 У 1976.

Бумага 30 x 45 I/4.

Печатных листов 22,5.

Учетно-издательских листов 18,9.

Тираж 1200.

МВ - 03174.

Изд-во "Ээсти раамат", 200090 Таллин,

Пярнуское шоссе, 10.

Заказ № 766.

Типография ТТУ, ЭССР, г.Тарту, ул.Пялсони,14.

Цена I руб. 89 коп.

К 70700 - 365
М 901 (16) - 76

© Tarton Valtion Yliopisto, 1976

A l k u l a u s e

Liioittelematta voi sanoa, että Karjalan kansanrunot ovat sekä sisällöltään että muodoltaan erittäin arvokkaita. Siksi Neuvosto-Karjalassa vuosikymmenien aikana kerättyjen monilukuisten julkaisematta jääneiden eepillisten ja lyrillisten runotoisintojen akateemisella kokoelmalla on suuri merkitys. Niinpä oli monelta taholta toivomuksia saat-
taa tiedemiesten käyttöön runsas ja runorikas aineisto, joka on kertynyt vuosien mittaan Neuvostoliiton tiede-
akatemian Karjalan filiaalın arkistoon ja nauhoitear-
kistoon. Näistä aineksista koottuun julkaisuun myöhemmin
myös eestiläiset kansanrunouden kerääjät suostuivat liit-
tämään omat verratain vähäiset karjalaiset kansanrunous-
muistiinpanonsa. Siten on aivan luonnollista, että tämän
kokoelman toimittamiseen osallistui karjalaisia ja eesti-
läisiä tiedemiehiä.

Useimmat kokoelmassa esitettävien runojen lajit ovat
jossain määrin edustettuina E. Lönnrotin laatimassa ja ko-
ko maailmassa kuuluisaksi tulleessa karjalais-suomalaises-
sa kansalliseepoksessa "Kalevala", josta näin ollen voi
löytää sekä eepillisiä että lyrillisiä aineksia. Tämä
seikka lisää sitä erikoista mielenkiintoa, jota herättää
monissa Karjalan kylissä vielä nykyäänkin suullisesti esi-
tettävä kansanrunous, sen epiikka ja lyriikka.

Kansanrunojen eri lajien sisällyttäminen samaan ko-
koelmaan on selitettävissä sillä, että Elias Lönnrotin laa-
tima karjalais-suomalainen kansalliseepos "Kalevala" on-
kin kokoonpantu 1800-luvun alkupuolella kerätyistä kerto-
vaisista, hää- ja loitsurunoista ynnä muihin kansanrunojen
lajeihin kuuluvista toisinnoista, joten tiedemiehille on

tarkoituksenmukaista vieläpä A.R. Niemen ja V. Kaukosen tutkimusten jälkeenkin selitellä, minkälaisista aineksista E.Lönnrot kokoonpani "Kalevalan". Tämän yhteydessä tekstologiseen käsittelyyn on alistettava ei vain 1800-luvulla tehdyt muistiinpanot, vaan myös myöhemmät, sillä kaikki alkulähteet, joita E. Lönnrot käytti luodessaan kansalliseeposta, eivät nähtävästi ole säilyneet.

Tekstien tutkimista silmälläpitäen kokoelma alkaa, niinkuin suomalaisessa moniniteisessä SKVR-julkaisussa tavallisesti, "Kalevalanaiheisista kertovaisista runoista", mikä on kokoelmamme laajin osa.

Sekä temaattisesti että lajeiltaan kokoelmamme tämän laajimman osan ja muiden sen osien runotekstit ovat niin oikullisesti toisiinsa keriytyneet, että on suorastaan mahdotonta määritellä, kuuluuko kyseinen runo epiikkaan vai lyriikkaan. Monet niistä ovat vielä muuttuvassa, synkreettisessä tilassa, joten niitä eroittavan rajaviivan vetäminen on useimmiten tutkijan subjektiivisen maun varassa. Tässä tapauksessa jo meidän edeltäjillämme oli vaikeuksia määritellesään aiheiden mukaan erilajisia runoja, samoin kuin myöhemmin muistiinkirjoitettujen runojen luokittelu ei ole aivan helppoa. Silti on todettava näiden myöhemmin muistiinpanojen ja nauhurilla äänitettyjen runojen julkaisun välttämättömyys, vaikka niissä eri aiheet ja joskus eri lajeihin kuuluvat ainekset liittyvät samaan tekstiin. Näissäkin tapauksissa jokainen toisinto on julkaistava yhtenä kokonaisuutena samassa paikassa. Nämäkin eri aiheet ja eri lajeihin kuuluvat ainekset tutkija helposti löytää kokoelmaan liittyvien hakemistojen ja luetteloiden avulla.

Myöhempien muistiinpanojen julkaiseminen on tärkeä myös siksi, että rinnastamalla niitä aikaisempiin muistiinpanoihin kansanrunouden tutkijat voivat selvittää ja seurata eriaiheisten runojen kehitystä, nähdä millaisina ne ovat säilyneet meidän päiviimme asti. Mitä enemmän puolen-toista vuosisadan aikana kerättyjä runotoisintoja on niiden tutkijain käytössä, sitä varmemman kuvan voimme saada eepillisten ym. runojen syntymisestä sekä niiden toisinto-

jen varhaisista piirteistä, koska, ikävä kyllä, muinaisruno alkuperäisessä muodossaan ei ole säilynyt edes katkelmina.

Suuri osa erilajisista karjalaisten runojen toisinoista, joita E. Lönnrot ja muut suomalaiset kerääjät muistiinpanivat, on julkaistu vv. 1908-1948 arvokkaiden "Suomen kansan vanhojen runojen" monilukuisissa niteissä. Siinä julkaisussa on sekä suomalaisia että karjalaisia erilajisia kansanrunoja. Mutta runot, joita on kerätty neuvostokaudella Karjalassa, eivät luonnollisesti ole voineet joutua tähän julkaisuun.

Neuvostoliiton tiedeakatemian julkaisussa "Karelskije epitsjestije pesni", joka ilmestyi v. 1950 (kokoonpanijana oli tämän kokoelman tekijä), ei myös ollut tilaisuutta julkaista monia jo aikaisemmin kerättyjä arvokkaita toisintoja. Sen jälkeen Neuvostoliiton kansanrunousarkistot (enimmäkseen Karjalassa, osittain myös Estissä) täydentyivät vuosi vuodelta yhä uudemmillä Karjalan kansanrunojen muistiinpanoilla. Näin ollen tuli mahdolliseksi karjalaisten runojen uuden kokoelman julkaiseminen. Eikä tähänkään uuteen julkaisuun ole täydellisesti voitu valita painettavaksi kaikkia julkaisemmatomia muistiinpanojamme vuosilta 1927-1973.

Antaaksemme monipuolisemman kuvan runojen säilymisestä ja niiden esittäjistä kaikissa Karjalan kansallisissa piireissä on kokoelmaamme otettu myös toisintoja, jotka on kerätty vähemmän runorikkailta seuduilta. Toisaalta on joissakin tapauksissa jäänyt pois parempia toisintoja, joita on runsaasti kerätty runorikkailta seuduilta, jollei niissä ole huomattavia eroavaisuuksia jo esitettyihin toisintoihin nähden. Vaillinaisissa muistiinpanoissakin on usein havaittavissa runojen erikoispiirteitä, joita ei löydy monissa täydellisemmissä toisunnoissa. Yllämainitun periaatteen noudattaminen antaa jokseenkin selvän käsityksen Karjalan runojen levinneisyydestä, niiden alueellista erisyydestä. Niinpä runorikkailta alueilta muistiinkirjoitetuista runoista löytyy kokoelmassamme jopa yli kymmenen saman aiheen toisintoa, mutta muissa muistiinpanoissa ilmestyvissä ta-

pauksissa vain kaksi tai kolme samanaiheista runoa; niiden vertailun avulla selviää monia mielenkiintoisia tieteellisiä ongelmia.

Kokoelmaamme on otettu suurempien karjalaisten runolaulajien aikaisemmin julkaisemattomat toisinnot, samoin kuin myös eräät sellaiset jo painetut runot, jotka myöhemmin, muutaman vuoden kuluttua, on uudestaan muistiinpanantu tai äänitetty samoilta esittäjiltä.

Vaikka temaattisesti samanaiheisia runoja on jo julkaistu kokoelmassamme "Karelskije epitšeskiye pesni", niin silti uuden julkaisumme muistiinpanot usein eroavat aikaisemmin julkaistuista toisunnoista.

Eräissä tapauksissa, tosin harvoin, on otettu kokoelmaan vanhoista muistiinpanoista sellaisia runoja, jotka ilmestyivät vähän tunnetuissa julkaisuissa. Esimerkiksi ensimmäisen karjalaisen runojen kerääjän R. Bogdanovin jotkut muistiinpanot 20-luvulta painetaan uudestaan dialektologisesti hiukan oikaistuna.

Tähän voi sovittaa lyhyen katsauksen runonkeruun luonteeseen ja vaiheisiin Neuvosto-Karjalassa. Alunpanijan R. Bogdanovin jälkeen (joka teki vv. 1927-28 kertovaisten, loitsu-, hää- ym. runojen muistiinpanoja Vianan Karjalassa Kiestingin ja Kiimasjärven välillä sijaitsevilla kylillä) keruutyötä ovat vuosi vuodelta jatkaneet monet karjalaiset ja suomalaiset kansanrunojen kerääjät. Kuten näemme muistiinpanoista ja hakemistoselityksistä, toiset niistä (esimerkiksi V. Jevsejev) suorittivat useimpien vuosikymmenien aikana jatkuvasti ja säännöllisesti melkein kaikissa Karjalan piireissä eri lajeihin kuuluvien kansanrunojen tallentamistyötä; toiset taas (kuten P. Kuikka, E. Timonen, A. Stepanova ym.) keräsivät vuosien kuluessa moneen otteeseen karjalaista kansanrunoutta lukuisissa kylissä Vianan ja Aunuksen välillä; jotkut tutkijat osallistuivat satunnaisesti vain muutamiin keruumatkoihin. Satunnaisilla kansanrunojen kerääjillä alkuperäinen kirjoitusasu oli useinkin kirjava. Karjalan kirjakielen luomisvuosina jotkut tekivät muistiinpanojaan venäläisillä kirjaimilla ja jopa tavoitellen niitä kieliopillisia sääntöjä, joita yritettiin

ottaa kirjakielen perustaksi. Näitä tekstejä toimittajien ehdotuksesta oli päätetty korjata runonesittäjien paikallismurteiden mukaan.

Kompositioesikuvamme tätä kokoelmaa laatiessamme ovat olleet jossain määrin "Suomen kansan vanhojen runojen" jotkut niteet. Kuitenkin tämän arvokkaan suomalaisen julkaisun eri niteissä on havaittavissa tekstien erilaista systematisointia ja niistä puuttuu yhtenäinen toimitusmenetelmä murteellisesti vähemmän tai enemmän tarkkojen muisiinpanojen tapauksessa. Samoin ei ole noudatettu tarpeellista johdonmukaisuutta siinä tapauksessa, kun eriaiheisia runoja jaoteltiin ehdollisesti määrättyihin runojen eri lajien jaksoihin. Meidänkin kokoelmassamme säilyy jossain määrin muutamien runoaiheiden ehdollinen liittäminen vastaaviin lajien osiin. Siinä suhteessa julkaisijain edessä on toistaiseksi ylipääsemättömiä vaikeuksia. Kuitenkin tässä julkaisussa on yritetty joitakuita runoaiheita luokitella eri tavalla, ei niin kuin "Suomen kansan vanhoissa runoissa". Esimerkiksi olemme kokoelmassamme liittäneet tunnetun mytologisen eepillis-lyyrillisen runon "Suuri tammi" (Vienan neitoset) sen "Epiikka"-jakson ensimmäiseen varsinaiseen osaan "Muinais-eepilliset tai Kalevalan-aiheiset kertovaiset runot", kun tätä aihetta on käyttänyt E. Lönnrotkin laatiessaan maailmankuulun kansalliseepoksensa molempia, vv. 1835 ja 1849 ilmestyneitä painoksia. Muuten myös Eestissä julkaistuissa "rahvalaulud"-kokoelmissa ees-tiläinen "Nuttev tamm" on aina lajitettu ensimmäiseen varsinaiseen eepillis-lyyrillisten laulujen osaan.

Samoin poikkeuksena SKVR:n luokittelusta on ensimmäiseen varsinaiseen osaan otettu ne Tulensynty ja Raudansynty loitsujen toisinnot, joilla on kestävä kertovainen aihe. Muut näiden loitsujen toisinnot (joista puuttuu kertovainen aines) julkaistaan kokoelmamme varsinaisessa loitsujen osassa.

Tähän kokoelman ensimmäiseen niteeseen kuuluvat vain Kalevalan-aiheiset kertovaiset runot. Toiset, myöhemmin julkaistavat osat muodostavat kertovaiset ja historiallisen sekä kaikki muut Kalevalaista runomitaa noudattavat kansanrunojen lajit.

Siis kokoelmamme tekstit on luokiteltu ehdollisesti määriteltujen runolajien jaksoihin, mutta jokaisen osan sisällä runotoisinnot systematisoidaan kerääjien eri vuosina Karjalan kylissä tehtyjen muistiinpanojen tai nauhoitusten aikamerkinnän mukaan. Tällaista periaatetta on käytetty eräissä "Suomen kansan vanhojen runojen", niteissä, vaikka toisissa saman julkaisun osissa karjalaisia runoja on yrittetty luokitella myös aiheittain.

Kokoelmamme aineiston luokittelu runoaiheiden mukaan johtaisi ristiriitaisiin tuloksiin ja vaikeuksiin, sillä monissa julkaistavissa teksteissä on aivan eri tavalla kontaminoituja runoaiheita. Olisi jouduttu laatimaan monimutkainen ja sekava viittaus-systeemi kokoelman varsinaisten jaksosten sisällä ja kokonaisten runojen keinotekoinen pirstominen eri osiin sijoitettavina aihekatkelmina, koska ei ainoastaan kertovaisten, vaan muidenkin, esimerkiksi häärurujen funktio ja muut tekijät ajan kuluessa eri paikkakunnilla muuttuvat ja siitä syystä ilmenee huomattava eroavaisuus eri esittäjien välillä. Sitä paitsi jotkut neuvostoliittolaiset karjalaisten runojen kerääjät (samoin kuin jotkut suomalaisetkin kerääjät) unohtivat joskus tarkentaa muistiinpanoissaan määrättyjen runojen funktion ja osittain senkin takia on vaikeata systematisoida kokoelmamme aineisto funktion ja aiheiden mukaan.

Puhuttaessa kokoelmamme aineiston luokittelusta runojen erilajisten jaksosten sisällä vakavaksi tekijäksi on katsottava ei ainoastaan voimakas aiheiden kontaminaatio ja muut yllämainitut seikat, vaan myös se, että verrattain lyhyen aikajakson - vuosien 1927-1973 - kuluessa kerättyjä ja tähän asti julkaisematta jääneitä eriaiheisia ja erilaisia funktioita edustavia runoja ei löytynyt niin paljon, että olisi voitu näyttää täydellisesti Karjalan kansanrunouden taiteellinen rikkaus. Samoin on otettava huomioon sekin, että tässä noudatettu systematisointi kuvaa selvemmin myös karjalaisten kansanrunojen keruun ja esittämisen historiaa verrattain lyhyenä aikana.

Erilajisten runojen luokittelu johti siihen, että useinkin samana vuonna tallennetut esittäjän eriaiheet

runot määrätyn lajin sisällä ovat kokoelmassa vierekkäin, vaikka muissa lajien temaattisissa osissa tavataan saman esittäjän runoja. Tällaisen klassifikaation seurauksena luonnollisesti on se, että ne runojen toisinnot, joissa on sama juoni, sama aihe, joutuvat joskus eri paikkoihin. Mutta registerit, kertovaisten runoaiheiden hakemistot ja määrättyissä tilanteissa esitettävien runojen funktioluettelot kokoelman lopussa auttavat lukijaa selviytymään monilajisen aineiston käsittelyssä.

Kokoelmassa on kaksi varsinaista erilajisten runojen jaksoa - "Epiikka" ja "Lyriikka". Muutamien runolajien luokittelu on ehdonalainen, sillä usein on vaikea määritellä niiden kuuluvaisuutta määrättyyn jaksoon. Runojen funktion muuttuvaisuuden ja kontaminaation takia, samoin muista syistä monet runolajit ovat kiinteästi punoutuneet toisiinsa. Esimerkiksi työlauluissa ja loitsurunoissa niiden funktion kannalta on jotain yhteistä, mutta samoin eräissä kertovaisissakin runoissa on havaittu työlaulujen funktiota. Toisaalta aiheiden mukaan ja sekä rakenteellisesti että runokuvien yhtäläisyyden kannalta kertovaisten runojen, balladien ja historiallisten laulujen välillä on paljon geneettisesti kehittyneitä siteitä. Kuitenkin kertovaiset runot ja historialliset laulut ovat kokoelmassamme eri osina; ja kuten ylempänä jo mainittiin, muinais-epilliset tai Kalevalan-aiheiset runot (suomalaisessa moniniteisessä julkaisussa vakiintuneen tavan mukaan) on erotettu muista kertovaisista ja historiallisista runoista sekä balladeista. Lastenlaulujen eri lajit ovat ehdollisesti yhdistetty kertovaisten ketjurunojen, "lorujen" osaan. Kaikki nämä Kalevalan-aiheisten ym. kertovaisten runojen eri osat muodostavat "Epiikka"-jakson. Mutta kehtolaulut on liitetty eri ryhmänä toiseen varsinaiseen jaksoon - "Lyriikkaan", johon on ehdollisesti sijoitettu myös loitsurunot, työlaulut, piirileikki- ja karkelolaulut, rakkaus- ja perhelaulut, häälaulut, uudemmat paikalliset runomuodot ynnä muut eri lyyrillisiin lajeihin kuuluvat enemmän tai vähemmän levinneet kansanlaulut. Kokoelmassa on noudatettu toisintojen juoksevaa numerointia, erottelematta loitsuja ynnä muita lajeja

omaksi numerosarjاکseen. Myöhempien runoniekkojen neuvostojen sepitykset kuitenkin erotetaan omaksi osastokseen ja näiden myöhäisrunojen numerointi aloitetaan omalta luvultaan.

Kokoelman tekstit, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta, ovat rytmilliseltä rakenteeltaan niiden runojen kaltaisia, joita on käytetty aineistona "Kalevalaa" laatiessa. Tässä julkaisussa täytyykin olla oma paikkansa sellaisilla runolajeilla, joiden rytmi sijoittuu karjalaisten nelisäkeisten "tästäsuškojen" ja vaihtelevalla runomitalla esitetävien itkuvirsien väliin. Entisen Aunuksen läänin eteläosissa asuvien "liivikköjen" ja "lyydikkojen" Kalevalan-aiheisissa ja muissa kertovaisissa runoissa on vaihteleva runomitta ja runolajitkin näillä eteläkarjalaisilla ovat punoutuneet toinen toiseensa. Esimerkiksi monilla esittäjillä runossa "Sepän Ilmoillisen kosinta Hiitolassa" paitsi neljätahtista trokeeta voi tavata mitä erilaisimpia runojalkoja, sekä lyhyitä että pitempiä säkeitä. Kun vaihteleva rytmiikka tällä eteläisellä runoalueella on tyyppillistä, niin emme voineet heittää pois näitä Kalevalan-aiheisia kertovaisia runoja. Tässä kokoelmassa ei ole rajoitettu näyttämään vain sellaisia runoja, joissa on "puhdas" Kalevalan runomitta - neljätahtinen trokee.

Mitä myöhemmällä ajalla on muodostunut johonkin lajiin kuuluva runo tai mitä myöhempänä käänöslainana se on tullut muiden kansojen lauluvarastosta karjalankieliseksi lauluksi, sitä enemmän se poikkeaa kahdeksantavuisen trokeesäkeen runomitasta. Mutta suomalaisesta samoin kuin osittain eestiläisestäkin lauluperinteestä alkunsa saaneet karjalaiset runot säilyttävät silti hyvin kalevalaisen metriikan. Sellaisia ovat Eestissä (samoin Inkerissä) laajalti tunnettu, mutta Karjalassa erittäin harvinainen runo "Viron orja" sekä hiljattain Vienan karjalaisten lauluvarastoon eksynyt suomalainen balladi "Elinan surma". Tilanne on samanlainen Suomesta perittyjen lasten laulujen ynnä muihin lajeihin kuuluvien runojen tapauksessa.

Tällaisten myöhempien lainarunojen julkaiseminen kokoelmassamme antaa käsityksen siitä, miten Karjalan kansan-

runous on rikastunut ei ainoastaan omaperäisen runoperin-
teen kehittämisen tietä, vaan myös omaksumalla lännestä ja
idästä lainattuja lauluja. Siis lukija löytää tästä julkai-
susta alkuperältään sekä suomalaisia että venäläisiä, jopa
ukrainalaisia ja puolalaisia lauluja omaperäisesti karjalan
murteille tulkittuina. Nekin ovat eräiden tilapäisten aiheiden
synnyttämien ynnä muiden runojen joukossa eri osana.

Kokoelmaamme liittyvänä erillisenä ryhmänä kuten on jo
mainittu erottuvat miltei viimeisten karjalaisten runolau-
lajien eräät nykyaikaiset (uusiaihteiset) runot ja laulut,
jotka eivät ole ehtineet levitä laajempaan käyttöön eivätkä
missään suhteessa ole voineet kilpailla ammattirunoilijain
kirjoittamien laulujen kanssa. Luonnollisesti nämä eivät
enää ehtineet "hioutua" useamman sukupolven suussa, joten
sekä taiteellisesti että aiheellisesti ne ovat paljon hei-
kompia kuin perinteelliset runot, jotka - silloin kun al-
koivat levitä karjalaisten keskuudessa - olivat samoin vä-
hemmän kehittyneitä kuin "Karjalan renesanssiajan" laulut.

Tietysti kokoelman lyhyessä alkulauseessa on mahdo-
tonta analysoida Karjalan kansan runojen perinteellisesti
rikasta historiallista sisältöä tai niiden runomuotojen
taiteellisuutta. Julkaistavat runot puhuvat itse puoles-
taan. Ne on esitetty sellaisinaan kuin ne olivat vielä vii-
meisten vuosikymmenien aikana kansan suussa.

Kokoelmassamme on julkaistu Karjalan eri murteilla
esitettyjä runoja ilman käännöstä toiselle kielelle. Sille
lukijapiirille, joka ei pysty orientoitumaan tässä julkai-
sussa aakkosjärjestykseen sijoitettujen outojen karjalais-
ten sanojen selitysluettelon avulla suomenkielisine kään-
nöksineen, on avuksi venäjän- ja saksankielinen tiivistelmä.

Ei ole välttämätöntä tutustuttaa lukijaa kaikkiin Kar-
jalan murteiden foneettisiin erikoispiirteisiin, sillä tä-
mä julkaisu ei ole kielitieteellinen vaan folkloristinen.
Sitä paitsi monien runolaulajien kieli ei äänteellisesti
täysin vastaa heidän puhekieltään. Monissa teksteissä voi
löytää eroavaisuuksia muistiinkirjoituspaikan - piirin tai
kylän - jokapäiväisestä kielestä. Kaikki tämä johtuu alem-
pana esitettävistä syistä.

Kuten tunnettua, Akonlahden, Kostamuksen-Kenttijärven, Kiestingin, Latvajärven, Uhtuan ja Vuokkiniemen runoalueilla vallitsevia soinnuttomia konsonantteja k, t, p, s, š, č vastaavat muilla varsinaiskarjalaisilla sekä liivikköjen ja lyydikköjen runoalueilla soinnulliset konsonantit g, d, b, z, ž, dž. Tämä ero tavataan myös näiltä alueilta muistiin kirjoitetuissa runoissa. Mutta eräissä tapauksissa, kun avioitumisen tai muun syyn takia soinnuttomien konsonanttien alueella syntynyt runolaulaja on siirtynyt asumaan sinne, missä niitä vastaavat g, d, b, z, ž, dž, niin aina kin runoissa niiden esittäjällä säilyvät syntymäpaikan soinnuttomat konsonantit. Tämä runojen konsonantismi kuten myös muut niiden foneettiset erikoispiirteet on otettu huomioon kokoelmaa laatiessa.

Jos määrättyllä paikkakunnella muistiinpanu tai äänitetty runo ei aivan täydellisesti vastaa tämän seudun kiel-
tää, se johtuu siis runon esittäjästä. Näissä tapauksissa runonlaulajain hakemistossa mainitaan ei ainoastaan muistiinpanon paikka vaan myös runon esittäjän syntymäkylä.

Pääpiirteittäin runojen kielen fonetiikka eroaa vain vähän karjalaisten eri murteiden fonetiikasta. Ennen kaikkea tämä yhtäläisyys on ominaista runojen vokalismille. Julkaisumme teksteissä säilyvät ne vokalismin ominaisuudet, joita tavataan runolaulajien puhekielessä. Voi havaita, miten samat diftongit tai pitkät vokaalit almenevät sekä runoissa että niiden esittäjain puhekielessä.

Tässä ei voi olla mainitsematta eräitä runojen muotoopillisia ominaisuuksia, jotka poikkeavat jok'ainoan Karjalan kylän puhekielestä ja ovat oikeastaan keinotekoisia, aivan uusia morfologisia muodostuksia. Entisen Aunuksen läänin liivikköjen ja lyydikköjen kielelle ominainen inessivinpääte -s lähenee tämän alueen runoissa joskus vastavaa varsinaiskarjalaista inessivinpäätettä -ssa, -ssä; kun liivikköjen kielessä substantiivit usein päättyvät u, y vokaaleihin, jotka vastaavat varsinaiskarjalaisten substantiivien a, ä päätteitä, niin se on johtanut runoissa keinotekoisien inessivin päätteiden -ssu, -ssy muodostumiseen, joita ei ole yhdessäkään karjalan kielen murteessa.

Julkaistavien karjalaisten runojen sanastossa löytyy myös puhekielestä eroavia sanoja. Julkaisun loppuliite "Utojen sanojen selityksiä" antaa kuvan siitä, missä määrin runojen sanasto eroaa karjalaisten puhekielestä. On luonnollista, että runoissa on paljon sellaisia sanoja, jotka ovat vanhentuneet tai kokonaan hävinneet puhekielestä. Useimmin ne ovat lainasanoja varhaisvenäjän kielestä eikä puutu myös eräitä karjalan puhekielelle outoja lainasanoja suomen kielestä. Joitakuuta julkaistavien tekstien sanoja käytetään useammin kuin puhekielessä. Runokielen tyyli ja yleensä taidekeinot eivät ole aivan samanlaisia eri paikkakunnilta talletetuissa tai äänitetyissä runoissa. Tavallisesti saman esittäjän runot ajan mittaan eivät paljon muutu. Mutta jos eräiden runolaulajien aikaisempia muistiinpanoja verrataan heidän myöhempiin samojen runojen äänityksiinsä, niin näemme, että joskus ne eroavat huomattavasti. Siksi muutamissa tapauksissa tähän kokoelmaan on otettu kaksikin saman esittäjän samanaiheista, mutta toisistaan eroavaa runoa.

Muutama huomautus julkaisuumme valittujen runojen transkriptiosta, joka on sama kuin aikaisemmissa Neuvostoliiton tiedeakatemian Karjalan haaraosaston julkaisemissa karjalaisen kansanrunouden kokoelmissa. Konsonanttien liudennus merkitään teksteissä vain silloin, kun se ei ole ominaista kaikille karjalaisille kylille. Esimerkiksi liudennus sanoissa t'ämä tai nämä esiintyy vain muutamien karjalaisten kylien kielessä, muualla Karjalassa tällaiset sanat äännetään liudentumattomina. Sitä paitsi toista diakriittista merkkiä on käytetty suhukonsonanteissa š, ž, č, dž. Merkitsemättä jää konsonanttien assimilaatio sanan lopussa, joka syntyy seuraavan sanan alkukonsonantin vaikutuksesta. Vokaali ü merkitään suomalaisella y-kirjaimella. Isoja kirjaimia käytetään joka säkeen alussa niinkuin "Kalevalassa" ja "Suomen kansan vanhojen runojen" julkaisussa. Yhdyssanat ja sanoihin liittyvät partikkelit on kirjoitettu suomen kielen oikeinkirjoituksen mukaisesti. Lukusanat kirjoitetaan sanojen eikä numerojen avulla. Kun jotkut tekstit, joita säilytetään Karjalan ja osittain Eestin kan-

sanrunousarkistoissa, ovat foneettisesti epätrakkoja, niitä on hiukan muokattu kunkin paikkakunnan murteen mukaiseksi.

Jotkut vanhemmat muistiinpanot ovat tulleet ajan kuluessa paikoittain epäselviksi ja ne julkaistaan osittain katkelmina, ilman sotkuisia, jopa satunnaisia suorasanaisia selityksiä. Kokoelmaan ei lainkaan ole otettu sellaisia muun muassa Kalevalan-aiheisia suorasanaisesti sadun tavalla kerrottuja tekstejä, jos niistä puuttuvat runomittaiset säkeet. Suorasanaiset sanelun mukaan lisätyt esittäjän selitykset, proosakommentit on säilytetty runoissa koskemattomina (sulkumerkeissä). Kun suurin osa runoista on muistiinpantu ilman otsikoita, niin kaikki julkaisuumme valitut tekstit on vain numeroitu ja otsikot määritellään aiheiden ja temaattisten tyyppien mukaan.

Jokaisen runon lyhyissä kommenteissa on viittaus asianomaisten kansanrunousarkistojen numeroihin, keruu-aika, kerääjä, paikka sekä kertoja. Välttyäksemme turhilta toistoilta, eräät tiedot on annettu kokoelman loppuliitteissä vain kerran. Kaikkien runojen numeroinnin perusteella on laadittu erilaiset hakemistot (aakkosjärjestyksessä). Kokoelman loppuliitteessä on viitteitä saman esittäjän sekä nyt painettaviin että aikaisempiin, toisintoikin, mikäli niitä on julkaistu. Myös runojen kerääjät on annettu eri hakemistona, sillä joissakin teksteissä, kuten esimerkiksi R. Bogdanovin muistiinpanoissa, on jäänyt mainitsematta, kenellä runot on tallennettu, ja näin ollen nuo tekstit on numeroitu kerääjän mukaan. Tarpelliseksi osoittautui myös runojen keruupaikkojen - kylien luettelo, jossa osoitetaan, mihin Karjalan piiriin nykyisen piirijaon mukaan asianomainen kylä kuuluu. Jokaisen jakson loppuliitteisiin on otettu myös eri lajeihin kuuluvien runojen hakemistot niiden tematiikan, aiheiden ja funktioiden mukaan, mikä auttaa lukijaa pikemmin löytämään häntä kiinnostavan tekstin. Tämän yhteydessä on annettu hyvin lyhyesti runotoisintoa koskevia tietoja, joten vältytään samojen tietojen toistamiselta kommenteissa.

Kokoelmaan kuuluvat liitteenä myös suomenkieliselle lukijalle outojen karjalankielisten sanojen selitykset.

Liitteenä kokoelmaan U. Kolk ja T. Koski ovat laatineet muutamia erilajisten runojen nuottinäytteitä, joista kiitokset molemmille. Sävelmällisiä runotekstejä ei ole erotettu eri osastoksi, sillä tämä tekisi teoksen vaikeakäyttöiseksi. Liitteeseen kuuluvat myös venäjän- ja saksankieliset tiivistelmät erilajisten runojen sisällöstä. Kokoelman lopussa ovat lyhennyksien selitykset.

Teknistä apua julkaisun laatimisessa ja konekirjoituksessa olen saanut P. Kuikalta ja P. Lukinalta. Olen heille siitä kiitollinen. Lausun suuret kiitokset myös kokoelman toimittajille professori E. Laugastelle ja filologian lisensiaati A. Beljakoville, eräistä huomautuksista muillekin henkilöille.

Viktor Jevsejev

П р е д и с л о в и е

Многими учеными неоднократно высказывалось пожелание ввести в научный оборот неопубликованные записи вариантов рун, хранящиеся в фольклорном архиве и фонотеке Института языка, литературы и истории Карельского филиала АН СССР. Настоящее издание по существу и является публикацией этих материалов. В дополнение к ним здесь печатаются наши отдельные звукозаписи, оказавшиеся в фонограммном архиве Института русской литературы АН СССР, и некоторые записи эстонских фольклористов, полученные из фольклорных архивов Тарту.

Включение в один сборник рун разных жанров объясняется тем, что такие же эпические, лирические, свадебные, трудовые, заклинательные и другие виды рун в записях начала XIX века были использованы и соединены финским поэтом Э.Леннротом в единую сюжетную композицию в составленном им карело-финском национальном эпосе "Калевала". Чтобы получить более четкое представление о том, каким образом Э.Леннрот создавал причудливую мозаику этого эпоса из отдельных отрывков, взятых из разных вариантов рун, и что он внес в него своего, исследователь-текстолог должен располагать максимальным количеством записей рун не только начала XIX века, но и более позднего времени, так как не все источники, использованные поэтом, сохранились.

Публикация новых записей рун нужна также и для того, чтобы, сопоставляя их с ранее записанными текстами, ученые могли судить о путях развития карельской устной народной поэзии. Чем большее количество вариантов рун разных жанров, собранных на протяжении полутора столетий, будет в руках фольклористов, тем увереннее мы можем воссоздавать карти-

ну возникновения и последующих изменений эпоса и других жанров песенного фольклора в более ранние периоды, которые, к сожалению, не представлены даже фрагментарными записями.

Большая часть тех вариантов карельских рун разных жанров, из которых Э.Леннрот извлекал поэтический материал при составлении "Калевалы", издана с 1908 по 1958 год в "Suomen kansan vanhat runot", где в разных томах опубликованы как финские, так и карельские руны. Но руны, записанные советскими фольклористами, естественно, не могли войти в этот многотомник. В нашем академическом издании "Карельские эпические песни", подготовленном составителем данного сборника и изданном в 1950 году, также не было возможности опубликовать многие ценные тексты карельских рун, собранные нами к тому времени. Между тем в последующие годы фольклорные архивы научных учреждений СССР пополнялись все новыми и новыми записями рун.

Таким образом, появилась возможность подготовить новое издание карельских рун, содержащее варианты, отсутствующие в сборнике "Карельские эпические песни". Разумеется, не все неопубликованные тексты рун из записей 1927-1973 годов вошли в этот сборник. Для того, чтобы представить картину бытования рун во всех национальных районах Карелии, в сборник подчас включались даже сравнительно слабые варианты, записанные в бедных карельскими рунами местностях (например, в селениях верхневолжских карел), и в то же время в отдельных случаях исключались некоторые более полноценные тексты, выявленные в относительно богатых рунической поэзией районах, поскольку они уже представлены огромным количеством записей. Этот шаг оправдывается и тем, что варианты рун из местностей с более бедной песенной традицией иногда содержат специфические черты, отсутствующие в некоторых полноценных текстах. Соблюдение данного принципа может обеспечить достаточно полное представление о всем ареале распространения карельской песенной культуры, а не только о наиболее богатых центрах бытования рун. В связи с этим широко распространенные карельские народные руны представлены в сборнике более чем десятком вариантов, а менее популярные тексты лишь одним или двумя текстами. Необходимость публикации многочисленных вариантов рун

в таком академическом издании не нуждается в доказательствах.

Наиболее видные карельские рунопевцы советской эпохи представлены в сборнике не только их неопубликованными рунами, но и некоторыми повторными записями не печатавшихся вариантов их рун. В таких случаях как исключение печатаются заметно отличающиеся от ранее опубликованных текстов новые, чаще всего магнитофонные записи рун от тех же сказителей на аналогичные сюжеты. В единичных случаях допущена повторная публикация ранее напечатанного варианта, если он был помещен в малодоступном издании или если это диктуется другими соображениями. Например, некоторые эпические руны, записанные первым советским собирателем карельской народной поэзии Г. Богдановым, не без оснований нуждались в повторной публикации, тем более что издание 1930 года не во всем соответствует рукописям и диалектным особенностям речи сказителей.

В композиционном отношении в какой-то мере образцом при составлении нашего сборника было многотомное "Suomen kansan vanhat runot". Однако в разных томах этого издания обнаруживаются существенно отличающиеся принципы систематизации текстов и отсутствует единый подход при подготовке к печати записей рун, выполненных с различной степенью точности. Поэтому в нашем сборнике при классификации рукописных и магнитофонных материалов карельской народной поэзии мы пытались идти к намеченной цели несколько особыми путями.

Все тексты сборника размещены по песенным жанрам, но внутри каждого жанрового раздела отдельные произведения рунической поэзии карел систематизированы по времени их записи разными собирателями в многочисленных карельских селениях и деревнях. Такой же хронологический принцип распределения текстов рун по их собирателям принят в ряде томов упоминавшегося финского издания, хотя в томах с карельскими рунами предпочтение отдается соблюдению сюжетно-функциональной классификации опубликованных рукописей песен. Размещение материалов сборника по сюжетам эпических рун и функциям обрядовых и других песен привело бы к огромным трудностям из-за очень сильной контаминированности песенных текстов. Потребовалось бы

валась бы сложная система ссылок или искусственное расщепление контаминированных текстов на составные части и публикация отрывков одной руны отдельно друг от друга, иногда даже в разных разделах сборника, тем более что сами функции отдельных обрядовых и других песен нередко изменяются и различны у разных исполнителей. К тому же многие собиратели карельских рун по давней традиции, к сожалению, нередко забывали отметить функцию той или иной песни, чем также отчасти чрезвычайно затруднена систематизация рун внутри жанровой группы по сюжетно-функциональному принципу. Кроме сильной контаминированности текстов рун, существенным доводом в пользу хронологического размещения их записей является и то, что сборник содержит неопубликованные варианты, записанные советскими фольклористами за сравнительно короткий срок (1927-1972 годы), поэтому удалось выявить далеко не все многообразие карельской рунической поэзии, а по некоторым редким сюжетам неопубликованных записей за эти годы, к сожалению, и вовсе нет. С другой стороны, благодаря хронологическому принципу классификации текстов сборник все же отражает историю собирания и бытования карельских рун за отмеченный отрезок времени. Кстати, проведенная в сборнике систематизация рун разных жанров привела к тому, что внутри каждого раздела песни одного сказителя и записи одного собирателя чаще всего даны рядом. Поэтому неизбежно помещение вариантов рун на один и тот же сюжет или песен, выполняющих одну функцию, не в одном месте, а чересполосно, в пределах почти каждого жанрового раздела. Но и тут мы частично следуем примеру ряда других советских фольклористов, составителей сборников, в которых публикуется значительное количество вариантов и притом все разносюжетные песни одного сказителя оказываются рядом, и, соответственно этому, варианты песен на один сюжет попадают в разные места сборников.

Итак, строгое соблюдение сюжетно-функционального принципа систематизации текстов рун внутри каждого жанрового раздела в таком сборнике, как наш, практически почти недостижимо, поскольку в записях карельских рун отмечаются сложные контаминации сюжетов, а функции одних и тех же песен меняются и у разных сказителей различны, так что попытка применения этого

принципа приведет только к нарушению стройной структуры сборника.

В предлагаемом вниманию читателя сборнике имеется больше десятка разных жанровых разделов. Некоторые жанры выделяются несколько условно или объединяются в жанровые группы из-за трудности определения их границ, что также объясняется либо причудливой контаминацией сюжетов, либо изменчивостью функций песен, либо вообще взаимосвязью разных жанров рунической поэзии. Например, трудовые песни связаны с заклинательными рунами, исторические песни с эпическими. Но тем не менее исторические песни сосредоточены в отдельном от эпических рун разделе, руны с калевальскими сюжетами, согласно принятой традиции, отделены от других повествовательных песен, баллад, а трудовые песни даны отдельно от заклинательных рун. В разделе же песен, относящихся к детскому песенному фольклору, мы были вынуждены объединить материалы нескольких мелких жанровых групп и только колыбельные песни выделены отдельно. Само собой разумеется, что в сборнике имеются отдельные разделы лирических, свадебных и других обрядовых, а также игровых, хороводных песен с калевальской ритмикой, и лишь некоторые из них объединены в жанровые группы.

Сборник состоит из текстов, сохраняющих в целом (за отдельными исключениями) ритмический строй рун, использованных в "Калевале". Однако по своей метрике и строфике среди публикуемых материалов нашло и должно было найти свое место все то, что в жанровом отношении лежит между причитаниями и частушкой. Все эти разнообразные по жанру и частично по ритмике карельские руны взаимосвязаны в своем развитии, и даже в одном тексте (например, почти в любом варианте южнокарельской руны о кузнеце Ильмойллинене) можно отметить сочетание самых разных систем стихосложения. Поэтому в данном сборнике нельзя было ограничиться показом только рун с восьмисложным стихом "калевальского размера".

Чем более позднее происхождение имеет руна того или иного жанра или чем более поздним, переложением на диалекты карельского языка, заимствованием из устной поэзии других народов она является, тем более явные отклонения от восьмисложного хореического стиха встречаются в ней. Восходящие к

эстонской, а тем более финской песенной традиции карельские руны в основном сохраняют "калевальскую метрику". Таковы, например, редкая среди карел и широко известная в Эстонии руна "Viron orja" ("Работяга края Виро") или совсем недавно проникшая в репертуар отдельных карельских рунопевцев финская баллада "Elinän surma" ("Смерть Элины").

Публикация подобных заимствованных рун оправдывается тем, что в сборнике необходимо было показать не только тексты, характерные исключительно для рун Карелии. Поэтому читатель найдет в сборнике тексты рун как финского, так и русского и даже украинского и польского происхождения.

Разумеется, в кратком резюме невозможно осветить все богатство исторического содержания и поэтической формы карельских рун, но публикуемые здесь тексты говорят сами за себя.

Весь основной корпус сборника состоит из записей рун в оригинале на разных карельских диалектах, без параллельного русского перевода.

В целом фонетика языка рун мало отличается от звукового состава живой речи их исполнителей. Это касается прежде всего вокализма. В текстах рун, включенных в сборник, сохранены те особенности их вокализма, которые полностью соответствуют разговорной речи исполнителей. Это относится, например, к появлению различно оформленных дифтонгов и долгих гласных в одних и тех же словах рун у разных их исполнителей, а также в живой разговорной речи этих рунопевцев.

Впрочем, тут нельзя не отметить некоторые существенные морфологические отклонения от живой разговорной речи любого карельского селения, искусственно созданные в языке рун на основе фонетических соответствий, относящиеся не к данной, а совершенно иной морфеме.

В отношении языкового оформления рун, отобранных в сборник, надо учесть то, что некоторые тексты, хранящиеся в фольклорных архивах Карелии и Эстонии, записаны собирателями — финнами и эстонцами — без точного соблюдения фонетических особенностей того или иного карельского говора или диалекта. В таких случаях, например, в записях Т.Токпинена, Э.Гран, К.Луото, С.Нокелайнен, Х.Аабрамс и других, проведено диалектологическое редактирование текстов.

После каждого текста сборника имеется шифр, под которым он хранится в фольклорном архиве ИЯЛИ и фонотеке, а также отмечается время и место записи, кем записана руна. Перед текстом указывается, от кого он записан. Такие сведения, как год рождения рунопевца, во избежание излишних повторений, даются в указателе исполнителей рун. Из-за отсутствия в подавляющем большинстве записей рун их заглавий названия текстов рун даны составителем сборника по их сюжету или функции в соответствии с принятыми среди финских фольклористов наименованиями.

Кроме введения, в сборник входит научный комментарий, состоящий прежде всего из разных алфавитных указателей. Выше уже был упомянут указатель исполнителей рун. В нем, кроме года рождения, отмечаются номера вариантов рун данного сборника, записанные от каждого сказителя. В указателе исполнителей рядом со ссылками на публикуемые в данном сборнике руны было уместно сослаться на более ранние публикации (когда это имело место) записанных от них вариантов рун с библиографическими сносками. В связи с тем, что после каждого текста отмечается место его записи без указания района, потребовался особый указатель населенных пунктов, где рядом с названием села или деревни указывается район Карельской АССР, Калининской или Мурманской области. Отдельный указатель собирателей рун (с указанием номеров вариантов рун нашего сборника, записанных ими, и года их рождения) нужен, в частности, потому, что в некоторых случаях, как, например, у Г. Богданова, записи часто не сопровождаются названием исполнителя, и такие тексты без подобного указателя вообще могут оказаться неучтенными. Наконец, в комментарий сборника включается несколько сюжетно-функциональных указателей по разным жанровым разделам сборника, которые помогут читателю быстрее найти необходимый ему или интересующий его текст руны. Здесь же приводятся некоторые сведения этнографического характера. В скобках даются постраничные ссылки на анализированные по-русски в сборнике КЭП соответствующие сюжеты.

Свою пользу сослужит и приложение нотных расшифровок тех образцов рун разных жанров, которые выполнила Коски на основе магнитофонных записей.

В конце сборника дан список сокращений.

V o r w o r t

Mehrere Wissenschaftler haben den Wunsch geäußert, daß die nach ihrer Meinung wertvollen unveröffentlichten Aufzeichnungen und Tonbandaufnahmen der Runenvarianten, die im Folklorearchiv und in der Phonotheek des Instituts für Sprache, Literatur und Geschichte der Karelischen Abteilung der Akademie der Wissenschaften¹ der UdSSR aufbewahrt werden, in den Gebrauch der Forscher gelangen sollten. Die vorliegende Herausgabe ist hauptsächlich eine Publikation dieser Materialien. Sie werden durch einige vom Institut der Russischen Literatur der AdW der UdSSR uns zur Verfügung gestellte Tonbandaufnahmen und aus den Folklorearchiven von Tartu erhaltene Aufzeichnungen der estnischen Folkloristen ergänzt.

Die Aufnahme der Runen verschiedener Genres in eine Sammlung läßt sich dadurch erklären, daß ähnliche, wenn auch zusammengesetzte und stark bearbeitete epische, lyrische, Hochzeits-, Arbeits-, Zauberspruchs- und andere Lieder, aufgezeichnet im 19. Jahrhundert, vom finnischen Dichter E. Lönnrot für sein karelisch-finnisches Nationalepos "Kalewala" benutzt und von ihm in eine einheitliche Komposition vereint wurden. Um sich eine deutliche Vorstellung davon zu machen, wie E. Lönnrot eine bewundernswerte Mosaik dieser Epopöa aus einzelnen Runenfragmenten schuf, die aus verschiedenen Runenvarianten stammten, und um zu begreifen, wieweit das Epos seine eigene Dichtung ist, muß der Textologieforscher eine gewisse Anzahl der Runenaufzeichnungen nicht nur aus dem Anfang des 19. Jahrhunderts, sondern auch aus der späteren Zeit zu seiner Verfügung ha-

ben, da nicht alle von E. Lönnrot benutzten Quellen sich bis heute erhalten haben.

Die Wissenschaftler brauchen eine Publikation der neuen Runenaufzeichnungen, um sie mit den früher aufgezeichneten Texten vergleichend die Entwicklungswege der karelischen mündlichen Volksdichtung verfolgen zu können. Je größer ist die Anzahl der im Laufe der anderthalb Jahrhunderte angesammelten Runenvarianten verschiedener Genres, die dem Folkloristen zur Verfügung steht, desto sicherer können wir das Entstehungsbild und die späteren Veränderungen der Eposwerke und anderer Genres der Volksdichtung in der früheren Periode wiederherstellen, die leider nicht mehr vorhanden sind, auch in Bruchstücken nicht.

Der Überwiegende Teil der karelischen Runenvarianten, die E. Lönnrot als Quelle für das von ihm verfaßte Epos "Kalewala" gedient haben, wurde vom 1908 bis 1958 im finnischen vielbändigen Werk "Suomen kansan vanhat runot" veröffentlicht, das sowohl finnische als auch karelische Runen enthält. Doch die von den sowjetischen Folkloristen aufgezeichneten Runen wurden verständlicherweise in diese Sammlung nicht aufgenommen. Auch in unserer akademischen Herausgabe "Karelische epische Lieder", die der Verfasser der vorliegenden Sammlung zum Druck vorbereitet und im Jahre 1950 herausgebracht hat, konnten mehrere karelische Runentexte von hohem Wert, die zu jener Zeit angesammelt worden waren, nicht veröffentlicht werden. Inzwischen haben sich die Folklorearchive der UdSSR durch immer neue Aufzeichnungen bereichert. Auf diese Weise ist es zu einer neuen Ausgabe der karelischen Runen gekommen, die die in der Sammlung "Karelische epische Lieder" fehlenden Varianten enthält. Von den Aufzeichnungen der Jahre 1927 - 1972 sind selbstverständlich nicht alle unveröffentlichten Runentexte in diese Sammlung aufgenommen worden, eine kritische Auswahl des Stoffes wurde schon im Archiv der Folkloreaufzeichnungen und in der Phonothek getroffen. Um ein Bild von den Eigentümlichkeiten der Runen in allen nationalen Gebieten Kareliens zu geben, wurde in die Sammlung auch relativ schwache Varianten aus den runenarmen Gegenden einge-

schaltet, z.B. aus den karelischen Siedlungen am Oberlauf der Wolga. Gleichzeitig wurden einige wertvolle Texte beiseite gelassen worden, weil die runenreichen Gegenden, wo sie aufgezeichnet worden waren, ohnehin durch eine große Anzahl von Runenaufzeichnungen repräsentiert sind. Dafür spricht auch die Tatsache, daß die Varianten aus runenarmen Gegenden manchmal spezifische Züge aufweisen, die in den höheren Wert besitzenden Texten fehlen können. Dank diesem Prinzip kann der Benutzer sich eine erschöpfende Übersicht über das ganze Areal der Entwicklung der karelischen Liederkultur verschaffen. Aus diesem Grunde sind die meistverbreiteten karelischen Volksrunen mit mehr als zehn Varianten vertreten und die weniger populären mit einem oder zwei Texten. Die Notwendigkeit der Publikation zahlreicher Runenvarianten in einer akademischen Herausgabe bedarf keiner Beweise.

Die bedeutendsten Runensänger der Sowjetzeit sind in der Sammlung nicht nur mit ihren unveröffentlichten Varianten vertreten, sondern auch mit einigen wiederholten Aufzeichnungen ihrer ungedruckten Runenvarianten, obwohl auch andere Texte ihrer Runen auf dieselben Sujets schon früher in die Sammlung "Karelische epische Lieder" aufgenommen worden sind. In diesen Fällen werden ausnahmsweise die von den früher veröffentlichten Texten sich stark unterscheidenden neuen Tonbandaufnahmen der Runen von denselben Erzählern auf dasselbe Sujet gedruckt. Noch seltener, nur in einzelnen Fällen gibt es eine wiederholte Publikation einer früher gedruckten Variante, wenn es sich um eine wenig zugängliche Publikation handelt oder irgendwelche andere Gründe vorhanden sind. Z.B. bedürfen einige von dem ersten sowjetischen Sammler der karelischen Volksdichtung G. Bogdanow aufgezeichnete Runen aus verschiedenen Gründen einer wiederholten Publikation, insbesondere aber, da ihre Herausgabe im Jahre 1930 nicht immer mit dem Manuskript übereinfällt und den dialektalen Spracheigentümlichkeiten der von ihm aufgesuchten Erzähler nicht entspricht.

Als Vorbild der Komposition diente uns bei der Zusammenstellung der Sammlung die vielbändige Herausgabe

"Suomen kansan vanhat runot". Da aber in einzelnen Bänden dieses Werks die Systematisierungsprinzipien der Texte unterschiedlich sind und bei der Vorbereitung der Texte zum Druck eine einheitliche Einstellung fehlt, infolgedessen die Texte einen unterschiedlichen Präzisionsgrad bei der Aufzeichnung aufweisen, waren wir versucht, in unserer Sammlung bei der Klassifikation der handschriftlichen Aufzeichnungen und Tonbandaufnahmen der karelischen Volkspoesie das Ziel auf anderem Weg zu erreichen.

Alle Texte der Sammlung sind nach Liedergenres eingeteilt, aber in jeder Genreabteilung sind die Werke der Runenpoesie der Karelrier nach der Zeit ihrer Aufzeichnung von verschiedenen Sammlern in zahlreichen karelischen Siedlungen und Dörfern systematisiert. Dasselbe chronologische Prinzip der Einteilung der Runentexte nach ihren Sammlern wird in mehreren Bänden der oben erwähnten finnischen Herausgabe befolgt, obwohl in den Bänden, die die karelischen Runen enthalten, mit einer sujet-funktionalen Klassifikation versucht wurde. Die Einteilung des Stoffes nach den Sujets der epischen Runen und nach den Funktionen der rituellen und anderen Lieder wäre schwierig, weil sie stark kontaminiert sind.

KALEVALANAIHEISET KERTOVAISET
RUNOT

M. Karhujeva

1. Tuonelassa käynti, kanteleen synty,
kilpakosinta ja Lemminkäisen virsi

Oli vanha Väinämöini,
Vesti tiijolla venehtä,
Luati purtta laulamalla.
Uupu kolmie šanoa
Parrašpuuta pannešša,
Liitoksia liittäeššä.
Ei šuat veneh valmeheksi.

Läkäsi Tuonesta oriija,
Manalasta viäntimie.

Huhuo da heijaelou:

"Tuo venehtä, Tuonen tytti,

Laivoa, Manalan neiti!"

"Veneh tiältä tuotaneh,

Kun syy šanottaneh."

"Tuli miun Manalla šoatti."

"Kun ois tuli Manalla šoattan,

Tuliset ois vuattiet piällä."

Hiän huhuo da heijaelou:

"Tuo venehtä, Tuonen tytti,

Laivoa, Manalan neiti,

Vesi on miun Manalla šoatti!"

"Kun ois vesi Manalla šoattan,

Vetiset ois vuattiet peällä."

Heän huhuo ta heijsaelou:

"Tuo venehtä, Tuonen tytti,

Laivoa, Manalan neiti!

Veššin tiijolla venehtä,

Luajin purtta laulamalla,

Ei šuat veneh valmeheksi,

Läksin Tuonešta orijsa,

Manalasta viäntimiä."

Šai heän Tuonešta orat,

Manalasta viäntimet;

Šai venehen valmeheksi.

"Kenen šaisin šoutamah?"

Ois pirulla kolme poikua:

Yksi on rujo, toini on rampa,

Kolmaš on verišokie.

Pani vanhat šoutamah:

Vanhat šouti, piät vapisi,

Nenä joiku jouččenenena,

Hankot hanhena hačatti,

Tel'l'ot tetrinä kukerti,

Perä peippona vičerti.

Pani nuoret šoutamah:

Nuoret kerta vejällettih -

Silmän siintämättömäksi,

Korvan kuulomattomaksi;

Nuoret toini vejätettih -

Silmän siintämättömäksi,

Korvan kuulomattomaksi;

Nuoret kolmaš vejällettih -

Puuttu/ purši Väinämöisen,

Takeltu venopunoni.

Kačellah, keännelläh,

Onko kivellä, vain havolla,

Merenkoiran kokkaluilla.

Ei kivellä ei havolla -

Hauvin šuuren hartioilla,

Merenkoiran kokkaluilla.

Tuo oli nuori Joukahaini

Iski miekalla meryttä -
 Miekka kolmeksi palakši,
 Eikä hauki tietääkseh.
 Šepä oli vanha Väinämöini,
 Iski miekalla meryttä,
 Alla laijan langetteli,
 Eip ollut miekka tietääkseh,
 Hauki kolmeksi murukši;
 Keskimuru heilahteli,
 Hautamuru häilähteli,
 Peäpala käteh suatih.
 Kačellah, keänelläh,
 Mipä tuoštaki tulou,
 Viemmäpä šepänpajan!".
 Še oli šepä Ilmollini
 Luati šoitun šormillah,
 Poikkiipuolin polvillah,
 Ilon iččieh lähemmä.
 Šoittelou, šovittelou,
 Laulelou luajittelou:
 Nyt on šoitto šoitannalla,
 Nyt on laulut laulannalla.
 Mi oli mečän otusta,
 Šiivin kaksin lentäjäjä,
 Jaloin n'ellin juoksijua -
 Kaikki tultih kuulomah,
 Iluo tähyštämäh,
 Kuinka laulo Väinämöini,
 Ilosi Imartilaini,
 Vetehini veinemäntä
 Vetäyty vesikivellä.
 Ruskiehki ruuvikkoh,
 Kaunehehki kaislikkoh.
 Sisarekset ševottarekset
 Tultih šoittuo kuulomah,
 Iluo tähyštämäh,
 Kuinka laulo Väinämöini,
 Ilosi hyväšukuni.
 Kälykset punakätyöt,

Jo hyö tultih kuulomah,
 Iluo tähystämäh.
 Anni paukkujah pesöy,
 Rāpāhieh hiän räiskyttäy
 Utusen niemen nenäššä,
 Pitän portahan peässä.
 "Kun ollet kalani karja,
 Silloin uimahi ulevuu,
 Kun ollet lintukarja
 Sie lentämäh levie,
 Kun ollet vanha Väinämöini
 Pakinoilla painattauvu,
 Šanomilla šuahūštauvu!"
 Aina Annikki kyšyö,
 Tinarinta riitelöy:
 "Kunne läksit, Väinämöini,
 Ulkosit, Šuvannon šulho?"
 "Läksin lohta pyytämäh
 Tuonen muššasta jovesta."
 "Jo tunnen valehtelijan,
 Keksin kielahin šanojan;
 Toisin ennen miun isoni,
 Toisin valtavanhempani
 Läksi lohta pyytämäh
 Tuonen muššasta jovesta:
 Verkkuo oli venet täynnä,
 Laiivan täysi oli laskomista,
 Alla laiijan asruamet!"
 Aina Annikki šanou,
 Tinarinta riitelöy:
 "Kunne läksit, Väinämöini,
 Ulkonit, Šuvannon šulho?"
 "Läksin jouččenen ajon
 Tuonen muššasta jovešta."
 "Toisin ennen miun isoni,
 Toisin valtavanhempani
 Läksi jouččenen ajon
 Tuonen muššasta jovesta.
 Jänne šuuri oli kainalošša,

Koira šuuri oli kahlehissa."
 Aina Annikki šanou,
 Tinarinta riitelöy:
 "Kunne läkšit, Väinämöini,
 Ulkonit, Šuvannon šulho?"
 Läksin neittä kosjomah
 Pimiestä Pohjolašta,
 Tarkasta Tavinkolašta."
 Anni tyttö, ainut neiti,
 Koppai helmat koprihise,
 Käsini kiäri vuattehiset,
 Mäni šepän pajah.
 "Oip on, seppä veikkoseni,
 Takoja ijänikuni,
 Tavo šie miula viijet vitjat,
 Kolmet korvirenkahat,
 Mie šanon hyvät šanomat,
 Pakajan hyvät pakinat.
 Oip on, šepä veikkoseni,
 Jo viijäh šiu omasi
 Pimiestä Pohjolašta,
 Tarkasta Tavinkolašta,
 Kolmin vuošini kosjottus,
 Kakšini kauputeltavaš."
 Jo kirpoi pihet pivoilla,
 Jo vaipu vasara kiäštä;
 "Pankua Virkku valjahihe,
 Ruškien on rein eteh."
 Iski Virkkuo vičalla,
 Helähytti helmivyöllä.
 Virkku juoksi, matka joutu,
 Reki vierä, tie lyheni.
 Pohjolan isäntä šanou:
 "Mäne, kazakka, kaččomah,
 Ei Halli valehta hauku,
 Linnanlukki luuškuttele."
 Kannettih kakšikorvasella,
 Varovaisella käjellä.
 Iče lieto Lemminkäini,

Kaččeleksi kiänteleksi.
 Vesi on alla, vesi peällä.
 Keskellä on olut punani,
 Mavot laijoilla mateli,
 Kiärmehet kähyvöilyö.
 Tuopa lieto Lemminkäini
 Noinpa hiän šanuo šuatto:
 "Terveh tuoppi, terveh tuoja,
 Tuopin tuoja Tuonelah,
 Kannun kantaajat Manalla.
 Otti onken taškustah,
 Väkirauvan väskystäh
 Vetä šuan šammakoita,
 Tuhat mustia matoja
 Iččei noin šanuo šuatto:
 "Ruhka muaha luotaneh,
 Ruoka šuuhu syötäneh,
 Ruhka muaha, ruoka šuuhu':
 Joi oluven onnekseh,
 Mejen muššan mielekseh.

KA II, 18 (19)
 Latvajärvi, 1927, kirj. R. Bogdanov.

M. Läykkänen

2. Vienan neidot ja iso tammi

Kirposi šormus šormestani,
 Kaunis vyöstäni karissut,
 Hyvä risti rinnaltani.
 Oli ennen nel'lä neittä,
 Koko kolme moršijanta,
 Ne on löyvetty lemменlehti,
 Lemmenlehti tammenlaštu:
 Viety on mualla kasvajalla,
 Aholla ylenijällä.
 Šielt on kasvān kaunis tammi,
 Vesa verratoin ylennyt;

Še on peittät päivän paistamašta,
 Piettät pilvet juoksemašta.
 Piäššyt on yksi pitkä pilvi,
 Pilves on oltu pisarat suuret,
 Niistä on tullut luajat lammit.
 Šiellä on kaksi venopunoista.
 Niissä on kaksi nuorta miestä,
 Syömätöintä, juomatointa,
 Vielä viinan juomatointa.

KA II, 15 (16)
 Kontokki, 1927, kirj. R. Bogdanov.

D.T. Lazareva

3. Kilpakosinta

Aina Annikki šanou,
 Tinarinta riitelöy:
 "Kunne läksit, Väinämöini,
 Ulkonit, Šuvannon šulho?"
 "Läksin jouččenen ajoh,
 Tuonen muššasta jovešta."
 "Toisin ennen miun isoni,
 Toisin valtavanhempani
 Läksi jouččenen ajoh
 Tuonen muššasta jovešta.
 Jänne šuuri oli kainalošša,
 Koira šuuri oli kahlehissa."
 Aina Annikki šanou,
 Tinarinta riitelöy:
 "Kunne läksit, Väinämöini,
 Ulkonit, Šuvannon šulho?"
 "Läksin neittä kosjomah
 Pimieštä Pohjolašta,
 Tarkašta Tavinkolašta."
 Anni tyttö ainut neiti
 Koppasi helmat koprihise,
 Käsin kiäri vuattenhiseh,

Mäni šepän pajah.
 "Oip on, šepä veikkoseni,
 Takoja ijänikuni,
 Tavo šie miula viijet vitjat,
 Kolmet korvirenkahaiset!
 Mie šanon hyvät šanomat,
 Pakajan hyvät pakinat.
 Oip on, šepä veikkoseni,
 Jo viijäh siun omaši
 Pimiestä Pohjolašta,
 Tarkasta Tavinkolašta,
 Kolmin vuosin kosjottus,
 Kaksin kauputeltavas."
 Jo kirpoi pihet pivoilta,
 Jo vaipui vasara kiästä.
 "Pankoa virkku val'l'ahihe,
 "Läksin jouččenen ajoh,
 Tuonen muššasta jovešta."
 "Toisin ennen miun isoni,
 Toisin valtavanhempani
 Läksi jouččenen ajoh
 Tuonen muššašta jovešta.
 Jänne šuuri oli kainalošša,
 Koira šuuri oli kahlehissa."
 Aina Annikki šanou,
 Tinarinta riitelöy:
 "Kunne läksit, Väinämöini,
 Ulkonit šuvannon šulho?"
 "Läksin neittä kosjomah
 Pimiestä Pohjolašta,
 Tarkasta Tavinkolasta."
 Anni tyttö ainut neiti
 Koppai helmat koprihise,
 Käsin kiäri vuattehisen,
 Mäni sepän pajah.
 "Oip on, seppä veikkoseni,
 Takoja ijänikuni,
 Tavo sie miula viijet vitjat,

Kolmet korvirenkahaiset.
 Mie šanon hyvät šanomat,
 Pakajan hyvät pakinat.
 Oip on seppä veikkoseni,
 Jo viijäh siun omasi
 Pimiestä Pohjolasta,
 Tarkasta Tavinkolasta,
 Kolmin vuosin kosjottus,
 Kaksin kauputeltavas."
 Jo kirpoi pihet pivoilta,
 Jo vaipui vasara kiästä.
 "Pankoa Virkku val'l'ahihe,
 Ruskien on rein eteh."
 Helähytti helmivyöllä.
 Virkku juoksi, matka joutu,
 Reki vierä, tie lyheni.
 Pohjolan isäntä šanou:
 "Mäne, kazakka, kaččomah,
 Ei Halli valehta hauku,
 Linnanlukki luuskuttele."
 Kazakka varsin vaštaeli:
 "En mie jouva kaččomah,
 Pino on šuuri latjattava
 Pino šuuri, halot pienet,
 Latjoaja vähäväkini."
 Pohjolan emäntä šanou:
 "Mäne, piika, kaččomah."
 Piika varsin vaštaeli:
 "En mie jouva kaččomah,
 Kivi on šuuri jauhottava,
 Kivi šuuri, jauhot hienot,
 Jauhoja vähäväkini."
 Sieläpä neittä kosjotah.
 (Kertoi šuorasaanaisesti:
 Pohjolasse piettiin hiät.
 Tyttö annettiin Ilmollisella,
 Sen takie, kun hiän luati Sammon.
 Väinämöini varastau Sammon.
 Lähtöy merta ajamah.

Pohjolaiset tavottaa hänet
Da upottaa Šammon.)

KA 50, 61
Kiimasjärvi, 1927, kirj. Bogdanov.

D.T. Lazareva

4. Väinämöisen polven haava

Oli vanha Väinämöini,
Vesti vuorella venehtä,
Kallivolla kalkutteli,
Kirveš kilpaštu kiveštä,
Tašahietra kallivošta
Vanhan Väinön varpahah.
Jo hiän ajau alaista t'ietä,
Ajau yhtehki taloh.
Jo hiän kyšyy kiirehešti,
Kysyy kynnyksen takoata:
"Eikö ole tässä talošša,
Eikö tässä nuorisosšša,
Kansašša ylenijäššä,
Veren synnin šulkijoita,
Puunvihan puhelijoita,
Rauvan ruanan on tuntijoita?"
Ukko uunilta urahti,
Vanha muori vaipan alta:
"Ei ole tässä talošša,
Eikä tässä nuorisosšša
Veren šynnin šulkijoita,
Puunvihan puhelijoita,
Rauvan ruanan tuntijoita!"
Jo kesäistä tietä ajau,
Ajau yhtehki taloh,
Šeisauttuakše orren alla,
Hatun piäštä heit't'imillä,
Kintahan kirvot't'imilla.
"Eikö ole tässä talošša,

Eikö tässä nuorisossa,
Kansaassa ylenijässä
Veren synnin sulkijoita,
Puunvihan puhelijoita,
Rauvan ruanan tuntijoita?"

Ukko uunilta uhuou:
"Ei ole talossa tässä,
Eikä tässä nuorisossa,
Veren synnin sulkijoita,
Puunvihan puhelijoita,
Rauvan ruanan tuntijoita!"

Jo lapsi kolmiöin'i
Kätkyvöstään sanoiksi virkki:

"Oi sie, vanha Väinämöini, !
Miksi ečit tietäjäie,
Miksi noita nuojelet,
Iče olet t'ietäjä ikun'i,
T'ietäjä ijänpolvellin'i!"
Siitä suuttu Väinämöin'i,
Siitä äijältä vihastu,
Siitä jalastah kivut puhul.

KA 50, 46 (48)
Kiimasjärvi, 1927, kirj. R. Bogdanov.

D.T. Lazareva

5. Kilpalaulanta

"Oi sie, vanha Väinämöini
Myössytä milma tiältä pois,
Vilu on suossa seisuo,
Vilu kangasta kasottua!"
"Mitäpä annat lunnaheksi?"
"Annan ainuon heposen."
"Situn, kusen heposillas,
Miula on oma orih,
Juossen juomah mänöy,
Juossen juomasta tulou,

Hettehistä heinät syöy!"
 "Oi sie, vanha Väinämöini,
 Myöstä pyhät šanomas,
 Myössytä milma tieltä pois,
 Vilu on šuossa seisuo,
 Vilu kangasta kasottua!"
 "Mitä annat lunnaheksi?"
 "Annan kultoa kupin täyven."
 "Šitun, kusen kul'l'illas,
 Niitä on koissan'i äijjän,
 Kullat on lapsen kukkasina."
 "Oi sie, vanha Väinämöin'i,
 Myössytä milma tiältä pois,
 Vilu on šuossa seisuo,
 Vilu kangasta kasottua."
 "Mitäpä annat lunnahiksi?"
 "Anna ainuon sisaren,
 Lupuan emoni lapšen,
 Šulkkukankahan kutojan,
 Mesileivän leipojaisen!"
 (Siitä Joukamoin'i läksi ajamah)
 Ajoa kakattelou,
 Ajo piänä, ajo toissa,
 Jo piänä kolmantena,
 Jo hiän kot'ih joutu.

Ka 50, 45 (49)
 Kiimasjärvi, 1927, kirj. R. Bogdanov.

Tuntematon

6. S a m p o r u n o

Vanha Väinämöini
 On šampuo takon
 Kahešta karičan luušta,
 Kolmesta ozran jyvästä.
 Sai hiän šammon jauhomah,
 Kirjokannen šuurtamah.

(Kun mie sitä en muissa
 Mitein se tuosta iellä lähtöy.
 Pohjolan emännän kera Väinämöisellä
 Tuli riita šammon piältä.)
 Pohjolan emäntä makasi.
 Noustuoh šano:
 "Eipä nävy niätäsiä
 Kuulu kultarintasia,
 Kuušilla kuhajamašša,
 Lehväsillä lekkumašša."
 (Pohjolan akka tavotti Väinämöisen,
 Syntyi sekamelska, tora.)
 Vanha Väinämöini
 Kohotti nuotan mereštä,
 Šammakot sen lainehista.
 (Siitä šampo šuatettih mereh.
 Siitä šano Pohjolan emäntä uhkauššanat:)
 "Kyllä vielä keinon keksin,
 Työnnän kylmän pohjatuulen,
 Touvon piällä Väinämöisen."
 (En muuta muista.)

KA II, 98 (133)
 Vienen Karjala, 1928, kirj. R. Bogdanov.

Tuntematon

7. Väinämöisen polven haava

Vaka vanha Väinämöini
 Veikasta venehtä vesti
 Vuoralla teräksisellä,
 Rautasella kallivolla.
 Paha pontta pyörähytti,
 Lempo tempasi terästä
 polvehen pojan päätösen,
 Varpahasen Väinämöisen.
 Hiänpä istuutu rekehen.
 Virkku juoksi, tie lyheni,

Tie lyheni, matka joutu.
 Löipä Virkkuo vitcalla
 Helähytti helmispiällä;
 Virkku juoksi, matka joutu.
 Alimmaista tietä myöten
 Alimmaisehen talohon.
 "Onko tiällä tiijon tietäjää
 Salpoajoa verisatehen?"
 Ukko uunilta urasi,
 Halliparta paukutteli: -
 "Kyllä tiijän rauvan synnin, -
 Šuuremmatki šulken olen -
 Joet suista, järvet päistä,
 Lahet niemijen nenistä -
 Vieläpä mie šinutki šuljen.
 KA II, 12 (13)
 Venehjärvi, 1927, kirj. R. Bogdanov.

P. Fomin

8. Väinämöisen polven haava

Oli vanha Väinämöini,
 Vešti kivellä venehtä,
 Kallivolla kaikutteli,
 Ei kirves kilaha kiveh
 Eikä kallivoh kalaha.
 Kirves lipsahti lihah
 Väinämöisen varpahah.
 Ei ole sitä ojoa
 Tulovana tulvillah,
 Kun on Väinämöisen varpahašta.
 Valjasti oman orihih,
 Šuvikuntah suikutteli;
 Läksi ajoa aššuttamah
 Ylimmäistä tietä myöti
 Ylimmäisehen talohon.
 Kysy kynnyksen takoata:

"Onko tässä talossa
 Veren synnyn tietäjie,
 Rauvan ruanan kaččojie,
 Puunvihan puhelijie?"
 Ukki uunilta puhuu,
 Vanha vuari vaipan alta:
 "Ei tässä talošša ole
 Veren synnyn tietäjie,
 Puunvihan puhelijie,
 Eikä rauvan ruanan kaččojie."
 Ajoa aššuttelou
 Keskimmäistä tietä myöti,
 Keskimmäiseh taloh,
 Kyšyy kynnyksen takoata:
 "Onko tässä talošša,
 Veren synnyn tietäjie,
 Rauvan ruanan kaččojie,
 Puuvihan puhelijie?"
 Ukko uunilta urahti,
 Vanha vuari vaipan alta:
 "Ei tässä talossa ole
 Veren synnyn tietäjie,
 Puunvihan puhelijie,
 Eikä rauvan ruanan kaččojie."
 Ajau aššuttelou
 Alimmaista tietä myöti
 Alimmaiseh taloh,
 Kysyy kynnyksen takoata:
 "Onko tässä talošša
 Veren synnyn tietäjie,
 Rauvan ruanan kaččojie,
 Puuvihan puhelijie?"
 Kaččo lapsi lattialta,
 Imöväini istumilta
 Vakahaini vuatteilta:
 "Kyllä talošša tässä
 Veren synnyt tiijetäh,
 Rauvan ruanat kačotah,
 Puuvihat puhellah,

Ei rinnuksijen riisujoa,
Aisasiijen alentajoa."
Oli Väinämöini,
Iče riisu rinnukseh,
Iče aisah alenti
Kaččo vanha Väinämöini
Veri juokši vempelēstä,
Rašva rahkehien nenāštā.

KA II, 7 (8)
Akonlahti, 1927, kirj. R. Bogdanov.

P. Fomin

9. Lemminkäisen virsi

"Emoseni, kantajani,
Tuo miula šotisomani,
Kanna varšin voattieni!"
"Poikaseni, ainuvoni,
Kunne lähet?"
"Lähen Päivölän pitoih,
Hyvän joukon juominkih!"
"Poikaseni, ainuseni,
Elä lähe Päivölän pitoih,
Kolme on šurmoa matalla!"
(Hiän ei kuunellun moamoh varotuksie
Vain mäni Päivölän pitoih),
Tuotih tuopilla olutta,
Kannettih kaksivartisella.
Vohti alla, vohti peällä,
Mavot kešellä olutta,
Otti veičen tupeštah:
"Ruhkat moaha luotaneh,
Ruoka šuuhu syötänen!"
Joi oluen onnekšeh,
Muššan mejen mielekšeh.
(Siitä alettih laulua,
Laulettih lampi lattiella).

Lemminkäini laulo:
"En ole härkä Häimölässä,
Enkä Väinölän vašikka,
Juomahan joka jokie,
Joka lampie lakkimah!"
Härän laulo lattiella,
Se joi joven,
Joka lammin lakki.

KA II, 6 (7)
Akonlahti, 1927, kirj. R. Bogdanov.

Tuntematon

10. H i l d e n h i r v e n h i i h t o

Šehän lieto Lemminkäini
Šykyšyt lylyjä vuoli,
Kesät kaučči (kavisti) keihäšvartta,
Talvet kalpoja kavisti,
Šai lylyt lykättäviksi,
Paldazimot potittaviksi
Kalšut (kannantakaiset) kannun lyötäviksi.
Šiitä sen šanoiksi virkki:
"Nyt ei ole sitä mečässä,
Kedä en mie nyt taboa, -
Jaloin nel'1'in juoksijoa,
Šiivin kakšin šluokajoa."
Piäty pirut kuulomašša,
Juuttahat tähyštämäššä.
Hiijet hirvie teköy,
Juuttahat šukielou.
Šorkat panou aljan šeipähästä,
Šilmät järven pulpunoista,
Korvat lammin lumpehista
Piän mägäzi mättähästä,
Muu vain ruumis muušta puušta,
Siitä Hiizi hirven työnsi.
Juoksi Pohjolan pihoja,

Lapin laštutanteria,
 Potkasi kovašta korven,
 Šelän keitin keijahutti,
 Lihat tuhkih tuherti,
 Šinne on liemen levitti.
 Hiihti lieto Lemminkäini,
 Hiihti kohti Pohjoloa,
 Kyzy Pohjan impizildä:
 "Mitä tiälä immet itki,
 Kuda tiälä naizet nagro,
 Mitä tiälä koirat haukku?"
 Immet itkien šanou,
 Naizet nagron vāstoa:
 "Tiälä juoksi Hiijen hirvi,
 Poropetra poimitteli,
 Näitä Pohjolan pihoja,
 Lapin laštutanteria -
 Potkasi kovašta korven,
 Selän keitin keijahutti,
 Lihat tuhkin tuherti,
 Šinne liemen levitti."
 Šiitä lieto Lemminkäini,
 Šiitä enzi kerran potkazi
 Korvan kuulomattomih -
 Toizen kerran potkazi
 Silmän šiintämättömäksi,
 Kolmannen kun potkahes
 Hiijen hirven landehilla,
 Poropetran pohkehilla
 Taljoa tabuttelou,
 Šelkōō šelittelōy.
 "Kelboais täššä nyt muata,
 Nuoren neidozen keralla,
 Kašvavaizen kainalossa.
 Nuoren neijen nānnin alla
 Tallin tammešta rakenti,
 Vaahtirizen voajan luadi.
 Šiibi pani Hiijen hirven.
 Šiitä šuutta Hiijen hirvi,

Šiitä šuuttu, šiitä šlāndy,
 Hyvin viikoksi vihastu.
 Tallin tammisen hajotti,
 Vaahteroizen voajan purki,
 Šiitä uidi Hiijen hirvi
 Pois i piāzi.
 Tuli lieto Lemminkāini.
 Jo on mānnyt Hiijen hirvi.
 Šiitä kun kerran potkasi,
 Niin lāmāhti lylyt lyvyistä,
 Kalšut taittu kannatteista,
 Šommat šomprien sijoista.

KA II, 58 (93)
 Vienan Karjala, 1927, kirj: R. Bogdanov.

Tuntematon

11. K a n t e l e e n s y n t y

Vanha Väinämöini,
 Tietäjä ijänikuni
 Löysi hiän venehen.
 "Mitä itet, puini pursi,
 Veneh hankala, halaajat?"
 "Täh kun lahon laššuillani,
 Venyn veštämykšillāni,
 Pahimmat muan matoset
 Alla kuareni asuo,
 Ilkiämmät ilman linnut
 Piällāni pesöä pitäy!"
 Oli vanha Väinämöini
 Tietäjä ijänikuini,
 Katkai vassan kultalatvan,
 Hopie tyven -
 Pyyhti purren puhtahaksi,
 Venehen kantavan kaliekse.
 Lykkäsi venehen vesillä,
 Šatalaijan lainehilla.

Kokosi nuorie neitosie,
Toisen puolen poikasie.
Pani vanhan šoutamah.
Vanha šouti, piä vapisi.
Muutti nuoret šoutamah.
Nuoret šouti, airot notku,
Nenä joiku jouččenena,
Hankat hanhena hačatti,
Teljot tetrinä kukerti,
Perä peijona vičerti,
Šouti päivän šuovesiä,
Toisen päivän muavesijä.
Kolmannen päivän venehesijä,
Millä puuttui puiki pursi,
Veneh hankala kalahti -
Kivelläkö vain havolla?
Ei ole kivellä, eikä havolla
Šuuren hauvin hartioilla,
Meren koiran konkeloilla.
Oli vanha Väinämöini,
Otti ongen taškuštah,
Vähärauvan väškyštäh,
Nosti hauvin veneheh,
Mitäpä tuošta luojittais?
Luajimma luisen pillin,
Kalanluisen kantelehen.
Oli vanha Väinämöini,
Tietäjä ijänikuini
Tuosta luadi luisen pillin,
Kalanluisen kantelen.
Ičeki vejen emäntä
Veäkke vesihavolla,
Likapuilla liitoleksi -
Šoittuo kuuntelomah Väinämöisen,
Šormin šoitti Väinämöini,
Kielin kannelvo pakasi,
Meren ruokoni romusi.
Ičeki mečän isäntä,
Kohosi koivun lymmyksellä,

Lepän loukolla yleni.
 Šoittuo kuulomah,
 Šoittuo Väinämöisen.
 Šormin šoitti Väinämöini,
 Kielin kannelvo pakasi.
 Kaikki ilmanlinnut istuutu
 Väinämöisen olkapäillä da hartijoilla
 Šoittuo kuuntelomah,
 Šoittuo Väinämöisen.

KA II, 63 (98)
 Vienan Karjala, 1927, kirj. R. Bogdanov.

Tuntematon

12. Kilpalaulanta

Yksi oli nuori Joukahaini,
 Toini vanha Väinämöini,
 Šatuttih tiellä vassakkaje.
 Šano nuori Joukahaini:
 "Kuule, vanha Väinämöini,
 Šie nyt siirry tieltä pois."
 Šano vanha Väinämöini:
 "Kuule, nuori Joukahaini,
 Kumbani tiijolta parempi,
 Kumbani laulun laulavampi."
 Šano vanha Väinämöini:
 "Kuule, nuori Joukahaini,
 Šie nyt siirry tieltä pois."
 Eipä hiän, ei siirrykkänä,
 Ajettih tiellä vaššakase,
 Vemmel puuttu vempese,
 Rahis rahkehen nenäh.
 Veri tippu vempelöstä
 Rašva rahkehen nenästä.
 Siitä vanha Väinämöini
 Laulo lammin kankahalla.
 Eikä šuuren, eikä pienen -

Kežä apajan kokosen.
 Laulo nuoren Joukahaisen,
 Laulo šuolla šeisomaje,
 Kankašta kašottamah,
 Laulo kautta kainaloita,
 Lampih kalastamase,
 Aivan ahvenittomah.
 Šiitä nuori Joukahaini,
 Šiitä sen šanoiksi virkko:
 "Kuule, vanha Väinämöini,
 Ota pois omat šanat,
 Pyörrytä pyhät šanaše,
 Läpehytä laškijesi (lausehesi).

KA II, 57 (92)

Vienan Karjala, 1927, kirj. R. Bogdanov.

M. Hotejeva

13. Kilpakosinta

Annikki Šuaren neito,
 Še oli paukkujen pesijä,
 Röpähienšä räiskyttäjä,
 Nenäššä utusen niemen,
 Niemen piäššä törhöllisen,
 Kekši muštasen mereltä,
 Šinervoisen lainehilta.
 Anni tyttö, ainut neiti,
 Hiämpä on noin šanoiksi virkki:
 "Kun lienet kalani karja,
 Šiepä uimahan ajalla,
 Vain kuin lienet lintuikarja,
 Šiepä on lentohon levijä,
 Kun lienet vesikiveni,
 Vettä piälläsi vetele,
 Olletko velleni venoni,
 Tahi vanha Väinämöini,
 Kiänny päin omilla mailla,

Perin muilla valkomailla!"
 Šepähän še ajamahan.
 Anni ainaki kysyy,
 Tinarinta riitelöy,
 Vyö vaški valittelou:
 "Kunne läksit, Väinämöini,
 Erkanit Uvannon šulho?"
 "Läksin hanhien ajohon,
 Kuonašuijen korjeluh."
 Vanhin tytti, ainut neiti,
 Hiänpä noin šanoikseh virkki:
 "Jo tunnen valehtelijan,
 Ymmärtelen kielastajan.
 Toisin ennen miun isoni,
 Toisin valtavanhempani,
 Läksi hanhien ajohon
 Kuonašuijen korjeluhun,
 Koira juoksi kahlehešša,
 Sima siipien nojašša."
 Anni ainaki kysyy,
 Tinarinta riitelöy,
 Vyö vaškini valittelou:
 Iče vanha Väinämöini,
 Noin šanoiksi virkki:
 "Läksin lohta pyytämähän,
 Taimenta tavottamah,
 Tuonen muššašta jovešta,
 Manalan alaveještä.
 "Toisin ennen miun isoni,
 Toisin valtavanhempani,
 Lähti lohta pyytämähän,
 Taimenta tavottamahan.
 Verkkuo oli venoni täysi,
 Laiva täyši laškemiä,
 Šiin oli nuotat, šiin oli nuorat,
 Šiin oli tarpomet šivulla!"
 Anni ainaki kysyy,
 Tinarinta riitelöy,
 Vyö vaški valittelou:

"Kunne läksit, Väinämöini,
 Urkenit uvannon šulho?"
 Iče vanha Väinämöini
 Hiänp on noin šanoiksi virkki:
 "Läksin neittä kos's'omah,
 Kaššapiätä kaččomah,
 Pimijästä Pohjolašta,
 Tarkasta Tapijolasta,
 Miesten syöjästä kylästä,
 Urošten upottajašta!"
 Anni tytti, ainut neiti,
 Koprin helmansa kokuoli,
 Käsini vuoli vuattiansa,
 Pijan juoksi pitkät matkat,
 Välistä välit šamosi,
 Kävyt hyppi kankahalla,
 Šomerot hajosi šoilla.
 Mäni hiän šeppien pajah:
 "Oi, sie, seppo, veijoni,
 Tavo vit't'at viijet, kuuvet,
 Kahet kolmet vyölliskoukut,
 Kolmet korvarenkahaiset,
 Miehiän tuon tovet šanonut,
 Otettiin oššettuiši,
 Šavoin markoin makšettuiši,
 Tuhansin lunnaššettuiši."
 "Oi, sie, Anni čikkoseni,
 Lämmittä šaleni šauna,
 Pijan pirtti riuvuttele,
 Pijan puilla pikkusilla,
 Pienillä pilaštaheilla,
 Luaji timaista poruo,
 Yhen kynnen muštan verta,
 Kynnen piällä seisovaista,
 Tuo on paita palttinaini,
 Joka ei kaiva kainalosta,
 Kutkuta kuvehlihoja,
 Tuo nyt huahti hal'l'akkaini,
 Piällä pajan palttinaisen,

Ussakka utuni vyöllä,
 Piällä huahti hal'l'akkaisen!"
 Šiitä reuhahti rekehen,
 Kohentelih korjahaseh.

KA 20, 63
 Untua, 1934, kirj. P. Kuikka.

M. Nikulina

14. L e m m i n k ä i s e n v i r s i

Šuuri on šovan šavukši,
 Pieni paimosen palokši,
 Šuarivo olutta keitti,
 Kuuven pučin uurtehillä,
 Šäihkyjäistä, läikkyjäistä,
 Kynnen piällä šeizojaista.
 Kučču kurjat, kučču köyhät,
 Kučču ni verišokiet.
 Rammät raččuloin ajeli,
 Verišokiet venehin šouti;
 Yht' ei kuččun Lemminkäistä.
 Še on šuanun šuan urošta,
 Tuhonnun tuhannen mieštä,
 Yhtenä keššäisnä yönä,
 Kahtena keššäisnä piänä.
 Tuoko oli nuori Lemminkäini,
 Tuoko hän šuorii šotih,
 Julojoukon juominkeih.
 Emo kielti, vaimo kääski:
 "Poikuoni, ainuoni,
 Kolm on šurmua šiun matalla!"
 "Muamozeni kandažaizeni,
 Lämmitä utukyläni
 Havulla havuttomalla,
 Puulla murehettomalla,
 Hauvvo västä villazekši.
 Tuoko, vaimo, vuattieni,

Häissä häilyteltävät,
 Pitoloissa piettävät.
 Tuoko paita palttinaini
 Hibiellä hijettömällä,
 Tuoko vyö kullin kuvottu
 Piällä paijan palttinaizen,
 Tuoko kauhtana kapuni,
 Piällä paijan palttinaizen
 Tuoko kuššakka kuluni
 Piällä kauhtanan kavuta!"
 "Muamozeni, kandajaizeni,
 Šano šurma enzimmäine,
 Šano šurma min nimellä!"
 "Poikuoni, ainuoni,
 Matkuat matkua vähäzen,
 Tulet tietä pikkuzen,
 Tulou tulini koški,
 Košešša on tulini korko,
 Korošša on tulini koivu,
 Koivušša on tulini kokko.
 Yöt še hammašta hivou,
 Päivät kynttä kryčkyttäy,
 Lemminkäistä šuahakšeh,
 Miehen piätä šyyväkšeh."
 "Muamozeni, kandajaizeni,
 Ei ole še nyt miehen šurma,
 Eikä kuoloma urohon,
 Šen mie šoržana čukellan,
 Šen mie allina alennan.
 Muamozeni, kandajaizeni,
 Šano šurma, toini šurma!"
 "Poikuoni, ainuoni,
 Matkuat matkua vähäzen,
 Tulet tietä pikkuzen,
 Tulou rautani aita,
 Muašta šuate taivahah,
 Taivahašta muaha šuate,
 Čičiliuškuilla on šivottu,
 Kiärmehill' on vičašsettu.

Hännät on jiäty hăläjämäh,
 Piäkerot kihazomah."
 "Muamozeni, kandajaizeni,
 Ei ole še nyt miehen šurma,
 Eikä kuoloma urohon!"
 "Matozeni, tulluzeni,
 Mäki on piässä mättähän,
 Matkalaizen matatešša,
 Lemminkäizen liikkuješša.
 "Muamozeni, kandajaizeni,
 Šano šurma, kolmas šurma,
 Šano šurma, min nimellä!"
 "Poikuoni, ainuoni,
 Matkuat matkua vähäzen,
 Kulet tietä pikkuzen,
 Mänet Päivölän piholla,
 Julojoukon juominkeih,
 Šuzit on rautašuiččiloissa,
 Rakit on rautakahlehissa."
 Mänibä Päivölän piholla,
 Julojoukon juominkeih,
 Šuzit on rautašuiččiloissa,
 Rakit on rautakahlehissa.
 Tuok on Päivölän emändä,
 Juoššen aittah mäni,
 Juoššen aitašta tuli,
 Leipäkakku kainalošša,
 Toi on tuopilla olutta,
 Kando kaksi lautazella.
 Tuop on nuori Lemminkäini
 Veti veičen huodraštah,
 Tupeštah tuiman rauvan,
 Piä kulda, terä hobie,
 "Toppa muaha heitettäneh,
 Ruoka šuuhi šyötäneh,
 Oluon tuoja Tuonelah,
 Kannun kandaja Manalah!"
 Tuok on Päivölän emändä,
 Tuošta šuuttu, tuošta šiändy,

Tuošta viikoksi vihaštu.
 Kaukomoini oli kaunis mieš:
 "Mitelkämäi miekkojana,
 Kačelkamai kauppojana;
 Kumman miekka miehehini,
 Šen ielläi šivaldua!"
 Kaukomoini ku kapšahutti,
 Orteh ni ožautu;
 Lemminkäini kun lepsahutti,
 Otti kun nuatin nagrehešta.

KA 12, 68
 Jyskyjärvi, 1934, kirj. P. Kuikka.

M. Arhipova

15. Luomiruno

"Oi, muamoine, kandajoina,
 Blahoslovi minuo meččuimah!"
 Tulou Väinämöine vastah,
 Ajau oršoil mečäs päi
 Vil'l'oi varzoil merdy myö
 Nosti kurkan kolmel sormel:
 "Elä ammu Väinämöistä!"
 Ambui oršoin oružal,
 Langei vahnu Väinöi mereh,
 Sordui sormilleh.
 Lendi sotku ilman lindu,
 Kaččelou pezän sijua.
 "Oi, muamoine, kandajoina,
 Anna minul polvenpiähyt,
 Kulakkoine pal'l'aizekse,
 Sormišuarat pihtikse!"
 Valoi vaskizen pezäizen,
 Muni kuldazen munaizen.

KA 71, 57a
 Elmytjärvi, 1934, kirj. V. Jevsejev.

16. Hiitolasta kosinta

Olibo seppo ilmoilline,
Ilman raudan tagojugo,
An'n'ikkaistu koziččougo,
Kaksin vuozin kaupiččougo,
Kolmie vuozie koziččougo.
"Oibo sinä, Ann'oine tytär,
Kaksin vuozin kaupittavu,
Kolmie vuozie kozittavu,
Elä sinä mäne sepäl!
Sada seibostu on pihal,
Yks' on seiboi - päätöi seiboi,
Segi sepän varas!"
"Huba niidy huolikkah,
Ebä kelle ellendäkkäh,
Seppo niidy ei varaa!"
Hiijen akku lainoi sepon.
Tagou seppo tapsuttelou,
Tagou veičen pikkarazen,
Hiijen akal vačan avaa.

KA III, 25
Mantere, 1935, kirj. V. Jevsejev.

17. Iro-neito ja Hiitolasta kosinta

Pyhitin pyhäizen pyhän
Pellon pienderele,
Engö syönnyh rugoin leibiä
Ubehile kynnettylöi,
Engö syönnyh kanan munia
Kukkuriekin pollettuloi,

Engö syönnyh lehmän maiduo
 Häkkilöin kel hälistyzie,
 Otin muale marjaizen,
 Kangasmual päi hagoizen.
 Tuuli, tuuli tiinehekse,
 Ahavaine ammoizekse.
 Rodih miule huigijaine,
 Huigijaine - hävijäine,
 Koppain helmet kobrazeh,
 Menin mualoil vierahile,
 Vierahile vierottomil
 Puutuin paikoil papittomil,
 Saingo kolme poigoilastu
 Lähtin heimopapin ečindähe.
 Ečin päivän, ečin toizen,
 Ečin kolmandengi kogonaizen.
 Nygöi suutuin dai siändyin,
 Ruočin uskoh kovenin.
 Jo minä kodih mennen,
 Poijile kulkule polgenen:
 "Hoi vellet, aino vellet,
 Pangua nimet ičekseh.
 Vahnin synnyldöile
 On vahnol vezämöine,
 Nuorin synnyldöile,
 On nuorin Jogamoine,
 Keskimäine synnyldöile
 On sepoi Ilmoilline!"
 Kačon tullah heimokodih:
 "Hoi, muamoine, kandajoinne,
 Myö panimmo nimet iče."
 "Ettögö ollus
 Heimoizikse ennätännyh,
 Naizekse kanduazekse kuaverdunuh,
 Ku olin ruočin uskoh koverdunuh,
 Olin suuttunuh dai siändynyh.
 Muatah hyö gö lyčykkäine,
 Nostah, pestäh silmät:
 "Hoi jo, muamoine kandajoinne,

Blahoslovi ven'oi laudoi vestämäh,
 Karispuuloi kalkittamah."
 Häi andau täyven sydämen blahosloven'n'ua.
 Siitbo vahnin Vezämöine
 Ottau vyöle vezemon,
 Vyöle kivvoikirvehen,
 Menöy mäile, menöy toizele,
 Tulou huaboi vastah,
 Harmoi mado puun d'uuril,
 Kägis-lindu ladvoil laulau.
 "Ei rodiz sinus, Vezämöizes,
 Ven'oi laudoin vestäjäiä,
 Vahnin Vezämöine!"
 Punaldau häi kodih päi.
 "Oijo, vellet aino vellet,
 Eigo minus rodinnuh,
 Ven'oi laudoin vestäjäiä."
 Muatah hyö lyčykkäine,
 Siitbo muorin Jogamoine,
 Häibo ottau purin terähizen kirvehen,
 Menöy maile, menöy toizele,
 Tulou vastah huaboi,
 Harmai mado puun d'uuril,
 Kägis-lindu ladvas laulau,
 "Ei rodiz sinus
 Ven'oi laudoin vestäjäiä,
 Nuorin Jogamoine."
 Punaldau häi kodih päi.
 "Oi jo, vellet, aino vellet,
 Ei jo minus rodinnuh
 Ven'oi laudoin vestäjäiä."
 Muatah hyö lyčykkäine,
 Nostah, pestäh silmät,
 Kengitäh d'allat.
 "Hoigo, muamoi kandajoini,
 Blahoslovi sepoi Ilmoillistu
 Ven'oi laudoi vestämäh!"
 Tagou purin terähizen kirvehen vyöle,
 Menöy mäile, menöy toizele,

Menöy kolmandele kogonaizele,
 Tulou pedäi vastah,
 Mustu mado puun d'uuril,
 Varis lindu ladvas istuu:
 "Hoi jo, sepoi Ilmoilline,
 Roih jo sinus ven'oi laudoin vestäjä,
 Karis-puuloin kalkuttaju."
 Häi jo punaldau kodih päi:
 "Hoi jo, muamoine kandajoinne,
 Blahoslovi sinä minuo
 Ven'oi laudoi vestämäh,
 Karis puuloi kalkuttamah."
 Häigi andau täyven sydämen blahosloven'n'ua.
 Sepoi kolme vuotta venehty laudiu.
 Hänen veneh vezimatkat
 Menöy soidamata,
 I muamatkas tulou kodih.
 "Oigo, muamoine kandajoinne,
 Blahoslovi Kat'oi neiččöyöh
 Kozile menemähe."
 Andau täyven sydämen
 Blahosloven'n'ua muamo.
 Lähti Kat'oi neiččöih,
 Kaunikkaizeh kozile.
 "Sinä kunne menet?"
 "Menen kozil
 Kat'oi neiččöih kaunikkaizeh."
 Mennäh kolmet kodžat;
 Kerral kai vassattih:
 "Nygöi annatgo
 Kat'oi neičöin kaunikkaizen?"
 "Annan, kui vai voinet
 Rugoi pellon kyndiä
 Teräksizet seibähät."
 Rugoi pellon kyndi sepoi.
 "Jogo annat
 Kat'oi neičöin kaunikkaizen!"
 "En vie anna,
 Voinet suaha hauvvin

Kázil kápsájäizen,
 Polven piäs pläsähtelijän."
 Häi kui menöy randah:
 "Luaji, jumalaine, vihmü,
 Anna tänäpäi ragehet,
 Čirkoin jäiččiä suurembahat,
 Kanan jäiččiä huvembahat,
 Ku meren pohjah käydäis,
 Hauvvin randah ajais."
 Häi suau hauvvin
 Kázil kápsájäizen,
 Polven piäs pläsähtelijän.
 "Jogo annat
 Kat'oi neičoin kaunikkaizen?"
 "Enbo anna,
 Voinet kui raudahizes kyls kylbie,
 Tervu kattilas kezoin kylbie."
 Toizet kodžat ei voidu välttiä;
 Pidäy andua Kat'oi neičyön kaunikkaizen.
 Lähtietäh ajamah
 Kolmet kodžat kerral
 Sepoi Ilmęilline n'ukahtah.
 "Meile et tullut hyvile brihoile,
 Nukkujalle menit."
 Häi mukeldau d'oršikse mereh,
 Sepoi Ilmoilline havaičču:
 Eule Kat'oi neičuttu,
 Kaunikkaistu rinnal.
 Häi eččimäh rubieu,
 Mi on mual linduu,
 Kai čotaičču eule liigua,
 Mi on tähtie taivahas,
 Kai čotaičču:eule liigua,
 Mi on ristikanzua mual
 Kai čotaičču: eule liigua,
 Mi on meres kalua,
 Kai čotaičču: eule liigua,
 Siit eččiü, eččiü,
 Löydäy d'oršin kiven ual.

"Hoi jo, Kat'oi kaunikkaine,
Kiänny iäreh, et kiändyne,
Ga kajuannu kuakostele,
Vastu tuulel vuakostele!"

KA III, 2
Seponvuara, 1935, kirj. V. Jevsejev.

V. Kibrojeva

18. Iro-neito ja Hiitolasta kosinta

Iroi neidoi, imbi neidoi,
Sugi piädy šurrutteli,
Piäzi kolme hivusta piäs:
"Kunne minä nämät panen,
Panizin tuleh - riähky tulou,
Panizin vedeh - riähky rulou,
Panen omani kielen ual."
Rubei hänel vačču kazvamaa,
Rodih hänel häbei-huigei,
"Hoi sinä, muamo kandajoini,
Magein maijon andajoini,
Idimyon imettäjaine,
Työnä minuo muile maile,
Työnä maile vierahile,
Paikoil papittomil!"
Mänöy maile vierahile,
Paikoil papittomil,
Sai häi kolme poigua.
Kudai rodih hänel illal,
Se kudai vahnin synnyndöile,
Se vahnin Väinämöine.
Kudai nuorin synnyndöile,
Se on nuorin Jougamoine.
Kudai keskiyön synnyndöile,
Se on seppo Ilmoilline.
Häi kazvattau omie poigie,
Kaheksatostu vuodeh sai.

"Hoi sinä, muamo kandajoinne,
 Magien maijon andajoinne,
 Työnä minuo sulhaizikse
 Hihten suarin tyttärehe,
 Kauneheh Katerinah!"
 Lai pivoizes paidaine,
 Puoles pivos kuadiaizet;
 Lämmitä kyly räkekse,
 Peze piä pelvazpivokse,
 Kaglaizen kanan munikse,
 Muodoizet muikse hyvikse!"
 Häi lämmitti kylvyn räkekse,
 Pezi piän pelvazpivokse,
 Kaglaizen kanan munikse,
 Muodoizen muikse hyvikse.
 "Hoi sinä, vahnin Väinämöine,
 Val'l'astele virzoi-varzoi
 Kirjavih korjaizih;
 Razvu rahkehis valukkah,
 Tina rinnukses tippukkah,
 Voi val'l'ahukses valukkah!"
 Lähtöy ajamah karettamah,
 Ilmai kabd'oin kastumata,
 D'allaksuizien nestymätä,
 Vuohizien voidumata.
 Kaččou, ga jällel päi ajau
 Kuaveh Pohjolaine.
 Kuaveh Pohjolaine
 Suudu murraldelou,
 Silmiä vilgailou,
 Lošku sepol aižu poikki.
 Laulau seppo suaren merel,
 Panou aižan paremban endisty;
 Lähtöy ajamah, ielleh karettamah,
 Ilmai kabd'oin kastumata,
 D'allaksuzien nestymätä,
 Vuohizien voidamata.
 Opat' kuaveh Pohjolaine
 Suudu murraldelou,

Silmiä vilgailou,
 Lošku sepol vommel poikki.
 Laulau seppo suaren merel,
 Painau vembelen paremban endisty,
 Lähtietäh ajamah, ielleh karettamah,
 Ilmai kabd'oin kastumata,
 D'allaksuizien nestymätä,.
 Vuohizien voidumata.
 Opat' kuaveh Pohjolaine
 Suudu murraldelou, silmiä vilgailou,
 Lošku sepol d'allas poikki.
 Laulau seppo suaren merel,
 Painau d'allaksen paremban ennisty.
 Lähtietäh ielleh ajamah karettamah,
 Ajetah kuaveh Pohjolaizen ker,
 Hiihten suarin tyttären luo,
 Kauneheh Katerinah,
 Valgieh valvattizeh.
 Hiihten suari sanou tyttärel:
 "Hoi sinä, kaunis Katerin,
 Kudai olloh goštu mielehin,
 Sil anna čuaskal oluttu,
 Kudai eulle mielehine,
 Sil anna sorminahkal oluttu."
 Siit andau kaunis Katerin
 Sepol ilmoillizel čuaskal oluttu,
 Kuaveh Pohjolaizel andau
 Sorminahkal oluttu.
 "Hihten ukko, Hiihten akku,
 D'ogo annat ainavoizen,
 D'ogo työnät tyttäryön,
 Kaunehen Katerinan,
 Valgien valvattizen?"
 "Työnän, työnän tyttäryön,
 Annan, annan ainavoizen,
 Voinet kolme sluužbua sluužie,
 Voinet kyndiä kybrizmäin,
 Kiänellä kiärmizmäin,
 Vyöttömil rungaizil,

Kengättömil d'algaizil!"
 "Kynnän, kynnän kybrizmäin,
 Kiänän, kiänän kiärmizmäin."
 Lähtöy kyndämäh kybrizmägie,
 Kauniz Katerin juoksou pordahil:
 "Hoi sinä, seppo Ilmoilline,
 Älä sinä sinne mäne,
 Äijy on sinne männytty,
 Vähä siel on tulluttu."
 Seppo Ilmoilline vastuu:
 "Hoi sinä, kauniz Katerin,
 Älägö kielä, älägö ole,
 Oman ozan oppijes."
 Mänöy seppo kyndämäh,
 Ajau vavon, ajau toizen,
 Ku lähtöy kolmandel vavol,
 N'uokkua mado jallan hänel.
 Häi istuu adran pieluksel,
 Da puhuu jallan ičelleh.
 Kyndäy ielleh kybrizmäin,
 Dai kiändäy kiärmizmäin,
 Tulou Hiihten akan kodih.
 "Hiihten ukko, Hiihten akku,
 D'ogo annatto aivavoizen,
 D'ogo työnättö tyttäryön,
 Kaunehen Katerinan,
 Válgian valvattizen?"
 "Työnämmö, työnämmö tyttäryön,
 Annammo, annammo ainavoizen,
 Voinet tulizen kylän kylbie!"
 Häi lähtöy kylö kylbemäh,
 Kauniz Katerin d'uoksou pordahil:
 "Hoi, seppo Ilmoilline,
 Älä sinä sinne mäne,
 Äijy on sinne männytty,
 Vänä on siepäi tulluttu!"
 Seppo Ilmoilline mänöy,
 Puhuu kylän vilukse,
 Siit kylböy, tulou kodih iären.

"Hiihten ukko, Hiihten akku,
 D'ogo annat ainavoizen,
 D'ogo työnät tyttäryön,
 Kaunehen Katerinan?"
 "Voinet telas proijie poikki,
 Siit annan, annan ainavoizen,
 Työnän, työnän tyttäryön!"
 Kauniz Katerin nel'l'uou pordahil:
 "Hoi sinä, seppo Ilmoilline,
 Älägö mäne, älägö ole,
 Äijy on männytty sinne,
 Vähä on siepäi tulluttu!"
 "Hoi sinä, kauniz Katerin,
 Älägö kielä, älägö ole,
 Oman ozan oppijes!"
 Mänöy, seppo Ilmoilline,
 Livestyy häi telaizel,
 Vedehto häi kirbonou;
 Hänen haukkua haugi harvukirju,
 Seppo luadiu hauvvil vačas
 Paidazes pajaizen,
 Kuadiaizis palgehuot,
 Kulakkaizis pal'l'aizen,
 Polvenpiäs aluzimen.
 Tagou seppo pilaizen,
 Hänel haugi sanou:
 "Hoi sinä, seppo Ilmoilline,
 Älä pilua kylgiluudu,
 Mäne sinä suus päi iäreh!"
 Seppo Ilmoilline sanou:
 "Minä lähten - kunne tahton!"
 Siitboi piluau havvil seppo
 Kolme kylgiruodua vačas,
 Siit jo iäreh tulou seppo.
 "Hiihten ukko, Hiihten akku,
 D'ogo annatto ainavoizen,
 D'ogo työnät tyttäryön?"
 "Annammo, annammo ainavoizen,
 Työnämmö, työnämmö tyttäryön,

Kaunehen Katerinan."
 Siit annetah sepol Ilmoillizel
 Kaunehen Katerinan.
 Lähtietäh ajamah, karettamah,
 Ilmai kabd'oin kastumata,
 D'allaksuizen nestymätä,
 Vuohizien voidumata.
 Kuaveh Pohjolaine laulau
 Kaunehen Katerinan kalakse järveh,
 Sepon Ilmoillizen uinottau hääi.
 Seppo Ilmoilline nostuo,
 Luvel dau kai tiähtet taivahan,
 Eule tiähtenny taivahal.
 Lugou kalat meren pohjas,
 Liigu kala on meren pohd'as,
 Siit hääi ottau kalannu
 Meren pohjas järilleh,
 Luadiu kaunehen Katerinan.
 Opat' lähtietäh ajamah karettamah;
 Opat' kuaveh Pohjolaine,
 Suudu murraldelou, silmiä vilgailou,
 Sepon hääi tuas uinottau,
 Kaunehen Katerinan tiähtekse taivahan.
 Havaičču, ga eule kaunistu Katerinnu;
 Lugou kalat meren pohd'as,
 Ga eule kalannu Katerin,
 Lugou čuurut meren pohd'as,
 Ga eule čuurunnu,
 Lugou tiähtet taivahal,
 Tiähtenny on taivahal.
 Seppo ottau tiähtenny taivahal,
 D'ärilleh luadiu kaunehen Katerinan;
 Lähtietäh opat' ajamah,
 Ilmai kabd'an kastumata,
 D'allaksuizien nestymätä,
 Vuohizien voidumata.
 Opat' kuaveh Pohjolaine,
 Suudu murraldelou, silmiä vilgailou
 Siit kaunehen Katerinan laulau

Čuurukse meren pohjah;
 Sepon Ilmoillizen uinottau.
 Seppo Ilmoilline ku havaiččuu,
 Ga eule kaunistu Katerinua;
 Siit lugou tiähtet taivahal,
 Ga eule tiähtenny Katerin,
 Lugou kalat meren pohjas,
 Ga eule kalannu meren pohjas,
 Lugou čuurut meren pohjas,
 Čuurunnu sen löydäygi.
 Siit laulau seppo Ilmoilline,
 Laulau kaunehen Katerinan kajuakse.
 "Mäne sinä kattilata kalat keitä,
 Luzikoita liemen särvä,
 Vasturannan valvatikse,
 D'oga luovol luokotikse,
 D'oga kiven kiugujakse,
 D'oga pullon puistajakse,
 D'oga mužikal čakattavakse!"

KA 93, 25
 Veskelys, 1935, kirj. V. Jevsejev.

M. Kuznetsova

19. Iro-neito ja Hiltolasta kosinta

Iroi neičoi, imbi neičoi,
 Kaunikkaine oli kazvindoile,
 Sugi piädy šuraitteli,
 Sugaine vedeh šurahteli,
 Piäzi kolme tukkastu piäs.
 "Panizin tuleh, ga riähky tulou,
 Panizin vedeh, ga vie riähkembi,
 Panen omal kielel, oigieh šokkah!"
 Rubei vačču kasvamahe.
 "Engo syönyh särrin rokkuu,
 Engo syönyh kudu-kalua."
 Lähti mual vundemattomal,

Paikoile papittomile,
 Sai sinne kolme poigua.
 Kudai vahnin synnyndöile,
 Se nimen otti Väinämöine,
 Kudai keskin synnyndöile,
 Se on seppy Ilmoilline,
 Kudai on nuorin synnyndöile,
 Se on nuorin Jougamoine.
 Sanou seppy Ilmoilline:
 "Hoi, muamoine, kandajoin,
 Maglen maijon andajoin,
 Lämmitä kylä lämmäizekse,
 Pezen piän, kui pelvaz pivoizekse,
 Muu rungu muukse hyväkse,
 Minä lähten sulhaizekse!"
 "Hoi, vahnin Väinämöine,
 Val'l'astele virzoi-varzoi,
 Kiinittelle kirjoih korjoi;
 Razvu rahkehis valukkah,
 Tina rinnuksis tippukkah!"
 Ei voinuh rinnusta vediä,
 Muga jäi vedämättäh.
 "Hoi, nuorin Jougamoine,
 Val'l'astele virzoi-varzoi,
 Kiinittelle kirjoih korjoi;
 Razvu rahkehie valukkah,
 Tina rinnuksis tippukkah!"
 Ei voinuh rinnustu vediä,
 Muga jäi vedämättäh.
 "Lähten minä, iče seppy,
 Val'l'astelen virzoin varzoin,
 Kiinnittelen kirjoih korjoi;
 Razvu rahkehis valukkah,
 Tina rinnuksis tippukkah."
 Čagari sormel rinnuksen vedi.
 Ajoin meren, ajoin toizen,
 Ajoin kohti kolmattu;
 Kačcou, mustoi-puolilaizet soutah.
 "Kunne ajat, seppy Ilmoilline?"

"Ajan kauneheh Katerinah sulhaizikse;
 Kunnebo työ sovatto, mustoi-puolilaizet?"
 Mustoi-puolilaizet lauletah
 Sepäl kablahaat poikki;
 Seppy vastah mustoi-puolilaizil
 Laulau airot poikki.
 Seppy laulau merel suaren,
 Suarel lämmäčyn koivun;
 Siit panou kablahaat.
 Ajau meren, ajau toizen,
 Ajau kohti kolmannen,
 Mustoi-puolilaizet soutah,
 Kaksi kerdua lauletah vie
 Sepäl kablahaat poikki;
 Seppy laulau heil airot poikki.
 Laulau merel suaren,
 Suarel lämmäčyn koivun,
 Siit panou kablahaat.
 Mänöy seppy sulhaizikse.
 "Hiijen akku, Hiijen ukko,
 Hitot suarin tyttäret!
 Jogo annat ainavoizen,
 Jogo työnnät tyttären?"
 "Engo anna ainavosta,
 Engo työnnä tyttäryttä;
 Voinet tulizen kyllyn kylbie,
 Tulizel vastal kylbie,
 Siit vasta annan ainavoizen,
 Siit vasta työnnän tyttäryözen!"
 Terväh tulizen kyllyn kylböy
 Tulizel vastal seppy.
 Tuli opat' Hiijen akkah.
 "Jogos annat ainavoizen,
 Jogos työnnät tyttäryözen?"
 "Engos anna ainavoista,
 Engos työnnä tyttäryttä,
 Voinet tuuvva Ukos Undamoizes,
 Tuuvva minul kird'oi-kannen,
 Äsken annan ainavoizen,

Äsken työnnän tyttäryözen!"
 Mänöy Ukkoh Undamoizeh,
 Piä on ukkses, d'allat ukkses,
 Keski kohtal tuli palau.
 "Hoi, ukko Undamoine,
 Anna tänne kird'oi-kanzi
 Kaunehele Katerinal!"
 "Ku voinet minun kielel plässhie,
 Äske annan kird'oi kannen!"
 Ku plässhimah da kargualemah
 Rubieu seppy ilmoilline,
 Ukko Undamoine lainuou
 Seppiä ilmoillista vaččah:
 "Hoi, seppy ilmoilline,
 Kuspäi tulit, sielpäi lähte!"
 Eule seppy moine houkku,
 Kus se tulou, siel ei lähte;
 Paijas luadiu palgehet,
 Kuadieloiz aluzimen,
 Sormes luadiu skimm'oi-veiččyön,
 Käjes luadiu vazaraizen,
 Avuau Undamoizel vačan.
 Siit on kahtet kylgiruvvat,
 Siit ne ottau kird'oi-kannet,
 Vieu ne Hiijen akan luo.
 "Jogos annat ainavoizen,
 Jogos työnnät tyttäryözen?"
 "Engös anna ainavoista,
 Engos työnnä tyttäryttä,
 Ku voinet meren perttih laskie,
 Lohen kalat loimamah,
 Pienet kalat priskamah!"
 Laski seppy meren perttih;
 Lohen kalat loimettih,
 Pienet kalat priskettih.
 "Jogos annat ainavoizen,
 Jogos työnnät tyttäryözen?"
 "Nygöi työnnän tyttäryözen;
 Ota tytär mučcikse,

Mene vai täs pertis iäre!"
 Lähtietäh hyö ajamah;
 Ajettih meri, ajettih toine,
 Ajettih kohti kolmannen;
 Siit tabai heidy yön aigu.
 Lauloi seppy mereh suaren,
 Suareh lauloi koin.
 Pani yheksän lukun tuakse,
 Kymmenes tagasalbu.
 Nouzi seppy huondeksel,
 Ka eule kaunistu Katerinua.
 Lugi taivahas tiähtet,
 Ka tiähtennybo oli.
 "Tule iäreh tiähtenny siel!"
 Lähtietäh hyö ajamah;
 Ajetah meri, ajetah toine,
 Ajetah kohti kolmannen;
 Tabai opat' yön aigu.
 Lauloi seppy mereh suaren,
 Suareh lauloi koin.
 Viertih opat' muate hyö
 Yheksän lukun tuakse,
 Kymmenez tagasalbo.
 Nouzi seppy huondeksel,
 Ka ei kaunistu Katerinua.
 Lugou taivahas tiähtet,
 Ka ei tiähtenny;
 Lugou meres čuurut,
 Ka čuurunnu.
 "Tule iäreh čuurunnu siel!"
 Lähtietäh hyö ajamah;
 Ajetah meri, ajetah toine,
 Ajetah kohti kolmas.
 Tabuau opat' yön aigu.
 Lauloi seppy mereh suaren,
 Suareh lauloi koin.
 Viertih opat' muate hyö
 Yheksän lukon tuakse,

Kymmenes tagasalbo.
 Nouzi seppy huondeksel,
 Ka ei kaunistu Katerinua.
 Lugou taivahas tiähtet,
 Ka ei tiähtenny;
 Lugou meres čuurut,
 Ka ei čuurunnu;
 Lugou meres kalat,
 Ka kalannu.
 Siit sanou seppy ilmoilline:
 "Hoi, kaunis Katerin,
 Tule sinä iäre;
 Ei rodei sinus naistu,
 Minus sinul miesty;
 Joga pilvel piiskutettavakse!"
 "Älä laula tiähtekse,
 Laula muukse mikse tahto!"
 "Laulango mereh čuurukse,
 Joga allol räskytettäväkse?"
 "Älä laula čuurukse,
 Laula muukse mikse tahto!"
 "Laulan mereh kalakse,
 Jogi virral viettäväkse."
 "Älä laula kalakse!"
 "Laulan minä sinuo nygöi
 Kaunehekse kajai-linduizekse,
 Vastu-rannal valvatikse,
 Kattilata kalat keittiä,
 Nuotata kalat suada."
 Lähtöy seppy kodih,
 Muamah hänel sanou:
 "Johai minä sinul sanoin,
 Eigo rodei sinus miesty,
 Eigo hänes naistu!"
 Siit häi ravvas naizen tagoi,
 Ga mytkybö se rodih;
 Huavas vesti naizen seppy,

Ga veretõibo rodih;
Dostalin i'än hääi muga eli.

KA 93, 19
Korza, 1935, kirj. V. Jevsejev.

M. Remsu

20. Tuonelassa käynti

Rikkautu reki runolta,
Jalaš taittu painajalta,
Läksi Tuonelta oraišta,
Manalalta veäntijeätä.
Iče vanha Väinämöini
Mäni Tuonen joven tuakše.
Hiän huluta huojahutti,
Viheltöä heän viuhahutti.
"Tuo venehttä, Tuonen tyttö,
Karpassuo kapo Manalta!"
Tuonen tyttöset šanouve,
Lapšet kalman kalkehtiu.
"Veneh teältä tuotanehe,
Kui as's'at šanottanehe:
"Mi on šoattanut Manalla
Mi on tuonun Tuonelaha?"
Iče vanha Väinämöini
Heänpä noin šanoikše virkki:
"Veši šoatto miun Manalla,
Vesi toi miun Tuonelaha."
Tuonen tyttäret šanouve,
Lapšet Kalman kalkehtiu:
"Tunnumma valehtelijan,
Ymmärrämmä kielaštajan.
Vesi kun ois šoattanut Manalla,
Vesi ois tuonun Tuonelaha,
Vesin voatteis valuisi,
Hurmehin hurähtelis!"

Iče vanha Väinämöini
 Toas huhuta huojahutti,
 Viheltöä heän viuhahutti:
 "Tuo venehtä, Tuonen tyttö,
 Karpassu kapo Manalta."
 Tuonen tyttäret šanouve,
 Lapšet kalman kalkehtiu:
 "Veneh teältä tuotanehe,
 Kui as's'at šanottanehe,
 Mi on šoattanut Manalla,
 Mi on tuonut Tuonelaha?"
 Iče vanha Väinämöini
 Heänpä noin šanoiksi virkki:
 "Tuli se šoattoi Manalla,
 Tuli toi miun Tuonelaha!"
 Tuonen tyttäret šanouve,
 Lapšet kalman kalkehtiu:
 "Tuli kui ois šoattanut Manalla,
 Tuli kui ois tuonut Tuonelaha,
 Tulin vuatteiheis valuisi,
 Hurmehin hurahelisi."
 Iče vanha Väinämöini
 Toas huhuta huijahutti,
 Viheltöä heän viuhahutti:
 "Tuo venehtä, Tuonen tyttö,
 Karpassuo, kapo Manalla!"
 Tuonen tyttöset šanouve,
 Lapšet Kalman kalkehtiu:
 "Veneh teältä tuotanehe,
 Kui as's'at šanottanehe,
 Mi on šoattanut Manalla,
 Mi on tuonun Tuonelahan?"
 Iče vanha Väinämöini
 Heänpä noin šanoikse virkki:
 "Rikkautu reki runolta,
 Jalaš taittu painajalta,
 Läksin Tuonelta oraišta,
 Manalta viäntijiätä."

Toi venehen Tuonen tyttö,
Karpasun kapo Manalta.

KA 19, 64
Vuokkiniemi, 1935, kirj. V. Jevsejev.

S.V. Tupitsin

21. Hiitolasta kosinta

Eleä seppo ilmoilline
Suuren meren rannal,
Pienen meren penkil.
Lähti seppo pihal käymäh,
Lähti seppo pihal käymäh.
"Jogo merel on sildu laittu,
Jogo merel on sildu laittu?"
Sillal lat'e ravvoitettu,
Sillal lat'e ravvoitettu,
Nel'l'i neiččoi rannal kargau
Nel'l'i neiččoi rannal kargau.
"Lämmitäkkeä kyl'n-pert'oi,
Lämmitäkkeä kyl'n-pert'oi,
Savun käymättömiksi,
Savun käymättömiksi,
Čihvan tundumattomiksi."
Kylböy seppo kylzengo,
Kylböy seppo kylzengo,
Pezöy peähyön pelvahikse,
Pezöy peähyön pelvahikse,
Kaglan pezöy kanan munikse,
Muungo rungan muikse miehie.
"Annas mamma sobazetgo,
Annas paidu pallervoine
Yhtes kuijus kuvattugo,
Yhtes kuijus kuvattugo.
Annas koadiet kappalehuot
Puoles kuijus kuvatut."
Tulou seppo kyls kodih.

"Annas, mamma, hal'l'akko hard'ehile
 Hyvän haukan hardehile."
 "Kunnebo poigoi šuorieletgo,
 Kunnebo poigoi šuorieletgo?"
 "Šuorien minä sulhoizikse
 Suuren Hiijen tyttäreh."
 "Äijy on sinne mennytty,
 Vähä on siego tulluttu,
 Vähä on siego tulluttu.
 Sada seiboidu on pihal,
 Migo seiboi - sego peägö."
 "Ombo seiboi vie peätöigo,
 Se on gi sepon peän varah,
 Se on gi sepon peän varah."
 "Val'l'astelgos virzoi varzoi,
 Tuhanzis oršolois turbein,
 Savojs oršolois sangein,
 Kaikis oršolois kirmein."
 Val'l'asteldih virzoi-varzoi,
 Razvu rahkehis valuugo,
 Kuldukägyt vemboil kukkuu,
 Viinu vemboin kynis t'ippuu,
 Hebo oli vaskel vallattugo,
 Korju oli hobjal čillattugo.
 Lähtöy seppo ajamah karettamah,
 Hiijen kol'l'oi haukkumah,
 Hiijen kol'l'oi haukkumah.
 "Ei se val'gi valehta hauku,
 Ei se rongi noida huoli,
 Hulla noida huolikkah,
 Voalispappi varakkah."
 Puoli merdy on kolmattugo,
 Katkieu sepol vembel poikki.
 Laulau seppo sinizen soaren,
 Kazvau koivu vemboiksi pädi,
 Painau seppo vembelyön,
 Val'l'astelou oršozen,
 Lähtöy ajamah karettamah;
 Hiijen koll'oi haukkumah:

"Ei se val'gi valehta hauku!"
 "Ei se rongi noida huoli,
 Hulla noida huolikkah,
 Voalispappi varakkah."
 Puoli merdy on kuuvvettugo,
 Katkieu sepol aižu poikki,
 Laulau seppo sinizen soaren,
 Kazvau koivu, aižukoivu,
 Panou seppo aižazen,
 Val'l'astelou oršozen;
 Lähtöy ajamah karettamah.
 Hiijen kol'l'oi haukkumah,
 "Ei se val'gi valehta hauku,
 Ei se rongi noida huoli,
 Hulla noida huolikkah,
 Vaalispappi varakkah."
 Puoli merdy on yheksätty,
 Katkieu sepol jallas poikki,
 Laulau seppo sinizen soaren,
 Kazvau koivu-jallaskoivu,
 Painau seppo jallaksuon,
 Kohendelou korjazen,
 Val'l'astelou oršozen;
 Lähtöy ajamah karettamah.
 Hiijen kol'l'oi haukkumah:
 "Ei se val'gei valehta hauku,
 Ei se rongi noida huoli,
 Hulla noida huolikkah,
 Voalispappi varakkah."
 An'n'ibo tyttö, aino tyttö,
 Nouzi huondeksel aijoigo,
 Pezi silmät, kumardeli;
 Laučan peäs on laulajat,
 Paččahan peäs on pajattajat,
 Stolan peäs on soittelijat,
 Kulduviulul vedelijät.
 Pyhki pert'oin pyöräldelih,
 "Oi, moamoine!" "No Kandoine?"
 "Kunnebo nämä topot viijä?"

"Ullos uksen, vereän toakse,
 Pitkien pordozien peäh."
 Seizattih An'n'oi toppozil:
 "Hoi moamoine!" "No kandoine?"
 "Kedbo merel nävytänneh,
 Oldanehgo soariet,
 Vai oldaneh pilviet?"
 "Ei ne olla soariet,
 Eigo olla pilviet,
 Nuo on miehet, sulhoimiehet."
 Ajoi seppo Hiijen pihah,
 Nouzi perttih pyöräldih,
 Lugou luvon lukkarina,
 Toizen lugou tuomarina,
 Kolmanden lugou koulumiehenä.
 "D'og' on valvatti valmisgo,
 Viikon valvatettavana,
 Kymmen'ien vuozien kyzyttävy,
 Viizien vuozien vihjaltavu,
 Kolmien vuozien kozittavu,
 Kaksien vuozien kačottavu,
 Viikon valvatettavana,
 Kymmen'ien vuozien kyzyttävy,
 Viizien vuozien vihjaltavu,
 Kolmien vuozien kozittavu,
 Kaksien vuozien kačottavu?"
 "Eule valvatti valmisgo,
 Keändelego keärmespeldo,
 Kävele päivy peälöi myöte,
 Toine kävele händie myöte."
 Keändeä seppo kärmispellon,
 Kävelöy päivän peälöi myöte,
 Toizen kävy händie myöte.
 "D'og' on valvatti valmisgo
 Viikon valvatettavana,
 Viikon valvatettavana?"
 "Eule valvatti valmisgo
 Viikon valvatettavana.
 "Mene tuo meres viiroi sälgy."

"Annas suičet, annas päičet."
 Toibo seppo viiroi sällyn.
 "D'og' on valvatti valmisgo
 Viikon valvatettavana,
 Viikon valvatettavana?"
 "Eule valvatti valmisgo,
 Viikon valvatettavana,
 Viikon valvatettavana.
 Minägo sinuu lainoilengo."
 Launuo hiizi sepon vaččah,
 Ei se seppo hoidoi huoli,
 Halla noida huolikkah,
 Voalispappi varakkah;
 Panou paijan palgehikse,
 Kulakkazet pal'l'azikse.
 Tagou seppo pienen veičen,
 Avuabo loukon kohtallehgo.
 "D'og' on valvatti valmigo
 Viikon valvatettavana,
 Viikon valvatettavana?"
 "Eule valvatti valmisgo
 Viikon valvatettavana,
 Viikon valvatettavana,
 Viikon valvatettavana,
 Minä lähten jorsikse merehgo."
 "Etbo sinne peäze,
 Minä lähten hauvvikse jällesgo."
 "Minä lähten teähtikse taivozeh."
 "Etbo sinä sinne peäze,
 Minä kuuhuokse jällesgo;
 Minäbö sinun kiroilengo,
 Kiven peäl kill'umah,
 Vastutuuleh kaččomah,
 Verkon pulluo pustomah,
 Niemen n'okkah nilgumah,
 Verkos kalua sel'l'ittämäh,
 Kajaineid'izekse."

KA III, 35
 Kolatselkä, 1936, kirj. V. Jevsejev.

22. Kuolon sanomat

Killervo Kallervon poigu
Suol lähti soittamah.
Suot i muat d'yrähtäh,
Kangahat vastakkah kajahtah,
I siit hänel tulou viesti:
"Tuattos on jo kuolemas."
Häi siit vastuau viestin tuojil:
"Kuolloh - kuolgah, sinne mängäh!"
Siit tulou hänel toine viesti,
"Muamos on jo kuolemas."
Opäd' vastuau viestin tuojil:
"Kuolloh - kuolgah, sinne mängäh!"
Siit jo tulou uuzi viesti.
"Muçois on jo kuolemas."
Siit Killervo Kallervon poigu
Rubei nenga voivottamah:
"Avoi-voi, da avoi-voi,
Ei roite nämbiä sobien pezijiä,
Ei roite kakkaroin pastajua,
Ei roite lapsien kaččojua!"

KA III, 15
Jyrkilän Salonsaari, 1936, kirj. V. Jevsejev.

Minina

23. Kuolon sanomat

Kilervo Kalervon poigu
Lähti soile soittamah,
Suot šurahtah,
Kangahat vastah kajahtah,
Tuli viesti: "Tuattas kuoli."
"Kuoli ga kuolkah, moine i oli:
Piä pästärine,

Silmät liinan siemenet,
Korvat koivun lehtehizet."
Pudropadah pačkahtih,
Maidomal'l'ah mačkahtih,
Lähti soile soittamahe,
Tuli viesti: "Velles kuoli."
"Kuoli ga kuolkah, moine i oli:

Piä pästärine,
Silmät liinan siemenet,
Korvat koivun lehtehizet."
Pudropadah pačkahtih,
Maidomal'l'ah mačkahtih."
Lähti soile soittamah,
Tuli viesti: "Sizäres kuoli."
"Kuoli ga kuolkah, moine i oli:

Piä pästärine,
Silmät liinan siemenet,
Korvat koivun lehtehizet."
Pudropadah pačkahtih,
Maidomal'l'ah mačkahtih,
Lähti soile soittamah,
Tuli viesti: "Mučoi kuoli."
"Avoi voi, da avoi voi,
Kavottih valgiet sobaizet,
Elaigaine loppih."

KA 93, 49
Mikkeli, 1936, kirj. V. Jevsejev.

M. Blesgijeva

24. Hiitolasta kosinta

Seppä Ilmoilline rubieu
Kaunistu Katerinua koziččemah.
Kaunis Katerin sanou:
"Voinet tämän pellow kyndiä
Šuap kattomin piähyizin,
Kengättömin d'algaizin,

Vyöttömin rungaizin!"
 Kaunis Katerin händy muanitti,
 Yksikai ei tulluh.
 Seppä Ilmoilline sanou:
 "Minä sinuo laulan kondiekse meččäh!"
 Kaunis Katerin vastuau:
 "Älä laula minuo kondiekse meččäh,
 Laula muukse mikse tahto!"
 "Laulan minä sinuo hukakse meččäh!"
 "Laula muukse mikse tahto!"
 "Siit minä laulan kaunehen Katerinan
 Pimeikse yölöikse pilkettämäh,
 Viluloikse yölöikse valvottamah,
 Kivikkö rannoil kirkumah,
 Vasturannoil valgumah,
 Luzikattah roitos rokat särbämäh,
 Kattiloittah kalat keittämäh!"

KA 93, 26
 Uhmoilla, 1936, kirj. V. Jevsejev.

A.S. Minina

25. Iro-neito ja Hiitolasta kosinta

Iroi-Iroi, imbi neidoi,
 Sugiu piähytty, šurruttau,
 Piäzöy hänel kolme tukkastu.
 "Panizin vedeh - riähky tulou,
 Panizin tuleh - vie riähkemi,
 Panen oigieh šokkah, omah puoleh!
 Hoijo, muamoine, kandajoine,
 Nagien maijon andajoine!
 Särvin minä särrin rokkua,
 Söin kylläl kudu-kalua,
 Rubei minulleni vacčaine kazvamah.
 Muamoine, kandajoine,
 Rodih minulleni kolme poigastu.

Hoijo, muamoine, kandajoini,
 Pidäis tuuvva pappine!"
 "Maltoit suaha, ga malta i ristie!"
 Dai häi iče ristiü:
 Kuduan enzimäizekse suau, -
 Sil panou vahnin Väinämöine,
 Toizel keskimäizel panou
 Seppä-ukko Ilmoilline,
 Nuorimal panou nuorin D'ougamoine.
 Dai poigaizet sanotah:
 "Hoijo, muamoine, kandajoini,
 Blahoslovi meidy
 Kauneheh Katerinah naimah!"
 "Älgiä poigaizet lähtekkiä
 Kauneheh Katerinah.
 Kaunis Katerin teile ei tule,
 Suuren gor'an ozuttau!"
 Dai hyö yksikai lähtietäh,
 Dai muamo blahosloviu.
 Val'l'astetah siid hebo
 Kolmes puudas pannah potkovat hevol,
 Tuhanzis tulupois,
 Savojs rublis šuapkaizet;
 Tina vembeles tippuu,
 Razvu rahkehes valuu.
 Ajetah päivän agjassah,
 Toine päivy ehtässäh,
 Eigo ole merel suaruttu,
 Eigo ole merel niemytty,
 Eigo nävy randaine,
 Eigo nävy toine.
 Vahnin Väinämöine sanou:
 "Seppä-ukko Ilmoilline,
 Meile katkei d'allaksut!"
 Seppä-ukko Ilmoilline,
 Laulau merel suaruttu,
 Laulau merel niemytty
 Kohtu taivastu koivut kazvetah.

Dai hyö siit pannah d'allaksuot,
 Lähtietäh ajamah järilleh.
 Ajetah päiväine agjassah,
 Toine päiväine ehtässäh.
 "Seppä-ukko Ilmoilline,
 Meile katkeni vembelyt!"
 Eigo ole merel suaruttu,
 Eigo ole merel niemytty,
 Eigo nävy randaine,
 Eigo nävy toine.
 Seppä-ukko Ilmoilline
 Laulau merel suaruttu,
 Laulau merel niemytty, -
 Paivut kohtu taivastu.
 Painetah hyö vembelyt,
 Lähtietäh hyö ielleh ajamah.
 Ajetah päivy agjassah,
 Toine päivy ehtässäh,
 Kohtu kolmatta kohennetah,
 D'uuri sulua merdy myöte.
 Eigo hevol hibjoine hiesty,
 Eigo hevol kabjaine kastu.
 Heile rubieu kaunis Katerin nägymäh:
 Kaunis Katerin sobua pezöy,
 Hobjaizel pordahaizel,
 • Kuldaine pualikkaine, -
 Šulkkuizet sobaizet.
 Hyö sinne mennäh, -
 Kaunehen Katerinan luo.
 "Tuletgo meile mučoiakse,
 Kudual rubiet tulemah?"
 "Kudai voinnetto, matkas tuldud,
 Tuli-kylyn tuli-lehtil tuiskamah,
 Sil minä tulen mučoiakse!"
 Dai hyö kylbietäh tuli-kyly.
 "D'ogo rubiet tulemah?"
 "En vie rubie tulemah,
 Kui voinnetto tulipalon kyndiä

Sobattomil rungaizil,
 Kengättömil d'algaizil.
 Dai ragahet on tulehizet,
 Dai tulipalo on,
 Člučoin d'äiččiä suurembat,
 Kanan d'äiččiä pienembät.
 "D'ogo rubiet, kaunis Katerin,
 Meile tulemah, -
 Myö jo kynnimmö tulipalon!"
 "En vie rubie tulemah,
 Seppä-ukko Ilmoilline,
 Kui voinnet meren pohd'as
 Liiijat čuurut lugie,
 Siit rubien tulemah!"
 Dai seppä, ukko Ilmoilline,
 meren pohd'as čuurut lugou,
 Yksikai ei tule.
 "Voinnet kui seppä-ukko Ilmoilline,
 Taivahas tiähtet lugie, -
 Siit minä rubien tulemah!"
 Dai häi lugou taivahas tiähtet.
 Sanou: "Tazat ollah!
 Oijo, kaunis Katerinaine,
 Jogo rubiet tulemah,
 Jo minä taivahas tiähtet luvín, - tazat ollah!"
 "En minä tule vie,
 Kui voinet meren pohd'as
 Elävän kalan, havvin, tavata, -
 Siit rubien tulemah!"
 Dai häi tabuau meres
 Elävän kalan, havvin,
 Ilmain pruamuzlattah.
 "Oi kaunis Katerinaine,
 Jogo rubiet tulemah;
 Minä meren pohd'as
 Haugi-kalan tabain
 Ilmai pruamuzlattah!"
 Siit äske tuli kauniz Katerin.

Dai hyö val'l'astetah
 Vird'oi, vard'oi,
 Kiinitelläh kird'oi kord'oi;
 Tina vembeles tippuu,
 Razvu rahkehes valuu,
 Kolmes puudas on hevol potkovat jallas.
 Lähtietäh hyö ajamah;
 Ajetah hyö juuri sulua merdy myöte,
 Eigo hevol hibd'u hiesty,
 Eigo hevol kabd'u kastu.
 Ajetah päiväine agd'assah,
 Toine päivä ehtässäh,
 Kohtu kolmatta kohendetah.
 "Seppo-ukko Ilmoilline,
 Meile kaunistu Katerinua eule,
 Lähtiejes lähti kord'ah,
 Nukahtajes uidi!"
 Seppä, ukko Ilmoilline,
 Sanou kaunehel Katerinal:
 "Olloh sinul mieli tulla,
 Anna iäni minulleni!"
 Siit kaunis Katerin
 Andau sepäl-ukol iänen.
 Siit seppä Ilmoilline zvierikse laulau,
 Harvoi hagoloi harppimah,
 Pime'il yölöil juoksemah.
 "Oi, seppä-ukko Ilmoilline,
 Älä laula zvierikse,
 Laula muukse mikse tahto!"
 "Minä laulan sinuo
 Vastu rannal valvattamah,
 Pruamuzlata kalua suamah,
 Kattilata keittämäh,
 Luzikata särbämäh!"
 Siit kaunistu Katerinua
 Laulau seppä kajuakse.
 Siit tullah hyö omah randah,
 Muamah vastah tulou.

Siit nengaleite sanotah:

"Hoi muamoine kandajoina,

Kaunis Katerin meil äijän gor'an ozutti,
Iče meile ei tulluh!"

"Sanoin hai minä teile, što häi ei tule!"

KA 93, 59

Angenlahti, 1936, kirj. V. Jevsejev.

I.K. Lebedev

26. Katerin-neito ja Hiltolasta kosinta

Katerin neidoi, kaunis neidoi,

Ei häi syönnyh rugoi leibiä,

Rugoi leiby oli ubehil kynnetty.

Ei häi d'uonnuh rieskua maiduo,

Riesk oli maido häkkilöin ker hälisty.

Ei häi syönnyh kanan däiččä,

Kanan däičč' oli kukkuriekun pollettu.

Lähti häi kävelemäh

Pitkän pellon pienardu myö,

Tuli kolme mandžoidu vastah.

Otti mandžoin, ylen magei,

Otti toizen, vie magiemi,

Otti kolmanden - kaikis magein.

Rubei hänelleh vačču kazvamah.

Kazvoi vačču tavvekse,

Sai häi kolme poigua,

Kazvatti poigie kolme kuudu.

Pidäis nygöi pojat teidy ristie (nimet panna).

Keskimmäine poigu sanoi:

"Ei meile, muamo, pie pappie,

Myö otammo nimet iče,

Panemmo nimet kohtalleh.

Vahnin velli Väinämöine,

Keskimmäine velli - seppo Ilmoilline,

Nuorin velli Nougamoine.

Pidäisbo meile, muamo, ruveta

Ilmua kaččomah,
 Iččie ozuttamah!"
 "Oijo, muamoine kandaaine,
 Magein maijon andaine,
 Anna paidoi kui pellermöine,
 Kuadiaizet lumen kubuizet!"
 Lähti seppo Ilmoilline
 Meren randah pajua azumah.
 Pani paidaizen pajakse,
 Kuadiaizet palgehikse,
 Sormišuarat piihtikse,
 Rystyizet alužimekse.
 Rubei seppo tagomah, taputtamah,
 Kačoi ylöi:päivöi pastau,
 Lendi lindu löyhkytti,
 Siibi taivoidu tabaili,
 Toine vetty ryyppäili.
 Tuli lindu sepän nyö:
 "Oijo, seppo Ilmoilline,
 Sanoizin minä sinul sanaizen!"
 "Sano vai sanaine."
 "Kačoin ylöi, päivöi pastau,
 Kačoin alah, ven'oi soudi.
 Kenen neče ven'oi soudi,
 Sulhoin neče ven'oi soudi,
 Sulhaizikse menižän!"
 "Kunna häi sulhaizikse meni?"
 "Hiitren suarih, Hiitren ukkoh!"
 Sihbo sepol piihtet pirahtih,
 Sihgo vazaraizet vavahtih.
 Lähti kodih kohtalleh,
 Oijo, muamoine kandaaine,
 Lämmitelgiä räkit kilyizet,
 Pilkokkua hienot halgoizet.
 "Kunnabo sinä, poigoi, lähtet?"
 "Lähten Hiitren suarih,
 Hiitren ukkoh sulhaizikse."
 Kylbi kilyizen kylläl.
 Tuli kodih.

"Anna, muamaine kandajaine,
 Paidaine kui pellermöine,
 Kuadiaizet lumen kubuizet.
 Sanou seppo:
 "Vahnin velli Väinämöine,
 Nuorin velli Nougamoine,
 Val'l'astelgua vird'oi vard'oi,
 Kiinitelgiä kird'oi kord'oi."
 Vallästeldih vird'oi, vard'oi
 Kiiniteldih kird'oi kord'oi.
 Eibo voidu rinnustu riuhtata.
 Meni seppo Ilmoilline,
 Käile rinnuksen riuhtai,
 Toizel vyöhyön ryöstäili,
 Lähti ajamah kakattamah
 Yheksäs meres sulas piäliči,
 Puoli merdy kymmenetty,
 Meni Hiitren suarih, Hiitren ukkoh,
 "D'ogos annat ainavoizen,
 Helijäizen Hermandoizen?"
 "Annan minä ainavoizen,
 Valgijaizen valvuttimen,
 Helijäizen hermandoizen,
 Työnnän minä tyttäryözen,
 Kui voinet kolme sluužibua sluužie:
 Mene kynnä kolme vaguo!"
 Lähti vavon kyndi,
 Meni toizen kyndi,
 Lähti kohtu kolmattu kyndämäh.
 Kolmanden kyndäes
 Sih hänel mado jallan n'uokkai.
 Itkiškänzi vonguškanzi,
 Vahnin velli Väinämöine,
 Olet sanoile vahnembaine,
 Puhu jalgu, tule puhtahakse."
 Tuli velli jallan puhui puhtahakse.
 Meni Hiitreh suarih, Hiitren ukkoh,
 Helijäizeh Hermandoizeh,
 Valgijaizeh valvattizeh.

"Annan minä ainavoizen,
 Työnnän minä tyttäryön,
 Kui voinnet kolme d'unuo d'uosta
 Sulua sinisty merdy myö."
 D'uoksi d'unon, d'uoksi toizen,
 Lähti kolmatta d'uoksemah,
 Kirboi Kehnon ukol kidah.
 "Hoi, jo Kehnon ukko,
 Piästä minuo iäreh."
 "En minä piästä sinuo,
 On äijy tänne tulluttu,
 Eule tiäle piässytty."
 Pani seppo paijan pajakse,
 Kuadijaizet palgehikse,
 Sormišuarat piihtihikse,
 Rystyizet vazaraizekse.
 Tagoi seppo pilan taputti,
 Rubei Kehnon ukol
 Kylgi lauloi piluamah.
 Kehnon ukko itkiškänzi,
 Itkiskänzi vongușkanzi:
 "Hoijo, seppo Ilmoilline,
 Mene iäreh, kus tulit."
 "En minä mene sinne,
 Minä lain loukon kohtalleh!"
 Tuli Hiitren tsuarih, Hiitren ukkoh:
 "D'ogo annat ainavoizen,
 Helijäizen Hermandoizen?"
 "Annan minä ainavoizen,
 Valgijaizen valvattizen!"
 Lähti seppo ajamah
 Helijäizen Hermandoizen kel,
 Valgijaizen valvattizen ker,
 Sulua sinisty merdy myö.
 Sihbo hänen yö tabai.
 "Oijo, seppo Ilmoilline,
 Laula suari yödy vaste,
 Emmo lähte yöle ajamah."
 Lauloi seppo Ilmoilline suaren,

Tagoi seppo Ilmoilline uudimen raudaizen.
 Mendih sinne muata.
 "Oijo, seppo Ilmoilline,
 Ylen on minul läylen muata,
 Lai hoz loukkoine kiärbäizen synnyttävy!"
 Luadi seppo loukkoizen,
 Sihbo häi muutaldih kiärbäizekse,
 Iäreh lähti lendämäh.
 Hyppäi seppo kirgumah:
 "Oijo, helijäine Hermandoine,
 Valgijaine valvattine,
 Tule sinä iäreh,
 Roih sinul eliä hyvä!"
 "Engo tule, engo ole."
 Lauloi seppo hänen kajoi linnukse
 Vasturannal vavattamah,
 Unimuzikan kaloi syömäh.

KA 93, 58
 Ängelanti, 1936, kirj. V. Jevsejev.

A.N. Nikitin

27. Iro-neito ja Hiitolasta kosinta

Iroi neičoi, imbi neičoi,
 Kaunikkaine on kabu neičoi,
 Sugiu piädy šurruttau.
 Kirboi suga meren pohjah,
 D'äi hänel kolme hivuksuttu.
 "Panizin tuleh, ga riähky tulou,
 Panizin vedeh, vie riähkemi!"
 Pani häi ne omah oigieh šokkah,
 Rubei vačču kazvamah.
 "Midä sinul, Iroi neidoi,
 Imbi neidoi, vačču kazvau?
 Etgo syönyh kukkiriekun
 Polgettuloi kanan munie?
 Etgo syönyh kudu kalua,

Etgo syönyh ubehil kynnetylöi rugoi leibie?"
 "Engo syönyh ubehil kynnetylöi rugoi leibie,
 Engo syönyh kukkiriekun polgettuloi kanan munie,
 Engo syönyh kudu kalua,
 Särvin, särvin särrin rokkua!
 Siit häi saigo kolme poigua,
 Kolme lastu yhten kohtuh.
 "Muamojoine kandajoine,
 Armas maijon andajoine,
 Mikui papil poltin andua,
 Parembi iče panen nimet!"
 "Kudai on vahnin synnyndöile,
 Sille vahnin Väinämöine,
 Kudai on nuorin synnyndöile,
 Sille nuorin D'ogamoine,
 Kudai on keskin synnyldöile,
 Sille seppo Ilmoilline."
 "Muamojoine, kandajoine,
 Armas maijon andajoine,
 Peze piähyöt pelvaz pivoizekse,
 Kaglaine, kui kananmuna:
 Lähten sulhoi miehyizikse!"
 "Viikon, udraine, uinoilin,
 Hätken, maksaine, magailin
 Puhovoile pieluksile,
 Kamkovoin katuhkan al.
 Nouzin huondeksel minä,
 Pezin silmät hiel, ni viel,
 Pyhkin silmät nahkah ni paikkah.
 Midägö täs ni očču-seinie
 Sudra kai ni ollotellah,
 Kylgi-seinie kynnistelläh,
 Perä-seinie pehmitelläh;
 Suur' on vävy tulendoile?"
 Kačahhimmos pohjaizehe:
 Kotkoi linduine koilizes lendäy,
 Siibi vetty viebrailou,
 Toine taivastu tabailou,
 N'uokku luodoloi lodaittau.

Sada miesty on siiven kynäs,
 Toine sada toizen kynäs,
 Tuhat miesty niškal istuu,
 Yksi mies on vahnimaine,
 Seg' on seppo ilmoilline!"
 Siit se seppo ilmoilline
 Meni Tytin-Ytin akalluo,
 Kauneheh Kat'oih sulhaizikse.
 "D'ogos annat kaunehen Kat'oin?"
 "Engos anna, engos ole;
 Voinet kivikallivon kyndiä
 Kengättömil d'algaizile,
 Vyöttömile rungaizile;
 Voinet aidaizen azuo,
 Pystiä terendetyt seibähät
 Kindahattomil kädyizile!"
 Kyndi ilmoilline pellot.
 "D'ogo annat kaunehen,
 Annatgo Kat'oin mučoiakse?"
 "Engo anna, engos ole;
 Voinet meren n'avas
 Tuuva venčan-aluizet sovat!"
 Lähti ilmoilline seppo
 Sinne, meren n'abah tuomah
 Venčan aluizie sobaizie;
 Sie on suuren hibd'an buabo.
 "Anna, - sanou ilmoilline, -
 Venčan aluizet sobaizet!"
 "Engos anna, engo ole;
 Voinet minun kielel kizaelta,
 Kizaelta kargaelta!"
 Lykkäi kielen buabo se
 Suuremban suurdu hurstie.
 Kielyisile kizaeli,
 Kielyisille kargaeli
 Sego ilmoilline seppo.
 Siit olai suuren hibd'an buabo,
 Vaččah sepän vaglaeli.
 Siit Ilmoin seppy oli

Kolmet suutkaizet vačcaizes.
 Rodih hänel sie paha olla,
 Sanou buabal: "Piästä minuo,
 Suuren hibd'an buabo, iärehe.
 Et piästänega kohtalleh
 Lähten minä, sanou häi,
 Tagon skimm'oi veičen,
 Kaivan oigien nännin uale
 Loukon hurah niäräväh.
 Luajin paginois pajaizen,
 Kauhtanaizen palgehikse,
 Kulakkaizet pal'l'aizikse!"
 Ei andanuh pajua luadie
 Suuren hibd'an buabo,
 Muga piästi hänen iärehe.
 Andoi kaunehen Kat'oin
 Venčan aluizet sobaizet.
 Toi Ilmoin seppy kaunehel Kat'oil
 Venčan aluizet sobaizet.
 "D'ogos tulet, kaunis Kat'oi,
 D'ogos tulet mučcoikse?"
 "Tulen, - sanou, -
 Vai lämmitän kylyn läikäsköitän!"
 Lämmitti kylvö kaunis Kat'oi,
 Kolmet suutkat viet hiilutti,
 Hiilavemmaksi hiilavua.
 "Nygöi mene, - sanoi häi, -
 Ilmoin seppy kylvizeh!"
 Meni Ilmoin seppy kylvizeh,
 Viuhkai pletil kylyn päčil
 Kolme kerdua ristaeheze,
 Vilustui vilumbaksi viluo.
 Viuhkai vezi-karttua pletil,
 Vilustui vilumbaksi viluo.
 Kylbi Ilmoin seppy kylvizen,
 Tuli kaunehen Kat'oin luo:
 "Annas, kaunis Kat'oi, d'uuva!"
 Mustan mavon kaunis Kat'oi
 Pani mal'l'an pohd'ah.

Otti Ilmoin seppy skimm'oi-veičen,
 Sengi kiättäväizen.
 Pysti madoh, lykkäi
 Mal'l'an pohd'as mavon iäreh.
 Sanou: "Olut suuh, toppu muah!"
 D'oi ne viet yksikai.
 Siit kaunis Kat'oi sanou:
 "Engos tule, engos ole,
 Pagenen taivoile tiähtikse."
 Ilmoin seppy sanou:
 "Minä taivahal tiähtet luven!"
 Sanou kaunis Kat'oi:
 "Pagenen peskukse meren pohd'ah!"
 Ilmoin seppy sanou:
 "Minä meren pohd'as peskut luven!"
 Siit kaunehel Kat'oil
 Yksikai pidi lähtie kord'oihe.
 Istutti Ilmoin seppy Kat'oin kord'an peräh;
 Lähti ajamah merdy myö,
 Hibd'oin kabd'oin kastumattah,
 Vuozizien vajuomatattah;
 Veri vembelis vuodamah,
 Razvu rahkehis valumah,
 Tina rinnuksis tippumah.
 Kačahlihbo kord'oin peräh,
 Eule kaunistu Kat'oidu rinnal.
 Lugou taivoile tiähtyöt:
 "Yksi on tiähti - liigu tiähti,
 Sego olet kaunis Kat'oine, - tule iäreh!"
 Tuli siel kaunis Kat'oine iäreh,
 Istuihize rinnale kord'an peräh,
 Lähtietäh ajamah.
 Kačahlihbo kord'oin peräh,
 Eibos kaunistu Kat'oidu ole,
 Toizen kerran pagei se.
 Siit Ilmoin seppy ečitteli,
 Ečitteli - kačotteli,
 Eibo ni voinuh löydiä.

Siit Ilmoin seppy lauloi
 Kat'oin kajoi-linnukse:
 "Vasturannal vuakastele,
 Kylmil kivil kaukastele,
 Keittämättäh kalua syö;
 Luzikattah roittos rokkua särbämäh!"

KA 93, 23
 Rodinjärvi, 1936, kirj. V. Jevsejev.

J. Terentjeva

28. Katerin-neito ja Hiitolasta kosinta

Katti neidoi, kaunis neidoi,
 Pyhän päivän huondeksel lähti
 Pellon piendaril gul'aimah.
 Ukko ulvoi uumenissu,
 Mua d'ärizi manderissu,
 Pedralieččoi jos liettiella.
 Löydi häi kolme mandžoihuttu.
 "Panizin vedeh, ga paha tulou,
 Panizin tuleh, ga vie pahembi,
 Panen omah šokkah!"
 Rubei vačču kazvamah,
 Rubei miero nagramah.
 "Oi d'os, muamoi - kandajoini,
 Magien maijon andajoine,
 Mintäh minul vačču kazvanou,
 Mintäh minuo miero naganou?"
 "Etgö syönyd ubehil kynnettylöi rugoi leibiä,
 Etgö syönyd rieskoi maidoloi
 Häkkilöil hälistylöi,
 Etgo syönyd kanan d'äičiä
 Kukkiriekun polgettuloi?"
 Katti neidoi sanou:
 "En häi niidä ni midä syönyd!
 Oi jos, muamoi kandajoini,

Magien maijon andajoine,
 Lähten omas koiz iäreh nämiz huigejis,
 Maile tundemattomile,
 Ennen käyttölemättömile,
 Yheksän meren tuakse!"
 Eli min aigastu lienöy,
 Sai hää kolme poigastu;
 Nuorin poigaine polvuizil:
 "Oi jos, muamoine kandaajoine,
 Magien maijon andajoine,
 Vie hää meil pidäis pappi tuvva,
 Vie hää meil nimet panna?"
 Toine poigu nouzi polvuizil.
 "Oi jos, muamoine kandaajoine,
 Magien maijon andajoine,
 Vie hää meil pidäis pappi tuvva,
 Vie hää meil nimet panna?"
 Kolmaz nouzi polvuizile.
 "Oi jos, muamoine kandaajoine,
 Magien maijon andajoine,
 Vie hää meil pidäis pappi tuvva,
 Vie hää meil nimet panna?"
 "Loitton on papit tuodavat,
 Sadoil virstoil suadavat,
 Tuhanzil on tuodavat,
 Panen minä pappiloin täh
 Teil iče nimet!"
 "Yksi poigu Väinämöine,
 Toine poigu D'ougamoine,
 Kolmas poigu ukko seppo!"
 Lähtöy jo sulhaizikse
 Ukko seppä Ilmoilline
 Pagan suarin tyttärih.
 Ajettih jos ajettih sulhaizikse
 Pagan suarin tyttärih.
 Pagan suarin tytär vastaeli,
 Sillan piäs tuli vastah.
 "Oi jos, seppo Ilmoilline,

Igi hyvien tagojaine,
 Voinet tulikylyn kylbie,
 Siid minä tulen mučoiakse!"
 Kylbibu seppo tulikylyn,
 Tulibos pagan suarin tytär
 Sepol mučoiakse.
 (Nimi oli Anni hänel)
 Iski virkuista vičalla;
 Rodih meret läiköttämäh,
 Virdavedyöt vieremäh.

KA 71, 4
 Vuontjärvi, 1936, kirj. V. Jevsejev.

F. Petjukov

29. Kanteleen synti

Saibos kolme poigoi lastu:
 Yksi nuorin Jougamoine,
 Toine vahnu Väinämöine,
 Kolmas seppy Ilmoilline,
 Lähti astumah, šolkuttamah,
 Otti kirvehen olgoile,
 Löydi häi vun'n'ingoizen,
 Luadi seppy soitin neuvot,
 Pani Ontoin suonet soittamahe,
 "Opis, vahnu Väinämöine!"
 Ei Ontoin suoni soittele.
 Iče seppy rubei soittamahe,
 Rubei Ontoin suoni soittamahe,
 Vaivazet linduzet vaivistuttih
 Ontoin suonil soittaes.

KA 131, 13
 Suurimäki, 1936, kirj. V. Jevsejev.

30. Iro-neito ja Hiltolasta kosinta

Iroi-neičoi, imbi-neičoi,
 Sugiu piähytty, šurruttau,
 Piäzöy hänel kolme tukkastu.
 "Hoi d'o, muamoine, kandajoina,
 Kunne nämä tukkaizet minä panen, -
 Panizin tuleh, ga riähky roih,
 Panizin vedeh, ga vie riähkemi?"
 Muamoni hänel sanou:
 "Pane tukkaizet omah oigieh šokkah!"
 Rubei hänel vaččaine kazvamah,
 Häi opat' kyzyy:
 "Hoi, muamoine, kandajoina,
 Mindäh minul vaččaine kazvanoh?"
 Muamoni kyzyy: "Etgö syönnyh
 Ubehil kynnettylöi rugoi-leibiä?"
 Häi sanou: "En d'o syönnyh!"
 Toizeksi sanou: "Etgo syönnyh
 Häkin häritettyö riskua maiduo?"
 Häi opat' sanou: "En d'o syönnyh!"
 "Etgo syönnyh kukon polgiettuloi kanan d'äiččie?"
 "En d'o syönnyh ni midä niidy."
 Kazvoi hänel vaččaine aigu algoissah,
 Suauhäi kolme poigua.
 "Hoi, muamoine, kandajoina,
 Mid panemmo nimet poigaizil nämil?"
 "Emmo mene myö pappiloil,
 Emmo mene ni kunna, -
 Parembi panemmo nimet iče.
 Vahnimal panemmo Väinämöizen,
 Nuorimal nuoren D'ougamoizen,
 Keskimäizel seppo Ilmoillizen!"
 Seppo Ilmoilline sanou muamalleh:
 "Oijo, muamoine, kandajoina,
 Luaji sobaizet minul

Läbi mečis läikkyjät,
 Piäliči pilvis pilkettäjät!"
 Häi luadiu sovat neä, miittyöt käski.
 Siit lähtöy seppo naimah,
 Kaunistu Katerinua eččimäh.
 "Kauniz neidoi, Katerin neidoi,
 Tuletgos minul mučoiakse?"
 "Voinnet luadie raudaizen aijan, -
 Teräksizet seibähät
 Madoloile viččaella."
 (Pahat jo sanat on, ga yksikai...)
 Dai luadiu aijan...
 "Kauniz neidoi, Katerin-neidoi,
 D'ogós tulet, d'ogós olet?"
 Katerin-neidoi taivahah
 Tiähtyzikse muutaldah.
 Seppy lugoi kai tiähtet taivahal,
 D'iäy yksi liigu tiähtyt;
 Häi sen Katerinakse muutaldau, -
 Roih Katerin-neidoi.
 "D'ogós tulet, d'ogós olet?"
 "Voinnet kui svuad'bokse
 Hevon kai brujat raudaizet taguo, - siit tulen!"
 Seppy omas ičes pajan luadiu,
 Sormi-suarat piihtyzizikse,
 Kulakkoizet pal'l'aizekse,
 Polven-piä alužimekse;
 Taguo raudaizet hevon brujat.
 Katerin-neidoi muutaldau
 Peskuizekse d'ärven pohd'ah.
 Häi lugou kai peskut d'ärven pohd'as, -
 D'iäy yksi liigu peskuine;
 Puhaldau sen peskuizen, -
 Löydäy kaunehen Katerinan.
 "Katerin-neidoi, kaunis neidoi,
 Minul on valmehet kai;
 D'ogós tulet, d'ogós olet?"
 Katerin sanou:
 "Engos tule, engos ole."

Seppy sanou:

"Et tule, ga lennä igä vasturannal,
Keitä kalat kattiloita,
Särvä rokat luzikoita,
Vasturannal vaivuksendele,
Kivilöin piäl kukšiste!"

KA 93, 28

Uhmaila, 1937, kirj. V. Jevsejev.

A.P. Patrakejeva

31. Kuolon sanomat

Pillin voipoigu,
Pallin voipoigu
Astuu suuren soiton kera.
Soitattau huraškoittau,
Kangasvezi karaškoittau,
Viestit tullah jälles päi:
"Sanottih, muamos kuoli."

"Kuoli ga kuolga,
Ainos lehmän pakičči!"
Pillin voipoigu,
Pallin voipoigu
Astuu suuren soiton ke,
Soitattau huraškoittau,
Kangasvezi karaškoittau,
Viestit tullah jällel päi:
"Sanottih, tuatos kuoli."

Pillin voipoigu,
Pallin voipoigu
Astuu suuren soiton ke,
Soitattau huraškoittau.

KA 131, 6

Sambatus, 1936, kirj. T. Teppojeva.

32. Iro-nelto ja Hiltolasta kosinta

Iroin neiçoi, imbi neiçoi,
 Sugiu päädy šurruttaa.
 "Mi täh kerdah suvindal
 Tukkastu pääs pakkunoo,
 Sen minä kohtuh saan poigaa.
 Emmö lähte pappiloil käymäh,
 Panemmo nimes lče myö!"
 Enzimäzel enzi synnyrmöine,
 Toizel toine synnyrmöine,
 A kolmandel seppy Ilmoilline.
 "Oi sinä, maamoi rukku,
 Lindu, maijjon syöttäi, -
 Lähten minä omil d'algazil päädy syöttämäh,
 Viego työnät minuu syöttämäh,
 Oman pään syötän!"
 Maamah sanoo: "Engo kielä, engo ole!"
 Tagoo aluzimen,
 Kaadii perzavuksis palgehuzet,
 Sormišaarois piihtyöt.
 Tagoo - tagoo skimm'oin veiččyön,
 Sen d'o, kai d'o käättävän.
 Kotkoi-lindu lendää ylähäche,
 Yksi siibi tabaa taivastu,
 Toine siibi maadu tabaa.
 Sada miesty on huran siiven al,
 Toine sada toizen siiven al,
 Tuhat miesty niskal istuu.
 Lendi meren, lendi toizen,
 Lendi puolen kymmenetty
 "Oi sinä, seppy Ilmoilline,
 Sinä nengozen voiskanker tulid, -
 Voidgo mado-peldollized kyndää
 Kengättömil d'algaizil,
 Sovattomil rungaizil,

Kindahittomil käbyizil?"
 Meni seppy Ilmoilline,
 Kyndi ned mado-peldoizet:
 Kengättömil d'algaizil,
 Sovattomil rungaizil,
 Kindahittomil käbyizil.
 "Kynnid sinä, seppy Ilmoilline,
 Nene madopeldoizet, -
 Oli midä naaloin kyndäjies.
 Said sinä Kat'an-Katerizen mučoiakse;
 Mene tuo meres poikki
 Kat'an-Kat'erizen venčan-aluizet sobaizet!"
 Astui meren, astui toizen,
 Astui puolen kymmenetty,
 Parahite puutui meren n'abah.
 "Igä baaboi, vahnu baaboi,
 Anna sinä Kat'an-Katerizen venčan-aluizet!"
 Igä baaboi sanoo:
 "Äski minä annan, seppy Ilmoilline, sobaizet,
 Voinnet pläsähtääksee minun kielel!"
 Igä baaboi, vahnu baaboi,
 Vigloo kielen, hyvän hurstin;
 Ottaa seppy Ilmoilline pläsähtäh hänen kielel.
 Igä baaboi, vahnu baaboi,
 Ottaa seppy Ilmoillizen lainua vaččah.
 Seppy Ilmoilline on vačas, -
 D'uohtuu seppy Ilmoillizel vačas:
 Tagoo, tagoo alužimen,
 Kaadii - perzavukuos palgevuksuod,
 Sormi-šaarois piihtyöä;
 Tagoo, tagoo skimm'oin-veiöčyön,
 Sen d'o laadii käättävän.
 D'uohtuu seppy Ilmoillizel vačas;
 Ottaa Igä-baaboil avaa vačan.
 On seppy Ilmoilline väl'l'äl:
 Ottaa suures čupus škatulizes
 Venčan alus-sovat Kat'an-Katerizen.
 Astui meren, astui toizen,
 Astui puolen kymmenetty.

"Oi sinä, Kat'a-Katherine,
 Venčan alus-sobaizet toin!"
 "Hoi sinä, maamorukku,
 Neizi-kylyine i briha-kylyine lämmitä!"
 Lämmitetäh seppy ilmoillizel briha-kyly,
 Otetah seppy ilmoilline, työtäh kylyh.
 Menöö seppy ilmoilline kylyh,
 Päčči on gu mard'aine ruskei,
 A vezi-kartois vied kiehutah,
 A seinäd on kai hallettu, -
 Hyö tahtottih seppy ilmoillistu hävittää.
 Seppy ilmoilline ottaa, kylyn uksen avaa,
 Astuu syldy kolme, käänäldäh kylyh päi,
 Viippaa kolme kerdäa kylyh päi,
 Kylyn kartois d'ääd kylmettih,
 Kylyn lais da lattiassah d'ää-torahat kazvettih;
 Tuloo seppy ilmoilline kyls päi.
 "Oi sinä, Kat'a-Katherine,
 Mikse sinä nengozen kylyizen lämmitit?"
 Ottaa Kat'a-Katherine, d'uoksoo kylyh,
 Menöö kylyh: Vezi-kartoih on d'ääd kylmetty,
 D'ää-torahat lais da lattiassah on kylmetty.
 "Oi sinä, maamoi rukku,
 Ei saa seppy ilmoillistu hävittää,
 Tuloo mučoiakse mennä!"
 Val'l'astetah paaru heboo,
 Val'l'astetah kord'ahuzeh, -
 A se kord'oi läikkyy, gu zirka'on kuva.
 Istutetah Kat'oi-Kateristu;
 Istuh seppy ilmoilline lehtel,
 Lähtöö ajamah.
 Ajaa meren, ajaa toizen,
 Ajaa puolen kymmenetty.
 Kačahtah kord'oin peräh, -
 Eule Kat'a-Kateristu kord'oin peräs.
 Kačahtih taivahah, lugoo tääntyöt:
 Yksi täähti on liigaa.
 "Sinä olet Kat'a-Katherine, tule ääre!"
 D'o on seppy ilmoillizen rinnal

Kat'a-Katerine kord'oin peräs.
 Ajaa meren, ajaa toizen,
 Ajaa puolen kymmenetty.
 Kačahat'ah kord'oin peräh, -
 Eule Kat'aa-Kateristu kord'oin peräs.
 Kačahat'ih, ga meren pohd'as lugoo peskud.
 Yksi on liigu pesku.
 "Sinä olet Kat'a-Katerine, tule ääre rinnal!"
 Kat'a-Katerine on d'o seppy Ilmoillizen rinnal.
 "Oi sinä, Kat'a-Katerine,
 Sinus ei tule minul ni mituttu vastinestu, -
 Mene sinä vastu-rannal kaakata,
 Ruohkaa rokkaa syömäh,
 Ruohkaa kalaa čiihaamah.

KA 134, 49
 Kinnermä, 1936, kirj. A. Galaktionova.

V. Zagustin

33. Samporuno

Izo seppo Ilmoilline
 Tagoo sampuo taputtaa,
 Sikse jauhuo uuzi sampo,
 Kirjakanzi kiikuttaa.
 Yhtel bokal jauhuo jauhoo,
 Toizel bokal suolaa jauhoo,
 Yhten puurnon myödäväkse,
 Toizen puurnun syödäväkse,
 A kolmanden d'o kodipidoh.

KA 134, 49
 Kinnermä, 1936, kirj. A. Galaktionova.

34. Hiitolasta kosinta

"Maamozeni, kandazeni,
 Lämmitäz kylsty vähäine,
 Lämmitäz kylsty vähäine,
 Pezez päähyd pelvoipivozekse,
 Muu rungaine muukse hyväzekse,
 Kaglaine kanan jäiöäzekse,
 Lähten Hiton ukon-akan tyttäre
 Sulhoimiehyzikse!"

"Hoi jo se, seppo Ilmoilline,
 Älägö lähte, älägö ole,
 Äijy on sinne mennytty
 Da vähä on sie vai tulluttu,
 Yheksäkymmen yheksä pääd' on viedy
 Ynty vajaa mennytty;
 Sinä lähted täyttämäh!"

"Maamozeni, kandazeni,
 Hullugo noidu huolikaze,
 Miez ei näidy tottele vai,
 Val'l'astaz maamo oršoihut korjازه!"

Seppo korjازه istuu da
 Lähtöö ajamah, häi karittamah,
 Ilmai kabjain kastumatta,
 Ilmai venehel soudamatta.
 Ajaago seppo, karittaago,
 Yheksän merdy yličigo,
 Puolen kymmenetty pääičigo,
 Kaččoo, ga rahkehigo razvu tippuu,
 Vembeles veri d'uoksoo.
 Ajaa seppo puoli merdy raviembahgo,
 Puolen merdy rytkembahgo,
 Rubieu kaččomah, ga
 Sepol vastah Hiton'akku
 Ollen työndää puolen.
 Hiton akan ikkunluo ajoi.
 "Ongo se valmiz valvattu,

Kaksien vuozien kaupittu,
 Kolmien vuozien kožittau?"
 "Valmiz on tämä valvattine,
 Vai voined lunnastaa,
 Voined pellon kyndää!"
 (Häi miz vai käski, dai kyndi pellon).
 "Ongo se valmiz valvattine?"
 "Valmiz on se valvattine,
 Huomei työnän, gu voined lähtemää
 Lähtie paimendamah!"
 Istuu seppo duuban kannon pääh,
 Rubia piiskaa punomah.
 Piiskan punoo yheksän syldy pitkän,
 Varren punoo kolme syldy.
 Oigo se Hiijen Hiton akku;
 Menöö Hiton akan ikkunan alle.
 "Työnäz nygöi lähtemää meččäh!"
 Häi lähtöö lähtemää piiskal panemah,
 Lähtöö piiskal -
 Kunne gu pakkuu nene palad,
 Kunne gu nahku palad.
 Seppo on päivän paimendanuh,
 Ajaa illal kodih.
 "Panez lähtemät tallihgo;
 Oigo se Hiijen Hiton akku,
 Ongo se valmiz valvattine?"
 "Valmiz on valvatti,
 Vuota vai suoritammo!"
 Seppo hevon val'l'astaa
 Korjah kadamattomah,
 Ajaa Hiton akan ikkunan alle.
 Hiton akku istuttaa tyttären rinnale;
 Saa andilahan rinnal...
 Ajamah karittamah verdy myöte.
 Ajaa, Hiton akan tyttö laadi paginan:
 "Laulaz, seppo, laulune!"
 Seppo sanoo: "En voi laulaa, en voi olla!"
 "Minäbö laulan lauluzen!"
 Da sepon haukkaa.

Tulibo sepol duumu pääh.
 "Midäz nygöi eletäh, midäz nygöi ollah?"
 Otti, pani oman polven alužimekse,
 Omassah paijan palgehekse,
 Kulakan pal'l'akse;
 Veičen tagoi pikkuzen.
 Otti, da vačan avai andilahale,
 Pääzi vačaz ääre, ääre.
 "Nygöi vasta minä laulan lauluzen,
 Kajahikse kargumah,
 Ennen päivän nouzemistu,
 Jällez päivän laskemistu,
 Meri vetty juomah,
 Sanoo, ruohkaa kalaa syömäh!"
 Seppo maamah luo ajamah jäi yksin.
 KA 135, 59
 Vitele, 1936, kirj. A. Suksina.

J. Jelagina

35. Tuonelassa käynti, laivaretki ja kanteleen synty

Laulanengo Väinämöistä,
 Merimiestä pajattanen?
 Vesti tiijolla venoista,
 Luadi purtta laulannalla,
 Ei täydynyt kolmie šanaista
 Parraspuida pannešša,
 Liittopuida liittyyäissä.
 "Heijahutin mie huhuta."
 Šattuiba neidi valgamašša,
 Neidi varšin vaštuali:
 "Veno tiäldä tuodaneh,
 Kuin šyy šanottaneh,
 Kembä šiun Manalla šuatto?"
 "Vezi miun Manalla šuatto."
 "Kuin olis vezi Manalla šuattan,
 Vedenä šobasi valuttais,

Hurmehin hyvät šovat."
 Še oli vanha Väinämöini,
 Heijahutti hiän huhuta.
 "Tuo venoista, Tuonen tytti,
 Laivoa, Manalan neidi!"
 Šattuba neidi valgomašša,
 Neidi varšin vaštuali:
 "Veno tiäldä tuodaneh,
 Kuin šyy šanottaneh.
 Kenbä šiun Manalla šuatto?"
 "Tuli miun Manalla šuatto."
 "Kuin olis tuli Manalla šuattan,
 Tulena vuattieš valuis,
 Hurmehin hyvät šovat."
 Še oli vanha Väinämöini,
 Heijahutti hiän huhuta;
 "Tuo venoista, Tuonen tytti,
 Laivoa, madala neidi!"
 Šattu neidi valgamašša,
 Neidi varšin vaštuali:
 "Veno tiäldä tuodaneh,
 Kuin šyy šanottaneh,
 Kembä šiun Manalla šuatto?"
 "Mua miun Manalla šuatto."
 "Kuin olis mua Manalla šuattan,
 Muana vuattieš valuis,
 Hurmehin hyvät šovazet."
 Še oli vanha Väinämöini,
 Istuzih hiän peräh,
 Kuldazen kokan tuakši,
 Vaškizen melan varah,
 Pani vanhat šoudamah.
 Vanhat šoudi, piä vabizi,
 Nenä joigu jouččenena,
 Hangat hanhena hačatti,
 Tel'l'ot tedreinä kukerdi.
 Ottibo hiän vanhat šoudamašta,
 Panibo nuoret šoudamah.
 Nuoret kierda viällettih -

Silmän siindämättömäksi,
 Nuoret toini viälletti -
 Korvan kuulomattomaksi,
 Nuoret kolmas viälletti -
 Puuttu purjehut venoni,
 Takeldu veno - jumala,
 Ei kivellä, ei havolla,
 Hauvin hardijoilla,
 Merikoiran kokkaluilla,
 Juoksi hiän pedran perželuilla.
 Šebo oli vanha Väinämöini,
 Šengi hiän šanoiksi virkki:
 "Ongo tässä nuorizošša,
 Kanšašša ylenijäššä
 Tämän purren piäštäjä,
 Venozen kerittäjä?"
 On tässä nuori Jougamoini,
 Tämän purren piäštäjäini.
 Ottibo miekan bokaldah,
 Puun puroman puoleldah,
 Viändi laijan, viändi toizen,
 Miekka kolmeksi palaksi.
 Šebo oli vanha Väinämöini,
 Otti miekan viereldäh,
 Luun puroman puoleldah.
 Viäldi laijan, viäldi toizen;
 Haugi kolmeksi palaksi,
 Keškimuru heilahteli,
 Händämuru häilähteli,
 Piäkala kädeh šuadih.
 Šebo oli vanha Väinämöini,
 Šenbo hiän šanoiksi virkki:
 "Kunnebo se tämä šuanu?"
 Viemmä šepän pajah,
 Ilman ikkunattomah,
 Aivan ovettomah.
 "Oi on, šeppo Ilmolline,
 Tavo miula šoitto tästä!"
 Tago päivän, tago toizen,

Joba piännä kolmandena
 Šoittau, hiän šovittelou,
 Kaččelou hiän, laulelou.
 Šebo oli vanha Väinämöini,
 Šengi hiän šanoiksi virkki:
 "Ongo tässä nuorizošša,
 Kanšašša ylenijäššä,
 Šen i šoiton šoitajaini,
 Šen ilon ilottajaini?"
 "On tässä nuori Joukamöini,
 Šen šoiton šoitajaini,
 Šen ilon ilottajaini."
 Ottibo šoiton šormillah,
 Poikki puolin polvillah.
 "Ilon eččoh lähemmä!"
 Ei tämä šoitto šomasti šoita.
 Šebo oli vanha Väinämöini,
 Otti šoiton šormillah,
 Poikki puolin polvillah.
 "Ilon eččoh lähemmä!"
 Algo šoitto šoitolla kuuluo,
 Ilo ilolla veillä.
 Mi oli mečän otušta,
 N'el'l'in jaloin juoksijua,
 Mi ollun mečän otušta,
 Kaksin siivin lendäjyä
 Kai tuldih kuulomah.
 Mi oli vejen otušta,
 Kaksin šiivin uijijua,
 Kai tuldih kuulomah.
 Vedehe vejen emändä,
 Šegi tuli kuulomah,
 Ruškiehešta ruuvikošta,
 Kaunehešta kaislikošta.

KA 47, 22
 Kiimasjärvi, 1937, kirj. O.Demidova-Pergament.

36. Kultaneito

Siellä kulgi kuuži vuotta,
Keilu seiččemen kevättä,
Jo hiän šieldä pois piäžöy.
Panou orjat lieččomah,
Palkkalaizet painamah,
Ei ottat orjat lieččuokseh,
Palkkalaizet ei ottan painuakseh.
Šebo oli vanha Väinämöini
Iče rubieu akkua lieččomah.
Lykkyäy kuldua tuleh,
Hobieloida hiilokseh.
Nouzou neidigi tulešta,
Kuldakašša kuhmokšešta,
Hobie šilmä hiillokšešta.
Ičeh kylgi on lämmin kylgi,
Vaipan kylgi viluna eläy.
"Milläbo, mie, pahoista piäžen,
Venehestä vuodavašta,
Hebozesta peničästä,
Akasta kylmänyöstä?
Akan tauvilla tapan,
Hebozella šulemat šyötän,
Venehen tulešša poltan!"

KA 47, 23

Kiimasjärvi, 1937, kirj. O. Pergament.

37. Lemminkäisen virsi ja Hämeen härkä

Lemmingäini on liedo poiga,
Še on kaikičči toračču,
Še hiän šattu kuulomah,
Šeinän tagana šeisomah.

Še oli Päivölän izändä,
 Kučču rujot, kučču rammät,
 Kučču verišogiet,
 Vain ei yhtä Lemmingäistä.
 Lemmingäini on lieto poiga,
 Še on kaikičči toračču,
 Rammät venehin gi šoutau,
 Šogiet reillä remmottau.
 "Oi, on, muamo kandaajaini,
 Ana miula šotišobat,
 Pivoloissa piettävät,
 Häissä häilytettävät."
 "Oi, on, poiguon nuorembuoni,
 Kolme on šurmua matalla
 Lemmingäisen piän varalla."
 "Oi, on, muamo kandaajaini,
 Šano miula enzimäini šurma."
 "Kun mänet vähäzen matkua,
 Aššut t'eidä pikkusen,
 Tulou mado vaštahaš,
 Pitembi on pert'in hirttä,
 Pakšumbi pert'in pačašta."
 "Sillä mie ravieh vaellan:
 Andau männä matkamiehen,
 Liijotengi Lemmingäizen.
 "Oi, on, muamo kantaajaini,
 Šano miula toine šurma!"
 "Kuin mänet vähäzen matkua,
 Aššut t'eidä pikkusen,
 Tulou tuline aida,
 Muasta taivahazeh šuate,
 Taivozesta muahe šuate,
 Čičiliuskoilla šivottu,
 Kiärmehillä kiän'itetty,
 Lemmingäizen piän varakši."
 "Sillä mie ravieh vajellan,
 Andau männä matkamiehen,
 Liijotengi Lemmingäizen.
 Oi, on, muamo kandaajaini,

Šano šurma kolmaš šurma."
 "Oi, on, poiguon nuorembuoni,
 Kuin mänet vahäsen matkua,
 Aššut t'iedä pikkusen,
 Tulou tulini koški,
 Košešša on tulini luodo,
 Luuvošša on tulini koivu,
 Koivušša on tulizet oksat,
 Oksilla on tulini kokko.
 Yöt hiän kynšijän hivou,
 Hambahie hiän hučkuttau,
 Lemmingäizen piän varalla."
 "Ei ole še miešten šurma,
 Eiga kuolema urohon,
 Andaua mennä matkamiehen,
 Liijotengi Lemmingäizen.
 Šilläbo hiän ravieh vajeldau."
 Še oli Pohjolan emändä,
 Kandoba tuopilla olutta,
 Kando kakšivardisella,
 Mavot laijoilla magari,
 Kiärmehet kezellä kiehu,
 Šebo oli nuori Lemmingäini,
 Šöi oluen onnekseh,
 Muššan mejen mielekšeh,
 Ruhka on muaha luodaneh,
 Ruoka on suuhu šyödäneh,
 Otti da puukon huodraštah,
 Šöi hiän oluen onnekšeh,
 Muššan mejen mielekšeh.
 Šyömät šyödy, juomat juodu,
 Pigarit pinoih kerätty,
 Rovit tukkuh rovittu.
 Šebo oli Päivölän emändä,
 Laulo piällä Lemmingäisen oravan,
 Nogiloja šordamah,
 Karštoja kovistamah.
 Šebo oli nuori Lemmingäini
 Hiän laulo kultarinda niän,

Oravaista šyömäh.
 Tuoštago piäl'dä Lemmingäizen,
 Šebo oli Pohjolan emändä,
 Laulo šiihe janiksen,
 Nogiloja šordamah,
 Karstoja karistamah.
 Šebo oli nuori Lemmingäini,
 Laulo revon kuldahännän
 Piäl'dä Lemmingäisen,
 Nogiloja šortamasta,
 Karstoja karistamasta.
 Še oli Pohjolan emändä,
 Laulo lammin lattijalla
 Tuogo olla Lemmingäistä.
 Šebo oli nuori Lemmingäini,
 Hiän laulo härän vettä juomah,
 Tuoštago alda vettä juomah,
 Händä häily Hämeheššä,
 Piä poikki Kemijoveššä.
 Päivän lendi päistärinda
 Härän šarvien välie.
 Kuuhuon juoksi kezäorava
 Härän händäluuda myöten.
 Šyömät šyödy, juomat juodu,
 Še on Päivälän isändä:
 "Mitelkä myö miekkojamma,
 Kačelka myö kalžujana,
 Kumman kalžut kaunehemmat,
 Šegi iellä iskömäh!"
 Se on Päivölän izändä,
 Sillä on miekka mieliuzambi,
 Sillä on kalžut kaunehemmat -
 Hiän i piäzi iskömäh.
 Lemmingäini ei tiedäkkän:
 "Läkkä pois ulloš pihalla,
 Hierelemmä peššyt penkit,
 Pihalla on veret paremmat,
 Kovroilla on kaunehemmat."
 Lemmingäini pagoh piäzi.

"Oi, on, muamo kandaajaini,
 Missä ennen izoni piili,
 Missä valda vanhembuoni?"
 "Mečässä näissä puuloissa."
 "Oi, on, muamo kandaajaini,
 Vet on kymmenen kylvä,
 Joga kylässä on kymmenen taluo,
 Joga talossa on kymmenen urosta
 Tapparajah tavotah,
 Kirvehijäh hivotah,
 Mändylöjä kuatah.
 En mie voi siellä olla,
 Oi, on, muamo kandaajaini,
 Missä ennen izoni piili,
 Missä valda vanhembani?"
 "Lammissa syvässä haugina."
 "En mie voi sinne lähtie,
 Kun on kymmenen kylvä,
 Joga kylässä on kymmenen taluo,
 Joga talossa on kymmenen urosta,
 Kaikki verkoja kudou,
 Lemmingäizen piän varalla.
 Oi, on, muamo kandaajaini,
 Missä ennen izoni piili,
 Missä valda vanhembani?"
 "Siellä ennen izos piili,
 Siellä valda vanhembuos,
 Suaressä sanattomassa,
 Aivan nimettömässä.
 Siellä on sada neijoista,
 Tuhat nuorie morziemie.
 Oi, on, poiguon nuorembuoni,
 Jo kävin kymmenen kylvä,
 Joga kylässä oli kymmenen taluo,
 Joga talossa oli kymmenen urosta,
 Kaikki miekkoja hiovou,
 Tapparajah tahkuou
 Lemmingäistä ečitäh.
 Oi, on, poigan nuorembuoni,

Mäne kunne t'iedänet."
Šini ne itki šuaren nei jot,
Kuni näki Lemminkäistä,
Tinarinnat liekutteli,
Hot' ei nävy enämbi Lemmingäistä,
Vai hevoset näkyy.

KA 47, 26 (56)
Kiimasjärvi, 1937, kirj. O. Pergament.

J. Jelagina

38. S u u r i t a m m i

Oli ennen n'ellä neittä,
Kogo kolme moršienda.
Löyvettih hyö lemmen lehti,
Lemmen lehti, tammen laštu.
Viedih mualla kasvajalla,
Havolla ylenijällä.
Šielä kašvo kaunis tammi,
Tammešša on veno punani.
Punou hiän punaista köyttä,
Rauda köyttä rauvikoiččou,
Jotta meri tyynenä pyzys,
Kangaš lapši kaunehena.

KA 47, 25 (55)
Kiimasjärvi, 1937, kirj. O. Pergament.

K.I. Ananina

39. Luomisruno ja Kanteleen synty

Oi, milma, poloista poigua,
Oi, poigua polon alaista,
Kuin mie jouvuin juomariksi,
Lankezin kylän rakiksi,
Näillä mailla vierahilla,

Akki ouvoilla ovilla,
 Kylän naizet nagretah,
 Riijat pilkka veššetäh.
 Naizissa on ičessä nagro,
 Piijoissa ičessäh pilkka.
 Piäsin piällä kallivon,
 Alačči ala kiven,
 Jottei pistuis noijan nuolet,
 Eli polon t'ietäjän teräkset.
 Tuopa on Turv'an lappalaini
 Piti hiän viikkoista vihua,
 Kauvanaikaista kačetta
 Piällä vanhan Väinämöizen.
 Jännitti tulista nuolta
 Tulisilla jäntimillä,
 Piäckyn pienillä šulilla,
 Čirkkusen vivut't'imilla.
 Emo kielti, vaimo käski,
 Kielti kolme luomatarta,
 Ei kuullun niijen šanoja,
 Ei kuullun, ei totelluh.
 Vuotti vanhua Väinämöistä,
 Illat istu ikkunoissa,
 Yöt valvo väjojen piäššä.
 Vaka, vanha Väinämöine
 Ajoa karattelou
 Šeläššä sinisen hirven
 Šelkyä šilittelöy,
 Tall'ua taputtelou.
 "On mitä ollakseni,
 Levitä levätökseni.
 Nuorizen neidozen kera,
 Kaunokaizen kainalošša."
 Tuopa Turv'an lappalaini
 Pani paikalla parahat,
 Toi hiän luotot luaninkilla.
 Ambu vanhua Väinämöistä
 Šeläštä sinisen hirven.
 Ei šopin Väinämöistä,

Šopi Väinämön hevoista,
 Šopi kautta kainaluo,
 Läpi lämmindä lihua.
 Vaka vanha Väinämöine
 Hiän šormin vetehen šortu,
 Kämmenin vedeh kiänty.
 Šielä kulki kuuzi vuotta,
 Šeju šeiččemen kešyä,
 Karahti kahekšän vuotta.
 Kulki kuueššä hakoina,
 Petäjäššä pölkynpiänä;
 Kuh hänen bokat koški,
 Ših hiän rannat luaitteli;
 Kuh hänen polveh koški,
 Ših hiän pohj'at potkai;
 Kuh hänen kynnet koški,
 Ših hiän kallivot takou;
 Kuh hänen parta koški,
 Ših hiän luvvot luikoi.
 Luotoni on merellä luotu,
 Sih on šuari šiuuualtu.
 Sih on puuttun purren pohja,
 Väinämön veno väköštyn.
 Vaka vanha Väinämöine
 Tuuli rannalla tuhoili,
 Ualto rannalla ajeli.
 Itkie ulavuttau
 Kahen kallivon kezeššä,
 Laukon luotojen lomaššä.
 Kokkozeni, lintuzeni,
 Liitelekši, luoteleksi,
 Eččiy pezäšijoa,
 Lendi vanhan Väinämöizen polven piäh,
 Muni hiän munaista kolme.
 Vaka vanha Väinämöine
 Hivehytti hijelläh,
 Vapahutti varvastah.
 Jo munat muruksi mäni,
 Kar'akanto katkieli.

Mi munan ylistä puolta,
 Yliseksi taivoseksi;
 Mi munašša alista puolta,
 Aliseksi mua emäksi;
 Mi munašša ruškieta,
 Še šätehekši taivozella.
 Tuopa akka Pohjolan,
 Umbi sil'mä Ulmolän
 Nouzi aivoin aikaizeh,
 Aivoin aika huomenes.
 Pezilih, kumartelih,
 Pyhki pikku perttišeh,
 Šivuali hiän šiniseh
 Vaškisilla varpusilla,
 Tinasilla lyhteisillä.
 "Kunne pannen toppazet?"
 Panen vaškivakkazen.
 "Kunne vienen toppazet?"
 "Perimmäzeh pellon piähä,
 Raijommalla pientärellä."
 Šeizattih hiän Rikoillah,
 Kuuli miehen itkömäššä,
 Urohon urizomašša.
 Eikä še ole ilman itku,
 Eikä še ole lapšen laulu,
 Še on partašuun urohon.
 Pisti pikku perttizeh.
 Vit'issoih hiän, vuot'issih,
 Šinisukkih šitoutu,
 Läksi itkuo peruštamah,
 Mäni matkoja vähäzen,
 Kulki t'ietä pikkarazen.
 Tuopa on vanha Väinämöine
 Itkeä ulavuttau
 Kahen kallivon kezeššä,
 Loukon luotojen lomaššä.
 "Mitä itket, vanha Väinämöine,
 Turiset uvantolaine?"
 Nošti vanhan Väinämöizen:

"Mäne šeppien pajah,
 Tavota rautani harava,
 Lujat piit šatoa šyltä,
 Varši viittä valmistele!"
 Tuopa on vanha Väinämöine
 Mäni šeppien pajah,
 Tavotti rautazen haravan,
 Luat'i piit šatoja šyldä,
 Varren viittä valmisteli.
 Hiän haravoičči ruuvvon ruamut,
 Ruuvvon ruamut, kaizlan kuomut,
 Löyzi ruotua čuuruzen,
 Kalan luuta kappalehen,
 Kalan luita, hauvin päitä,
 Kokon kovia kynkäluita.
 "Mistä kielet šuataneh?"
 "Hivuksista Hiijen hirven,
 Jouhista ujon ubeheh."
 Pani hallit haukkumah,
 Yläh nenin taivozella,
 Alas hännin tiajetön.
 Šoitti nuoret, šoitti vanhat,
 Šoitti kešikikertahizet,
 Šoitti miehet naizelliset,
 Šoitti naizet lapšelliset.
 Ei ilo ilolla käynyt,
 Eikä šoitto šoitannolla.
 Alko ilo ilolla käyvä,
 Alko šoitto šoitannolla.
 Mi sitä mečäššä ollut.
 Kaksin šiivin lentäjä,
 Nellin jaloin juoksijua,
 Ku ei tulluh kuulomah
 Lohen ruomoista rojua,
 Kalanluista kantelehta.
 Iče oli mečän izäntä
 Nouzi koivun kongololla,
 Lepän lengolla yleni,
 Väinämöizen šoitantua.

Mi šitä vejessä ollou
Kuuzin evin kulkijoa,
Kahekšin kärkehtijoa,
Ku ei tulluh kuulomah
Lohen ruotista rojuo,
Kalanluista kantelehta.
Iče on vejen emäntä
Šinišukkih šitoutu,
Punapakloih hiän panih,
Vetäyty vezi kivellä.
Väinämöizen šoitantua.

KA 47, 27 (57)
Kiimasjärvi, 1937, kirj. O. Pergament.

K. Ananina

40. Sisaren turmelus ja Kalevan pojan kosto

Kullervo Kalervon poika,
Šinišukka äijön poika,
Hivus keldani koria,
Kengänkanta kaunokkaini,
Hiän hyppäi hyvän tavalla,
Hyvän Laukin lantehilla.
Läksi ajoa karettelomah
Noita Väinön kankahie,
Ammuin ruattuja ahoja.
Tuošša neitozet kisuali,
T'inarinnat riuvotteli,
Koppai neijen korjahansa,
Iče reutusi rekeh,
Käsi oli orin ohjakšišša,
Toine neitozen nisušša.
"Ketä olet šukus šuurta?"
"Enkä ole šuurta, enkä pientä,
Enkä ole i kovuan korieta!"
"Oi milma, poloista poikua,
Oi poikua polon alaista,

Kun makasin muamon lapsen,
 Šiitin oman sizaren;
 Muamozeni, kandaajaini,
 Kunne lähen piilömäh,
 Mie kunne pakenemah?"
 "Mäne männyksi mäellä,
 Katajakši kangahalla."
 "Lempo tuonne lähtekkäh,
 Katajat kašeksi pannah,
 Orpokoivut perttipuiksi pilkotah.
 Muamoseni, kantaajaini,
 Kunne lähten piilömäh,
 Ja kunne pakenemah?"
 "Mäne hauviksi mereh,
 Šiijakši šorašijah!"
 "Lempo tuonne lähtekkäh,
 Mieš mušta novennaini
 Verkkuo kullaista kutou,
 Hopijaista huolittau,
 Jo verkon veteh panou,
 Hauvin šuajah sammalih."
 "Muamoseni, kantaajoini,
 Kunne lähten piilömäh,
 Ja kunne pakenomah?"
 "Mäne šuarella selällisellä,
 Puuttomalla luotosella,
 Šielä ennen tuattoš piili,
 Tuattoš piili, tuattoš šäily!"
 Päivät hankoja hokiu,
 Huoparija huolittau.
 Šuau hiän purren valmehekši,
 Iče istuutuu peräh,
 Vaškisen melan varah,
 Tuomisen tuven nojah.
 Läksi ajua karettelomah
 Šuarella šelällisellä,
 Puuttomalla luotosella.
 Kyšyy šuaren neitosilta:
 "Šuauko vetyä venehtä muah,

Purta kuivilla kumota?"
 Šuaren neitoset šanou:
 "Hoš šua šata venehtä,
 Tuhhat purtta puujuele;
 Ompa šuarella šijoa
 Tuattoš šuamilla šijoilla,
 Vanhempaš varuštamilla!"
 Kullervo, Kalervon poika,
 Šinišukka äijän poika,
 Šuan neijoista makasi
 Yhtenä kešäissä yönä,
 Šygyšyissä yön pimienä.
 Lähtöy ajua karettelomah
 Pimieh Pohjolan, tarkkah Tapojolah.
 Siitä hiän palkkautuu paimeneh,
 Käyt hiän päivän, käyt hiän toisen.
 Emändä leipoo kivisen leivän,
 Paistaa kakun kallivoisen,
 Vehnän piäličči vetelöy,
 Paimemella palasekši.
 Manöy päivän männiköllä,
 Kuluu päivä kuušikolla,
 Vieröy vehnä vuaran piällä,
 Rupieu paimen puavošnalla,
 Veti veiččeh kiveh,
 Rošahutti kallivoh.
 Murti šuuta, viänti piätä,
 Murti muštua haventa:
 "Millä makšan piijan pilkan,
 Piijan pilkan, naisen nakron,
 Emännän pahoin piennän?"
 Šotki šuocho lehmän šorkat,
 Vajotti vasikan šiäret,
 Ajo hiän kontijot kotih.
 "Mäne, emändä, lypsämäh!"

KA 47, 28 (58)
 Kiimasjärvi, 1937, kirj. O. Pergament.

41. Venepuun etsintä ja Kuolon sanomat

Pikku mieš mereštä nousi,
Pissyn peikalon pivuš,
Kolmen šormen korkevuš,
Šyltä on pukušut polven piällä,
Kaššapäini on kainalošša,
Pikkukirveš olkapiällä.
"Onko täššä puušša puuta
Eli tammešša tomuo?"
"Ei ole täššä puušša puuta,
Eika tammešša tomuo,
Korppi on kiertän keškipuun,
Mato juuren mačertan!"
Šiitä šuo šurahti, mua järehti,
Kankaš vaštahan kajahti,
Tuotih järeltä šanomat:
"Muamoš on koissa kuolomašša!"
"Kuolkah, kuolkah, muamoseni,
Šuan mie moisie muamoloita.
Puuttu putro pataseh,
Kato kakkara veroni,
Rukavuara ruškie,
kampakko korkie,
Oma vesi valkie,
Siellä hyö kiiskiset kimajau,
Ahvenpampuset pamajau.

KA 20, 44
Uhtua, 1937, kirj. T. Ananina.

42. Tuonelassa käynti

Töllä šynty Väinämöini,
Päivällä pajah mäni.
Pani ahjohon tulekši,
Palkehen palamah.

Alko takuo talkutella,
 Lyyvä lyömähyttelöy.
 Tako rautasen tapin,
 Teräksisen tell'uttimen.
 Läksi vuoralla vestämäh venehtä,
 Ei kirves kivehen koše,
 Kašarauta kallijoh.
 Kirves kimpastu kivestä,
 Kašarauta kallivošta.
 A remu rikkautu reještä,
 Jalaš viänty painajalta.
 Läksi hiän Tuonelta oroista,
 Manalta viännintä.
 Hiän huhuta hailahutti:
 "Tuo veneh, Tuonen tyttö,
 Karpasšu, Kalevan tyttö!"
 Veneh tiältä tuotaneh,
 Kuin asijat šanottaneh,
 Mi on šuattan Manalla,
 Mi on tuonun Tuonelah?"
 "Vesi toi miun Tuonelah,
 Vesi laitto miun Manalla."
 "Jo tunnen valehtelijan,
 Tiijän tuošta kielastajan,
 Vesi kun olis tuonun Tuonelah,
 Vesi šuattanut Manalla,
 Vesin vuatteiseš valuis,
 Hurmehin hurahtelis."
 "Tuo veneh, Tuonen tyttö,
 Karpasšu, Kalevan tyttö!"
 "Mi on šuattanuh Manalla,
 Mi tuonun Tuonen mailla?"
 "Tuli toi Tuonelah,
 Tuli on šuattan Manalla."
 "Jo tunnen valehtelijan,
 Tiijän tuošta kielastajan,
 Tuli kun olis tuonun Tuonelah,
 Tuli šuattanut Manalla,
 Tulin vuattiet tupšahtelis,

Hurmehin hurahetelis."
"Tuo veneh Tuonen tyttö,
Karpaššu, Kalevan tyttö,
Veneh tiällä tuotaneh nyt."

KA 20, 48
Uhtua, 1937, kirj. T. Ananina.

K. Mironova

43. Kilpailulanta

"Oi, on vanha Väin'ämöine,
Tiedäjä ijän eläjä,
Anago ainovua sizärdä?"
"Miun on sizär vielä nuori!"
"On miullai kakši ven'uo,
Yksi on tuulella varuza,
Toini tyynellä libuza!"
"On miulla ičelläni,
Ei ole ven'on šoudajua."
Oi, on korppi, konkan korppi,
Korppi paganalindu,
Tiijän mie šiun šiivet:
"Šiun šiivet tuohizet!"
"Oi ongo, vanha Väin'ämöine,
Tiedäjä ijän eläjä,
Ota ainovan sizären!"

KA 35, 8
Vennaisjärvi, 1937, kirj. J. Rugojev.

M.M. Mošnikova

44. Kuolon sanomat

Šuo šorahti, mua järähti,
Kangaš vaštah i kajahti,
Tuldih koistah šanomat:

"Tuattos on kuolomašša!"
 "Olgahaš, kuolkahaš,
 On tuommoizie tuattoloja
 Joga niemen n'enäššä,
 Joga pellow peräššä."
 Šuo šorahti, mua jārāhti,
 Kangaš vastah kajahti,
 Tuldih koistah šanomat:
 "Muamoš on kuolomašša!"
 "Olgahaš, kuolkahaš,
 On tuommoizie muamoja,
 Joga niemen n'enäššä,
 Joga pellow peräššä!"
 Šuo šorahti, mua jārāhti,
 Kangaš vaštah i kajahti,
 Tuldih koistah šanomat:
 "Veikkos on kuolomašša!"
 "Olgahaš, kuolkahaš,
 On tuommoizie veikkoloja,
 Joga niemen nen'äššä,
 Joga pellow peräššä!"
 Šuo šorahti, mua jārāhti,
 Kangaš vaštah i jārāhti:
 "Čikkoš on kuolomašša!"
 "Olgahaš, kuolkahaš,
 On tuommoizie čikkoloja
 Joga niemen nenäššä,
 Joga pellow peräššä!"

KA 35, 74

Koivuniemi, 1937, kirj. J. Rugojev.

V.A. Grinina

45. Kuolon sanomat

Suo sujahti, mua jarahti,
 Kangas vastah kajahti.
 Jälles päiten kiiruhti,
 Muamo koiš on kuolomaš.

"Kuolga, kuolga moine muamo,
Luain mie vie moišta muamuo
Suun savesta, piän kivistä,
Šilmät liinan siemenestä,
Korvat lammen kortehesta.
Paimoin akka truba nenä,
Trubuški, l'uubuški,
Trubuški, l'uubuški,
Pellon poikki janyški!"

KA 72, 35
Klyssinvaara, 1938, kirj. G. Larionov.

N.J. Iljina

46. Lemminkäinen ja suuri härkä

Lemmingäini liedo poiga
Pyrgiydy pyhässä naimah,
Pyhäzissä vuatteuksissa.
"Elä lähe, poiguoni,
Elä lähe, ainuoni,
Kolme on šurmua matalla;
Matkain matkoja vähäzen,
Kuljin teidä pikkarazen,
Tuli kuumia kiviä,
Palavia puaderoja!"
"Ei ole tässä miešten šurma,
Eigä kuolenda uroš.
Nošša pilvi luodehelda,
Toini šuurelda šuvelda,
Kolmaš kohti koilizelda!"
Ei ollut tässä miešten šurma,
Eigä kuolenda urošten.
Matkain matkoja vähäzen,
Kuljin teidä pikkarazen.
Tuliba tuline jogi,
Jovešša oli tuline koivu.
Koivušša oli tulizet oksat,

Okšalla oli tuline kokko.
 Tulen šuuštah šurmu,
 Tulen šöyhtenet šatau.
 "Kokkozeni, linduzeni,
 Laže mieštä, matkamieštä,
 Lemmingäistä liijatengi,
 Lemmingäini on liedo poiga!"
 Lemmingäini šano:
 "Ei ole tässä miešten šurma,
 Eigä kuoloma urošten.
 Matkain matkoja vähäzen,
 Kuljin teidä pikkarazen,
 Tuliba aida vaštah
 Muašta taivahah šuaten.
 Kiärmehellä oli aijašsettu,
 Čičiliuškulla vičašsettu.
 Ei ole tässä miešten šurma,
 Eigä kuoloma urošten!"
 Šuorevaini lutta keittäy
 Pikkuzella kattilalla,
 Šormenpiän šovittavalla,
 Peigalon mahuttavalla,
 Kučču rujot, kučču rammat,
 Vain ei kuččun Lemmingäistä.
 Lemmingäini on liedo poiga,
 Hiän pyrgi pyhäššä naimah.
 Lemmingäini on liedo poiga
 Laulo pikku häkkizen:
 Kuun puiti kežäorava
 Hänen händäluuda myöten.
 Päivän lendi piäčky lindu
 Hänen šarvien väličči,
 Laulo lammin lattijalla.

KA 72, 28
 Lupasalmi, 1938, kirj. G. Larionov.

47. Lemminkäisen virsi

Lemmingäne liedo poiga
 Pyrgiy pyhässä naimah.
 "Elä lähe, poiguoni,
 Elä lähe, ainuoni.
 Kolme surmua siun matalla,
 Ne on kaikki sinuo varte!"
 "Oi, emoni, kandajane,
 Tuo nyt sodi-sovat,
 Vanhat vaino-vuattiet!"
 Astuu matkal vähäzen.
 Lemmingäne liedo poiga
 Polgi teidä pikkarazen,
 Tuli tuline tammi,
 Tammes on tuline kokko,
 Kokos on tulizet sullat.
 Höyhenet tulen sadau.
 "Lasse matkai matkamiestä,
 Lemmingäistä liijaten!"
 Piäzi matkai matkamies,
 Lemmingäne liijaten.
 Astu matkal vähäzen,
 Polgi teidä pikkuruzen,
 Tuli vastai tuline tammi,
 Tammes on tuline kokko,
 Kokos on tulizet sullat.
 "Oi, kokkoni, linduoni,
 Lasse matkai matkamiestä,
 Lemmingäistä liijaten!"
 Piäzibä matkai matkamies,
 Lemmingäne liijaten.
 Astuuba matkal vähäzen,
 Polgi teidä pikkuruzen
 Tuli vastai tuline luodo,
 Luuvos on kuumia kivijä,
 Palavoja puadaroja.

"Oi, ukko ylijumala,
 Sua nyt lunda sauanvarzi,
 Kiehittele keihäs-varzi!"
 Piäziba matkoi matkamies,
 Lemmingäne liijatengi.
 Mänöy Katerinan luoksi
 Svuađ'boi, vaiva männes.
 "Katerina, kaunis vaimo,
 Tuo nyt tuopilla olutta,
 Kanna kaksikorvazella!"
 Katerina kando tuopilla olutta,
 Kando kaksikorvazella,
 Lemmingäne liedo poiga
 Mavon pilkko paloiksi,
 Da joi oluen onneksi,
 Piäzi Päivölän pidoi,
 Juomaliston d'uomingoi.
 Päizi Katerinan luoksi.

KA, 72, 46
 Lupasalmi, 1938, kirj. A. Lukkareva.

I.P. Minina

48. Kuolon sanomat

Šuot šojahti, muat järähti,
 Kangas västah kajahti,
 Jällel iäni kirruttih:
 "Muamois kois kuolemašša!"
 "Kuolgađ, kuolgađ moine muamo,
 Lain mie vie mošta muamua.
 Piän kiveštä, šuun šaveštä,
 Šilmän liinan siemeneštä,
 Korvat lammin korteheštä.
 Čiv, čov dosadin,
 Čiv, čov podariv,

Kumu tädä kumakkua,
Homu tädä barhattua!"

KA 72, 108
Juustojärvi, 1938, kirj. F. Titkova.

J.B. Larionova

49. Kilpakosinta ja Hiitolasta kosinta

Anni neijoi, ainuo neijo.
Otti korvozen ollaleni,
Korendozen kainaloh,
Meni meri randazeh,
Pitkän pordahuon piäh.
Kačcou ylös - päivä paistau,
Kačcou alah - ven'oi soudau.
"Kedä nečis ven'oizes on?"
"Uroi nenäs, uroi peräs,
Uroi keski ven'oizes on."
Ajettih nenin valgamozeh.
"Mit työ miehyzii oletta?"
"Myö miehet kalaniekat!"
"Että ole työ kalaniekat;
Olizitta kalaniekat,
Verkot oldaiz ven'oizes,
Kaluimet käzivarzil.
Mit työ oletta miehet?"
"Myö miehet sulhoimiehet!"
"Kunne mänettä sulhaziksi?"
"Hiijen Himmen tyttäreh,
Vägivuaran vunukkah,
Kolmin vuozin kozittu on,
Kaksin vuozin kaupittu on,
Lihavane vereväine,
Ruskiene valgiene."
Anni neijo, ainuo neijo,
Mäni sepän pajah,
Sanoi: "D'umala abuh tagojal

Kohendele korvueni,
 Parandele pangueni!"
 Seppä lähti pajas iäre,
 Omah kodih mänöy,
 Muamal omal nenga sanou:
 "Muamozeni kandajaini,
 Lämmitä kily läikäšköitä,
 Lämmitä mezihalgozil!"
 Muamozeni kandaine
 Lämmitti kylyn läikäšköitti,
 Mezihalgoloizil lämmitti.
 "Muamozeni kandajaini,
 Keitä poruo kobranego,
 Kobrane täyzi kučermustu;
 Muamoine kandajaine,
 Peze piähyt pelvaspivozekse,
 Kaglane peze kanan jäičakse,
 A muu rungoine muikse hyvin!"
 Muamozeni kandajaine,
 Pezi piähyön pelvaspivozekse.
 "Muamozeni kandajaini,
 Tuo paidane pellervone!"
 Toi muamo paidazen,
 Iččes neičoin kežrätyn,
 Iččes neičoin kuvotun,
 Iččes neičoin luaitun.
 "Muamozeni kandajaini,
 Tuo kuadiet kamkovoit!"
 Muamozeni kandajaine,
 Toi kuadiet kamkovoit,
 Iččes neičoin kežrätyn,
 Iččes neičoin kuvotut,
 Iččes neičoin ommeltut.
 "Muamozeni kandajaine,
 Tuo šuapkaine šamšovoi!"
 Muamozeni kandajaini
 Toi šuapkaizen šamšovoin.
 "Muamozeni kandajaini,
 Suorita miuda voina sobih!"

Muamozeni kandaajaini,
 Suoritti miehen voina sobih,
 "Muamozeni kandaajaine,
 Tuo miul hirvine heboni!"
 Muamozeni kandaajaini,
 Toi hebozen hirvozen,
 "Muamozeni kandaajaine,
 Tuo kalanluuhine kal'aska."
 Muamozeni kandaajaine,
 Toi kalanluuhizen kal'askan,
 "Poiguoni ainuani,
 Kunnebo sinä nygöi lähtet."
 "Minä lähten sulhaziksi,
 Hiijen Himmen tyttäreih,
 Vägilvuaran vunukkah,
 Kolmin vuozin kozittavah,
 Kaksin vuozin kaupittavah,
 Lihavaizeh vereväizeh,
 Valgiaizeh rumenčaiseh."
 "Poiguoni ainuoni,
 Älägo lähte, älägo ole,
 Kaksi on seivästy seivästetty,
 Sepän täh varah."
 "Muamozeni kandaajaine,
 Älägo kiellä, älägo ole,
 Ei tuo hurja huoli ni midä,
 Aiga mies, ei tottele ni midä!"
 Lähti ajamah kapittamah,
 Merdä myö menemäh,
 Hibjoin hiestumatta,
 Kabjoin kastumatta.
 Rubei Hiiten tuba nägymäh,
 Hiiten koirat haukkumah,
 Hyppäi neičoi kaččomah,
 Ongo tual voina-tuli,
 Ongo tual tuli-palo.
 "Engo anna, engo ole,
 Engo omencoista ollota,
 Mäne Kääppäjärven d'oves tuo,

Kiärmehine haugi,
 Kolme kosoidu syldy pitky,
 Toistu moistu sangeihutta."
 Seppä Ilmoilline lähti,
 Kääppäjärven d'ogeh haugie tuomah,
 Mänöy Kääppäjärven d'oven randah,
 Sanou: "Andakkua minul täs kiärmehine haugi,
 Kolme kosoidu syldy pidyhyttä,
 Toistu moistu sangeihutta!"
 Annettih Kääppäjärven d'oves,
 Kiärmine haugi.
 Kääppäjärven d'oves toi,
 Kiärmizen hauvin.
 Seppä tuiskahtutti tubah.
 Seppä tuiskahti tubah.
 "D'ogo ainuaisen annatto,
 Omenaizen olloitatto?"
 "Engo anna ainuaista,
 Engo ollota omenaista,
 Annan minä ainuaisen,
 Omenaizen ollotan,
 Voinet pellon kyndiä,
 Sovattomil hibjoil,
 Kengittömil d'alloil,
 Vyöttömäl rungol."
 Seppä lähti kyndämäh pelduo,
 Madoloil sit häi sanou:
 "Työ mängiä ruappahih paikkoih iäre,
 Minä rubien kyndämäh tädä pelduo,
 Muldua kiärmehil kiändmäh!"
 Pellon kyndi, pertih mäni,
 Nengomat häi sanat virkki:
 "D'ongo ainuazel annatto,
 Omenaizen olloitatto."
 "D'ogo ainuaisen annatto,
 Omenaizen olloitatto?"
 "Engo anna ainuaista,
 Engo ollota omenaista."
 Hiittolaine sepän vaččah lainuau.

Seppä pani polvet alužimekse,
 Kulakat pal'l'aizikse,
 Sormet pihtikse.
 Hiittolaine vačas veičen tagoi,
 Hiitolaizel vačan avai.
 "D'ogo ainuaizen annat,
 Omenaizel ollotat."
 Neičoi hänel sanou:
 "Engo tule, engo ole,
 Tuaton tapoit,
 Ga muga i minun tapat!"
 "Et tule, ga älä tule,
 En ni minä vägeh ota!"
 Sit häi tuiskahti tuvas iäre,
 Luadi neijon kajoiksi,
 Kauguttamah ijäksi,
 Vastatuulel valvomah,
 Verkon pulluo pystämäh,
 Kajoina kl'uakkomah.
 Sit häi hirvizel hebozel ajamah,
 Merdä myö mänemäh,
 Kibjoni hiestymättäh,
 Kabjoni kastumattah.
 Tuli sepän pajan luo,
 Anni neijo, ainuo neijo,
 Korvohutta kohendamah,
 Pangaihutta parandamah,
 Seppä sie sepiččöy,
 "Annizeni ainuozeni,
 Tule minul mučoiksi,
 Engo tule, engo ole,
 Et sinä minua ota,
 Sinul pidäy lihavaine,
 Lihavaine, vereväine,
 Rumenčaine, valgiaine,
 Kolmin vuozin kozittu,
 Kaksin vuozin kaupittu!"
 "Ann'oizeni ainuozeni,
 Tule minul mučoikse!"

Ann'oizeni ainuozeni,
 Kokšanti kandazil,
 Kokšanti kor'jازه.
 Anni neižo ainuo neižo,
 Kokšantih jo kandazil,
 Kokšanti korjازه.
 Korjازه gu kokšanti,
 Seppä tuiskutti tubaizeh.
 "Muamoizeni kandajaine,
 Avua veräi minul,
 Minä tuon neveskan,"
 Muamoizeni kandajaine
 Veräin avai,
 poižan tervehti poižakse.

KA 112, 42
 Kalalahti, 1938, kirj. T. Mohova.

N.G. Jefimov

50. Kuolon sanomat

Lähti Riigo ruogozel,
 Mäni mägen, mäni toižen,
 Mäni kohta kolmatta.
 Viheldi šnaugoi d'älgel piäi;
 "Tuatto koiš on kuolomaš!"
 "Elä kosse, ana kuolou,
 Luadin mie moišta tuattuo,
 Suun saves, piän kives,
 Šilmäd liinan š'iemenes,
 Korvad lambin korttehes!"
 Lähti Riigo ruogozel,
 Mäni mägen, mäni toižen,
 Mäni kohta kolmatta.
 Viheldi šnaugoi d'älgel piäi:
 "Muamo koiš on kuolomaš!"
 "Elä kosse, ana kuolou,

Luadin mie moišta muamuo!"
 Lähti Riigo ruogozel,
 Mäni mägen, mäni toižen,
 Mäni kohta kolmatta.
 Viheldi šnaugoi d'älgel piäi:
 "Velli koiš on kuolomaš!"
 "Elä kosse, ana kuolou,
 Luadin mie moišta vellie!"
 Lähti Riigo ruogozel,
 Mäni mägen, mäni toižen,
 Mäni kohta kolmatta.
 Viheldi šnaugoi d'älgel piäi:
 "Sizär koiš on kuolomaš!"
 "Elä kosse, ana kuolou,
 Luadin mie moišta čikkuo
 Suun saves, piän kives,
 Silmäd liinan šimenes,
 Korvad lambin korttehes!"

KA 72, 135
 Pyhäniemi, 1938, kirj. A. Lukkareva.

D.A. Jefimova

51. Iro - neito

Voi minuo, poigua poloista,
 Toizeksi on polon alaista,
 Vois on emo kandajaine,
 Armaz maijon andajaine,
 Kuin minun virkud vierijöiksi,
 Muan on kaiken kulgijoiksi,
 Vierin maile vierahile,
 Tulin aivan tundemattomil;
 D'oga viččaine vinguttau,
 D'oga barbaine vanguttau,
 D'oga puu purettelou,

D'oga haugi hammastelou.
 Iro neidoi, imbi neidoi,
 Kabu neidoi kaunikkaine,
 Pyhittä igäzen pyhiä,
 Aijan kaiken oigevutta,
 Eigo syö hain rugoi leibiä
 Ubehil kynnestys pellos.
 Iro neidoi, imbi neidoi,
 Kabu neidoi kaunikkaine,
 Pyhittä igäizen pyhiä,
 Aijan kaiken oigevutta,
 Eigo syö hain rieskua maiduo
 Häkkilöin häyritys lehmäs.
 Iro neidoi imbi neidoi,
 Kabu neidoi kaunikkaine,
 Pyhittä igäizen pyhiä
 Aijan kaiken oigevutta,
 Eigo syö hain kanan d'aiččiä
 Kukerekun polgemua.
 Kirgu Muarjohne mäel,
 Buolikkoine kangahal.
 Otti marjaizen huulil,
 Se vai mäni kielel,
 Sen hain vaččah lainuali,
 Siidä hain kohtustui.
 Sai kolme poigu lastu,
 Käjed kuldeized kynnäspiälöih sah,
 Piälajel päivy paistau,
 Očal kuudain paistau,
 Tagaraivol tiähted paistau.

KA 72, 200
 Lintujärvi, 1938, kirj. I. Jakovlev.

52. Iro-neito ja Hiitolasta kosinta

Iroi oli neičoi, imbi neičoi,
 Eigo syönyt häi rugoileibät,
 Ubehell kyndettyd.
 Eigo syönyh rieskat maidot
 Häkkilöiden ke härgitettyd,
 Eigo syönyh kanan munad
 Kukiriekun pollettud.
 Häi vai söi mužikan munua
 Sihba häi i kohtustui.
 Ynteh kohtuh sai kolme poigah,
 Häi tahtoi lähtie poigile nimed tuomah.
 Poigad sanottih: "Oi, mamaine kanda juine,
 Elä lähte pappiloille eloid menettämäh,
 Myö panemme keskenäh iče nimyid:
 Panemme vahnemale vellell vahne Väinämöine,
 Nuorimale - nuori Jollamoine
 Keskimäzele - sepuoi Ilmailline!"
 Sepoi Ilmailline panou paidaižen pajakse,
 Kuodiehuon palgeihuižekse,
 Kulakaižen pal'l'aižekse,
 Šormišuarat pihtiizikse.
 Tagou taiguttau vaskivarduon kirvehyön
 I läntöy astumah meččäh.
 Astuu päivän, astuu toizen,
 Astuu kolmatte puolen.
 Tulou huaboi puuhut vastah,
 Išköy kieran, išköy toizen,
 Išköy kolmanden kohtižin.
 Laskou huaboi ladvain muah.
 Telkuttelou tell'ulaudat,
 Kalkuttelou kuarienpuuhuot,
 Sidaldau ven'uoinuon.
 Tulou kodih velliden luo.
 "Läkätte, velled, venehtä vezille työndämäh!"
 Työttih ven'uoihut vezille.

"Panizin vahniman vellen soudamah,
 Ga vahnad on kädyöt vaibunuot;
 Panizin nuoriman vellen soudamah,
 Ga nuoren kädet vaibuttah!"
 Istuže iče sepoi Ilmailline,
 Iče soudau, iče pajattau.
 Velled kyzzyttäh:
 "Kunneba ajamme nygyöi myö?"
 "Ajamme Hiihten ukon tyttäreš sulhaiziksi,
 Vägivuoleš vunukkah!"
 "Anda, Hiihten ukko, tytär,
 Vägivuoli, vunukke!"
 "Engoz anda, engoz ole,
 Kun et azune aidat ilmastu ilman randah,
 Teräksizet seibähät panda,
 Madoloil viččaelde,
 Yhtäeldä päi piät pandu!"
 Hyö mendih da i azuttih aide.
 Tuldih: "Anda, Hiihten ukko, tytär,
 Vägivuoli, vunukke!"
 "Engoz anda, engoz ole,
 Voinet ku hypätä umbilambih ujumah!"
 A Katerina hypniy kiældämäh:
 "Oi, sepuoi Ilmailline, sanou,
 Äij'ön sinne mennyttä
 Ga vähä siel'd on tullutte!"
 Häi yksi'kai mäni ujui
 Da i tuli järilleh
 "Anda, Hiihten ukko, tytär,
 Vägivuoli, vunukku!"
 "Engoz anda, engoz ole,
 Voinedgo minun kielel pläšidä!"
 Häi hypni pläšimäh -
 Sinnebo lainozi vaččah.
 Siel pani paidazen pajakse,
 Kuodiehuot palgehuzekse,
 Kulakaižen pal'l'aižekse,
 Šormišuarat pihtiizikse.
 Tagoi taigutti tuližen hebon,

Rubezi vačas ajelemah.
 Häi purou kived, purou kandapiäd,
 Suomättähät, muamättähät.
 Häi eiibo heitä ajelusta vačas.
 "Lähte, sepuoi ilmoilline, vačas iäre,
 Andan minä tyttären, vägivuolen vunukan!"
 Istuttau kord'än peräh.
 Ajoi, ajoi - kačhti ga
 Raudebruusu kord'än peräs.
 Ajoi, ajoi, kačhtih ga
 Tinabruussu kord'än peräs.
 Ajoi, ajoi - kačhtih ga
 Vaskibruussu kord'an peräs.
 "Sulabo sinä läbi kord'än peräs
 Kauehikse kaeihuizikse,
 Valgedikse valvattiizikse,
 Nuotatta sinä i kalat pyydä,
 Kattiloitta i kalat keitä,
 Peigaloitta i kalat perga,
 Vastarandal vuakastelte,
 Myödäšrandal kuakastelte!"

KA 94, 10
 Peldoža, 1938, kirj. I. Ivanov.

J.R. Danilova

53. Iro-neito Hiltolasta kosinta

Iroi neidoi, imbi neidoi,
 Sugiu piädü šurahuttau,
 Kirboi sugane sulaimi.
 Rodei kolme huigeutta,
 Rubeigo hänellä väčšaine kazvamah.
 "Iroi neidoi, imbi neidoi,
 Midäbo sinullai väčšaine kazvau?"
 "Engö syöny sijan lihua,
 Engö syöny kukuriekun polgettuo,
 Särvin kylläl särvin rokkua,

Söingö kylläl kudu kalua."
 Iroi neidoi, imbi neidoi,
 Saigi kolme poigua.
 Vanhin poigu paginan diävii:
 "Muamojoini, kandajoini,
 Magein maijoin andajoini
 Miigo pappil poltin andua,
 Paremb iče nimen panen!"
 Vanhin poigu Voigamoine,
 Nuorin poigu siigamoine,
 Kesimmäine Ilmoin seppy.
 "Muamojoini, kandajoini,
 Lämbitä kyly pezyjäine,
 Azu vettä luzikkaine.
 Peze piähyt pelvazpivoizekse,
 Kaglaine ku kanan munaizekse,
 Muu rungaine muukse hyväizekse,
 Muamaine, kandajoini,
 Hyvän maijon andajoini!
 Anda sobaine ku luduine piäle,
 Kuadiaizet ku kabuizet d'algai!
 Muamajoini, kandajoini,
 Blahoslovi naimai!"
 "Vahnin velli, Voitoini, mäne,
 Vall'asta hevone!"
 Kiinitteli, kuanisteli,
 Ei ni voinu vall'astella.
 Razvu pahkehesta lähtenai,
 Tina rinnuksista tippumai,
 Veri vembelesta vuodamai.
 "Nuorin velli, Veigamoine,
 Mäne vall'asta hevone!"
 Kiinitteli, kuanisteli,
 Ei ni voinu vall'astella.
 Razvu rahkehesta lähtemäi,
 Tina rinnuksista tippumai,
 Veri vembelesta vuodamai,
 Lähtigös iče Ilmoine seppy.
 Kiinisteli, kuanisteli.

Razvu rahkehesta lähtemäi,
 Tina rionuksesta tippumai,
 Veri vembelestä vuodamai.
 Lähti ajamai karittamai
 Hibd'eiin kabd'eiin kastumatta,
 Luuhizin vedei koskematta,
 Jallaksuizien myöstymättä.
 Ajoi, ajoi palaizen
 Tulou mužikku vastai.
 "Kunne ajat, Ilmoin seppy?"
 "Ajan meččy miehyiziksi."
 "Et aja meččy miehyiziksi."
 A siih hänen i šurmuau.
 (Hänel d'allas katkei)
 Kaččou d'alles päi tammi on kazvanu,
 Tammen oksat tazoituttu.
 Pani d'allaksen i lähti,
 Ajamai karauttamai.
 Hibd'eiin, kabd'eiin kastumatta,
 Luuhizin vedei kastematta,
 Jallaksuizien myöstymättä.
 Ajoi, ajoi palaizen
 Tulou mužikku vastai:
 "Kunne ajat Ilmoin seppy?"
 "Ajan meččymiehyizikse."
 "Et aja meččymiehyizikse."
 (Hänen myös šurmuau,
 Hänel vommel' katkieu.)
 Kaččou d'ällel päi tammi,
 Tammen oksat tazoituttu.
 Otiti i pani vembelen,
 Lähti ajamai karittamai,
 Hibdein kabdein kastumatta,
 Luuhizin vedei koskematta,
 Jallaksuizien myöstymättä,
 Ajoi, ajoi Ilmoin seppy,
 Hihti, hihtten akan pihale:
 "Oi Hitti, hittin akku,
 Anna, anna, ainavoine?

Työnnä, työnnä tyttäryini."

"Annan, annan ainoi tyttäryizen,

Ku voinet tulizen palon kyndyä

Kengättömil jalgoizil,

Vyöttömillä rungaizil."

(Kyndi i tuli hitti,)

Hittin akkau:

"D'ogo työnnät tyttäryizen,

D'ogo annat ainavoizen?"

"Annan, annan ainavoizen,

Työnnän, työnnän tyttäryizen

Ku voinet tulizen kyllyn kylbie

Sovattomil rungaizil,

Kengättömil d'algaizil."

"Oigos hitti hittonan akku,

D'ogo annat ainavon?"

Hittanah työnnäd hänen tulizen ukon luo.

"Yheksi merdy yliči,

Puoli merdy kymmenytty,

Siid annan ainavoizen,

Siid työnnän tyttäryizen!"

Meni ylizen ukon luo,

Ka yline ukko sepän lainuoi, söi.

Vačas sanou Seppy:

"Lähtizin suus, ka sylikse sanotah,

Perzies lähtizin ka ulgoistukseks sanotah."

Seppy azui pajan vaččai,

Polvet pani alužimikse,

Kulakot pall'aizikse.

Kuadiet palkehikse.

Tagoi, tagoi, taikutteli.

Azui oigiei kainaloi loukon,

Oigies kainalos keäht' ylizel ukol.

Oid'o, Hitti, hitin

D'ogo annat ainavoizen,

Työnnät, työnnät tyttäryizen?"

"Annan, annan ainavoizen,

Työnnän, työnnän, tyttäryizen."

Lähtettih ajamah karittamah.

Ajettii palaine,
 Tulou d'äniksen d'ället vastai,
 "Miku sepäl ries istuo,
 Lähten näil d'ällil."
 "Älägös lähte, Katerina älägös ole!"
 Myöz ajetau palaine.
 Tulou reboin d'ället vastai:
 "Miigo istuo sepäl reis,"
 Lähten reboil d'ällil.
 Älägös lähte, kaunis Karerin, älägös ole."
 Ajetau palaine.
 Tulou kondien d'ället.
 (Tože samoje)
 Ajetau palaine
 Tullou hukon d'ället...
 Ajetau, ajetau opäi palaine
 Tulou meri vastai.
 "Miiku sepäl ries istuo,
 Paremb lähten tiäl merel!"
 "Mene, mene, kaunis Katerina,
 Kalat keitä kattilata,
 Liemet särvä luzikoita,
 Kajoihuzil kuakastele,
 Vastu rannal vuakastele!"
 KA 94, 85
 Savinniemi, 1938, kirj. A. Lukkareva.

O.I. Jefimova

54. Hiltolasta kosinta

Ann'oi tyttö, aino tyttö,
 Nouzou huondeksel aijoigo,
 Pezöy silmät, kumardeleh;
 Laučan piäs on laulajatgo,
 Paččahan piäs pajattajat.
 Pyhki pienen pertizen,
 Lykkiäy topat pihale,

Ullos uksen veriän tuakse,
 Pitkien pordahien piähgö;
 Koppuau korvozen ollalleni,
 Kauhaizengo kainalohi.
 Menöy randah, pordahien piäh,
 Ammuldelou, tokuttelou,
 Kaččou ylöi, päivöi nouzou,
 Kaččou aloi, ven'oi soudau.
 Uroi peräs, uroi nenäs,
 Uroi keski venozelgo.
 "Midäbo työ miehii oletto?
 Olletto vierahat vendolaizet,
 Ajuat perin valgamehe,
 Olletto meih koskijat,
 Ajuat ezin valgamehe!"
 Ajoi perin tullaksehgo.
 "Midbo työ miehii oletto?"
 "Myö olemmo miehet, kalamiehet."
 "Eigo ole verkoloi venozes,
 Eigo ole pulloizii purdehen luo;
 Työ oletto miehet sulhozet."
 "Oijo, sepoi Ilmoilline,
 Korjua jälles korvojoini,
 Parandeles pangojoini!"
 Siingo piihtyöt pirahettih,
 Vazaraizet kalahtettih;
 Korjaeli korvojoini,
 Parandeli pangojoini.
 Lähtibo sepoi tagaperin,
 Tulou häin kodizeh.
 "Oi jo, muamoi kandojoini,
 Lämmitä kyly lämmäizikse,
 Pilkos hallot pilmoizikse,
 Čihvan tundumattomakse,
 Savun käymättömäks!"
 Lämmitti kylvyn lämmäizekse.
 "Älä jo lähte, poigojoini,
 Älägö lähte, seppojoini,
 Sada seivästy on Hittolaizen salvamos,

Yksi on seiväs vällinäine,
 Se on sepän piän varoiingo."
 "Taki lähten, taki olen,
 Hittolaizen tyttärengo,
 Vägivuaran bunukkahe."
 Vall'asti sepoi virzoi varzoin
 Savojs oršolois sangeheman,
 Tuhanzis oršolois turbehiman,
 Kalanluvhizeh kal'askah.
 Lähtöy sepoi ajamahi
 Sulan meren selgiä myöte,
 Eigo hevol hibjat hiesty,
 Eigo hevol kabjat kastu.
 Vetty on vembelesgo,
 Rasvua rahkehien nenäsgo.
 Rubei härmine haukkumah,
 Hyppäi Ann'oi ikkunazeh.
 "Ei se härmy valehtu hauku,
 Eigo valgine valehtele.
 Mibo netuo nägynöy?
 Linnun tulokse on pieni,
 Derevnöin on suuri."
 Ajoi sepoi kărăhytti;
 "Jogo on valmis valvattine
 Kaksin vuosin kaupittavu,
 Kolmien vuozien kozittavu?"
 "Eule Ann'ois annettavua,
 Kaksin vuoziin kačč'ojil,
 Kolmin vuoziin koss'ojil!
 Hoijo, sepoi ilmoilline,
 Puno nuoru pasmäres,
 Toine nuoru ruvmenes!"
 "Jogo on valmis valvattine,
 Kaksin vuoziin kačottavu,
 Kolmin vuoziin kozittavu?"
 "Eule Ann'ois annettavua
 Kahten vuvven kačč'ojil,
 Kolmin vuoziin kozičč'ijoi!"
 "Kiänä, sepoi, kiärmispeldo

Vyöttömile rungaizil,
 Kindahattomil kädyizil!"
 Kiändi sepoi kiärmispellon
 Vyöttömile rungaizile,
 Kengättömil jalgaizil,
 Kindahattomil kädyizil.
 "Jogo on valmis valvattavu,
 Kaksin vuozin kavpittavu,
 Kolmin vuozin kozittavu?"
 "Evle Ann'ois annettavua
 Puoli on piädy palmikoizis,
 Toine on puoli palmikotta."
 "Hoi d'o, sepoi Ilmoilline,
 Sua, sinä haugi harvukirju,
 Meren pohjas vahnimin."
 Menöv sepoi merenrandah:
 "Hoi, sinä, ukko yline jumal,
 Ylisissy taivosessu,
 Laske raudaizet ragehet,
 Sua, sinä haugi harvukird'u,
 Merenpohjas vahnimin?"
 Laskih raudaizet ragehet,
 Sai havvin harvaikirjan,
 Meren pohjas vahniman.
 Tulov sepoi naindutilah:
 "Jogo on valmis valvattine,
 Kaksin vuozin kaupittavu,
 Kolmin vuozin kozittavu?"
 "Valmis on jo valvottiz."
 Istois Ann'oi kalanluuhizeh kal'askah.
 Lähtietti ajamahgo
 Sulan meren selgiä myöte,
 Eigo hevol hibjat hiesty,
 Eigo hevol kabjat kastu.
 Mennäh hyö meren seläl,
 Ann'oi i sanov:
 "Hoi, sinä haugi harjukirju,
 Lainuo, sinä, seppiä vaččah?"
 Haugi sepon lainoitenko.

Kolmet suvtkat kävelöy meres.
 Siit meni tulizeh koskeh,
 Sinne sepon oksenduah.
 "Hittolaizen linnu mengäh
 Sorzen jäičän sydämeh!"
 Da Hittolaizen količestvuh
 Rodih heile gor'a eliä.
 Häi jo sidä vävy rukku:
 "Piästä meidygo iäressy.
 "Kolmet suudkat minä olin,
 Kolmet suudkat teidy pieni!"
 "Ann'i tyttö, aino neidine
 Kiviluuvol kirgumah,
 Vastarannal vangumah,
 Luzikatta särbämähi,
 Kattilatta keittämäh!"

KA II 2, 6
 Jyrkilä, 1938, kirj. K. Belova.

A.A. Kalinina

55. Hiitolasta kosinta

Kos seppy Ilmoilline ilmah syndyi,
 Siit häi paginan diävi:
 "Älgiä tuogua pappii ristimähe,
 Älgiä-gö nimie panemahe,
 Minä iče nimen panen,
 Roimmoz minä poigu
 Vallan poigu, mail mainittavu,
 Kuvlta kuvlužin, mual vanhin!"
 Siit häi luadiv omal duvmal,
 Omal ajatuksel pajan plakahuttav,
 Polven piät panou alužimikse,
 Kulakkoizet pall'aizikse,
 Sormi-šuarat piihtyizikse,
 Oman suun palgehikse,
 Seppiččöu häi plakuttav,

D'uohtuu mieleh Annei kavnis.
 Siit hääi sanov:
 "Lennä, Ann'oi, linduizennu,
 Kavahtelei kavnehinnu!"
 I lendi Ann'oi linduizennu,
 Kavahteliv kaunehennu,
 Šibi seppäizen tuskahe,
 Panou sepän pakkou:
 Piihtyöt käis pirohutti,
 I pal'l'aizen käis plakahutti.
 Kos d'outah, siit ruatah,
 Konzu ei d'outa, siit ei ruata.
 "Oi jos, muamoni kandajaini,
 Lämmitä kylvine läikäšköitä
 Medoizile halgoizile,
 Peze piähyt, ku pelvoi pivo,
 Kaglaine, ku kanan muna,
 Muu rungaine, multe hyvin!
 Tuos d'o pelvoi paidaine
 Tuatoin brihoin aiguine,
 Tuo d'o šamšoi šuapkaine
 Tuatoin brihoin aiguine,
 Tuo d'o šamšoi kindahaižet
 Tuatoin brihoin aiguižet!"
 Siit kyzyi muamah:
 "Kunnebo, poigaine, šuoriet!"
 Seppy Ilmoilline sanou:
 "Šuorien naimah, šuorien naimah!"
 "Kunnebo šuoriet naimah?"
 "Šuorien Ann'oih kauneheh,
 Kaksien vuozien kaupittavah,
 Kolmien vuozien kozittavah!"
 "Äijy on sinne mennytty,
 Vähä sie on tulluttu!"
 Ei seppy Ilmoilline ni midä huoli,
 Hupsut niidy huolitah.
 Raudu paidah paneh,
 Teräksyzih vyösteleh,
 Raudu koštelin kobrahe,

Raudu hattu hardeille.
 "K'olen mies mail mainittavu,
 Kuulta kuulužu,
 Pidäv šuorita kuldazih sobih!"
 Kuldu hatun panov piāhard'eil,
 Kuldaizen koštelin kobrah.
 "Tuos, tuatoini, heboine hurvine,
 Kalan mustan muodoine!"
 Lähtöy ajamah karittamah
 Yheksän merdy yliči,
 Yheksän merdy yliči,
 Puolen merdy kymmenetty,
 Ilmoin kab'join kastumatta,
 Jallaksuiziz nostymättä,
 Vyčhizin voidumatta.
 Kaččov Ann'oin tuttah:
 "Tuli-go tullov, vai soda tullou?
 Tules, Ann'oi, iče kačo!"
 Tuli Ann'oi kaččomaha,
 Evle tai ni tuli, ni soda,
 Tai on seppoi Ilmoilline.
 "Jogoz annatto Ann'oin kaunehen?"
 "Annammo Ann'oin kaunehen,
 Ku voinet kiärmis pellon kyndiä!"
 Häi hengästäh täyven sydämen
 Dai pellon kyndäy.
 "Voinnet sil pelloi aijan azuo!"
 Häi luadiv aijan,
 Madohizet aijakset panou,
 Vaskičut varačukse,
 Cižiliuskuloil sidelöy.
 Siit Anni hänel annetah,
 Siit armastellah da äblastelläh
 Ann'oin tuattah, ku pitkän kielen viuhkuav,
 Ičebä suuh i haukuau.
 Siit luadiv laulun vačas:
 "Mies oliin mual mainittavu,
 A kunne puvtuin nygöi?
 Lähtiziin hos ulostuksennu,

Ga mail mainittavu oliin;
 Lähtiziin hos oksenduksennu,
 Ga mies kuulda kuvlužu oliin!"
 Luadi pajan vaččahe,
 Pani polvet alužimikse,
 Kulakkoizet pal'l'aizikse,
 Sormišuarat pihityizikse,
 Oman suun palgehikse.
 Siid tagou skimm'öi veičen,
 Keski vačas piäzöy.
 Lähtietäh Annin kel ajamahe.
 Sanou: "Sinun tuattas minul izmeni,
 Nygöi minä izmenin Sinun!"
 Polstat potkiv polvillehe,
 Kaustat katkoi kannoilehe,
 Iče matikakse mereh.
 "Tabuaiziitto hännäs,
 Ga libei olen!"
 Siit muntah häi joršikse.
 "Tabuaiziitto piäs,
 Ga karhakko olen!"
 Annin laulau kajahuttav
 Kajai-linnukse,
 Vastu tuuleh vangumahe,
 Nuotan pulluo puremahe.

KA 112, 19
 Saarinäki, 1938, kirj. K. Belova.

O. Bogdanova

56. HiitolaSta kosinta

Oli ennen seppo ilmoilline,
 Sen ilman igäine tagojaine.
 "Magaelin undu uuduitelin,
 Nouzin tossu tähnyöndes,
 Ristin sil'mät, pezin sil'mät,
 Itkin očan istuiil,

Lavčan piäs laulail.
 Eibos ole nygyizis lapsis laulajoida,
 Kuzisuista kukkujoida.
 Lähtin minä ullos uvličoile!"
 Sie lendäy löyhkyttäv
 Voh'jolaine Voimuraine.
 Seppo kzyzv Ilmoilline:
 "Kunne sinä lennät löykytät?"
 Sanov: "Minä lennän siijan kierändöil."
 "Etbö sinä lennä siijan kierändöil.
 Siijan kierändöil on
 Mies nenäs, toine peräs,
 Kolmas kieroimiehyt keski-ven'oil."
 "Vuotabos nygöi minä pravdoida pagizen,
 Minä lennän mečän kävyndöih."
 Seppö vastua jarilleh:
 "Mečän kävyndöil on
 Killervo Kalervo kainolos,
 Jouhipyssy ol'gupiäl,
 Etbo sinä lennä mečäin kävyndöile!"
 "Vuotabos nygöi pravdoida pagizen."
 Sanou: "Menen sulhoimiehkse
 Hyvän herran tyttärih,
 Vezi Vuonen bunukkoih,
 Valgijaizen valvattih."
 Sid seppo Ilmoilline ihastuu.
 Menöv kodih i muamalleh sanou:
 "Muamojoine kandajoine,
 Magien maijon andajoine,
 Tuas minul puvtui hyvät sanomat.
 Lämmitäs kylyine, läikäšköidä,
 Peze piähyt pelvas pivoine,
 Muiči muodoine muite hyväksi."
 Muamah lämmitäv kylyizen, läikäšköittäy,
 Pezöy piähyön pelvas pivoizeksi,
 Muiči muodoizen muite hyväksi.
 "Hoi sinä, palkoin puitelii,
 Menes nosta orsoi saruale,
 Val'l'astele villoi val'l'oi,

Kiinittele kirjoi korjoi,
 Vaski suissa, vaski piässä,
 Vaskihattu landehil."
 Lähtöy seppo Ilmoilline,
 Sen ilmoine tagojaine,
 Hyviksi sulhoimiehiiksi,
 Hyvän herran tyttärih,
 Valgijaisen valvattih,
 Vezivuonen bunukkoih.
 Tabuau seppo Ilmoilline
 Vohjolaizen Voimuraizen:
 "Kudual annetaneh mučoi,
 Sil tuvvah olutta juuva.
 Sinul tuvvah kiärmiz
 Kuopis kiändeleh juuva!"
 Hänel tuvvah olut'ta.
 Svuađ'bu pietäh.
 Lähtietäh kodih ajamah,
 Sepäl mučoi annettih,
 Vohjolaine Voimuraine,
 Laulau aižan poikki,
 Seppo Ilmoilline laulau yhteh.
 Vohjolaine laulau korjan poikki,
 Seppo. laulau tože yhteh.
 Vohjolaine laulau hevon poikki,
 Seppo,ottau i neidizen laulau kajoiksi:
 "Sikse ilmaksi igiä
 Vasturannal valvattaiksi."

Ka 112, 74

Pen'gisel'ga, 1938, kirj. Y. Kallio.

K.Haurinen

57. Päivän päästö

Vaka vanha Väinämöini
 Kauan soitti kantelehta,
 Sekä soitti, jotta laulo,

Jotta ilmainki ilosi.
 Šoitto kuulu kuuntuvilla,
 Ilo päivän ikkunoilla,
 Kunhut vaštahan tuleepi,
 Piättyy päivä linnaštansa.
 Lõihehe latvahan petäjän
 Kantelehta kuuntelomahan,
 Iloaki kuulemahan,
 Iloaki imehtimähäh.
 Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harvahammaš,
 Šitten päivän kiini šuapi,
 Kuuhuvan käsih tavotti
 Ne kohta kotihin viepi,
 Pimiähän Pohjolahan.
 Kätki kuun kumottamašta,
 Kirjakantahan kivehen.
 Lauło päivän paištamašta
 Vuorehen teräkäšisehen,
 Iče noin šanat šaneli:
 "Elkiä tiältä ennen piäškeä,
 Kun en käyne piästämhän,
 Että käyne noutamahan!"
 Johan valkiet varašti
 Tulet Väinämön tuvilta,
 Vei tuvat tulettomiksi,
 Pirtit valkiattomakši.
 Pimie on Kalevalašša,
 Šeka tuolla taivahašša,
 Ukon ilman istumilla.
 Vilu viljalla tuleepi
 Karjalla olo kamala.
 Outo ilman lintusilla,
 Ikävä inehmisillä.
 Hauki tiesi hauvan pohjan,
 Kokko lintujen kulennan,
 Ei tietän emosen lapšet,
 Milloin yö yrittäneepi,
 Milloin uamu alkanooipi

Nenästä utuisen niemen,
 Piästä suaren terhomaisen.
 Nuoret neuvoa pitävät,
 Ikäpuolet arvelevat:
 "Minne meiltä on päivä piättyn,
 Kuune meiltä on kuu katonun?"
 Piätttyvät šepo pajahan:
 "Nouše, šepo, šeinän alta,
 Takoja kiven takualta,
 Takomahan uutta kuuta,
 Uutta aurinkon kehyä!"
 Nouši šepo šeinän alta,
 Takoja kiven takuata,
 Takomahan uutta kuuta,
 Uutta aurinkon kehyä.
 Šepo kullastahan kuun kuvosti,
 Hopiasta päivän luati,
 Šai hiän kuun kuvotukši,
 Tako päivän valmihikši.
 Notta nošteli halulla,
 Kaunehesti kannatteli.
 Kuuhuon kuunšeheh kuvasi,
 Päivän pitkän männyn piähe.
 Hiki vierä veijon piästä,
 Kašše kantajan očašta.
 Šai hiän kuun kohotetuksi,
 Eipä kuu kumottanuki,
 Eikä päivä paistanuki.
 Vaka vanha Väinämöini
 Leikkasi lepästä laššun,
 Kyšy hiän luojalta lupua,
 Kävi hiän arvat kiäntämähän,
 Šinišormet šuortamahan
 "Šano totta, luojan arpa,
 Juttele, jumalan lahja!"
 Arpa toi vet šanomat,
 Šano päivän šuanehekši
 Pohjolan kivimäkehen.
 Vaka vanha Väinämöini

Johan läksi, jotta joutu
 Pimiähän Pohjolahan.
 Ästu päivän, ästu toisen,
 Ästu kohta kolmannenki.
 Niin päivänä kolmantena
 Jo hiän näkyy Pohjan portti,
 Kivikummut kummottaapi.
 Vaka vanha Väinämöini
 Kerran huuti huikahutti
 Tuolla Pohjolan jovella.
 "Tuokua venehtä tänne!"
 Pohjan poikaset šanovat:
 "Ei tiältä venehtä jouva,
 Tule šormin šoutamalla
 Alla ualtojen šyvien!"
 Vaka vanha Väinämöini
 Arveli ajattelovi:
 "Sepä ei mies minnekkänä,
 Ken tieltä myöštymekši!"
 Haukina mäni merehen.
 Pijan ui šalmen poikki
 Pohjan rannalla ravahti
 Pohjan poikaset šanovat:
 "Käypä Pohjolan pihoilla,
 Tule Pohjolan tuvilla!"
 Hiän kävi Pohjolan pihoilla,
 Tuli Pohjolan tuvilla,
 Šielä miehet mettä juovat,
 Šimoa širettelöivät.
 Miehet on kaikki miekka vyöllä,
 Urohot šota ašeissa
 Piän varalla Väinämöisen,
 Šurmakši Šuvantolaisen
 Hyö kysyvät tullehelta:
 "Ku šanoma on kurjan miehen?"
 "Kušta on šanommat kummat.
 Päivästä iki-imehet,
 Minne meiltä on päivä piättyn,
 Kunne meiltä on kuu katonun?"

Pohjan poikaset sanovat:
 Šano Päivän šuanehekši
 Pohjolan kivimäkehen.
 "Še ei piäse piästäjättä,
 Šelkijä šelittäjättä!"
 Vaka vanha Väinämöini
 Otti miekan ristiravvan
 Huotrašta huveksisešta,
 Vyöstä venon šelkäisestä.
 Jonka kuu käreštä paisto.
 Päivä väškystä välähti.
 Hepo šeiso kuun šelällä,
 Kasi nauku naulan tieštä.
 Vaka vanha Väinämöini
 Šaneli šanoilla noilla,
 Laušu noilla luottehilla:
 "Jos ei kuu kuvesta piäšše,
 Piäšše ei päivä kallivošta.
 Käykiämmä käsirysyhyn,
 Ruvetkuamma miekkasilla,
 Tašarinnan tanterella!"
 Vaka vanha Väinämöini
 Kerran lyvvä leimahutti,
 Listi kuin nakrehin napoja,
 Liippasi kun linnun päitä,
 Päitä Pohjan poikasien.
 Aštu hiän tietä pikkuruisen,
 Kävi matkua palasen.
 Niin näki vihannan šuaren.
 Šuarešša vihannan koivun,
 Koivun alla on puasi pakšu,
 Alla puasen kallivoine.
 Huomai halmiemen kiveštä,
 Valehviivan kallivošša.
 Kirjutti kivehen kirjan,
 Miekalla tuliterällä,
 Puasi kolmekši pakahtu.
 Šiellä kyyt olutta juovat,
 Mavot viereltä vetävät,

Leikkasi hiän plät mavoilta,
 Kaklat katko kiärmehiltä,
 Koprin koitteli oviija,
 Šalpoja šanan väellä.
 Ei šalvat šanoista huolin,
 Lukut ei loihella murennun.
 Vaka vanha Väinämöini,
 Kohta läksi kotihin,
 Allapäin pahalla mielin.
 Tuli lieto Lemminkäini:
 "Mikse et ottanut milma
 Kanšaši karehtijakši.
 Olis lukut luikahtanut,
 Takašalvat paukahtanut!"
 Vaka vanha Väinämöini,
 Šaneli šanoilla noilla,
 Laušu noilla luottehilla:
 "Ei šalvat šanoista huolin,
 Lukut ei loihella murennun!"
 Vaka vanha Väinämöini
 Painu šepponša pajahan.
 "Veli, seppo veikkoseni,
 Takoja ijän ikuini,
 Tavoit ennen, tavoit eklen,
 Tavo tämäkin päivä,
 Tavo miehen tarpehia,
 Tavo tuuria tusina,
 Avaimia aika kimppu,
 Tavo kuokka kolmehuara,
 Millä kuun kiveštä piäššän
 Piäššän päivän kalliošta!"
 Šeppo tako miehen tarpehia,
 Tako tuuriija tusinan,
 Avaimia aika kimpun,
 Tako hiän kuokkua kolmihuarua
 Šeppo kuuli tulvan tuulen,
 Auki šeppo ikkunanša.
 Kaččo ei ollut tulenta tuulen,
 Vain on harmajan havukši,

Lintu kielellä iänekäsi,
 "Mitäpä, šeppe, siitä luait,
 Kuta rautua rakennat?"
 Šano šeppe Ilmarini:
 "Tavon kaularenkahie,
 Tuolla Pohjolan akalla,
 Millä kiin'i kytkötähän,
 Vuaran vankan liepejähän!"
 Louhi Pohjolan emäntä.
 Pohjan akka harvahammaš,
 Johan tunki tuhon tulovan,
 Hätä päivän piällä šuavan.
 Kohosi hiän lentämähän.
 Lenti poikeš Pohjolahan,
 Johan kuun kivestä piästi,
 Piästi päivän kallivošta.
 Iče hiän muukši muutaltihi,
 Kyhäytyhe kyyhkysekši.
 Lenti poikki Pohjan merta,
 Šepon Ilmarin pihalla.
 Liitäytyi hiän kynnykšellä:
 "Voipa, šeppe Ilmarini,
 Tule nyt kuuta kaččomahan,
 Päivä tähäjämähän.
 Jo on kuu kivestä piäššyn,
 Piäššyn päivä kallivošta!"
 Šeppä aštu pajan ovilla,
 Kaččoi tarkoin taivahalla.
 Näki hiän kuun kumottaneekši,
 Päivän kulan paištaneekši,
 Meni hiän luoksi Väinämöisen:
 "Tule nyt kuuta kaččomahan,
 Päivä tähäjämähän,
 Jo on kuu kivestä piäššyn,
 Piäššyn päivä kallivosta!"
 Šilloin vanha Väinämöini
 Pian pistäyty pihalla.
 Kaččo tarkoin taivahalla,
 Näki hiän kuun kumottaneekši,

Päiväkullan paistaneekši.
 "Terveh, kuu, kumottaneekši.
 Päiväkulta, paistaneekši,
 Käypä aina uamusella,
 Tämän päiväsen perästä,
 Tiepä meillä tervehyttä,
 Piäset illalla ilohon!"

KA 14, 31 (61)
 Uhtua, 1939, kirj. Fomkin.

A. Antipina

58. Väinämöisen pois lähtö

Meillä on Anni ainut neiti,
 Kešät kulkou paimenessa,
 Talvet häyryv härissä,
 Tulou kohulliseksi,
 Kantau kohtuh kovoh.
 Syntyy poika puolikuini
 Kakšiviikkoini Kaleva.
 Käypi kanša kaštamah,
 Lapši ristie ripšatah,
 Poika kaštua kapšatah,
 Meččälän kuninkahakši,
 Rahavuoren vartijakši,
 Siitä šanou vanha Väinämöini:
 "Kun olis puulla piänä lyöty,
 Eli olis tankolla tavottu.
 Puhuu poika puolikuin'i,
 Kakšiviikkon'i Kaleva:
 "Oha, vanha Väinämöini,
 Joko tuhmie tuomičet,
 Viärin kannatat lakieš."
 Tuošta vanha Väinämöini
 Kovin šuuttu ja vihaštu,
 Kun puhu poika puolikuini,
 Kakšiviikkon'i Kaleva:

Kanto hiän melan mereh,
Tammen laššun laineheh.
Šiitä läksi laškie karettelomah
Kurimuksen kulkun alla,
Šinne mäni vanha Väinämöini.

KA 14, 25
Pirttilahti, 1939, kirj. F. Fomkin.

A.I. Antipina

59. Lemminkäisen virsi

"Oih, emoni kantajan'i,
Tuopa miun šoti-šoman'i,
Kanna, vaimo, vuattieni,
Lähen šalajoukon juominkih!"
"Elä lähe, poikueni,
Kolme on šurmua matalla!"
"Šano miulla enši šurma,
Mi on mulla enši šurma?"
"Tulou tulin'i koški,
Košešša on tulin'i kuato,
Luuvošša on tulini koivu,
Koivušša on tulini pešä,
Pešäššä on tulin'i kokko,
Yöt hammašta hivou,
Päivät kynttä kuočkuttelou
Piän varalla Lemminkäisen!"
"Oi, emoni kantajani,
Ei ole šiinä miešten šurma,
Urohon upotušpaikka.
Luain leppäsen venehen,
Alaveen alačči čukellan,
Šillä šen rovin vajellan.
Oijo, emoni kantajani,
Tuopa miun šotašoman'i,
Kanna vaimo vuattien'i,
Lähen Päivölän pitoh,

Šalajoukon juominkih!"
 "Älä lähe, poikueni,
 Kolme on šurmua matalla!"
 "Šano miula toin'i šurma,
 Mikä on miun toini šurma?"
 "Susit on kaikki suičči piänä,
 Karhut rautakahlehešša,
 Piän varalla Lemminkäisen!"
 "Otan lautan lampahie,
 Kimpun kierävillasie,
 Pohjolan šusien šuihe,
 Šillä šen rovin vajellan.
 Oi, emoni kantajaini,
 Tuopa miun šotišomani,
 Kanna, vaimo, vuattieni,
 Lähen Päivölän pitch,
 Šalajoukon juominkih!"
 "Älä lähe, poikueni,
 Kolme on šurmua matalla!"
 "Šano miula kolmaš šurma,
 Mikä on miun kolmaš šurma?"
 "Rautani aita on taivahah,
 Taivahasta muaha šuahen,
 Šičiliuskoilla on šivottu,
 Kiärmehillä on kierrätelty.
 Šinne on pantu šuhisemah,
 Hännin häilymäh
 Piän varalla Lemminkäisen!"
 Lähtöy lieto Lemminkäini
 Päivölän pitch,
 Šalajoukon juominkih.
 Otti leppäsen venehen
 Alačči alaveen šukelti,
 Šillä šen rovin vaelti,
 Otti lautan lampahie,
 Kimpun kierovillasie,
 Pohjolan šusien šuihi,
 Šillä šen rovin vaelti.
 Luat'iu atran vuarnattoman,

Šillä šen aijan kumasi,
 Šillä šen rovin vaelti.
 Mäni Päivölän pitoh,
 Šalajoukon juominkih.
 Šanou Pohjolan emäntä:
 "Mintäh tulit, lieto Lemminkäini,
 Veräjäsien vierömättä,
 Šakaran narahtamatta,
 Koirien haukkumatta,
 Villahäntien vihuamatta?"
 "En ole lähten koirien haukkuttavaksi,
 Enkä villahäntien vihattavaksi!"
 Šanou lieto Lemminkäini:
 "Tuopa tuopilla olutta,
 Kanna kakšikorvasella!"
 Tuopa Päivölän emäntä,
 Toi hiän tuopilla olutta,
 Kanto kakšikorvasella,
 Mavot laijoilla valuu,
 Kiärmis piällä kiänteleksi,
 Ottaupa veičen huotrašta,
 Tupeštapa tuiman rauvan,
 Šuau šieltä šata matuo,
 Tuhhat muuta muikerrušta.
 Rubka muaha luotaneh,
 Ruoka šuuhu šyötäneh.
 Nämä tuopit juou:
 "Mänkäh Tuonelah, emäntä,
 Manalla kantaja oluven!"
 Šiitä Päivölän emäntä,
 Manalla kantaja oluven.
 Šanou lieto Lemminkäini:
 "Ruvekka Päivölän pitoh,
 Šalajoukon juominkih!"
 Šanou Päivölän isäntä:
 "Ruvekka myö laulamah,
 Kumpi on lauluista parempi,
 Virren töiltä työntysämpi!"
 Tuopa lieto Lemminkäini

Laulau lammen lattialla.
 Tuopa Päivölän isäntä
 Laulo härän lattialla
 Lemmillista lakkimah.
 Šanou Päivölän isäntä:
 "Kuotelkamai miekkoja,
 Kačekamai kalpoja,
 Kumman miekka mieluisampi,
 Kumman rauta on raškahampi!"
 Šanou lieto Lemminkäini:
 "Läkkä myö ulos pihalla,
 Pihalla on veret paremmat,
 Kakaroilla on kaunehemmat,"
 Tuopa Päivölän isäntä
 Löipä kerran, löipä toisen,
 Löipä kohta kolmannen.
 Ei ottan ni orvaš kettuo,
 Tuopa Lieto Lemminkäini.
 Liippai kerran, vei kun nuat'in nakrehelta.

KA 14, 26 (52)
 Pirttilahti, 1939, kirj. F. Fomkin.

V.M. Lesonen

60. Kalevan pojan kosto

Kaupatah Kalervon poika
 Kahteh kattila ranih,
 Viiteh viikate kuluh,
 Kuuteh kuokan ruopioh.
 Tuo kaunis Kanervon poika
 Pantih häntä lašta kaččomah.
 Kaččo lašta, kaivo sil'män,
 Kätkyen tulešša poltti,
 Vuattiet virrašša virutti.
 "Millä työllä uusi orja
 Ruavolla rahan alani?"

Tuo kaunis Kanervon poika
 Pantih nuotan šouvantah.
 "Perimies Pelmosen poika,
 Mintäh et šovva viän takua?"
 Šoutau viän takua,
 Levittäy lešen venehen,
 Kala-apajan kaiken kuatau,
 Tarpou nuotan tappuroiksi,
 Veen vel'liksi ševottau,
 Kalat liivaksi ličottau.
 "Millä työllä uusi orja,
 Ruavolla rahan alan'i?"
 Pantih kašken kuantah.
 Tuo Kanervon kaunis poika
 Istutuu kannon piähe:
 "Kuni miun huuto kuulunou,
 Šini kaški kuatukkoh,
 Ottakkah hyvän olen,
 Vain elkäh teryä tehköh!"
 "Millä työllä uusi orja,
 Ruavolla rahan alani?"
 Tuo kaunis Kanervon poika
 Pannah häntä paimeneh,
 Kurja karjan kačceluh.
 Piätty päivä rintieellä,
 Leivotah leipäh kivi.
 Tuo kaunis Kanervon poika
 Vetäy veičen kiveh,
 Kašahuttau kallivoh.
 Tuo kaunis Kanervon poika
 Tuopa košti piijan pilkan,
 Piijan pilkan, naisen naurun,
 Emännän pahoin piennän.
 Ajaupa kontiet kotih,
 Heittäy hiän lehmät lehollaa,
 Hätäšarvet huavikolla,
 Maijon antajat aholla,
 Ajau kontiet kotih.
 Aikou männä lypšämäh,

Ruavahieh raviččemah.
 Ei voi, emäntä, männä lypšämäh,
 Ruavahie raviččemah.
 Šusi šuun revittelöy,
 Karhu katkuau kantašunonet.
 "Oi, ukko ylijumala,
 Šuakoh, vuari vanha, taivahani,
 Rautaset rakehet,
 Nieklaset teräksiset,
 Tapa tuo Kanervon poika!"

KA 14, 24 (50)
 Pirttilahti, 1939, kirj. Fomkin.

A.S. Lesonen

61. Sisaren turmelus

Kullervo Kalervon poika,
 Šinišukka äijön lapsi
 Ajova karettelou,
 Männä šuikerottelou
 Šelvällä meren šelällä,
 Ulapoilla aukioilla.
 Neito vaštahan tulou,
 Hiihtimillä hiiuvottau.
 "Tule, neit'i, korjasehe,
 Vyö vaški, rekoseheni!"
 Tyttö vaštuau:
 "Tuoni tulkoh korjaseh,
 Manala rekoseh."
 Löi virkkuo vičalla,
 Helähytti helmispiätä.
 Neito vaštahan tulou,
 Hiihtimillä hiiuvottau,
 Kučču neijen korjahah.
 "Hiisi tulkoh viereheš,
 Manala rekoseheš!"

Löi virkkua vičalla,
 Helähytti helmispiätä.
 Neito vaštah tulou,
 Avasi rahasen arkun
 Poikki puolin polvillah.
 "Tule, neito, korjasehe,
 Vyövaški rekoseheni!"
 Neito korjahan kohosi,
 Ajau karottelou,
 Männä luikerotteloupi,
 Šelvällä meren šelällä,
 Ulapalla aukiolla.
 Jalka on jalašta myöte,
 Käsi on oron ohjakšissa,
 Toin'i on neijen nän'n'ilöissä. -
 "Anna mie kysyn šiulta -
 Oletko šukuo šuurta?
 Vain olet rohkieta rotuo?"
 "En ole šukuo šuurta,
 Enkä rohkieta rotuo,
 Tytär tuhman Tuiretuisen,
 Lapši keihon Keiretyisen!"
 (Poika sanou):
 "Voi, pannen pahan'i päivä,
 Kuin mie makain muamon lapšen,
 Sisäreini sivvotelin."
 Ajo šinne, mistä läksi,
 Otti miekan tupešta,
 Anto oron ohjakšet sisärelläh käteh.
 "Aja nyt, mäne, minne tiijät!"
 Iče miekkah ripšahti.

KA 14, 29 (58)
 Uhtua, 1939, kirj. F. Fomkin.

62. Kojosen pojan kosinta

Immit illan issunnašša,
 Poijat bes'otan pivošša,
 Šattu Kojo kuulomašša,
 Alla šeinän šanomašša.
 Aštuu hiän komien kot'ih,
 Kaččou hiän komijata tytärtä.
 "Anna Kommi, ainuosi,
 Eli piili vilkunasi!"
 "Šiitäpä annan ainuvuoni,
 Kun šuanet tähet taivahalta,
 Pilkat pilvien lomašta."
 Hiän aštuu, ta ajattelou,
 Painuu šeppol'ah pajah.
 "Oi, šeppo, veijoseni,
 Tavo miulla rauta pyššy,
 Kuvvet rautarenkahaiset!"
 Tako šeppä rautapyššyn,
 Šekä tako, että joutu.
 Aštuu ta ajattelou:
 "Šaihän tähet taivahašta,
 Pilkät pilvien lomašta."
 Vei hiän kommilla käteh.
 "Anna, kommi, ainuvuoši!"
 "Empä anna ainuttani,
 Šiitäpä annan ainuvoni,
 Annan piijan vilkunani,
 Kumpa uinnet umpilammin,
 Šuanet šieltä šuuren hauvvin,
 Kulda šuomun, kulda juomun.
 Šiitä annan ainuvoni,
 Annan piili vilkunuoni."
 Šai ne jo rekoseh,
 Otti ohjakšet käteh,
 Löi hiän virkkuo vičalla,

Helähytti helmispiättä.
 Virkku juoksi, matka joutu,
 Reki vieri, tie lyheni,
 Koivun'i jalaš kolasi,
 Viččani zaverka vinku.
 Neito alta vaipan virkkelöy:
 "Parempi miun polosen piijan -
 Hukan huiskuvan jälellä,
 Kuin tämän Kojon reeššä."
 "Elä huoli, hiitten huora,
 Kun mänet Kojon kotih,
 Kojon miällä korkialla
 Vuollah veičettä lihuaš,
 Juotetah vettä kauhasetta."
 Löi hiän virkkuonša vičalla,
 Helähytti helmispiättä.
 Virkku juokši, matka joutu,
 Reki vieri, tie lyheni,
 Koivun'i jalaš kolasi,
 Viččani zaverka vinku,
 Neito alta vaipan virkkelöy:
 "Parempi revon reiskuvan jälillä,
 Ei kuin tämän Kojon reeššä."
 Kojo varšin vaštuau:
 "Elä huoli, hiitten huora,
 Kun mänet Kojon kot'ih.
 Kojon miällä korkialla
 Vuollah veičettä lihua,
 Kuatah verta kauhaseh!"
 "Parempi ois jänön jälellä
 Kuin tämän Kojon reješšä."
 Kojo varšin vaštuapi:
 "Elä huoli, Hiitten huora,
 Kun mänet Kojon kot'ih,
 Kojon miällä korkialla
 Vuollah veičettä lihua,
 Kuatah verta kauhasesta."
 Mäntihpä Kojon kotih,
 Kojon miällä korkijalla.

Neito vietih pikkupirttih,
 Šiellä verta vuuvatettih,
 Piä mäčättih mättähäkši,
 Muu ruumis tieksi,
 Pahat paikat portahakši,
 Nännit leivottih leipäsikši,
 Kačellah, hiän kiännelläh,
 Vierasta vuotellah.
 Tulou tyttären muamo,
 Rupei ilta iltasella,
 Anoppi šuuri atrivolla.
 Virkki orja orren piästä,
 Vaimo paččahan nenästä:
 "Šyö sie, anoppi rukka,
 Ol'onaiseš olkaluita,
 Palakaiseš piäpaloja,
 Nännit leivottih leipäsiksi,
 Piä mäčättih mättähäkši,
 Muu ruumis t'iekši,
 Pahat paikat portahakši."
 Šanou vielä anoppi rukka:
 "Šano, šano, orja rukka,
 Missä on miun Palakaiseni?"
 Virkkau orja orren piästä,
 Vaimo paččahan nenästä:
 "Syö šie, anoppi rukka,
 Ol'onaiseš olkaluita,
 Palakaiseš piäpaloja!"
 Orja virkkau orren piästä,
 Vaimo paččahan nenästä:
 "En šua virkkua, en šua näyt'lä,
 Viimeniki veritippa männyn."
 Anoppi lähtöy allapäin pahoilla mielin,
 Itköy hiän kaiken ijän.

KA 14, 28 (57)
 Uhtua, 1939, kirj. F. Fomkin.

63. V a s t a n t a i t t o

Anni tyttö, ainut neit'i
 Läksi luutia mečästä,
 Vaššan päitä varvikošta.
 Katkoi vaššan tuatollah,
 Toisen katkai muamallah,
 Kolmatta kohottelihe
 Vanhimmalla vel'l'elläh,
 Virkki osmotar orošta,
 Kalevain'i kaššešmuašta:
 "Kašva, neit'i, miušša mielin,
 Elä vain muissa nuorisoišša!"
 Enkä šiušša, enkä keššä,
 Kašvan kaijoissa šomissa,
 Venyn verkavuattehissa,
 Kašvan leivän kannikoilla,
 Venyn vehnäviiplosilla!"
 Aina Anni itkien mänöy,
 Piätty veikko veräjillä
 Keihašvartta vuolomašša.
 "Mitä itet, Anni čikkon?"
 "Sitä iten, veikko rukka,
 Kirpoi kullat kulmiltani,
 Hopijaizet huuliltani,
 Sinilankat rinnaltani,
 Hyvä šormuš šormestani,
 Punalankat vyöni päistä,
 Vašet varpahien nenistä."
 Aina Anni itkien mänöy,
 Piätty izä ikkunašša
 Kirvešvartta vuolomašša
 "Mitä itet, Anni tyttö?"
 "Sitä iten, tuatto rukka,
 Kirpoi kullat kulmiltani,
 Sinilankat šilmiltäni,

Hopijaizet huuliltani,
 Hyvä šormuš šormeštani,
 Hyvä risti rinnaltani,
 Punalankat vyöni piästä,
 Vašet varpahien nenistä!"
 Aina Anni itkien mänöy.
 Emä aitan kynnyksillä
 Kešävoita pyöhiččöy,
 "Mitä itet, Anni tyttön?"
 "Sitä iten, muamo rukka,
 Kirpoi kullat kulmiltani,
 Šinilankat šilmiltäni,
 Hopijaizet huuliltani,
 Hyvä risti rinnaltani,
 Hyvä šormuš šormeštani,
 Punalankat vyöni piästä,
 Vašet varpahien nenistä."
 "Elä šie ole, Anni, milleskänä,
 Eläkö ole kulleškana,
 Mäne šie aittah mäellä,
 Syö šielä vuosi voita,
 Toini šijan lihua,
 Kolmaš kuoreh kakkarua!"
 Anni män'i aittah mäellä,
 Kaččelekše, kiäntelekše,
 Šiel oli arkku arkun piällä,
 Lipaš lippahan lomašša.
 Avasi alisen arkun,
 Löysi paklua palasen.
 Tuoho Anni kuristuu,
 Kuristuu ta kuakistuu,
 Oven šuuhu, orren alla,
 Kahan kattilan välillä.
 Mänöy emo kaččomah
 Kolmen vuuven oltuo.
 Jo on Anni kuristun,
 Kuristun ta kuakistun
 Oven šuuhu, orren alla.
 Kahan kattilan välillä.

Rupei emo itkömäh
 Kolmen vuuvun oltuo.
 "Vierkyä, vierkyä, kyynelyöni,
 Vierkyä, vetrehet vetyöni,
 Ihaloilla ihopäillä,
 Tinasilla paikan päillä.
 Vierkyä, vierkyä, kyynelyöni,
 Vierkyä, vetrehet vetyön'i,
 Rippuvilla rinnoillani,
 Helluvilla helmoillani.
 Vierkyä, vierkyä, kyynelyön'i,
 Vierkyä, vetrehet vetyöni,
 Kaunehilla kaito kenkillän'i,
 Šinisillä šukillani.
 Vierkyä, vierkyä, kyynelyön'i
 Vierkyä vetrehyöt veten'i,
 Muaha makšan karvozeh!"
 Šiitä rotih kolme koškie
 Yhen emon kyynelistä.
 KA 50, 31 (13)
 Kiimasjärvi, 1939, kirj. Kuikka.

F.I. Malikin

64. L e m m i n k ä i s e n v i r s i

Šanopa l'ieto Lemminkäin'i:
 "Šavu šuarella palaavi,
 Tul'i n'iemen tutkamissa.
 Pien'i on šovan šavuiksi,
 Šuuri paimenen tul'iksi."
 Ollah päivölän pivoissa,
 Šalajoukot juominkissa.
 "Oi, emon'i kantajan'i,
 Tuo miula šotašoman'i,
 Anna valmiit vuattehen'i,
 Lähän päivölän pitoihin,
 Šalajoukon juominkihä."

"Äläpä lähe, poikuen'i,
 Kolme on šurmua matalla,
 Kakši on kovin kauhieta
 Šuвет kaikki šuiččipäissä,
 Karhut kantajahkehissa
 Pohjolan kujijen šuissa."
 "Oi, emon'i kantajan'i,
 Ei še ole niissä miešten šurma,
 Urošten upotušpaikat,
 Otan lautan lampahia,
 Kinkon kierovillasija,
 Ne työnnän šuvella šuuhi,
 Lähetän karhun atriokši,
 Šillä šen rovin vajellan!"

KA 15, 59
 Vuonninen, 1940, kirj. A. Leontjeva.

F. Lesonen

65. Väinämöisen polven haava

Iče vanha Väinämöini
 Vesti vuorella venehtä,
 Kalkutteli kallivolla,
 Ei kirves kivehen kosken,
 Koski Väinämöisen varpahah.
 Läksi veri juoksomah
 Väinämöisen varpahasta.
 Eipä maito muaha jouva,
 Miesten hempi heinikköih.
 "Heitä veri juoksentas,
 Hurme hupporoitantas!" -
 Siitä vanha Väinämöini
 Tuompa hiän šanoiksi virkki.
 Pietti jovet juoksomašta,
 Virratki vihertämäštä,
 Salvatessa veri saetta,
 Veren johto juostuhuo.

"Rauta raukka, koitu kouna,
 Mikse vessit velliäš,
 Kumaisit urojas?
 Etpä silloin šuuri ollun,
 Etkä šuuri, etkä pieni,
 Kuinpa šuosta šotkettih."
 Puukello kivikapie
 Läksi meren vettä vellomah,
 Meren šoita šotkomah.

KA 15, 67
 Uhtua, 1940, kirj. A. Leontjeva.

K. Haurinen

66. Väinämöisen polven haava
 Rauvan synty

Vaka vanha Väinämöini
 Vuorella venehtä vešti.
 Vešti hiän päivän, vešti toisen,
 Veštipä kohta kolmannenkin,
 Niin päivänä kolmantena
 Hiisi pontta pyörähytti,
 Lempopa tempasi teröä;
 Kirveš kimposi kivehen,
 Terä liuskahti lihalla.
 Jos Hiisi lihoilla liitti,
 Lempo šuonilla šovitti
 Polvehen pojan pätöisen,
 Varpahan še Väinämöisen.
 Piäšti veren vuotamahan,
 Hurmeen hyppelehtamahan.
 Vaka vanha Väinämöini
 Šano šynnit šyitä myöte,
 Luottehet lamija myöte:
 "Mistäpä šalpa šaataisihi,
 Laja lukko luotaisihi
 Noilla rauvan ratkomilla,
 Šuun šinervän šilpomilla?"

Ei heittäen veri vuotamašta,
Tyytyn tyyris tippumašta.
Jopa tuškakši tuleepi,
Läyleneekši lankeaapi.
Vaka vanha Väinämöini
Pani varšan val'l'ahihin
Ruškiijan rejen etehen,
Ičepä reuškahti rekehen,
Kohennekši korjahanša.
Löi hiän virkkua vičalla,
Helähytti helmivyöllä.
Virkkupa juoksi, tie lyheni,
Reki vieri, matka joutui.
Ja kohta kylä näkyypi,
Kolme tietä kohteleeppi,
Ajo hiän ylimmäistä tietä myöte
Ylimmäisehen talohon,
Ylipä kynnyksen kysyypi,
Laušu lakkapuun tašalta:
"Olisko talošša täššä
Huavan šuuren šulkijata?"
Ukkopa uunilta urahti,
Halliparta haukahutti:
"Jo on šulettu šuuremmatki,
Jalommatki jakšettuna
Luojan kolmella šanalla,
Pyhän šynnin šietämällä.
Jovet šuičči, šalmet päičči,
Järvet niemien neničči,
Kankahat maista kapeista,
Virrat niskalta vihaiset."
Vaka vanha Väinämöini
Arveli avun tulevan
Iče hiän korjašta kohosi,
Jo hiän pirttihin tuleepi,
Alla kattojen ajakši.
Tuodih hällä tuoppi mettä,
Kultakannu kannettihin,
Ei vejäi vähäistäkänä,

Pikuiستakana pijätä
 Verta vanhan Väinämöisen,
 Hurmehta jalon urohon.
 Ukkopa uunilta urahti,
 Halliparta haukahutti:
 "Mikä, šie, lienet miehijäši,
 Kukapa urohijaši?
 Verta on šeiččemen venehtä
 Lattijalla laškettuna
 Šun polosen polveštasi."
 Vaka vanha Väinämöini
 Šaneli šanoilla noilla,
 Laušupa noilla luottehilla:
 "Iče mie tiijän rauvan šynnin,
 Vain en arvannun alušta,
 Muista en muutamie šanoja,
 Mistä on rauta šyntynynnä,
 Kašvanunna koitokuono. •
 Ukkopa pilvieh pitäjä,
 Iče tuatto taivahaini,
 Hiero kahta kämmentänšä
 Vasemmanša polven piäššä,
 Šiitpä šynty kolme neittä,
 Kolme neittä luonnotarta.
 Aštu immet pilven äärtä,
 Lypši hyö maitoh mailla,
 Lypši šoilla, lypši mailla,
 Lypši vienoilla vesillä.
 Mihi lypši muššan maijon,
 Šiitä on tehty meltorauta,
 Mihi valkijan valutti,
 Šiitä on tehtynä teräkšet,
 Mihi puikutti punaset,
 Šiitä on tehty räkkirauta."
 Ukko uunilta urahti,
 Hal'l'iparta haukahutti:
 "Jopa tiijän rauvan šynnin,
 Tajuan tavan teräkšen.
 Ylähältä taivahalta,

Pitkän pilven rannan alta.
 Voi sinua, rauta raukka,
 Ethän silloin suuri,
 Kun sie liejuna lepäsit,
 Rieškasena riuvottelit
 Suurimmalla suon selällä,
 Tuiman tunturin lajella,
 Jošsa jouččenet munivat,
 Hanhet munie hautelevat.
 Etkä sie ollun silloin suuri,
 Kun hirvet piällä juoksi,
 Šusi šotki šorkillansa,
 Karhut kämmenyisillänsä.
 Etkä sie ollun silloin suuri,
 Etkä äijältä äreä,
 Kun vietiin šepo pajahan,
 Alla ahjon Ilmarisen.
 Nyt vanhoit vaikijan valasi
 Toimilla tulisijoilla,
 Ahjošsa alasimilla,
 Vasaroijen valkkamilla.
 Nyt rikoit vaivani valasi,
 Šöit kun koira kunnijoš,
 Kuin veissit veljijäni,
 Laštusit emoni lašta.
 Tule nyt työsi tuntomahan,
 Pahasi parentamahan,
 Ennenkuin šanon emolla.
 Äijä on emolla työtä,
 Vaiva on suuri vanhemmalla,
 Kun poika pahoin tekeepi,
 Lapši tuhmin turmeleepi."
 Heitti veri vuotamašta,
 Tyyty tyyris tippumašta,
 Jo tyrehty tyrnän koški,
 Tukki Tuonelan jovenkin,
 Meri kuivi, taivaš kuivi,
 Šinä suurena poutavuonna,
 Tulivuonna vaikijana.

Još et tuoštaki totelle,
 Huuvan Hiijestä patova,
 Jolla verta keitetähän,
 Hurmetta varistetahan.
 Još ei miusša miestä liene,
 Veren šumman šulkijakši,
 Rauvan ruanan kaččojakši,
 Ompa tuatto taivahaini,
 Iče pilvijeh pitäjä,
 Joka mieheštä pätövi,
 Veren šumman šulkijakši,
 Rauvan ruanan kaččojakši,
 Voi, Ukko, ylini luoja,
 Tule nyt tänne tarvitešša,
 Käy tänne kučun peräštä,
 Tuopa turpija käteši,
 Paina pakšu peukalosi
 Tukkehekeši tuiman reijän,
 Paikakši pahan veräjän.
 Vejä piällä lemmen lehti,
 Kultalumme luikkahuta
 Tukun šilkkua šivalši,
 Huavan hirven peittehekeši,
 Tuolta meilä aina armot kävvät,
 Avut tuttavat tulevat,
 Ylähältä taivahašta.
 Olkoon kiitetty jumala,
 Ylistetty yksi luoja,
 Kun annoit avun minulla,
 Näišsä tuškissa kovissa,
 Rauvan šynnin ruatamissa!
 Älkyä, etini kanša,
 Kanša vašta kašvavaini,
 Veikaten veistäkkyä venehtä,
 Uhaten ei kuartakana!"

KA 15, 29
 Uhtua, 1940, kirj. A. Leontjeva.

T.A. Perttunen

67. H i l d e n h i r v e n h i i h d ä n t ä

Syksyn lylyä vuoli,
Talven kalvea kaverši.
Šai lyllyn lykättäväksi,
Kaivon kammon lyötäväksi,
Lykkäsi lyllyn lumella,
Pani kakši šauvuah
Kahen puolen kalvoštah.
Liikahutti jalkua,
Liikahutti toisen kerran,
Korvan kuulomattomih.
Ja kerralla kolmannella
Lysmähti lyly jalašta,
Kalvo taittu kannon t'ieštä,
Lapaluihin Hiitten hirven.
Šiitä tal'l'ua taputtelou,
Lyyvä helkähyttelöy,
Šopisipa tuošša muata
Nuoren neitosen keralla,
Vašta kašvavan kanasen.

KA 15, 39
Uhtua, 1940, kirj. A. Leontjeva.

A.F. Nikiforova

68. H i i t o l a s s a k o s i n t a

Lähti Marinoi marjahe,
Meni päivy paltiehuole,
Löydi kolme mardastugo,
Šöi häi ned mardaizete.
Rubei vaččaine kazvamahe
Marinoigo neiččuohule,

Saibo kolme poigastugo.
 Marinoi muamalleh sanou:
 "Hoi d'ò, muamoine, kandajoinne,
 Magien maijon andajoinne,
 Pidäy kylyine lämmittiägö,
 Pidäz poigaizet pestägö!"
 Muamah Marinoil vastuadou:
 "Maltoit poigaizet suahaga,
 Malta i kylyine lämmittiä!"
 Marinoi lämmitäy kyl'n,
 Ottau poigaizet kylyhe,
 Piähyöd pezöy kui pelvazpivoizekse,
 Muun rungaizen kui lumivabuizekse,
 Tuogo poigaizet kodihe.
 Marinoi muamale sanou:
 "Hoi d'ò, muamoine kandajoinne,
 Magien maijon andajaine,
 Pidäz lapsuod ristittiägö,
 Pidäz pappine tuuvago!"
 Muamah Marinoil vastuadou:
 "Tiijit poigaizet suahaga,
 Tiijä i pappine tuuvago!"
 Muamah Marinoil vastuadou:
 "Maltoit poigaizet suahago,
 Malta i pappine tuuvago!"
 Marinoi muamale sanou:
 "Olgah, minä iče ristin:
 Kudai on vahnin synnyndäile,
 Se olgahe Väinämöine;
 Kudai on keskin synnyndöile,
 Se olgahe seppy Ilmoilline,
 Ilmoin raudojen tagoju,
 Ilmoin hiilien hiiluttaju;
 Kudai on nuorin synnyndöile,
 Se olgahe Dogamoinne!"
 Kazvattelou poigaiziego:
 Seppy Ilmoilline sanou:
 "Hoi d'ò, muamoine kandaajaine
 Magien maijon andajoinne,

Lähtizin mie naimahe
 Kaunehehe Katerinah,
 Sulhaizikse lähtizimmö!"
 Muamah sepäl vastajelou:
 "Val'l'astelemmo heboizen!"
 Val'l'astellah vil'l'oi varzoi
 Kuldusuiččih, kuldupäiččih,
 Kulduloimet landehile,
 Kirdavihe kordaizihe.
 Lähtietähe ajamahe
 Piäliči suures sulas meres,
 Ilmai kabdoin kastumata,
 Dallaksuizien nestymätä.

KF 97, 20
 Vuontjärvi, 1940, ään. V. Jevsejev.

M.V. Fomina

69. Lemminkäisen virsi

"Tulin mie nyt siunne luoksi,
 Etkö anna tytärdäise
 Ikuhuizeksi omaksi,
 Kaglahizeksi kanaksi!"
 "Aina vuotin suurda miestä,
 Suurda miestä šuvukseni,
 Väinämöistä vävyksen'i."
 "Työnnä milma, muamooni,
 Työnnä milma vanhembuoni,
 Työnnä niihi piiruloihi!"
 "En mie työnnä poiguoni,
 Kolme šurmua on välillä!"
 "Muamoni, vanhembaini,
 Šano šurma ensimmäini:
 Mi on šurma miehen šurma,
 Mi on šuzi miun urchon?"
 "Kuin mänet matkoja vähäsen,

Kulleit teidä pikkuzen,
 Tulou tulin'i koški,
 Tulizessa kosešša on tulin'i kokko,
 Kokko kynšijäh hivou,
 Päivät n'enyäh krieguttau,
 Lemmingäizen piän varalla!"
 "Muamon'i vanhembuon'i,
 Še ei ole šurma miehen šurma,
 Eigä šurma miun urohon,
 Muamoni, vanhembani,
 Mi on šurma miehen šurma,
 Mi on šurma miun urohon?"
 "Kuin mänet matkoja,
 Kulet teidä pikkuzen,
 Tulet šada šarkkua on sylellä,
 Tuhat kielät kiännälmästä!"
 "Se ei šurma miehen šurma,
 Otan meččozet mäjildä,
 Koppalaizet koivikosta,
 Sillä mie piäsenki matkah.
 Muamoni, vanhembaini
 Šano šurma, kolmas šurma,
 Mi on šurma miehen šurma,
 Mi on šuri miun urohon?"
 "Kuin mänet Päivöilän veryältä,
 Pahakkahista on aida pandu,
 Pahakkahilla on vičaššettu,
 Hännät on jiädy häilymäh,
 Piäkelat kihizömäh!"
 "Se ei ole šurma miehen šurma,
 Eigo šuzi miun urohon.
 Mado oni muanalani,
 Kulgija kulonalan'i
 Pissä piä mättähäh,
 Paksu kagla sammaleh!"
 Mänin Päivölän pihalla,
 Proidin nurkasta tubaha,
 Seizattauvuin orren alla.
 Šano Päivölän emändä:

"Mibä vierahin tulit?
 Etgö ovesta, etgö trubasta,
 Kun ei Hal'l'i haukkunut,
 Kovaleuga konkattat.
 Tulit nurkasta tubaha,
 Seizattauvuit orren alla!"
 "Jogo tiäläi piirut pietty?"
 "Juomat juodu, piirut pietty?"
 Pigarit pinoh kumattu."
 Tuli Päivölän izändä.
 "Nukko miekkoja miettimäh,
 Rubiemma kaluja koittelomah.
 Kumman miekka mieluzambi,
 Kumman kalu kaunozambi!"
 Jo lumoudu ennen luumuruja,
 Katkesi ennen kaglasuonia,
 Annaba vuoro vierahalla,
 Lippai liedo Lemmingäini,
 Läksi kun nuat't'i nagrehesta,
 Rubei itkömäh Päivölän emändä.
 Siidä itki Päivölän emändä,
 Itki päivän ildah suate,
 Siidä laulo lammin lattiella,
 Eigo suuren, eigo pienen,
 Väinämöizellä kaglah suaten.
 Siidä kučču Väinämöini,
 Kučču härän ei aivan suuren,
 Päivän juoksi kesäorava
 Häkin händäluuda myöten,
 Eibö piähä piäššyökkän,
 Päivän juoksi kezäorava,
 Eigö piähä piäššyökkänä.
 Läksi liedo Lemmingäini
 Neidojen luo suareh,
 Sielä oli nel'l'äkymmendä n'eiduo,
 Ne oli suuret, ne oli kaunehet,
 Parahaizet maailmašša.
 Kolme päivyä sielä eli.
 Sielä läksin, sielä itkettih,

Milma Lemmingäistä.
"Ei olis zuali puriehta,
Eigo puriehpuada,
Vain zuali puriehen
Alla istujua Lemmingäistä!"

KA 50, 13
Rukajärvi, 1940, kirj. N. Lehto.

J. Frohorov

70. Kalevan pojan kosto

Kullervo Kalervan poika
Läksipä työtä eččimähän,
Menihän pohattah talohon,
Kysyi työtä isännältä,
Talon perheen vanhimmalta.
Isäntäpä vastuaeli:
"Kyllä työtä orjalla on,
Ruavolla rahan-alaista!"
Pantiin hiän kašen ajohon.
Kuatopa puuta kaksi-kolme,
Iče istuu kannon piähä:
"Kun'i minun huuto kuulunoupi,
Šin'i kaški kuatukohon!"
"Milläpä työllä uušī orja,
Ruavolla rahan-alan' i?"
Pantihpa lapšen kaččojakši,
Kaččoupa lapšen, kaivo šilmän,
Šyöttipä lapšen, šöi ičeki,
Kätkyvet tulešša poltti,
Vuattehet virrašša virutti.
"Milläpä työllä uušī orja,
Ruavolla rahan-alan' i?"
Pantihpa nuotan šoutajakši.
Šoutanenکو viän takovua,
Vai šouvan ašun mukah?"

Perimies Pelosen poika sano:
 "Mikset šouva viän takova,
 Kun šouvat ašun mukaha?"
 Hiänpäs šouti viän takova,
 Aivot katko, hankat kisko,
 Katajaiset kuaret katko,
 Levitti lešen venehen,
 Tarpopa nuotan tappuroiksi,
 Kalat l'livaksi ličotti,
 Vejen vel'l'iksi šekoitti.
 "Milläpä työllä uusi orja,
 Ruavolla rahan alain'i?"
 Pantihpa lehmän paimenekši.
 Ičepä istu mättähällä,
 Ottipaš kontistah evästä,
 Vetipä veiččenšä kivehen,
 Kavahutti kal'l'ivohon.
 "Šyöjätär tul'ini huora
 Leipopa kiven leipähän'i,
 Kal'l'ion kakkuhun'i.
 Millä makšan piijan palkan,
 Kun yksi ol'i veičči viekkahutta,
 Yksi rauta rakkahutta,
 Tuatton'i šuamua hyvyttä,
 Vanhemman varuštamua.
 Šilläkö makšan piijan palkan,
 Emännän pahat teot?
 Muutanpa lehmät kontioiksi!"
 Ajopa lehmänšä kot'ihin,
 Maijon antajat aholla,
 Hatašarvet huavikolla.
 Karhut karjuvi kankahalla,
 Šutet ulvoven kujissa.
 Jopa on emäntä ouvokšuihin:
 "Mistä on paimen pil'l'in šuanun,
 Šulokanteleen säveleen?"
 Läksipä lehmie lypsämähän;
 Karhut tarttuen käsiksi,
 Šudet kynsin hampahine;

Emäntällä hätähuuto:
 "Peruuta šanasi nuo,
 Kyl'l'ä makšan šuuren palkan,
 Makšan ne pahat tekon'!"
 "En peruuta šanojan'i,
 Enkä tahto palkkuakana!"
 Läksipä orja kulkomahan,
 Kulki päivän, kulki toisen,
 Kulkipa vielä kolmannenkin.
 Otti kuusesta oravan,
 Petäjästä pöyryhännän.
 Otti kuusen kuivia käpyjä,
 Otti vähän tuorehia,
 Heitti heitä vähäsen,
 Pani kakroja šekahan.
 Sitä teki tepoista työtä
 Kokonaista kolme vuotta,
 Lieččo päivän, lieččo toisen,
 Lieččo vielä kolmannenkin,
 Hepo ahjosta kohoa,
 Häntä pitkä, harja pakšu,
 Lautaset ylen leviät,
 Onpa länkissä kokoa,
 Kavioissa luajevutta,
 Joilla voipi šoita juosta,
 Sekä šoita, jotta maita.
 Länket vesti tervakšista,
 Vempelehen karhun kylkiluista,
 Läksi kuoharin ecintähän,
 Upehensa šalvuajua.
 Ajo päivän, ajo toisen,
 Kalevalan kankahia.
 Jopa joutuu Lippo Liisa,
 Šylkäsi šylen tulisen,
 Pisti puuta puukollanša
 Ruunan reisijen välihin.
 Hepo horju ja horisi,
 Ruumis virtana tärisi,
 Vajehetahan heposia.

"Ota petra, anna ruuna,
 Tien mie vähän väliä,
 Pikkuruisen piälisiä!"
 Hiän otti petran, anto ruunan,
 Läksi hiän ajelemahan
 Kalevalan kankahia.
 Kuatupa reki kivehen,
 Karahutti kallivohon.
 Aivot kuatu kankahalla,
 Piä tuhannen sirpaleiksi.

KA 15, 13
 Uhtua, 1941, kirj. A. Leontjeva.

M. Bogdanova

71. Vipusessa ja Tuonelassa käynti
 ja kanteleen synty

Oli vanha Väinämöini,
 Vesti tiijolla venehtä,
 Luati purtta laulaellen.
 Uupu kolmie šanua
 Piällä laiijan piässessäh,
 Parrašpuita panneššäh.
 Iče noin šanoikse virkki:
 "Joka lahou lassuillani,
 Venyy vessälmyksilläni,
 Lähen šuamah šanoja,
 Viikon on Vipuni kuollun,
 Kauvan Ankervo katonun.
 Pajupehкот on parran alla,
 Kulmilla oravakuuset,
 Havuhonkat harteilla!"
 Läksi šuamahe šanoja,
 Aštu päivän arkutteli,
 Miesten miekkojen neniä;
 Otti toisen torkutteli
 Uron tapparan terijä

Ästu kohta kolmannen
 Naisten nieklojen nenijä.
 Jopa haukku hall'i koira,
 Linnan lukki lutkutteli.
 Ei hall'i valehta hauku,
 Linnan lukki lutkuttele.
 "Tuopa on venehen, Tuonen tytti,
 Laivani, Manalan lapsi!"
 Toi venehen Tuonen tytti,
 Laivan Manalan lapsi.
 "Mi siun on Manalla tuonut?"
 "Vesi miun Manalla toi!"
 "Ah, tunnen mie i valehtelijan,
 Keksin kielahan sanojan. :
 Kun olis vesi Manalla tuonut,
 Niin vesi vuatteista valuis,
 Tilkkoina tipahtelis."
 "Tuli miun Manalla toi!"
 "Kun ois tuli Manalla tuonut,
 Niin olispa partasi palanut,
 Hivuksesi kärvelletty!"
 "Luajin purtta laulamalla,
 Uupu kolmie sanua,
 Läksin suamaha sanoja.
 Mänen seppijän pajah!"
 Tako rautasen korenon,
 Pani piähä mellon rauvan,
 Toisehen teki teräksen.
 Mänöypä Vipusen luikse,
 Pistäy suuhu mellon rauvan,
 Purou poikki mellon rauvan.
 Pistäypä teräksen suuhu,
 Eipä purra v'oinukkana.
 Hiän nielöy Väinämöisen.
 Väinämöinipä panou
 Paitah pajakse,
 Turkkihi tuhuttimekse,
 Vašarakse kyynäspiän,
 Polveh alusimekse.

Takuo taputtelou,
 Kuonat lentäy,
 Tuli tuiskan nielijällä (Vipusella),
 Valkie vajottajalla.
 "Mäne poikes, Väinämöini!"
 "Enkä lähe, enkä ole,
 Hyvä on tiälä ollakseni,
 Keyhkot ruuvakse pätöy
 Maksat muikse särpimikse
 (Täytty avata arkku).
 Hiän avasi šanasen arkun,
 Virsilippahan viritti.
 Anto hiän ne kolme šanua:
 Šai šanat siitä Väinämöini,
 Šai purteh valmehekse,
 Työntäy veneheh vesillä,
 Šatalaijan lainehilla.
 Hiän luatiu meren ruuvosta rojun
 Kalanluušta kantelehen.
 Panou vanhat šoutamahe,
 Vanhat šouti, piät vapisi.
 Panou nuoret šoutamahe,
 Nuoret šoutau, airot notkuu.
 Iče issukse perähä,
 Melan vaškisen varah,
 Kokon kultasen nojah.
 Alkau šoittua Väinämöini,
 Vejet vilmistä tulou,
 Pyriemmät pyyn muniä,
 Kaunehemmat karpaloja.
 Jo ilo ilolla käypi,
 Šoitto šoitulla kajuou.
 Vetäytyy mečän isäntä,
 Noušou koivun konkelolla,
 Lepän lenkolla leviey,
 Kuuntelomah meren ruu'oista rojuo,
 Kalanluista kantelehta.
 Jo vetih i vejen emäntä,
 Vetihpä vesikivellä,

Šito šinišukkihis,
Panih punapaklohois
Kuuntelomah meren ruuoista rojuo,
Kalanluista kantelehta.
Jo ilo ilolla käyt,
Šoittu šoitulla kajuo.

KA 25, 26
Uhtua, 1941, kirj. N. Lehto.

M.I. Peksunen

72. K o j o s e n p o j a n k o s i n t a

Jouten šynnyin, jouten kašvoin,
Jos ois männä Joukosella,
Jouten Joukoni pitäisi,
Joki vejellä juottelisi.
Piäty Jouko kuulomaašša,
Alla šeinän šeisomaašša,
Ikkunalla istumaašša.
Kušša kuuli, šiinä kos's'o,
Kušša kos's'o, siinä kihlo.
Murti mučoin rekeh,
Iski virkkuo vičalla.
Virkku juoksi, reki vieri,
Reki vieri, tie lyheni.
Kaččou on muččo rejestä -
Jänö on juoššun poikki tiestä.
"Oh, miun polosen piijan,
Parempi ois jänösen jälellä jäykkiä,
Ei kun Kojosen korjašta kačču!"
"Vuota, vuota, Hiijen huora,
Kun piäšemmä Kojon kotih,
Veššän veičettä lihua,
Ryypin vettä kauhasetta!"

KA 15, 88
Suojärvi, 1941, kirj. O. Gordejeva.

73. Venepuun etsintä ja laivaretki

Ainuo on akalla poikka,
 Ahkivolla naimah lähtöy.
 Aštuu päivän, aštuu toisen,
 Aštuupa kohti kolmannenki.
 Lyöypä puuta kirvehellä,
 Tammija tasaterällä.
 "Tulouko še puuta tästä puusta
 Venehekši Väinämöisen,
 Purrekši pojan päätöšen?"
 Puupa vaštaha šanouve:
 "Ei tule puuta tästä puusta
 Venehekši Väinämöisen,
 Purrekši pojan päätöšen!"
 Aštuupa päivän, aštuu toisen,
 Aštupa kohti kolmannenki.
 Lyöypä puuta kirvehellä,
 Tammija tasaterällä.
 "Tulouko še puuta tästä puusta
 Venehekši Väinämöisen,
 Purrekši pojan päätöšen?"
 Puupa vaštaha šanouve:
 "Tulou puuta tästä puusta,
 Tulou še puuta tästä puusta
 Venehekši Väinämöisen
 Purrekši pojan päätöšen!"
 Luatiu pikku venehyisen,
 Lähtöy poikki šoutamahe.
 Päivän šouti šuovesiä,
 Toisen šouti muavesiä,
 Kolmannen järvidesiä.
 Tulou šinne Anni-čikko,
 Annipa-čikko, aino čikko,
 Annipa vuatteita pešöyve,
 Rápähijä räikyttelöy:
 "Kunne läkšit, Väinämöizeni?"

"Läksin kalan pyyväntähe,
 Otin verkkoja venehen täyven,
 Laivan täyven laiskomia,
 Otin verkkoja venehen täyven,
 Laivan täyven laiskomia!"
 "Šano taki, Väinämöišeni,
 Kunne läksit?"
 "Läksin ... naimah mieki."
 "Ei ennen miän pätöni,
 Kuin läksi naimah, Väinämöišeni,
 Šiul on kolme šurmu matalla!"
 "Šano taki, aino čikko,
 Mi on šurma enši šurma?"
 "Še on šurma enši šurma,
 Kuin on rautani aita.
 Še on šurma enši šurma,
 Kuin on rautani aita
 Muašta taivahah šuate
 Čičiliuškoilla šivottu,
 Čičiliuškoilla šivottu,
 Kiärmehillä on kiännetty,
 Uloš šuin, uloš hännin
 Miehen piätä purraksehe!"
 "Ei on šurma miehen šurma,
 Eikä, poikani, šuru ole,
 Šano taki Väinämöišellä
 Šano taki, Anni čikko,
 Mi on šurma, toini šurma?"
 "Še on šurma, toini šurma,
 Kuin on tulini koški,
 Tulisešša košešša on tulini koivu,
 Tulisešša koivušša on tulini kokko,
 Yöt še hammašta purouve,
 Päivät kynttä kričkuttauve,
 Päivät kynttä kričkuttauve
 Miehen piätä purraksehe!"
 "Ei še šurma - miehen šurma,
 Eikä, poika, šuru ole,
 Šano taki, Anni čikko,

Mi on šurma, kolmaš šurma?"
 "Še on šurma, kolmaš šurma,
 Kuin mänet, merehe kuavut,
 Panet poven pištyhe!"
 Pohjan akka, Pohjan ukko,
 Pohjan entini emäntä,
 Kuulou: itku, ei lapšen itku,
 Itku, poika, surun on.
 Lykkiäyki hiän venehešen,
 Lähtöy ehättämäh Väinämöistä,
 Ehättäy Väinämöišen, tuou kotih.
 Šiitä šanou Väinämöini:
 "Mie tulin šiun luokši naimah!"
 "Vanhat venehin šoutakkahe,
 Rammat raččahin ajekkah,
 Vain ei yhtä Kakomieltä!"
 A Kakomieli še tulihe,
 Šanou šiitä Väinämöini:
 "Mikäsi tulit, Kakomieli?"
 "Koirä še kuččuhu tulouve,
 Hyvä lintu liikkehekši,
 Lähemmö tupah, Väinämöini!"
 Pohjan ukko, Pohjan akka
 Antau Väinämöišellä olutta,
 Ketun piällä ketun alla,
 Ketun keškellä šijua.
 DM(Л) 199, 01
 Kieretti, 1941, ään. V. Jevsejev.

M.V. Bogdanova

74. Lemminkäinen ja suuri härkä

Šavu šuarella palau,
 Tuli niemen tutkamella.
 Pieni ois šovan šavukši,
 Pakšu paimenen šavukši.
 Ošmotar olutta keittää,

Kapu kal'l'oa rakentaa.
 Ei ottant olut hapata,
 Kal'l'a kultaini kahata.
 Pohjan akka, harvahammas,
 Ulapohjan urpuisilmä
 Löipä kahta kammenettä,
 Hieralti molompia,
 Otti karpän kämmenestä,
 Hiero rautasen oravan.
 "Oravaini, liutuseni,
 Mäne tuonne, minne käsken,
 Šiel on kolme korpikuušta,
 Kakš on vaipoilla katettu,
 Kolmas o jäänyt kattamatta.
 Tuopa kuušešta käpyjä,
 Petäjästä kelpihiä,
 Ne kanna kavun käteh,
 Kapu kantau kahjahaš!"
 Ei vielä ottant šiitä
 Olut hapata,
 Kalja kultaini valata.
 "Oravaini, lintuseni,
 Mäne vielä toinen kerta
 Pimiäh Pohjolah,
 Tarkkah Tapiolah,
 Šiellä tammets tappelou,
 Orihit tasan painau,
 Juokši kuona kannon šuušta,
 Kivo ilkijän kijašta.
 Koprin voahtie kokuole,
 Ne kanna kapun käteh."
 Kapu kantaa kaljakas,
 Šiitä otti jo i olut hapata,
 Kalja kultani kohota,
 Kuohui kuušien tašalla,
 Heilui honkain latvasišša.
 Šaipa olut valmehekši,
 Kalja kulta kauneheksi.

Siitä viijäh Päivölän pitoihi,
 Hyvän joukon juominkih.
 Šiitä kučutah rujot,
 Kučutah rammat.
 Rammat raččahin ajellah,
 Šokiat venehin šoutaa,
 Tuonne Päivölän pitoihi,
 Hyvän joukon juominkih.
 Vain ei yhtä Lemminkäistä.
 Lemminkäini lieto poika,
 Se on kaikičči toraza.
 Hän pyytää äitiään:
 "Työnnä Päivölän pitoih,
 Hyvän joukon juominkeih!"
 Emo kieltäy poikoansa,
 Emo kieltäy, vaimo käskee,
 Kieltäy kakši kavetta,
 Käskee kolme luonnotarta:
 "Kolm on šurmu matalla,
 Älä lähe, poikazeni,
 Lemminkäisen peän varalla!"
 "Emojaini, kantaajaini,
 Sano šurma ensimmäini!"
 "Mato on t'ießä poikkipuolin,
 Paksumpi pir'tin pačasta,
 Pitempi pirtin hirttä.
 Kun mänet matkoja vähäsein
 Ei ole se vielä miehen šurma,
 Eikä kuolema urohon."
 "Emojaini, kantaajaini,
 Sano vielä toinen šurma!"
 "Kun mänet matkoa vähäsen,
 Kulet tietä pikkaraisen,
 Tulou tulini koski,
 Košešša on tulini koivu,
 Koivuš on tuliset okšat,
 Okšal on tulini kokko.
 Yöt hammašta hivou,

Päivät kynttä kričkuttau,
 Lemminkäisen piä varalla."
 "Emoseni, kantajani,
 Šano vielä i kolmaš šurma?"
 "Mänet matkoa vähäsen
 Jo Päivölän kujasen suih,
 Šusit on rauta šuiččiloišša,
 Karhut rauta kahlehišša
 Lemminkäisen piän varalla!"
 "Ei ole se vielä miesten šurma,
 Eikä kuolema urohon!
 Emojaini, kantajaini,
 Tuopa miun šotišomani,
 Varsin vainovuatteheini,
 Pitoloissa piettäväini,
 Häissä häilytetläväini."
 Tuou hänel šotišoman,
 Varsin vainovuattehen
 Pitoloissa piettävän,
 Häissä häilytettävän.
 Jopa šulho šuorieu,
 Kaunis varši vuattisekši
 Tuonne Päivölän pitoh,
 Hyvän joukon juominkeih.
 Aštu matkoja vähäsen,
 Kulki teitä pikkaraisen,
 Mato on tiellä poikkipuolin;
 "Oi, mato, jumalan luoma,
 Ja mie olen mies jumalan luoma,
 Anna männä matkamiehen,
 Lemminkäisen liiatenki."
 Iče ielläh mänöy.
 Tuloupa tulin'i koški,
 Košeš on tulin'i koivu,
 Koivuš on tuliset okšat,
 Okšilla tulini kokko.
 Tempou teyriä ahošta,
 Kappaleita koivikošta,

Ne työntää kokon eteh,
 Nepä kokko kopristau.
 "Anna männä matkamiehen,
 Lemminkäisen liiatenki,
 Sie kokko, jumalan luoma,
 Mie olen myös jumalan luoma.
 Iče iellähän mänöy.
 Šiitä mänöy jo Päivölän
 Kujojen šuihi.
 Šiin on šusit rautasuččiloissa,
 Karhut rautakahlehisssa
 Lemminkäisen piän varalla.
 Koppiu puita koivusie,
 Hoapoja hyviä puita
 Kolmenkymmentä rekiä,
 Nepä tuiskasi tuleh.
 Iče tunkiekši tulešta.
 Eipä partani palanut,
 Kivukšeni kärvennyn.
 Mäni Päivölän pitoh,
 Hyvän joukoin juominkeih.
 Šyöty on šyömät, juotu on juomat.
 Tuopit tukkuihi kerätty,
 Pikarit pinoihi pantu.
 "Päivölän hyvä emäntä,
 Kun mie ollen mieli vieras,
 Kala kaunis keitetäh,
 A kun en olle mieli vieras,
 Niin keitetyt ki peitetäh.
 Päivölän hyvä emäntä,
 Tuoppa tuopilla olutta,
 Kanna kakšikorvasella."
 Päivölän kyvä emäntä
 Toipa tuopilla olutta,
 Kanto kakšikorvasella.
 Mavot laijoilla mateli,
 Otti veičen huotraštah,
 Väkärauvan väskyštäh:

"Ruoka suuhu syötäneh,
 Ruhka moaha luotaneh."
 Joi oluen onnekseh,
 Mejen muştan mielekseh.
 "Päivölän hyvä isäntä,
 Mittelemma miekkojamme,
 Kaččelemma kalpojamme,
 Kumman kalpa kaunehempi.
 Šen ielä i šivaltamine."
 Päivölän isännan
 Oli miekka mielusampi,
 Hänen kalpa kaunehempi.
 Lemminkäisen on luista lokkiellut,
 Piäkamoista katkiellut.
 Šiitä käsköy: "šivalla."
 Häntä niin kuin märe puri.
 Hiän šiitä šivaltaa vaštahe.
 Lemminkäini kun sivaltaa,
 Nii ottan kuin noat'in naurehesta,
 Laittaa lammin lattiella,
 Lampih pikkuhäkkisen,
 Ei ollut härkä šuuren šuuri,
 Eikä härkä pienen pieni.
 Keškilehmien vasikka,
 Jalat tarkun tarkijošša,
 Peä roikku Kemin jovella.
 Päivän lentäy peäšskylintu
 Härän šarvien välie,
 Kuukauven orava puittaa,
 Härän häntäluuta myöten.
 Kučutah ukko tappamah,
 Iso viisas villömäh.
 Palvoni pitelömäh.
 Härkä peätäh häilähytti,
 Silmät muştat muljahutti,
 Ukko kuusehe karahti,
 Palvoni pajuhu piäsi,
 Iso viisas viččahaiseh.

"Tapa poikeš häkkiseš,
Iče šyötin, iče juotin,
Iče tapan i häkkisein."
Ja hiän tappo šen häkin iče,
Ja piäštih rauhah Päivölän rahvaš.

KA 17, 2
Ciksa, 1941, kirj. K. Luoto.

M. Vatani

75. Hämeen ihmeet (Suuri härkä)

Kuulin kumman, näin imehen,
Hämeheššä käyveššäni:
Hämeheššä härkä šuuri,
Piä keikku Kemijoella,
Häntä häily Tornijošša.
Päivän lenti piäčkylintu
Härän šarvien väliä,
Kuun juoksi oravaini
Härän häntäluuta myöten.
Kuulin kumman, näin imehen,
Hämeheššä käyveššäni:
Kirvehillä keitettih,
Kattiloilla leikattih.
Kuulin kumman, näin imehen,
Hämeheššä käyveššäni:
Emännät šikoina roikki,
Šiat šotki taikinoita.

KA 17, 5a
Kostomus, 1941, kirj. K. Luoto.

76. Kilpalaulanta

Vaka vanha Väinämöine,
 Toin' oli nuori Joukahaine,
 Ajettih tiellä vaššakkah,
 Puuttu vommel vempelen,
 Rais rahkehen nenäh.
 Veri t'ippu vempelleestä,
 Rašva rahkehen nenästä.
 Šano nuori Joukahaine:
 "Kumpane on tiijolta parempi,
 Šen on t'ießä šeisominen!"
 Šano vanha Väinämöine:
 "Enkä tiijä, enkä taija,
 Tiijän kuitenkin vähäsen.
 Omat on kolkat kuokkiman'i,
 Kalahauvat kaivaman'i,
 Ilman pielet pistämän'i,
 Omat šuamani šanani,
 Tuhantehen tukkuomani.
 Laulo nuoren Joukahaisen,
 Laulo suoh suoniloista
 Niittuh nisulihoista,
 Kainaloista kankahah.
 Šano nuori Joukahaine:
 "Oi, on vanha Väinämöine,
 Pyörytä pyhät šanasi.
 Peräytä lašuasi.
 Jo nyt tušikiksisi tulou,
 Läyleniksi lankieu!"
 "Mitä annat lunnahiksi?"
 "Annan ainuan oroni."
 Šanou vanha Väinämöine:
 "Jo on minulla oro ičellä,
 Kahta mointa kaunehempi,

Viittä kuutta kuulusampi,
Juoššen juomahan mänöy,
Juoššen juomasta tulou,
Šelvie vesi šelkälulla,
Vesilammit lautasilla."
Šanou nuori Joukahaine:
"Oi, on, vanha Väinämöine,
Pyöryttä pyhät šanasi,
Peräytä lausuasi,
Jo nyt tuškiksi tulou,
Läyleniksi lankieu."
Šanou vanha Väinämöine:
"Mitä annat lunnahiksi?"
Šanou nuori Joukahaine:
"Annan ainoan sisaren,
Lainoan emoni lapšen,
Väinämöisellä varakši,
Turvakši tutišijalla,
Ilokši ikilopulla."
Noštau šuošta šuovilaista,
Niitušta nisulihoista,
Kainaloista kankahašta,
Läksi ajua karettelomah,
Allapäin pahoilla mielin,
Kaiken kallella kypärin.
Emo vastahan tulou:
"Poikueni, ainuoni,
Mit olet pahalla mielin,
Kaiken kallella kypärin?"
"Šit' olen pahalla mielin,
Annoin ainuon sisaren,
Lainasin emoni lapšen
Väinämöisellä varakši,
Turvakši tutisijalla,
Ilokši ikälopulla."
"Tuota vuotin tuon ikäni,
Halki polven'i halasin,
Vävykšeni Väinämöistä,

Turvakši tutisijaa,
Ilokši ikäloppua."

KA 17, 4
Kenttijärvi, 1941, kirj. K. Luoto.

F. Lesonen

77. K o j o s e n p o j a n k o s i n t a

Kojo lähti šulhasih,
Tuli Konnun taloh.
"Annatko, Konnu, Annikkisi,
Vaiko piili vilkunasi?"
Kojo noin šanoiksi virkki:
"Enpä anna Annikkian
Enkä piili vilkunani,
Kun ammut tähet taivahalta,
Šiitä annan Annikkini,
Eli piili vilkunani.
Kojo aštuu ja ajattelou,
Hiän painu šepän pajahan:
"Tuopa, seppo veijoseni,
Tavo miulla rautapyššy,
Kuuši rauta renkahaista."
Tako šepo rautapyššyn
Kuuši rautarenkahista.
Hiän ampu tähet taivahalta,
Pilkut pilvien lomašta.
Hiän mäni Konnun talohon:
"Joko annat Annikkisi?"
"En anna vielä Annikkian,
Enkä piili vilkunaani,
Kun aššut miešten miekkojen teriä,
Naisien nieklojen neniä."
Kojo lähti aštumahan,
Hiän aštuu ta ajattelou.
Hiän painu šepän pajahan:
"Voipo, šepo veijoseni,

Tavo miulla rauta kengät,
 Kuuši rauta renkahista."
 Hiän astu miehien miekkojen teriä,
 Naisien nieklojen neniä.
 Hiän mäni Konnun taloh:
 "Joko annat Annikkisi,
 Eli piilu vilkunaši?"
 Konnu anto Ainikkinša.
 Läksi Kojo ajoa kajattamahan.
 Tyttöhän noin šanoiksi virkki:
 "Parempi ois juošša hukkien järeššä."
 Kojo šanou: "Elä huoli, tyttö huora,
 Kojon koto on miällä korkealla.
 Kun männään Kojon kotia.
 Pirtti orja on orren piäššä,
 Sekä on vaštah tullun,
 Tuopi verta mal'l'aseššä."
 Löi virkkua vičalla,
 Virkku läksi juokšomah.
 Reki vieri, ohjaš lekku,
 Koivune jalaš kolahti.
 Viččane zaverka vinkuu.
 Hiän meni Kojon kotih,
 Tuli pirtti, orja vaštah.
 Toi verta mal'l'asella,
 Min'n'alla maistattaa.
 Hiän vei morsiamen aittah,
 Šiinä oltiin ja oleiltiih,
 Siinä šanoi pirttiorja:
 "Šyö nyt Olgas olkaluita,
 Palakaises piä paloja!"
 Nännit leipo leipäseksi,
 Muu ruumis lihakši pantih,
 Pahapaikka portahikši.

KA 16, 28 (53)
 Venehjärvi, 1941, kirj. E. Gran.

78. Kanteleen synty ja
Väinämöisen polven haava

Töllä syntyi Väinämöine,
 Päivällä pajahan meni.
 Takoa taputteloo,
 Lyyvvä lyömähyttelöy.
 Ompa šeppä Ilmarine,
 Takoja ijänikuine,
 Ijänkaiken kalkuttaja.
 Tako miekan miestä myöten,
 Šenpä kullašta kuvasi,
 Hopeašta hoijotteli,
 Tähät tuikki naulan piästä.
 Takovi rautasen haravan,
 Hiirenkarvasen hevoson,
 Millä rautoja karata,
 Rannan raiskut kaislat kaunat.
 Löysi kaisla kappalehen,
 Kalan luuta kappalehen,
 Mitähän tuošta šeppä šaisi,
 Šaisikohan šormišoiton,
 Eli vain kauniin kanteloisen.
 Šeppä takoi šormišoiton,
 Takoi kauniin kantelehen.
 Šormin šoiitti Väinämöine,
 Kantelo šanoin pakasi,
 Ei ole šitä mečäššä,
 Ku ei tule kuulemah
 Väinämöisen šoitantoa,
 Ei ole šitä veješšä,
 Kun ei tule kuulemah
 Väinämöisen šoitantoa,
 Ičekin vejen emäntä,
 Vesihiisi vesikivellä
 Tuota iloa kuulomah

Väinämöisen soitantua.
 Vaka, vanha Väinämöine
 Veisti vuorella venehtä,
 Kalkutteli kalliolla.
 Vešti päivän, vešti toisen,
 Vešti kohta kolmannenkin.
 Ei kirves kivehen käynyt,
 Kaita terä kallioh.
 Hiisi ponnen heilahutti,
 Kirves kimpaštu kivestä,
 Kašahuotra kallivošta
 Väinämöisen varpahah.
 Vaka, vanha Väinämöine,
 Rekehenšä reutuvoopi,
 Kohehtaapi korjahanša,
 Ajoa karitteloopi
 Vanhempahe veijohonša.
 Kysyi kynnyksen takoa,
 Ano alta ikkunoijen:
 "Onko se talošša täššä
 Uron tuškan tuntijua,
 Šuonikošken šulkijua,
 Veritulvan tukkijua?"
 "Ei ole talošša täššä."
 Vaka vanha Väinämöine
 Rekehensä reutuvoopi,
 Kohehtaapi korjahanša,
 Ajavi karetteloopi
 Keškimäiseh veijohonsa.
 Kysy kynnyksen takoa,
 Alta ikkunoijen:
 "Onko še talošša täššä
 Uron tuškan tuntijua,
 Šuoni košken šulkijua,
 veritulvan tukkijua?"
 Poika puhui pöyvän piästä,
 Ei ole talošša täššä.
 Vaka vanha Väinämöine
 Rekehenšä reutuvoopi,

Kohohtaapi korjahanša.
 Ajavi karittellevi
 Nuorempahan veijohoinsa,
 Kysy kynnyksen takoa,
 Ano alta ikkunaisen:
 "Onko talossä tässä
 Uron tuškan tuntijoa,
 Šuonikosken sulkijoa,
 Veritulvan tukkijoa?"
 Ukko uunilta urahti,
 Hal'l'iparta harjan alta:
 "On šulettu šuuremmatki
 Voitettu väkevämpiä.
 Kuhun mun käteni käypi,
 Kuhun šormeni šopinoo,
 Šiihen käyköön luojan käsi.
 Kuhun minun šormeni šopii,
 Šiihen šopikkah luojan šormet,
 Tuleššä jumalan töihi.
 Rauta raukka, koito kuona,
 Et sie šilloin šuuri ollun,
 Etpon šuuri, etpon pieni,
 Et ollut kovin koria.
 Kun šua moašta sotkettihin,
 Veteläštä vellottihin,
 Muan muvistä muokattihin.
 Lupasit sie puuta purra,
 Lupasit närettä näpätä.
 Etpä puuta purrunkana,
 Et närettä näpänytkänä.
 Nyt noin suureksi sukenit,
 Nytpä kašvoit kauhiakši,
 Purit ihmisten lihoa,
 Näppäyt ihmisen näkyä,
 Lippavut ihmisten lihoa,
 Jopa veiššit veljeäš.
 Rauta raukka, koita kuona,
 Teräš termon päivälline.
 Et sie šilloin šuuri ollut,

Etpon šuuri, etpon pieni,
 Et ollun kovin koria.
 Kumpa šie jokena juokšit,
 Jokena kylän aličče.
 Huuhto huorat houšujanša,
 Pahat potot pökšyjänšä!"

KA 16, 27 (52)
 .Uhtua, 1941, kirj. E. Gran.

J.G. Karpova

79. Vastantaltto (Ainoruno)

Anni tyttö, Aini neiti,
 Läksi vaššan katkontahan,
 Katko vaššan tuatollah,
 Toisen katko muamollah,
 Kolmatta hiän katkuau
 Vanhimmalla vel'l'el'l'äh.
 Ošmotar orošta huuši,
 Kalervaine kaškimuašta:
 "Kašva, neiti, miussa mielin,
 Älä muissa purlakoissa."
 Anni niin šanoiksi virkki:
 "Enkä šiušša, enkä muissa,
 Kašvan leivän kannikoilla,
 Venyn vehnä viippuloilla."
 Iče itkömäh hyrähti.
 Läksi iellehen mänömäh,
 Kotihinša kartanolla.
 Veli kysyy häneltä:
 "Mitä itket, Anni čikko?"
 "Onhan šyytä itkijällä,
 Vaivoja valittajalla."
 Iče itköy ja mänöy.
 Sisaret piäty šillan piäššä:
 "Mitä itköy Anni čikko?"
 Hiänpä noin šanoiksi virkki:

"Onpa šyytä itkijällä,
 Vaivoja valittavalla!"
 Iče itköy ja mänöy.
 Isä piäty ikkunašša
 Kirvešvartta vuolemašša.
 "Mitä itet, Anni tyttö,
 Anni tyttö, nuorin neit'!"
 "Monta on šyytä itkijällä,
 Vaivoja vesittäjällä!"
 Iče itköy ja menevi.
 Muamo piäty aitan kynnykšellä,
 Kešävoita pyörittäy:
 "Mitä itköy Anni tyttö,
 Anni tyttö, nuorin neičyt?"
 "Katkain vaššan muamollani,
 Toisen taitoin tuatollani,
 Ošmotar orušta huuši,
 Kalervoine kaššen muašta:
 "Kašva, neito, miušša mielin,
 Mä muissa purlakoissa."
 "Mene, Anni, aittahan aholla,
 Šyöhän voita yksi vuosi,
 Toine šyö sijan lihoa,
 Kolmaš kuorikakkaroita.
 Tulet muita vualehempi,
 Tulet muita šiukahampi."
 Anni mäni aittahan aholla,
 Šöi hän voita yhen vuvven,
 Tuli muita vuolahampi,
 Toisen šöi sijan lihua,
 Tuli muita kaunehempi.
 Anni rupei kaččomah,
 Šiell'on arkku arkun piällä,
 Avaa alimmaisen arkun,
 Šiell' on kuuši kultavyötä,
 Noihimpa Anni kuristuu,
 Kuristuu ta kuakistuu.
 Muamo läksi eččimäh
 Kolmen vuvven oltua.

Jopa on Anni kuristun,
 Kuristun ta kuaristunnu.
 "Vierkyä, vierkyä, kyynäleeni,
 Vierkyä, vetryet veteni,
 Šinisistä šilmistäni,
 Punaisilla poškillain.
 Vierkyä, vierkyä, kyynäleeni,
 Vaškisilla vyöni piällä,
 Vierkyä, vierkyä, kyynäleeni,
 Heršuvilla helmoilleni,
 Vierkyä, vierkyä, kyynäleeni,
 Kouvolla koito kenkilläni.
 Vierkyä, vierkyä, kyynäleeni,
 Vierkyä, vetrehet veteni,
 Mualla makšan karvásella."
 Tuošta tuli kolme koškie
 Yhen emon kyynälistä.

KA 16, 32 (55)
 Alajärvi, 1941, kirj. E. Gran.

A.A. Peksujeva

80. Suuri tammi ja Vienan neitoset

Oli ennen n'el'l'ä neittä,
 N'el'l'ä neittä, kolme urošta,
 Koko kolme moršianta.
 Lähettihin hyö heinän niitäntähän,
 Šuuren niityn niitäntähän.
 Löyvettih hyö lemменlehti,
 Lemmenlehti, tammenlaštu.
 Vietih mualla kasvavalla,
 Aholla ylenevällä.
 Šieltä kašvo kaunis tammi,
 Veša verraton yleni.
 Okšat ilmoilla ojenti,
 Lehet ilmoilla levitti.
 Pietti pilvet juoksomasta.

Hattarat hačattamasta.
 Sieltä ei piäse pitkä pilvi,
 Pilveš on pisarat šuuret,
 Pisaroišša luajat lammet,
 Lammissa punavenoni,
 Venosešša nuoret miehet,
 Nuoret miehet naimattomat,
 Naimattomat, šyömättömät,
 Vielä viinan juomattomat.
 Punotah punaista köyttä,
 Rautaköyttä rahnikoijah,
 Millä šituo meren šivu,
 Kannanlahta kuakistua,
 Että meri tyynenä pysyis,
 Kannanlahti kaunehena.

KA 16, 36
 Uhtua, 1941, kirj. E. Gran.

S.A. Jelisarova

81. Väinämöisen polven haava

Laulun puajulla panemma,
 Virren työllä työnnytämmä,
 Tätä ennen emo laulo,
 Oma vanhempi opetti.
 Tai oli vanha Väinämöine
 Vešti vuorella venehtä,
 Kaiverteli kallivoilla.
 Ei košken kirveš kiveh,
 Kedra kaita kallioihi.
 Koški miehen jäšeneh,
 Urohon nimen polveh,
 Hopiaine pyörä pyöriy,
 Rautaine rataš račatti.
 Ajoin šoita, ajoi maita,
 Ajoin kymmenen kylyä,
 Kylä puolen kymmeniše..

Kyšy hiän kylän takuata,
 Alta ikkunan anusi:
 "Onko tässäki talošša
 Uron tuškan tuntijua,
 Veri košken (šuonen) šulkijua?"
 Akka varsin vaštaeli:
 "Ei ole tässä talošša
 Uron tuškan tuntijua,
 Šuoni pošken šulkijua."
 Hopiaine pyörä pyöri,
 Rautaine rataš račatti.
 Ajo šoita, ajo maita,
 Ajo kymmenen kylyä,
 Kylä puolen kymmenettä.
 Kyšy hiän kylän takua,
 Alta ikkunan aneli:
 "Onko tässä talošša
 Uron tuškan tuntijua?"
 Ukko varsin vašteeli:
 "Šurkiemmatki on šulettu,
 Korkiemmat on kavotettu."
 Mieš rauvašta verkkuo rakenti
 Šuven šuičči, järven päičči,
 Alivenon pöčön alačči.
 KA 16, 13 (34)
 Paanajärvi, 1945, kirj. E. Gran.

I.P. Ustinova

82. Eläimet viestinviejinä

Isakoini Sullervoini,
 Sugi piädä šuraskoitti,
 Šuihkahti suga mereh.
 Suvan peräh Isakoine.
 Kembo tästä viestin viey
 Suuren Hiijen tyttäreellä.
 Kondie tästä viestin viey.

Ei ole kondiasta viestin viejiä,
 Lehmäkarjua kaččelou.
 Hukka tästä viestin viey.
 Ei ole hukasta viestin viejiä,
 Lammaskarjua kaččelou.
 Jänö tästä viestin viey.
Mäni jänö kimmin-kammin,
 Suuren Hiijen tyttärellä
 Viebi viestin jänöne
 Isakoizen kuolennasta.
 KA 71, 13
 Soutojärvi, 1946, kirj. V. Jevsejev.

M.J. Semenova

83. Väinämöisen polven haava

Ukko vanha Väinämöine
 Vesti tiijolla venehtä,
 Kalkutteli kallivolla,
 Ei kirves kivehe koske,
 Eigä kalku kallivohe.
 Luiskahti kirves lihahе,
 Väinämöizen polven piähe.
 Jo, jogena veri juoksi,
 Peitti pienet kukkaladvat,
 Katto kannarvon tyvet.
 Ukko vanha Väinämöine
 Kyzy yli kyn'nykšen:
 "Ongo talošsa täššä
 Rauvan ruanan kaččojua?"
 Šielä hain šai šanoja kolme
 Typpieksi tuiman reijän.
 Šai veno valmeheksi.

KA 71, 14
 Kellola, 1946, kirj. V. Jevsejev.

84. Iro - neito ja kilpakosinta

Iroi neiçoi, imbi neiçoi,
 Kaunis neiçoi, kabu neiçoi,
 Eibos häi syönnyh
 Häkilöin hälittylöi maidoloi.
 Eibos syönnyh rugehizie leibie,
 Hänel rubei vaççaine kazvamah.
 Siid hänel rodih
 Huigiaine häbijäine,
 Lähti maile vierahile,
 Papittomile paikoilego,
 Sai kolme poigoidugo.
 "Pidäy lähtie papoin eççohe!"
 Luadi vahnin synnyndöile paginan.
 "Mi kui papil polttin andua,
 Panemmo nimet ičeksehe!"
 "Midbö työ panetto nimet?"
 "Kudai on vanhin synnyndöile,
 Sillebö vahnai Väinämöine,
 Kudai on keski synnyndöile,
 Sille seppo Ilmoilline,
 Kudai on nuorin synnyndöile,
 Sille nuorin D'ogamoine!"
 Luadiu seppo Ilmoilline pajaizen,
 Tagoi skimmoi tapparin terän pajas,
 Andau vahnai Väinämöizel kädeh.
 Lähtöy vahnai Väinämöine
 Ven'oin veständöihe,
 Vestäy ven'oin verrattoman,
 Vieldäy venehen vezile,
 Eibo ven'oi vetty kiellä.
 Laskeldi tervua haudaizen,
 Venehen voidau, tervuau,
 Siidbo ven'oi vetty kiöldäy.
 Sepon Ilmoillizen pajah

Tulou naine pilvelline,
 Lyhyt naine lyylelline.
 Sanou: Kučuttin sulhaizekse
 Kauneheh Katerinah,
 Kaksin vuozin kačottavah,
 Kolmin vuozin kozittavah,
 (Ei vie näet miehel mäne)."
 Meni sepol sanat hyväkse,
 Tulou seppo kodih, sanou:
 "Oi, muamoin kandajoin,
 Armaz rindoin andajoin,
 Lämmitä kylvine lyylellöine,
 Piä peze pelvazpivoizekse,
 Muu rungu kui kanan munakse!"
 Vahnoi Väinämöizel sanou:
 "Val'l'asta oršoi heboine,
 Kägin kukkuz vembel,
 Tina tippuz rinnuksel,
 Vaski valuz val'l'ahuksil!"
 Siid luadiu nuorin D'ogamoin kandlehen,
 Kaksitostu struunua panou,
 Lähtietäh hyö ajamah
 Sepän Ilmoillizen kel.
 Nuorin D'ogamoin istouduu soittamah,
 Neiččuot uinotah sobien pestes
 Pualikkaizien luo lauččoin piäh.
 Linnut uinotah puuhuizih,
 Kalat uinotah randah,
 (Muga soittau häi).
 Ajetah hyö sulhaizikse.
 Vohvolaine Voimoraine
 Yhtyh heile yhteh:
 "Kunne sinä ajat?"
 Sepäl Ilmoillizel sanou
 Vohvolaine Voimoraine:
 "Ajan siijan kierendöih."
 Seppy Ilmoilline sanou:
 "Siijan kierendändäs pidäy
 Yksi miez soudamah,

Toine periä pidämäh,
 Keski venehel pidäy kielimiez!"
 Ajetah Vohvolaizen Voimoraizen kel
 Sulhoi miehyzikse
 Kauneheh Katerinah,
 Kaksin vuozin kačottavah,
 Kolmin vuozin kozibtavah.
 Seppy Ilmoillizel sanotah:
 "Kudai oletto sanoil parembi,
 Puheiloile lujembi ga
 Sille annammo oluttu!"
 Seppy Ilmoillizel andau oluttu
 Vohvoraizen Voimoraizel
 Andau Katerin vetty.
 "D'ogo annatto kaunehen Katerinan?"
 "Annammo, annammo Katerinan,
 Voinnet tuuvva kuldua palan
 Hevon piädy huovembaizen,
 Ičen piädy tobd'embaizen!"
 Siid heidy priimitäh:
 Valau seppy Ilmoilline kuldua palan,
 Hevon piädy helpombaizen,
 Ičen piädy tobd'embaizen:
 "D'ogo annatto Katerinan?"
 "Annammo, annammo Katerinan,
 Voinnet kylän kylbie!"
 Mennäh kyläh kylbemäh,
 Kyly se tuline kyly.
 Vahnoi Väinämöine puhaldau,
 Ud'žvet seinih kazvau.
 Tullah kyläh päi, sanotah:
 "Nagron piähgo lämmitittö,
 Kyly on kui kyy kylmä!"
 "D'ogo annatto kaunehen Katerinan?"
 "Annammo, annammo Katerinan,
 Voinnet sluužban sluužie,
 Ukko Ylizen tuuva svad'boh,
 Meren suarel maguajan!"
 Läntö, seppy ajanah,

Menõy meren suarel,
 Ukko Yline sanou:
 "Äijy on tänne tulluttu,
 Vähä on tiä päi lähtenytyt!"
 Häi ottau dai pihtet panou
 Ymbäri suares virujal mavol
 Tuou sen Ukon Ylizen svuad'boh.
 "D'ogo annatto Katerinan?"
 "Annan, annan Katerinan."
 Lähtöy seppo kodih ajamah.
 Tullah hukan d'ället vastah.
 Kauniz Katerin sanou:
 "Mi kui sepol riez istuo,
 Parembi nämil d'allil lähten!"
 Ei seppo ni midä virka.
 Ajetah kodih ielleh,
 Tullah kondien d'ället vastah.
 "Mi kui sepon riez istuo,
 Parembi kondien d'ället lähten!"
 Seppo sanou Katerinal:
 "Mene kajoikse mereh,
 Vasturannal vuakostele,
 Verkota sua kalat,
 Kattilata keitä!"
 Turmoi händy kajoikse.

KA III, 51
 Syssoila, 1946, kirj. V. Jevsejev.

P.T. Prokopjev

85. Lemminkäisen virsi

Onn'oi ukko olutta keitti,
 Kučui kurjat, keräi keyhät,
 Vai ei kuču Lemmingöisty
 Oluttu oppimah:
 Suuren on pillan pidänyh

Pyhän naizen pyydänyh.
 "Muamoinne kandajoinne,
 Armas rindumaijon andajoinne,
 Eči sodasobaizet,
 Lähten On'n'oi ukon oluttu oppimah!"
 "Onbo kolme surmuttu dorogal."
 "Midbo on ne surmoit dorogal?"
 "On raudaine aidu dorogal,
 Toine on tuline haudu,
 Ilmas ilman randah dorogal,
 Kolmas surmu on tuline koski,
 Kosken korvas on tuline koivu,
 Koivun ladvas on kotkoi lindu,
 Hengähtykses hengen ottau,
 Vihellyksel miehen vedäy!"
 "Ei häi ne olla miehen surmoit!"
 Lähtöy Lemmingöine löyhkyttämäh,
 Tulou raudaine aidu vastah.
 "Oi, ukko Yline n'umala,
 Avua raudaine aidu dorogale".
 Avuau ukko Yline aijan,
 Lähtöy Lemmingöine löyhkyttämäh,
 Tulou tuline haudu vastah.
 Tulizes hauvas on tuline vualu,
 Ilmas ilman randah saite.
 Lemmingöine sanou:
 "Ukko Yline n'umala,
 Saduo lunda sauvan varttu,
 Keikuta-keijäsvartu!"
 Ukko Yline n'umala
 Saduon lunda sauvan varttu,
 Keikuttau- keijäsvartu.
 Lähtöy Lemmingöine löyhkyttämäh,
 Tulou tuline koski vastah.
 Tulizes koskes on tuline koivu,
 Koivun ladvas on tuline kotku,
 Hengähtyksel hengen ottau,
 Vihellyksel miehen vedäy.
 "Kotkoi lindu kova kobru,

Kiänä piä siiven uale
 Matkumiehen proijindu aijakse!"
 Kotkoi lindu kova kobru
 Kiändäy piän siiven uale,
 Matkumiehen proijindu aijakse.
 Löyhkyttäy Lemmingöine
 Onn'oi ukon oluttu oppimah,
 "Äijy on sidä kyliä -
 K'eule kymmendy taloidu,
 Äijy on kymmendy taluo -
 K'eule kymmendy tyttyö,
 K'eule kymmendy yödy muattuo tyttölöin kel."

KA III, 52
 Syssoila, 1946, kirj. V. Jevsejev.

P. Prokopjev

86. Kuolon sanomat

Onni, manni, maido ponni,
 Puna nuorie punotah,
 Raudu karie rahnikoijah,
 Tuli viesti Iivoin diädös.
 "Jog' on tuattos kuolemas?"
 "Kuollöh ga kuolgah,
 Minä olen vie parembi.
 Silmät liinan siemenes,
 Korvat koivun lehtehe,
 Nenän paivu pahkahas,
 Piän pada lohiškos,
 Muu rungu on muvas,
 Nynny on kuivas oksas."

KA III, 17
 Syssoila, 1946, kirj. V. Jevsejev.

87. Kuolon sanomat

Yksi tietto mielispietty,
 Tuattoi rubei kieldämäh
 Da minuu koiz päi ajamah.
 Astuin, astuin mägie myö,
 Kyynäl vieri muadu myö,
 Kirruttih minul d'ällel päi:
 "Koiz on tuattos kuolemas!"
 "Kuolgah, kuolgah moine tuatto,
 Luaimmo myö mostu tuattuo,
 Suu saves, piä kives,
 Silmät liinan siemenes,
 Korvat lammin kordehes,
 Paidu ruskei kumakkua,
 Stanit pehmied barhattua,
 Sih on tuattah köhlätty!"

KA III, 47
 Syssoila, 1946, kirj. V. Jevsejev.

88. Kuolon sanomat

Läht'i Kill'ervän Kallervan poigu
 Suole soitandoile.
 Suot šorahtih, muat järähtih,
 Kangaine vastah kajahteli.
 Kaččov, kaččov, sanomat jälges tuld'ih:
 "Midbo sanomii d'älges tuld'ih?"
 "Tuattah on koissa kuolemassa."
 "Kuoli ga kuolgah, - sudre mengäh
 Liinan siemenizet silmät,
 Koivun lehteksen karvallizet korvat!"

Läh't'i Kill'ervän Kallervan poigu
 Suole soitandoile,
 Suot šorahtih, muat järähtih,
 Kangaine vastah kajahteli,
 Kaččou, kaččou - sanomat jälges tuld'ih:
 "Mid sanomat jälges tuld'ih?"
 "Muamos koissa kuolemassa."
 "Kuoli ga kuolga, - sudre mengäh,
 Liinan siemenizet silmät,
 Koivun lehteksen karvallizet korvat,
 Läh't'i Kill'ervon Kall'ervon poigu
 Suole soitandoile.
 Suot šorahtih, muat järähtih,
 Kangaine vastah kajahteli.
 Kaččov, kaččov, sanomat jälges tuld'ih.
 "Mid sanomat jälges tuld'ih?"
 "Sizaret, vellet koissa kuolemas!"
 "Kuold'ih ga kuolga, sudre mendägäh,
 Liinan siemen'izet silmät,
 Koivun uhteksen korvallizet korvat!"
 Läh't'i Kill'ervon Kallervon poigu
 Suole soitandoile.
 Suot šorahtih, muat järähtih,
 Kangaine vastah kajahteli.
 Kaččou, kaččou, sanomat jälges tuld'ih.
 "Mid sanomat jälges tuld'ih?"
 "Mučois on koissa kuolemassa."
 "Ah, neče mi pillain'e rodinče,
 Ah, neče mi kummaine kuvaeli.
 Mihbo händy sovitetah?"
 "Sadahizih suovanaizih,
 Tuhanzih tuluppaizih."
 "Kunnebo händy muahe pannah?"
 "Kirikön kellon kuulevale."

KA I, 43, 67
 Prääsä, 1947, kirj. V. Zlobina.

M. Lettijeja

89. I s o n h ä r ä n r u n o

Hämeheissä härkä synty,
Šonni Šuomessa šikeyty,
Hämeheissä häntä haily,
Piä keikku Kemijoella.
Päivän lenti piäčkylintu
Härän šarvien väliä,
Kuukauven orava juoksi
Härän häntäluuta myöten.
Šata šarvie on härällä,
Tuhat piätä Tursahalla.

KA 18, 10
Vuonninen, 1947, kirj. E. Huttari.

M.S. Lettijeja

90. S u u r i t a m m i j a V i e n a n n e i d o t

Oli ennen nel'l'ä neittä,
Koko kolme moršianta
Tinanurmen niitännässä,
Vaškivarvan katkuannašša.
Löyvettih hyö lemmen lehti,
Lemmenlehti, tammen laštu.
Pantih mualla kašvajalla,
Orolla yleiniäjällä.
Šiihe kašvo kaunis tammi,
Yleni vihanta virpi.
Pietty pilvet juokšomašta,
Kuutama kumottamašta,
Kaikki päivät paistamašta.
Piäsi yksi pitkä pilvi,
Pilveššä pität pisarat,

Pisarissa luajat lammit,
Lammissa veno punainen.
"Mänkyä pilvet Pietulah,
Siellä vettä tarvita,
Siel on lapset ristimättä,
Kansa kaikki kaštamatta!"

KA 18, 33
Vuonninen, 1947, kirj. E. Huttari.

A.S. Bogdanova

91. S a m p o r u n o

Šanopa vanha Väinämön'i
Nuoremmalla veijollansa:
"Jop on šampo šalvattune
Pimiäh on Pohjolahe,
Yheksän šylen šyvyye,
Yheksän lukun takuakše.
Šanopa vanha Väinämöini:
"Läkkäppä, šeppä, veikkoseni,
Läkkämmähän šampo šuamah,
Pimiästä Pohjolašta,
Yheksän šylen šyvyöstä.
Yheksän lukun takuata."
"Milläpä šieltä šuamma?"
"Kyllä šiihen keinon keksin,
Kyllä šiihen mutkat muissan."
Šiitäpä vanha Väinämöin'i,
Šai šatašarvisen härän,
Tuhatpäisen tursahan.
Šilläpä kynti šammon juuret,
Pimijästä Pohjolašta,
Yheksän šylen šyvyvöstä,
Yheksän lukun takuata.
Šaipa on šammon šylihinsä,
Veipä sen venosehensa.

"Souvapa, šepä, veikkoseni,
 Iče istuuhu perähän,
 Jottei kuulisi kukana,
 Pakovalta valpastuisi."
 Šylin šampoä piteli.
 Tuopa rauta-muurahan'i,
 Yhen kärpäsen kokoini,
 Še kusi kuren jaloilla.
 Kurki piästi kumman iänen,
 Parkasi pahan šanasen.
 Šiitäpä Pohjola heräsi,
 Paha valta valpaštuupi.
 Jop' on šampo šaloh viety
 Pimiästä Pohjolašta.
 Yheksän šylen šyvyvestä,
 Yheksän lukon takoata.
 Šiitäpä Pohjolan emäntä,
 Otti šata mieštä šoutamah,
 Tuhhat airon tutkamilla.
 Iče istuutu perähä.
 Šiitäpä vanha Väinämöini:
 "Kuule, šepä, veikkoseni,
 Noušepa šie purje-puihe,
 Ruku nuorihin rupiele.
 Käčö itä, kačö länši,
 Kačö pitkin Pohjan ranta.
 Eikö näy ketä tulevan."
 Šiitä šepä veikkoseh
 Noušipa hiän purjepuihe,
 Ruku nuorihin rupesi.
 Kaččou ijän, kaččou lännen,
 Kaččö pitkin Pohjan rannan.
 Jop' on tulou pohjan purši,
 Šata hanka hakkoapi,
 Šata on mieštä šoutamassa,
 Tuhhat airon tutkamissa,
 Iče Pohjolan emäntä
 Pitäy miekalla peryä,
 Tuijottau tupettomalla.

Nucret šouti, airot notku,
 Vanhat šouti, piä vapisi,
 Nenä joiku jouččenena,
 Tel'l'ot tetrinä kukerti,
 Airon pyyryt pyinä vinku.
 Perä kruakku kuarnehina.
 Šanopa vanha Väinämöini:
 "Anna piitä pikkaraisen,
 Taki taulova vähäsen!"
 Šiitä šeppä veikkosensa
 Anto piitä pikkaisen,
 Taki taulova vähäsen.
 Šiitäpä vanha Väinämöini
 Iski tulta il'man ukki,
 Välähytti Väinämöini,
 Kolmella kokan šulalla,
 Viijellä vivut't'imella.
 Loi yli olkanša vašemen.
 Iče noin šanoikse virkko:
 "Tulkohot tulin'i luoto,
 Šelvällä meren šelällä.
 Juoksis puhki pohjan purši,
 Šatahanka halki šaisi."
 Šiitäpä Pohjolan emäntä
 Otti viisi viikatehta,
 Kuuši kuokan ruopivuo,
 Šito vaššat šiivikšensä,
 Lennellä lekuttelovi
 Luokše vanhan Väinämöisen:
 "Tuoko šampon šaloh veittä
 Pimijästä Pohjolašta,
 Yheksän lukon takoata,
 Yheksän šylen šyvyöstä?
 Otti šampon kynsihinsä.
 Tuoštama vanha Väinämöini
 Noštatti melan mereštä,
 Tammen laššun lainehista.
 Šilläpä kynsijä sivalti,
 Šampo pyöränti mereh.

"Eikä šiula, eikä miula,
Šampo olkohon mereššä!"

KA 18, 45
Vuonninen, 1947, kirj. E. Huttari.

N.I. Kallio

92. Lemminkäisen virsi

"Oi, Mari muamoseni,
Kari kukki kantajaini,
Tuo sie miun šotišomani,
Häissä häilytettäväni,
Pitoloissa piettäväni.
Lähen Päivölän pitoh,
Hyvän joukon juominkih."
"Elä lähe, poikuvoni,
Kolm on šurmua matalla."
"Šanopa šurma ensimmäini?"
"Mäne matkoja vähäsen,
Pitkin teitä pikkusen,
Tuloupa tulini koški,
Košeššä on tulini korko,
Koroššä on tulini koivu,
Koivuššä on tulini kokko.
Yöt hiän hammašta hivou,
Päivät kynttä karškuttau,
Lemminkäisen piän varalla."
"Še ei ole šurma, miehen šurma,
Še on šurma lapšen šurma,
Kuoloma ujon urohon.
Ammun kontin koppaloita,
Kimpun kirjašiipisie,
Šempo šyöksin šyöjän šuuh.
Šillä šen rovin vajellan.
Mipä on šurma, toini šurma?"
"Mänet Päivölän veräjillä

Šielä on šusit šuičči šuušša,
 Karhut rautakahlehisssa
 Lemminkäisen piän varalla."
 "Še ei ole šurma, miehen šurma,
 Še on šurma, lapšen šurma,
 Kuoloma ujon urohon.
 Ammun lauman lampahija
 Kimpun kierovillasie,
 Šempon šyöksin šyöjän šuuh.
 Šillä šen rovin vajellan.
 Mipä on šurma, kolmaš šurma?"
 "Mänet Päivölän pitoh,
 Tuuvah tuopilla olutta,
 Kannetah kakšikorvasella,
 Mavot laijoilla matelou,
 Čičiliuškut čiuvoittelou
 Lemminkäisen piän varalla."
 "Še ei ole šurma miehen šurma,
 Še on šurma lapšen šurma,
 Kuoloma ujon urohon.
 Otan veičen huotraštani,
 Tuiman rauvan tupeštani,
 Vejän pitin, vejän poikkeh,
 Juon oluven onnekšeni,
 Mejen muššan mielekšeni.
 Tuopin tuoja mänkäh Tuonelah,
 Kannun kantaja Manalla."
 "Mipä šie olet miehijäš,
 Ku kumma urohijaš,
 Kun ei šilmai koirat hauku,
 Eikä virka villahännät?"
 "Mie olen Lieto Lemminkäini..."

KA 18, 64
 Pirttilahti, 1947, kirj. Y. Kallio.

93. Lemminkäisen virsi

Lemmingäine liedo poiga
Pyhässä naimah pyrgiy.
"Elä lähe, poiguoni,
Kolme surmua matalla!"
"Oi, emoni kandaaine,
Tuo šodisobani!"
Tulou tulini tammi,
Tammešša tulini kokko,
Piäzi ielleh matkah.
Tuli vaštah tuliluodo,
Mäni siidgi ielleh.
Mänöy Katerinan luokši,
Še kando tuopilla olutta.
Lemmingäine liedo poiga
Joi oluon onnekši.

KA 71, 65
Kuutamolahti, 1948, kirj. V. Jevsejev.

I. Timofejeva

94. Kuolon sanomat

Kullervon Kallervon poiga
Läksi šoitellen šodaha,
Kajahutti kangahalla.
Šuo vaštah šorahti,
Kangaš vaštah kajahti
"Toattoš on koissa kuolomašša
Ruočin šuurešša šovašša."
"Tuatto muaha viedänehe
Orihilla oššetulla!"
Kullervon Kallervon poiga

Läksi šoitellen šodah,
 Kajahutti kangahalla.
 "Muamos koišša kuolomašša,
 Muakunnan markkinoilla."
 "Muamo moaha viedänehe
 Orihilla oššetulla."
 Kullervon Kallervon poiga
 Läksi šoitellen šodah,
 Kajahutti kangahalla.
 Šuo vaštaha šorahti,
 Kangaš vaštah kajahti:
 "Naizes koissa kuolomašša!"
 "Voi milmä, poloista poigua,
 Puudu, puhtahat šobazet,
 Kado vehnä kakkaraizet."

KA 51, 13
 Repola, 1948, kirj. V. Jevsejev.

I. Timofejeva

95. V a s t a n t a i t t o

Anni tyttö, aino neidi,
 Läksi luudia mečäštä,
 Vaššanpiädä varvikošta.
 Taitto vaššan muamollah,
 Toizen taitto tuatollah,
 Kohti kolmatta taitto
 Iivanalla vellellähä.
 Osmon'e orošta iändi,
 Kal'ovaine kaššešmoašta:
 "Kažva, tyttö, miussa mielin,
 Elä muissa nuorizoista!"
 Anni itkien kodihi:
 "Engä šiušša, engä muissa!"
 Izä piädy ikkunašša:
 "Midä it'et, Anni tytär?"

"Onba šyydä itkiekšeni,
 Kirboi šormus šormeštani!"
 Piädy velli veräjällä:
 "Midä it'et, Anni čikko?"
 "Onba šyydä itkiäjällä,
 Kirboi šormuš šormeštani."
 Anni ielläh itkömähä,
 Emo kyžyy kynnykseldä:
 "Midä it'et, Anni tytär?"
 "Onbä šyydä itkiäjällä,
 Kirboi šormuš šormeštani."
 "Aššu aittaha mäellä,
 Šiellä on arkku arkun piällä,
 Šiellä on šoriembi šormuš."
 Aštu Anni aittaha mäellä,
 Nošti arkun arkun piällä,
 Šiellä Anni ripuštiikše.

97.

KA 51, 12
 Repola, 1948, kirj. V. Jevsejev.

I. Timofejeva

96. Laivaretki ja kanteleen synty

Tuoba vanha Väinämöini
 Kuuli purren itkömässä,
 Venehen valittavakši.
 "Midä itet, puini purži,
 Veneh hankaleh valitat?"
 "Šidä iten, puini purži,
 Veneh hankaleh valitan,
 Muut purret šodia käyväh,
 Tuhanzin eluo tuuvah,
 Mie vain venyn, puini purži!"
 Pyhki purjen puhtahakši,
 Venehen valittavakši.
 Pani vanhat šoudamah,

Vanhat šoudi, piät vapisi,
 Nuoret šoudi, aivot šuju,
 Šattuu veneg kivellägo,
 Vaingo hauvin hardehilla.
 Iški miekalla hauvin hambahie,
 Šiidä hauvin hambahista
 Luadiu kandlelehen,
 Šoitti vanha Väinämöini,
 Šoitti hiän kandlehellä.

KA 51, 11

Repola, 1948, kirj. V. Jevsejev.

M. Nevolainen

A h t i j a K y l l i k k i

Tuoba Ahti Šuarelaine
 Šuat šuappuat kulutti
 Šuaren neid'ie šuaheššähe,
 Kyllikistä šuaheššäh.
 Vannotah igivaloja:
 Ei Ahin šodah šua käyvä,
 Eigä Kyllikin kyläššä.
 Jo on Kyllikki kyläššä,
 Veräjillä vierahilla.
 Virkki Ahti Šuarelaine:
 "Tuogua on šodišobani!"
 Kyllä Kyllikki šanoubi:
 "Armas, Ahti Šuarelaine,
 Elä lähe, šie, šodahe!"
 Šanou Ahti Šuarelaine:
 "Toko lähen, en tottele."
 Kyllä Kyllikki šanoubi:
 "Elä lähe, šie, šodahe,
 On meillä rahoja koissa."
 "En huoli kodirahoista,
 Min rahan šovašta šuanen,

Parembana šen pidelen."
Lykkäzi lylyn lumehe,
Läksi šodah hiihtämähe.

KA 51, 9
Repola, 1948, kirj. V. Jevsejev.

J. Nesterova

98. Kuolon sanomat

"Oihoi hoi milma, poloista poigua!
Läksi koista kulgomahe.
Šuo šorahtih, mua järähtih,
Jiesuksen šyväin šärähtih.
Šyrjäläizet šanottih:
"Tuattoš koissa on kuolomašša!"
"Šuaba miušta kuollakšeh,
Haudah vielä männäkšeh!"
Läksi koista kulgomahe.
Šuo šorahtih, mua järähtih,
Jiesuksen šyväin šärähtih.
Šyrjäläizet šanottih:
"Muamoš koissa on kuolomašša!"
"Šuaba miusta kuollakšeh,
Haudah vielä männäkšeh!"
Läksi koista kulgomahe.
Šuo šorahtih, mua järähtih,
Jiesuksen šyväin šärähtih.
Šyrjäläizet šanottih:
"Sizär koissa on kuolomašša!"
"Šuaba miusta kuollakšeh,
Haudah vielä männäkšeh!"
(Dai vellen ando kuollakšeh).
Läksi koista kulgomahe,
Šuo šorahtih, mua järähtih,
Jiesuksen šyväin šärähtih.
Šyrjäläizet šanottih:

"Moržien koissa on kuolomašša!"

"Oi hoi, hoi, milma, poloista poigua,

Puudu puhtahat šobaizet,

Kado kakkara veroine!"

(Akkua vašta žaleičči, muida ni kedä ei žalleinnuh).

KA 51, 5

Suloisaari, 1948, kirj. V. Jevsejev.

J. Nesterova

99. Lemminkäisen virsi

Lemmingöine leudo poiga

Läksi hiän matalla:

Muamo händä kielti.

"Elä, poiguoni, lähe,

Kolme on surmua matalla,

Kai on ne šiuh varoin!"

Sano liedo Lemmingöine:

"Toko lähen, en tottele."

"Elä, poiguoni, lähe,

Kolme on tulista koškie,

Tuližesta košesta on koivu,

Niistä piäliči šiun pidäy männä."

Niistä kaikista piäliči hiän mänj,

Tuli hiän olutta juomah.

Kiärmis mal'l'ašša viruubi,

Mado muašša maguabi,

Šiidä joi hiän ne oluot.

KA 51, 3

Suloisaari, 1948, kirj. V. Jevsejev.

100. Kojosen pojan kosinta

Tyttö joudu miehellä
 Pahalla šulhazella.
 Šulhane händä tappo,
 Pani hänen lihat puččih.
 Työndi hänen lihat
 Tuomiziksi anopilla.
 Anoppi ihaštu,
 Pani lihat kurnikkah.
 Šano anopilla orja:
 "Oi, oi, oi, emändä parga,
 Još žen tarkan tišdäzittä,
 Ettö šöis tädä kurnikkua,
 Vet on tyttäressä lihat,
 Ol'ozešša olgapäissä,
 Palagaizešta piäpaloista.
 Šiidä kuin hain sen tiediä šai,
 Palkkai tappajat i tappo.

KA 51, 4

Suloisaari, 1948, kirj. V. Jevsejev.

101. Kilpalaulanta, Luomisruno ja
Mehiläisen laitsu

Olisko še vanha Väinämöini
 Elikka olis nuori Joukahaini,
 Tuotako mie vuotin tuon ikäni,
 Suurta miestä šuvukšeni,
 Väinämöistä vävykšeni?
 Ammun mie Väinämöistä,
 Ei šopin Väinämöistä,
 Šopiko Väinämöisen hepoista,
 Mäni läpi länkien lihoičče,
 Kautti noijen kainaloičče.

"Kummalla ollou orova parempi?"
 "Miun on orova parempi,
 Juoššulla juomahki mänöy,
 Juoššulla juomaštaki tulou."
 "Kumpani meistä on tiijolta parempi,
 Še on tiellä šeisovampi!"
 "Maria on matala neiti,
 Rakaš kun äiti armollini,
 Tuleš tänne tarvitaan,
 Tule, šie, töitäš tuntomah,
 Pahojas parentamah,
 Kipuhisen tarvittavakš,
 Hätähisen kiättäväkš.
 Mehiläini on metten lintu,
 Hörhöläini on Hiijen lintu,
 Lennä, šie sinne, kunne käšken tuonne,
 Merikö on puolen kymmeniše.
 Tuo, šie, tuopilla olutta,
 Kanna kakšikorvasella
 Kipuhisen voitimikše,
 Vammoilla valavezikše,
 Jotta šais šairas muata,
 Heikkohenkini levätä.
 Olisko mulla räkkikoira,
 Räkki on rauvan karvallini,
 Kyllä mie šiulla kyyjin antasin,
 Šuijusta kävisin šuiččirauvvat,
 Oulušta kävisin ohjašperät.
 Šillä mie šilma ohjelisin.

KA 26, 2, 38
 Kapa, 1948, kirj. U. Konkka.

102. Väinämöisen polven haava

Oli tuo vanha Väinämöini,
 Vesti vuorella venehtä,
 Kilkutteli kall'ivolla.
 Ei kirveski kiveh käynyn,
 Hietra kaita kallijolla,
 Vielä lippasi lihah,
 Polvehen pyhän urohon,
 Miehen jäyhän jäpsähytti.
 Tuokoš tuli turvilaini,
 Pačas rautani račatti,
 Hopiaini pyörä pyöri,
 Ajo šoita, ajo maita,
 Ajo kymmenen kylyä,
 Kylä puolen kymmenettä.
 Kysy hiän kylän kešeltä,
 Alta ikkunan anašti:
 "Onko tässäkin talošša
 Urohon tuškan tuntijua,
 Šuonipošken šulkijua?"
 Ukko varšinki vaštuali:
 "Olis tiäläkin talošša,
 Urohon tuškan tuntijua,
 Šuonipošken šulkijua.
 Joven šuičči, järven päičči,
 Ahvenen pöččön alačči.
 Fu, Muarie, matala neiti,
 Pyhä piika pikkaraini,
 Rakaš äiti armollini,
 Tule tänne tarvitešša,
 Hätähisen huutaissa
 Ta vaivahisen vankuoissa."
 (Muarie tulou.)
 Hiän tulla tubruttau,
 Jiäkelkkua vetäy,

Kaikki on hamehen helmat jiässä,
 Kageroiset kaklaššansa.
 Kuuš on kuppie ieššäpäin,
 Seičcemän šelän takana.
 Kušša vettä, kušša mettä,
 Kušša on kutakin lajia,
 Ku kipeitä parentau,
 Ku paizeita alentau,
 Alta kuulumattomaksi,
 Piältä tuntumattomaksi,
 Kešeltä kivuttomaksi.

KA 26, 2, 35

Jyskyjärvi, 1948, kirj. U. Konkka.

A.A. Karelskaja

103. L e m m i n g ä i s e n v i r s i

Pieni on šovan šavukši,
 Šuuri on paimenen palokši.
 Ozmoni olutta keittäy
 Pikkuzella kattilalla,
 Kamahlon mahuttavalla.
 Kučču rujot, kučču rammat,
 Kučču kai verišokiet,
 Yhtä ei kuččun Lemmingäistä.
 Tuošta šuuttu, tuošta šiänty,
 Mänöybi emohoh luokse
 Alla šuin, pahalla mielin:
 "Oi, emoni, kandažani,
 Šuata šäkkih evästä,
 Pane jauhuo palttinah!"
 "Poiguoni, ainuoni,
 Lähetkö merellä, vai mečällä,
 Vaigo hirven hiihändäh?"
 "En lähe merellä, en mečällä,
 Engä hirven hiihändäh,
 Lähen Päivölän pidoh,

Jumaliston juomingih."
 "Poiguoni, ainuoni,
 Kolme on šurmua matalla."
 "Oi, emoni kandajani,
 Migä šurma on enši šurma?"
 "Mānet matkoja vähāizen,
 Aššut teidā pikkaraizen,
 Tuloubi dorogalla hauda,
 Poikki puolin täyz on kuumia kiviä,
 Palavia puateroita."
 "Ei še ole miešten šurma,
 Eikä kuolema urohon,
 Lemmingāizen liiatengin."
 "Poiguoni, ainuoni,
 Mānet matkoja vähāizen,
 Aššut t'eidā pikkaraizen,
 Tuloobi tulini koški,
 Kožešša on tulini luodo,
 Luuvošša on tulini koivu,
 Koivušš' on tulini kokko.
 Yöt piädāh šugiu,
 Lemmingāizen piān varalla."
 "Ei še ole miešten šurma,
 Eikä kuoloma urohon,
 Lemmingāizen liiatengin."
 Jo šiidā mānet Miedolan miällä,
 Kuudolan kujen šuulla,
 Aida on pandu kiārmehini,
 Čičiliuškoilla on šivottu,
 Madoloill' on vičaššettu."
 "Ei še ole miešten šurma,
 Eikä kuolema urohon,
 Lemmingāizen liijatengin."
 Läksi hiān toki, ei totellun.
 Emo kiēldi, vaimo kākši,
 Epāzi kavehta kakši.
 Māni matkoja vähāizen,
 Astu teidā pikkarazen,
 Tuloubi dorogalla hauda poikkipuolin.

Täyz on kuumia kiviä,
 Palavia puateroida.
 Niin on kuin emo šano:
 "Oi, ukko ylijumala,
 Yli tuatto taivahaini,
 Šua lunda šauvan varži,
 Kiehättele keihäsvarsi
 Näillä kuumilla kivillä,
 Palavilla puateroilla."
 Mäni matkoja vähäzen,
 Aštu teidä pikkarazen,
 Tuloubi tulini koški,
 Niin on, kuin emo šanobi,
 Kandajani kalleroitti.
 "Oi sie, kokko ilman lindu,
 Pane piäs palmikolla,
 Nokka silkillä šivalla,
 Anna männä matkamiehen!"
 Jo hiän mänöy Miedolan miällä,
 Kuudolan kujojen šuulla;
 Aida on pandu kiärmihini,
 Čičiliuškoilla on šivottu,
 Madoloilla vičašsettu.
 "Oi šie, madoni, muanalani,
 Kulgija kulonalani,
 Pissä piäs mättähäh,
 Händäs aja aijan alla,
 Anna männä matkamiehen,
 Lemmingäizen liiatengin."
 Mänöy hiän taloh,
 Emändä on ehtojaini,
 Muori oli muštakulma,
 Toi hiän tuopilla olutta,
 Kando kakšivartisella.
 Mado mal'l'ašša venyy,
 Toukka tuopin pohjukašša.
 Vedi veičen viereldäh,
 Luun pureman puoleldäh,
 Lippo mavot mal'l'astah,

Toukat tuopin pohjaštah.
 Isändä tuli hänen tyköh:
 "Joko rubiemma käzirymyh."
 "Paha on pirtissä torata,
 Lähemmä pellolla torah,
 Torazella tappeluh!"
 Mitelläh miekkojah,
 Kačellah kaglojah,
 Kumman on miekka pitempi,
 Olenkortta korgiempi.
 Lemmingän miekka pitempi,
 Olen kortta korgiempi.
 Leikkazi Ahti Šuarelaizen,
 Niin kuin tähkän olen piästä,
 Libo nuat'in nagrehešta.
 Lähtöybi emohon luokše,
 Tuloubi emohon luokše,
 Alla šuin pahalla mielin,
 Nenä šulin langennoizin.
 "Poiguoni, ainuoini,
 Midä olet pahalla mielin?"
 "Šuata šäkkih evästä,
 Pane jauhuo palttinah."
 "Kunne lähet, poiguoni,
 Lähetgö merellä vai mečällä,
 Vaigo hirven hiihändäh?"
 "En lähe merellä, en mečällä,
 Engä hirven hiihändäh,
 Lähen töidäni pagoh,
 Pillojani piilemäh."
 "Mi on pillä piildävänä,
 Työ paha puattavana?"
 "Leikkazin Ahti Šuarelaizen,
 Niinkuin tähkän olen piästä,
 Libo nuat'in nagrehešta!"
 "Mäne šinne, kunne käžen,
 Missä ennen izos piili,
 Kävi valdavanhembazi,
 Alla kuuzen kuldalehvän,

Alla kaunehen kadajan."
 "En lähe sinne, kunne käät,
 Mänen kymmenen kyläistä,
 Joga kylässä on kymmenen taloišta,
 Joga talossä on kymmenen urošta,
 Joga uroholla on kymmenen tytärdä,
 Mie maguan mahan piällä,
 Pöön piällä pöllöttelen,
 Yhtenä kežäisnä yönä."

KA 26, 35
 Jyskyjärvi, Nokeus 1948, kirj. E. Huttari.

F.F. Karhu

104. Väinämöisen laivaretki

Oli vanha Väinämöini,
 Läksi verkkojen laßulla.
 Pani laivan täyven laßumia,
 Verkkoja venehen täyven.
 Läksi vanha Väinämöini,
 Läksi verkkojen laßulla,
 Pani nuoret šoutamah,
 Eikä matka eistynkänä.
 Pani vanhat šoutamah,
 Vanhat šouti, piä vapisi,
 Eikä matka eistynkänä.
 Iče vanha Väinämöini
 Istuutuupa airoloilla,
 Läksi matka eistymäh.
 Nenä joiku jouččenena,
 Pyyrimet pyynä vihelti,
 Hankat hanhena hačatti,
 Jopa läksi matka eistymäh.

Uhtua, 1948, kirj. E. Huttari.

105. Suuri tammi ja Vienen Neidot

Oli ennen nel'l'ä neittä,
 Koko kolme moršienta.
 Hyö lähettih heinän n'iittoh,
 Koko korttehen kokuuu.
 Löyvettih hyö lemmen lehti,
 Lemmen lehti, tammen laštu,
 Pantih mualla kašvajalla,
 Norolla ylenijällä.
 Šieltä kašvo kaunis tammi,
 Yleni vihanta virpi,
 Okšat ilmoilla ojeni,
 Lehvät ilmoilla levisi.
 Ne pietti pilvet juokšomašta,
 Hattarat hačattamašta.
 Piäsi yksi pitkä pilvi,
 Pilveš' oli pisaret šuuret,
 Pisärissa loajat lammit,
 Lammissa on veno punaiset,
 Venosiss' on nuoret miehet.
 Miehet on nuoret, naimattomat,
 Vielä viinan juomattomat,
 Punotah punaista köyttä,
 Rautaköyttä rahnikoijah,
 Millä mitata meren šivuo,
 Kannanlahta koakistua.

KA 27, II
 Uhtua, 1949, kirj. P. Kuikka.

106. Kanteleen synty ja Päivän päästö

Vaka vanhan Väisämöisen,
 Neiti nuoren Joukahaisen
 On syytyn šysikevolla,
 Kasvan on hiilikannalla.
 Siitäpä vanha Väinämöini,
 Pani paitansa pajakse,
 Turkkinsa tuhuttimikse,
 Kyynäspiän panou pal'l'akse,
 Polvensa alusimekse.
 Jo takuo taputtelevi,
 Lyyvä helkähyttelevi,
 Šitä ruotaista romuo,
 Kalanluista kantelehta.
 Šekä vešti, että vuoli,
 Šaihan šoiton valmehekse.
 Jo soittoa šorottelevi,
 Šitä ruotaista romuo,
 Kalanluista kantelehta,
 Šekä šoitti, että laulo,
 Että ilmainki iloitši.
 Šoitti kuun kumottamah,
 Šoitti päivän paistamah.
 Kaikki tuli kuulomah
 Šitä ruotaista romuo,
 Kalanluista kantelehta,
 Väinämöisen šoitantua.
 Mečästä mečän elävät,
 Kaikki tuli kuulomah
 Šitä ruotaista romuo,
 Kalanluista kantelehta.
 Mehtolan met'ini neit'i
 Šalašuaaren vaimo kaunis,
 Veještä vejen elävät,
 Kaikki tuli kuulomah.

Ičeki vejen emäntä
 Noušou koivun konkelolla,
 Lepän lehvällä ylenöy,
 Šitä kummoa kuulomah,
 Šitä ruotaista romuo,
 Kalanluista kantelehta,
 Väinämöisen soitantoa.
 Šiitä Louhi, Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka, harvahammaš,
 Šiitäpä kuun kiini šai,
 Päivähyön kiini tavotti.
 Vei kuun kiveh kirjarintah,
 Peitti päivän kallivoh,
 Kirjarintahan kiveh,
 Šiihen rautakallivoh.
 Tuli yö Kalevalašša,
 Aivan pilkkoni pimiä,
 Šai tuvat tulettomikse;
 Pirtit valkijattomikse;
 Ikävä on imehneisillä,
 Ikävä on ilman lintusilla,
 Kun ei päiväyt heilä paissa,
 Eikä kuutoma kumota.
 Šiitä vanha Väinämöini,
 Arvelee ajattelevi,
 Mikä ois tässä tehtävä.
 Mänöy šepo Ilmarin pajah:
 "Kuuleš, šeppo Ilmarini,
 Ikäv' on aika ihmisillä,
 Kun on yö Kalevalašša,
 Aivan pilkkoni pimie.
 Tavo nyt kultani kuu kehäni,
 Hopieni päivän teräni,
 Lähen kuuta noštamah,
 Päiveä tähyttämäh, (asettamah)!"
 Takou šeppo Ilmarini,
 Kultasen kuun terän,
 Hopijaisen päivän terän.
 Šiitä vanha Väinämöini,

Lähtöy kuuta noſtamah,
 Päivöä aſettamah.
 Hänell' on hartijat hijeſſä,
 Tuiki työſſä työlähjäſſä,
 Noſtannaſſa vaikijaſſa,
 "Vain tyhjäh mäni työntekoni;
 Eikä päivä paistanun,
 Ei kuu kumottanut."
 Louhi Pohjolan emäntä
 Pannah rautakahlehih.
 Niin piäſſöy päivä paistamah,
 Kuutamoini kumottamah.
 Tulou ilo ihmisillä,
 Ilo ilman lintusilla,
 Kunpa heilä päiväyt paistau,
 Kun kuu kumottelou.

KA 27, 16
 Uhtua, 1949, kirj. P. Kuikka.

T.A. Perttunen

107. Väinämöisen laivaretki

Vaka vanha Väinämöini
 Läksi hevosen ajohe,
 Kuulokorvan kuuntelohe.
 Äſtu päivän, äſtu toisen,
 Äſtu päivän kolmannenki.
 Kuuli purren itköväkſi,
 Venehen valittavakſi.
 Niinpä heän ſanova ſoatto:
 "Mitä itet, purſi uuſi,
 Veneh hankava halajat?"
 "En mie itkis puisuttan'i,
 Enkä hankahuuttan'i halajais,
 It'en onnen'i kovuutta,
 Kun jo muut pahemmat purret
 Käyt' on Suomeſſa ſotija,

Tuotu täyvešää eloja.
 Mie olen yksi, purši uusi,
 Tähä lahon laššullan'i,
 Venyn vessokšuisillani.
 Ilkeimmät ilman linnut
 peällän'i pešöä pitävät,
 Matalimmat moan matoset
 Alla kuoren'i asuvat!"
 Šiitä vanha Väinämöin'i
 Taitto vaššan vaškilatvan,
 Vaškilatvan, tinalehen,
 Pyhki purren puhtahakše,
 Venehen valittomakše.
 Työntipä venon vesillä,
 Kakšilaijan lainehilla.
 Iče läksi laškemahe,
 Laški laivan rantatiellä,
 Ruočin rannan ruijotteli,
 Šai eloja laivan täyven.
 Oli matkamiešstä šiitä,
 Kun heän tuli ulkomailta.

KF 14, 7
 Uhtua, 1952, ään. V. Jevsejev.

T.A. Perttunen

108. Väinämöisen polven haava

Vaka vanha Väinämöini,
 Västi vuorella venehtä,
 Kallivolla kalkutteli.
 Hiisi pontta viällähytti,
 Paha vartta voapahutti,
 Kirveš kilpešty kivehen,
 Kaša koški kallivohe,
 Terä luiškahti lihahe,
 Polvehe pojan pätöisen,

Varpahaiseh Väinämöiseh.
 Lempo šen lihoilla liitti,
 Hiisi šuonilla kovitti,
 Peäsi veri vuotamahe,
 Hurme huppelehtomahe.
 Heänpä loihtomalla loihti,
 Luki šynnin šyitä myöte,
 Luottehen lumia myöte,
 Vain ei muistan muutamia
 Rauvan šuuria šanoja:
 Mist' on rauta šyntynynne,
 Šyntynynne, kašvanunne.
 Panou virkun val'l'ahihe,
 Ruškian rejen etehe,
 Iče reihahtih rekehe,
 Iče korjahe kohahti.
 Lyöpi virkkua vičalla,
 Helähytti helmispeällä.
 Virkku juoksi, matka joutu,
 Reki vierä, tie mureni.
 Ajova köröttelövi
 Alimaista tietä myöte,
 Alimaisehe talohe.
 Kyšyy kynnykšen takoata,
 Anuu alta ikkunalta:
 "Onkohan talošša täššä
 Rauvan tiennyn tietäjieje,
 Veren tulvan tukkijieje,
 Šalpojie verišakijan
 Polvešta pojan pätöisen,
 Varpahašta Väinämöisen?"
 Ukko uunilta urasi,
 Akka laušu lattiješta:
 "Ei ole talošša täššä
 Rauvan tiennyn tietäjieje,
 Veren tulvan tukkijieje,
 Šalpoajie verišakian
 Polvešta pojan pätöisen,
 Varpahašta Väinämöisen!"

Lyöpi virkkua vičalla,
 Helähytti helmisvyöllä.
 Virkku juoksi, matka joutu,
 Reki vieri, tie mureni,
 Tietä keškimmäistä myöte
 Keškimmäisehe talohe.
 Kyšy kynnyksen takoata,
 Anu alta ikkunalta:
 "Onkohan talossä tässä
 Rauvan tiennyn tietäjäätä,
 Veren tulvan tukkijeta,
 Šalpoajie verišakian
 Polvešta pojan pätöisen,
 Varpahašta Väinämöisen?"
 Pieni lapsi pankon piästä:
 "Ei ole talossä tässä
 Rauvan tiennyn tietäjieje,
 Veren tulvan tukkijieje,
 Šalpoajie verišakian
 Polvešta pojan pätöisen,
 Varpahašta Väinämöisen."
 Lyöpi virkkua vičalla,
 Helähytti helmisvyöllä.
 Virkku juoksi, matka joutu,
 Reki vieri, tie mureni,
 Ylimmäistä tietä myöte
 Ylimäisehe talohe.
 Kyšy kynnyksen takoata,
 Anu alta ikkunalta:
 "Onkohan talossä tässä
 Rauvan tiennyn tietäjieje,
 Veren tulvan tukkijieje,
 Šalpoajie verišakian
 Polvešta pojan pätöisen,
 Varpahašta Väinämöisen?"
 Ukko uunilta urasi,
 Akka laušu lattiesta,
 Pieni lapsi pankon piästä:
 "Šalvattu on suuremmatki,

Jalommatki jakšattuna,
 Jovet suičči, järvet päičči,
 Lahet šalmien neničči,
 Koventeksen niemien neničči.
 Onpahan talošša täššä
 Veren tiennyn tietäjikši,
 Šalpoajie verišakijan
 Polvešta pojan päätöisen,
 Varpahašta Väinämöisen."
 Šano vanha Väinämöin'i:
 "Iče mie tiijän rauvan šynnyn.
 Olet šuon šuuren selällä,
 Karhun kämmenien šijoilla.
 Niist' on rauta šyntynynne,
 Šyntynyn kašvannunne.
 Miksi veštit veljiesi
 Laštusit emosi lasta.
 Ei ollut puuta purrakšesi.
 Haukatakšesi hakoja
 Etpä ennen šuuri ollut,
 Etkä šuuri, etkä pieni,
 Etkä ollut kovin koris,
 Kunpa matona makasit.

KF 14, 8
 Uhtua, 1952, ään. V. Jevsejev.

T. Perttunen

109. Lemminkäisen virsi

Iče lieto Lemminkäini,
 Lähtöy Päivölän pitoihi,
 Hyvän joukon juominkihe,
 Emo kielti, vaimo käski,
 Epäsi kavehta kakši,
 Eli kolme luonnotarta:
 "Elä lähe, poikuoni,

Tuonne Päivölä pitoihi,
 Hyvän joukon juominkihi,
 Hyvän joukon juominkihi,
 Monet on mutkat matkoillaš,
 Monet tielläši imehet!"
 "Mi on ehto ensimmäini?"
 "Ensin on tulini koški,
 Košešš' on tulini luoto,
 Luuvošš' on tulini koivu,
 Koivušš' on tulini kokko,
 Yöt še hammašta hivou,
 Päivät kynttä kyökyttäy
 Piän varalla Lemminkäisen,
 El' Ahti Šuvantolaisen!"
 Šanou lieto Lemminkäini:
 "Tiijän tien, tempun ošuan,
 Temmon tetret kankahilta,
 Mečot korvilta kokuolen,
 Šyöksin šyöjällä kitah,
 Iče iellähä mänen!"
 Emo kielti, vaimo käški.
 "Elä lähe, poikuoni,
 Tuonne Päivölän pitoihi,
 Hyvän joukon juominkihi!
 Monet on mutkat matkoillaši,
 Tielläš on monet imehet!"
 "Mi on ehto, toini ehto?"
 "Šata šeivästä mäjellä,
 Yksi on šeiväs piättömänä
 Piän varalla Lemminkäisen,
 El' Ahti Šuvantolaisen!"
 "Tiijän tien, tempun ošuan,
 Otan kul'l'un kuollehelta,
 Piän mätäsen männeheltä,
 Šenki šeipähän nenähe,
 Iče iellähä mäneni!"
 Emo kielti, vaimo käški,
 Epäsi kavehta kaksi
 Eli kolme luonnotarta:

"Elä lähe, poikuoni,
 Tuonne Päivölän pitoihi,
 Hyvän joukon juominkihi!
 Monet on mutkat matkoillaš,
 Monet tielläš on imehet!"
 "Mi on ehto, kolmaš ehto?"
 "Šuuet on veräjän šuissa,
 Karhut rautakahlehitta
 Piän varalla Lemminkäisen,
 Eli Ahti Šuuantolaisen!"
 "Tiijän tien, tempun ošoan,
 Kučun lautan lampahia,
 Kimpun kierävillasia,
 Šyöksin šyöjällä kitah,
 Iče iellähä mänen!"
 Mänöypä nurkašta tupah,
 Šuapi šisällä šalvokšešta.
 Niinpä hiän šanova šuatto:
 "Tuokuat tuopilla olutta,
 Kal'l'ua kakšikorvasella!"
 Niin šanovi Pohjan akka:
 "Mipä šie lienet miehiäsi,
 Ku kumma urohiasi,
 Kuin ei šilma koirat hauku,
 Eikä haukkujat havaiče,
 Eikä virka villahännät?
 Oli meillä ennen koirat,
 Luun šyöjät, lihan purijat,
 Veren uuhella vetäjät!"
 "Enhän mie koistani lähten
 Tavoittani, tiijoittani,
 Mahittani, muistittani,
 Šuuhu Untamon šusien,
 Kitaha kirokapojen.
 Tuokuat tuopilla olutta,
 Kal'l'ua kakšikorvasella!"
 Tuotihpa tuopilla olutta,
 Kal'l'ua kakšikorvasella,
 Mavot laijoilla mateli,

Kiärmehet kešellä kiehu.
Otti onken taškuštah,
Väkärauvan väškyštäh.
Šuan hiän nošti sammakkoita,
Tuhannen muštia matoja,
Niinpä hiän šanoiksi virkko:
"Ruhka muahe luotanehe,
Ruoka šuuhu šyötänehe!"
Joi oluen onnekšehe,
Mejen muššan mielekšehe,
Šanoupa Päivölän poika:
"Mitelkämäi miekkojana,
Kačelkamai kalpojana,
Kumman on miekka mieluhimpi,
Kumman kalpa kaunihimpi,
Šempi iellä iskömähe!"
Päivölän miekk' oli parempi,
Päivölän kalpa kaunehimpi.
Päivölä iellä iskömähe.
Iski kerran, iski toisen,
Vielä kohta kolmannenki,
Ei lähten orvaškettukan.
Šano lieto Lemminkäini:
"Lähetähki myö pihalla,
Pihall' ois veret paremmat,
Kakaroilla kaunehemmat!"
Niin kun mäntihi pihalla,
Šiitä lieto Lemminkäini
Kuin rupesi lippuomaha,
Lissi kun nakrehen n'apoja,
Läksi kun nuatti nakrehešta.

KF 14, 2

Uhtua, 1952, ään. V. Jevsejev.

110. Kilpakosinta ja kultaneito

Anni tytti, ainut neiti,
 Läksi vuatteijen pešuilla,
 Rápähienssä räimimähe
 Pitän laiturin nenähe,
 Nenähe utuisen niemen,
 Piähe šuaren terhentyisen.
 Iski šilmiä itähe,
 Loi šilmänsä luotehella,
 Keksi muştasen mereltä,
 Šinervöisen lainehilta.
 Niinpä hiän šanoa šuatto:
 "Kun lienet lihani karja,
 Niin šie lentoho levitö;
 Kun lienet kalani karja,
 Niin šie uimaha ujoissu,
 Vesien piällä on vetähöš;
 A kun purši Väinämöisen -
 Perin näillä valkamöilla,
 Kohin muilla valkamöilla!"
 Še oli purši Väinämöisen -
 Perin niillä valkamöilla,
 Kohin muilla valkamöilla.
 Annihan šanoa šuatto:
 "Kunne läksit, Väinämöini,
 Ulkenit, Umannon šulho?"
 Šanou vanha Väinämöini:
 "Läksin lohta kuultomahe,
 Taimenta tavottamahe
 Tuolta Tuonelan jovešta,
 Manalan alantehešta!"
 "Toisin ennen miun isoni,
 Toisin valtavanhempani,
 Läksi lohta kuultomahe,
 Taimenta tavottamahe -

Verkkoja venehen täyši,
 Laivan täyši laskemia,
 Asruamet alla kuaren.
 Šanohan tovet totesi,
 Vannomattomat valasi,
 Minne läksit, Väinämöini,
 Ulkenit, Umannon šulho?"
 Šanou vanha Väinämöini:
 "Läksin jouččenen joruihe,
 Pyhän linnun pyyväntähe,
 Pitkākaklan kaččeluihe!"
 "Toisin ennen miun išoni,
 Toisin valtavanhempani,
 Läksi jouččenen joruilla,
 Pyhälinnun pyyväntähe,
 Pitkākaklan kaččeluhe:
 Hyvä oli koira kahleheššä,
 Hyvä jouši kuaren piäššä, -
 Niinhän ennen miun isoni,
 Niinhän valtavanhempani
 Läksi jouččenen joruihe,
 Pyhälinnun pyyväntähe.
 Šanohan tovet totesi,
 Vannomattomat valasi,
 Kunne läksit, Väinämöini,
 Ulkenit, Umannon šulho?"
 "Läksin neittä kos's'omahe
 Pimieštä Pohjolašta,
 Tarkašta Tapiolašta,
 Miehen šyöjältä kylästä,
 Urohon upottajašta!"
 Anni koprin helmanša kokoili,
 Käsini kiäri vuattiehe,
 Šusina juoksi šuuret korvet,
 Oravina honkan oksat,
 Kärppinä lehot leviät.
 Mändöy šeppo-veijon luokše:
 "Kuule, šeppo-veikkoseni,
 Kun parennat pankasia,

Košet korvarenkahia,
 Vyölskoukkuja kohennat,
 Niin šanon hyvät šanomat!"
 Šeppo juoššulla pajahe,
 Niin parenti pankasija,
 Koški korvarenkasija,
 Vyölskoukkuja kohenti.
 Šeppo juoššulla tupae.
 "Lämmitä šalova šauna,
 Pian pirtti riuvuttele!"
 "Kuule, šeppo-veikkoseni,
 Nyt viijäh šion omaši
 Vuosin kolmin kos's'ottusi,
 Šavoin markoin makšettusi,
 Tuhansin lunaššettusi!"
 Anni juoššulla pihalla,
 Lämmitti šalovan šaunan,
 Pian pirtin riuvutteli
 Halkosilla hienosilla,
 Pienillä pilaštehilla.
 Kanto vettä läikytteli
 Kattilalla pienosella,
 Kahen šormen mäntävällä,
 Peikalon mahuttavalla.
 Šiitä peiponi pešekše,
 Pulmuni puhaštelekše,
 Tavonnoista talvisista,
 Šykyšyisistä šyšistä.
 Panou paijan palttinaisen
 Iholla alaštomalla,
 Hal'l'akan šinisen piällä,
 Piällä paijan palttinaisen.
 Viitiččihi, vuat'iččihi,
 Piäšomihi šuoriekše,
 Rautapantoihe panekše,
 Teräšvyöhö tempuakše.
 Niinpä hiän šanoa šuatto:
 "Luhtuhissa on mies lujempi,
 Teräšvöissä tehtošampi,

Rautapannoissa parempi!"
 Panou virkun val'l'ahihe
 Ruškian rejen etehe,
 Iče reuhahtau rekehe,
 Iče korjaha koheutu.
 Lyöpi virkkua vičalla,
 Helähytti helmispiällä.
 Virkku juoksi, matka joutu,
 Reki vieri, tie mureni.
 Jo ajua köröttelövi,
 Jo näkyvyi Pohjan portti
 Kivikulta kuumottaupi,
 Niin šanouvi Pohjan akka:
 "Mänei, renki, kaččomahe
 Mitä haukkuu Halli-koira,
 Linnan lukku luškuttauve.
 Halli ei valehta hauku,
 Peni ei šyyttä šyyvättele,
 Perin peltohon šyväten,
 Muaha hännin torkutellen!"
 "En jouva, emäntä kulta,
 Pino on šuuri pilkottava,
 Pino šuuri, hallot hienot,
 Pilkkoja vähäväkini!"
 "Mänei, piika, kaččomahe
 Mitä haukkuu Halli-koira,
 Linnan lukku luškuttauve.
 Halli ei valehta hauku,
 Peni šyyttä šyyvättele,
 Perin peltohon šyväten,
 Muaha hännin torkutellen!"
 "En jouva, emäntä kulta,
 Kivi on šuuri jauhittava,
 Kivi šuuri, jauhot hienot,
 Jauhoja vähäväkini!"
 Niin šanouvi Pohjan akka:
 "Mänei, Anni, kaččomahe,
 Mitä haukkuu Halli-koira,
 Linnan lukku luškuttauve.

Ei Halli valehta hauku,
 Peni šyyttä šyyvättele,
 Perin peltohon šyväten,
 Muaha hännin torkutellen!"
 Anni juoššulla pihalla,
 Pellolla perimmäisellä,
 Leviällä pientarella.
 Kaččelekše, kiäntelekše.
 Tulou šulhaset šuvesta,
 Kos's'omiehet koillisesta:
 Jo tulouvi Väinämöini
 Muapuolen šilošalošta,
 Šelän puolen Luuvehlahta;
 Šeppo korjalla ajauve,
 Kirjavalla kiijättäyve.
 "Kelläpäš mänet nyt, neiti,
 Mänetkö kirjoin kiitäjällä,
 Vain korjin kos's'ojalla,
 Vain nyt laivoin laškirjalla?"
 "En mäne kirjoin kiitäjillä,
 Enkä korjin kos's'ojilla,
 Mänen laivoin laškirjalla!"
 Jo tulouki Väinämöini,
 Tulou juoššulla tupah.
 "Kellä Anni annetahe,
 Lempilintu liitetähe?"
 "En mie anna Annijani,
 Liitä en lempilintuoni,
 Ennen kun ammut tähet taivahilta,
 Pilkat pilvien lomista!"
 Šiitä vanha Väinämöini
 Mänöy juoššulla pihalla.
 "Oi, Ukko ylijumala,
 Šuata lunta šauvan varsi,
 Keihäsvarši keikuttele
 Oččahan pyhän orihin,
 Pyhän Laukin lautasilla!"
 Šiitä ukko ylijumala
 Šato lunta šauvan varren,

Keihäsvarren kaikutteli
 Oččahan pyhän orihin,
 Pyhän laukin lautasilla.
 Šiitä vanha Väinämöini
 Ampu tähet taivahilta,
 Pilkat pilvien lomišta.
 Mänöy juoššulla tupahe.
 "Joko Anni annetahe,
 Lempilintu liitetähe?"
 "En mie anna Annijani,
 Liitä en lempilintuani,
 Ennen kun kynnät kyišen pellon,
 Vakuoilet muan matoset
 Uatralla tuliterällä,
 Vuarnahilla vaškisilla!"
 Šiitäpä vanha Väinämöini
 Mäni juoššulla pihalla,
 Otti kintahat kiveštä,
 Somerista šormikkahat,
 Šiitä kynti kyisen pellon,
 Vakuoili muan matoset
 Uatralla tuliterällä,
 Vuarnahilla vaškisilla;
 Käsin kiäri kiärmahete,
 Koprin kol'l'ahat mavote.
 Mänöy juoššulla tupahe:
 "Joko Anni annetahe,
 Lempilintu liitetähe?"
 Niin šanouvi Pohjan akka:
 "Enpä anna Annijeni,
 Liitä lempilintuoni,
 Ennen kun šuat šuuren hauvin
 Tuonen muššašta jovešta
 Anopilla antehekše,
 Muorilla murupalakše!"
 Siitä vanha Väinämöini
 Mänöy juoššulla pihalla;
 Otti šiitä čirkun šiivet,
 Eli Lemmon lennättimet,

Lentäy lepöttelöyve.
 Liiti honkan latvasella,
 Kaččoo: loimahti lohi merestä,
 Kalakirjo kimmeltihe.
 Liitihpä lohen nišoilla,
 Jo veti kalan vejestä
 Jo hiällä vihoikse pišti,
 Niin rišouvi rintapäitä
 Maistelou kalanmakua.
 Šiivien piällä lentelöyvi,
 Lenti hiän anopin luoksi.
 "Etpä sie hyvänä ollut."
 Niin šanouvi Pohjan akka:
 "Etpä šie hyvänä ollut,
 Kun rišoit jo rintapäitä,
 Maistelit kalanmakuo!"
 Šanou vanha Väinämöini:
 "Šualista ei vijoitta šuaha
 Paikoista paremmistana
 Šuati Tuonelan jovešta.
 Joko Anni annetahe,
 Lempilintu liitetähe?"
 Šiitä še Anni annettihe,
 Lempilintu liitettihe.
 Šiitä seppo Ilmarini
 Alla päin, pahalla mielin,
 Kaiken kallella kypärin,
 Ajova köröttelöyvi.
 Mänöy hiän šepon pajahe.
 Šiitä šepo Ilmarini
 Panou kultia tulehe,
 Hopijoita huopin täyven.
 Pani orjat lieččomahe,
 Palkkalaiset painamahe.
 Ei orjat hyvästi liečo,
 Eikä paina palkkalaiset.
 Rupei iče lieččomahe.
 Lieččo kerran leimahutti,
 Lieččo toisen leimahutti,

Niin kerralla kolmannella
 Tunkeutu miekka tulesta,
 Kultarauta kuumennoista.
 On miekka hyvännäköni,
 Vain tuli pahatapani;
 Joka päivä miehen tappo,
 Kaksi monikkahana.
 Tunki kultia tulehe,
 Hopijoita huopin täyven.
 Pani orjat lieččomahe,
 Palkkalaiset painamahe.
 Ei orjat hyvästi liečo,
 Eikä paina palkkalaiset.
 Rupei iče lieččomahe,
 Lieččo kerran leimahutti,
 Lieččo toisen leimahutti,
 Jo kerralla kolmannella
 Tunkeukse orih tulesta,
 Kultaharja kuumennoista.
 Ois orih hyvännäköni,
 Vain tuli pahatapani,
 Joka päivä tamman tappo,
 Kaksi monikkahana.
 Työntipä kultia tulehe,
 Hopijoita huopin täyven,
 Pani orjat lieččomahe,
 Palkkalaiset painamahe,
 Ei orjat hyvästi liečo.
 Eikä paina palkkalaiset.
 Rupei iče lieččomahe,
 Lieččo kerran leimahutti,
 Lieččo toisen leimahutti,
 Niin kerralla kolmannella
 Tunkeutu neičyt tulesta,
 Kultakašša kuumennoista.
 On neičyt hyvännäköni
 Vain eipä tapoja tiijä.
 Jopa yönnä ensimmäisnä
 Turkkihiš turvualekse,

Vaippahaš varulekše.
 Se on kylki kyllä lämmin
 Mitä on vašše villavaippa;
 Se on kylki kylmämässä,
 Merenjiäkše jiätymässä,
 Kivekše kovottumašša, -
 Mi on kylki neittä vašše,
 Jopa yönnä, toissa yönnä
 Turkkihiš turvualekše,
 Vaippahaš varualekše.
 Še kylki kyllä lämmin,
 Mit' on vašše villavaippa,
 Še on kylki kylmämässä,
 Meren jiäkše jiätymässä,
 Kivekše kovottumašša,
 Mi on kylki neittä vašše.
 Jopa yönnä kolmannella
 Turkkihiš turvualekše,
 Vaippahaš varualekše.
 Se on kylki kyllä lämmin,
 Mit' on vašše villavaippa,
 Še on kylki kylmämässä,
 Meren jiäkše jiätymässä,
 Mi on kylki neittä vašše.
 Šiitä šeppe Ilmarini
 Niinpähän šanoikše šuatto:
 "Elkähät esieläjät,
 Elkäh vaštaha tulijat,
 Neittä kullašta kuvatko,
 Hopiešta huolitelko:
 Vilulla huohtauvi hopie,
 Kylmällä kulta kuumentauve,
 Ihmini olla pitäy."

KF 15, 12
 Uhtua, 1952, ään. V. Jevsejev.

111. T u l e n s y n t y

Še on virši Väinämöisen,
Kälykšet käpyjä lyöpi,
Sisarekšet kesröäpi.
Šiitä vanha Väinämöini
Kutou nuotan Kuutta šyltä,
Šai nuotan šatoa šyltä,
Kiven keršokše šivalti,
Pani poajen tarpomekše,
Niinpä heän šanoa šoatto:
"Tarvonko tarpehen mukah,
Vain tarvon veän mukah?"
Tarpo nuotan tappurakše,
Vejen velliksi ševotti,
Šoatihe lohi punane,
Murkinaisekše muruikše,
Oamuisikše oatrijoikše.
Kirkoni on kiivaš mieš,
Še on šoutanut kivellä,
Poaterolla paukuttelou
Šinne Pohjolan perillä,
Kalevalan kankahilla,
Šammon šuuren šuapuvilla,
Šata kaččou kallivoilta,
Kirkettäy kiven takoata,
Kirkoni pakoh šoutau,
Vetäytyy vesien tuakše.

KA 24, 30

Uhtua, 1952, kirj. V. Jevsejev

112. Vastan taitto (Ainoruno)

Annikki ihana neito
 Läksi vaššakšija varvikošta,
 Katkai vaššan tuatollahe,
 Toisen katkai muamollahe,
 Kokoeli kolmannenki.
 Veröväällä veijollanša.
 Aštu vanha Väinämöini,
 Aštu ahoa myöten,
 Näki neijon varvikošša,
 Kaššapiän kanarvikošša.
 Eläpä muilla, neito nuori,
 Kun minulle, neito nuori,
 Kanna kaklahelmilöitä
 Piätä šilkillä šipaise,
 Rinnan ristijä rakenna.
 En šinulla, enkä muilla
 Kanna kaklahelmilöitä,
 Piätä šilkillä šipaise.

KF 9, 12
 Uhtua, 1952, ään. V. Jevsejev.

O.N. Prohorova

113. Väinämöisen polven haava

Tuopa vanha Väinämöin'i,
 Tietäjä ijänikuin'i,
 Veštipä luuvolla venehtä,
 Kalkutteli kallivolla.
 Ei koškenun kirveš kivehe,
 Kašaterä ei kallivoh.
 Kunpa sen pojan jalkahe,
 Väinämöisen varpahahe,
 Pietty pihka juokšomašta,

Veren t'ilkka t'ippumašta.
 Eipä maito muaha jouva,
 Veren t'ilkka t'ippumahe,
 Eipä jouva maito muahe.
 Vaan še hemppoi heinikköhe,
 Miešten kuušten kuušikköhe.

KF 8, 6
 Untua, 1952, ään. V. Jevsejev.

V.N. Prohorova

114. Kalevan pojan kosto

Kulervo Kalervan poika
 Läksipä työtä eččimähe,
 Mäni pohattah talohe,
 Kyšy työtä isännältä,
 Talon perheen vanhimmalta.
 "Kyllä työtä orjalla on,
 Ruatuo rahanalaista!"
 Pantih nuotan šou vantahe:
 "Perämies Pelosen poika,
 Šoutanenکو viäntäkovah,
 Vainko šouvan ašun mukah?"
 Hiänpä šouti viäntakovah,
 Airot katko, hankat kisko,
 Katajaiset huarat katko,
 Lešen venehen levitti,
 Tarpo hiän nuotan tappuroikse,
 Vejen vellikse ševotti,
 Kalan liivakše ličotti.
 "Milläpä työllä uuš i orja,
 Ruavolla rahanalani?"
 Pantihpa lapsen kačontahe.
 Kaččo lapsen, kaivo šilmän,
 Šyötti lapsen, šöi ičeki,
 Kätkyven tulešša poltti,
 Vuattiet virrašša virutti.

"Millä työllä uusi orja,
 Ruavolla rahanalani?"
 Pantih lehmien paimenehe.
 Ajo lehmäset leholla,
 Maijonantajat aholla.
 Iče istuu mättähällä,
 Otti kontista evästä.
 "Šyöjätär, tulin'i huora,
 Leipä kiven leipähän'i,
 Pan'i kiven kakkuhun'i,
 Yks oli veičči viekkahutta,
 Yksi rauta rakkahutta,
 Tuattoni šuamova eluo,
 Vanhemman varuštamova.
 Milläpä makšan piijan pilkan,
 Emännän pahat tevote?
 Muutan lehmät kontijoikse,
 Šillä makšan piijan pilkan,
 Emännän pahoin tevote."
 Emännällä' on hätä huuto:
 "Mist' on paimen pillin šuanun,
 Ruavahan rahašen šoitun,
 Šulokantelen šävelen?"
 Karhupa hyppi kankahilla,
 Šutetpa ulvoten kujišša.
 "Peruutapa nuo šanaši.
 Kylläpä makšan piijan palkan,
 Makšan šuuretki rahate!"
 "Enpä tahto palkkojaš,
 Enkä liijoin rahojaš!"
 Läksäi kurja kulkomah
 Kalervalan kankahia.
 Kulki päivän, kulki toisen,
 Ottipa kuušesta oravan,
 Petäjästä pöyryhännän.
 Tekipä tepoista työtä
 Kokonaista kolme vuotta.
 Luatipa kultasen kujasen.
 Ajova karetteloue

Kalervalan kankahia.
Kivi kuato korjaseni,
Rekiseni reimahutti.
Hiänpä kurja korjualoupi
Kokonaista kolme vuotta.

KF 8, 8
Uhtua, 1952, ään. V. Jevsejev.

A.I. Antipina

115. Kalevan pojan kosto

Tuo kaunis Kanervon poika
Vajeheittih vikattehet,
Kuuteh kuokan ruopivoho.
"Milläpä työllä uusi orja,
Ruavolla rahanalani?"
Pantih nuotan šoutajakše.
Šanopa še Šemosen poika:
"Mitä et tarvo kovan takua?"
Tarpo kovasen takuata.
Tuopa kaunis Kanervon poika
Levitti lešen venehen,
Katajaiset kuaret katko,
Tarpo nuotan tappuroikse,
Kaivoh ševotti kalojah,
Eipä noilla nouše virsi!
"Milläpä työllä uusi orja,
Ruavolla rahan-alani?"
Pantih lapšen kaččojakše.
Kaččo lašta, kaivo šilmän,
Šyötti lašta, šöi ičeki,
Kätkyvön tulešša poltti,
Vuattiet virtah hiän talutti.

KF 10, 19
Vuokkiniemi, 1952, ään. V. Jevsejev.

M. Mihejeva

116. Vipusessa käynti

Vaka, vanha, Väinämöini,
T'ietäjä ijänikuini,
Läksi t'ietuo ottamahe,
Lauluja lapattamahe.
Viršihin ku Vipun'i kuoli,
Antervo aivan katosi,
Tuonne Tuonelan mäkehe,
Manalan ikipuroho.
Očalla - olavikuuši,
Havuhonka hartioilla.
Väinämöin'i hautah väisty,
Putosi tietäjä puroho.
Šiitä Antervo Vipuni
Nieli Väinön vaččahanša.
Vešti hiän šielä venosen,
Kuušilaijan kolkutteli,
Millä šoutua šuonie myöte.
Šouti päivän, šouti toisen,
Päivänpä kolmantena
Šouti šuonista ulošša,
Piäsi vačasta Vipusen.

KF 14, 16
Uhtua, 1952, ään. V. Jevsejev.

M. Mihejeva

117. Hilden hirven hilhdäntä

Lyylikki lylyjen šeppä -
Talven hiän lylyjä vuoli,
Kešän ketti uutta šušta.
Se makšo ruškien reposen,

Eli valkien jäniksen.
 Iče läksi hiihtämähe.
 Jo on kerran kuopaštihe
 Šilmän šiintämättömähe,
 Toisen kerran kuopoštihe
 Korvan kuulomattamahe.
 Jo kerralla kolmannella
 Tal'l'ua taputteli
 Hiijen hirven šelkäluita.
 Jo kelpasi tässä muata
 Nuoren neitosen keralla.
 KF 14, 17
 Uhtua, 1952, ään. V. Jevsejev.

A.F. Nikiforova

118. Eläimet viestän viejinä

Isakoine Sullervoine
 Sugiu piädy, šuihkuttelou
 Suurel on suloi kivele,
 Šuihkahtih sugoi merehe,
 Isakoine Sullervoine
 Siiräldyy sinikivele,
 Astuu hukku tiedy myöte.
 "Oi jo sinä, hukkainego,
 Mene eči sugainego!"
 Lähtöy hukku tiedy myöte.
 Isakoine Sullervoine
 Harpajelou harmual kivel,
 Tiijustelou tiedy myöte.
 Eigo hukas viestän viejiä,
 Sanaizengo suattelijua, -
 Lammaš kard'ua kaččelou,
 Rahvahal vahinguo tuottelou.
 Isakoine Sullervoine
 Siiräldyy sinikivele.

Astuu revoi tiedy myöte.
 "Oi jo sinä, reboihut,
 Mene eči sugaine!"
 Isakoine Sullervoine
 Harppajelou harmual kivel,
 Tiijustelou tiedy myöte,
 Eigo rebois vieštin viejiä,
 Sanaizen suattelijua:
 Kus se sugaine ollou,
 Kalaniekkoi kaččelou
 Da viizahuttu eččijelöy.
 Isakoine Sullervoine
 Siiräldyy sinikivel,
 Uidau haugi liettiel päi.
 "Oigo sinä, haugine,
 Mene eči sugaine!"
 Isakoine Sullervoine
 Šuihkahtah suloi kivel.
 Uidau haugi merel päi,
 Tuou Isakoizel sugaizen.

KF 5, 5
 Vuontjärvi, 1952, ään. V. Jevsejev.

A. Nikiforova

119. Lemminkäinen ja Väinämöinen

Tuli liili Lemmingäine
 Suuren d'ärven rannallani.
 Löydi ozan rannallani:
 Venehen i pordahani,
 Polgi d'allan pordahale,
 Toizen polgi venehehe.
 Lähti liili Lemmingäine
 Suurel d'ärvel soudamahe.
 Soudi päivän, soudi toizen,
 Soudi puolen kolmattu.

Venehes hangat huarottih,
 Uallot vastah räijänteldih.
 Tuli vahnu Väinämöine,
 Pani vahnän soudamahe,
 Vahnu soudi, piä vabizi;
 Pani nuoren soudamahe,
 Nuori soudi, aivot lämbyi,
 N'okas d'ouččened uijettih,
 Peräs koskelot šolizi.
 Tuli seppä Ilmoillini,
 Ilmoin raudazien tagoju,
 Ilmoin hiilijen hiiluttaju,
 Kyzzy nuorel naizelleni:
 "Kunne souvat, nuori naine?"
 "Suuren d'ärven manderehe,
 Kaijan vejen tanderehe!"
 "Kembo käski, nuori naine?"
 "Käski vahnu Väinämöine
 Sepän Ilmoillizen luosti!"
 Lähti seppä Ilmoilline,
 Ilmoin raudazien tagoju,
 Ilmoin hiilijen hiiluttaju,
 Nuoren naizen ker yhtes
 Pitkiä dorogua polgemah,
 Kaidua dorogua kaččomah,
 Rahvahal rauhua tuomah.

KF 5, 2; 43, II
 Vuohjärvi, 1952, 1958, ään. V. Jevsejev.

J. Gavrilova

120. Hiltolasta kosinta

"Ohoi, seppy Ilmoilline,
 Kunnebo suoriat, kuldu poigu?"
 "Lähten kodžamiehyzikse!"
 Kehbo, kuhbo kodžamiehyzikse?"

"Punalazih verevāzih,
 Punapanan Hermandozeh,
 Vāgi-Vuoron bunukkazeh,
 Suureni Hiijen tyttāreh."
 "Älä lähte, poigazeni,
 "Älägö, kallis kandomuoni.
 Hiijen pihas on sada seivāsty,
 Kaikis seibāhis on päähyöt,
 Vai yksi seibāhyt on päättäh,
 Dai sih sinun päähyt maanitetah!"
 "Älä kielä, maamozeni,
 Älägö, kallis kandajani,
 Anna vai minul muilane,
 Pezen päähyön pelvaspivokse,
 Silmäzet gu zirkalozekse,
 Kaglazen gu kanan d'äiçčāzekse
 I lähten kodžamiehyzikse!"
 Lähti seppy Iloilline,
 Ajoi Hiijen ikkunoin alle.
 Hiijen koirat haukkumah,
 Da Hiijen akku - ikkunah.
 "D'ogo on valmis valvattiine,
 Kahten vuvven kačottune,
 Kolmen vuvven kozittu?"
 "Sinä olet seppy Ilmoilline,
 Kynnä peldo madohiine,
 Käännä adral tulehizel
 Kengättömil d'algazil,
 Vyöttömil rungazil,
 Kindahattomil kädyzil!"
 Lähti seppy Ilmoilline,
 Kyndi pellon madohizen
 Da käändi adran tulehizen,
 Kengättömil d'algazil
 Da vyöttömil rungazil,
 Kindahattomil kädyzil.
 Ajoi Hiijen ikkunan alle.
 "D'ogo on valmis valvattiine,
 Kanten vuvven kačottu,

Kolmen vuvven kozittu?"
 "Ei ole valmis valvattiine,
 Voinet andaa raudazen ragehen
 Hevon päädy pienembäzen,
 Ičen päädy suurembazen!"
 Lähti seppy Ilmoilliine,
 Meni ku meri randah,
 Itki da itki, aihostelih:
 "Nouze, pilvi, luodeheh,
 Toine kohti koillizeh!"
 Andoi raudazet ragehet,
 Hevon oli päädy pienembäzet,
 Ičen on päädy suurembazet.
 Ajoi Hiijen ikkunan alle.
 Hiijen koirat haukkumas oli,
 Hiijen akku - ikkunah.
 "D'ogo on valmis valvattiine,
 Kahten vuvven kačottu,
 Kolmen vuvven kozittu?"
 "Ei ole valmis valvattiine,
 Voinet tuvva eläväl havvil maksat vačas!"
 Lähti seppy Ilmoilliine,
 Meni merirandah astumah,
 Otti lotkazen rannal.
 Hänen haugi i haukkai.
 Häi havvil maksat vačas leikkai:
 "Ohoi sinä, haugi,
 Työnä minua ääres,
 Minul on pää menemäs!"
 Haugi hänen työndi ääres.
 Ajoi Hiijen ikkunoin alle,
 Hiijen koirat haukkumah,
 Hyppäi akku ikkunah.
 "D'ogo on valmis valvattiine?"
 Lykkäi akku tyttären ikkunas.

KF 12, 11
 Vitele, 1953, ään. V. Jevsejev.

121. I r o - n e i t o

Iro neito, impi neito
 Šuki piätä šuurella kivellä,
 Šuka mereh šurahti.
 Enkä šuanun šuvaistani,
 Šainpa kolme korttehetta.
 Kupu korkosi korttehešta,
 Vačča kašvo varpusešta,
 Šynty kolme poikua.
 Yhellä pantih Väinämöini,
 Toisella keškisynnnytöini,
 Kolmannella šeppä ilmoillini.
 "Iro neito, impi neito,
 Plahoslovi meitä naimah,
 Vall'aššalla varša-heponi."

(Ielleh en muista.)

KA 2, 240
 Louhi, 1956, kirj. V. Jevsejev.

I.M. Jekolajeva

122. I r o n e i t o j a H i l t o l a s s a k o s i n t a

Iro neiti, impi neiti,
 Šuki piätäh šurahteli
 Šuuren meren rantasešša,
 Šukani mereh šurahti.
 "Pyvyštelin šuavuštelin,
 Empäš šuanun šuvaistani.
 Jo miulla vačča kašvo,
 Kašvo vačča varpasista,
 Koho korkoe korttehistä.
 Jo miulla kolme poiijaista.
 Pitäy lähtie pappiloih nimie panettamah.
 En lähe krossuani mänettämäh,
 Panen iče pačkahutan!"

Vanhimmalla Väinämöini,
 Keškimmäisellä Keškisynnyntäini,
 Nuorimmalla Šeppä Ilmollini.
 "Iro neiti, impi neiti,
 Lämmitä kyly läikähytä,
 Peše piät kuin pellavaate,
 Läpi mečän läikettämäh,
 Läpi kuulahan kuumottamah,
 Läpi pilven pilkettämäh.
 Iro neiti, impi neiti,
 Prosti, plahoslovi, naimah!"
 "Että ole vielä naista vajuat,
 Vielä oletta mieltä vajuat!"
 "Iro neiti, impi neiti,
 Tuopa tuhat nypläni tuluppa,
 Šarka šuan makšoni.
 Iro neiti, impi neiti,
 Val'l'aššalla varsanoini,
 Kiinnitällä rintamoini,
 Pane kuusi kullaista kākōistä,
 Kullan iäneh kukkumah,
 Raččahilla laulamah,
 Vempelillä vinkumah!"
 Iro neiti, impi neiti,
 Ne kaikki jo luati
 Lähettih ajua karettamah.
 Mäntih šuuren meren rantah,
 Vemmel poikki i posahti.
 "Nouše, seppä Ilmollini,
 Luve mereštä luotoni,
 Luotoselta tuomini,
 Tuomisesta vemmel."
 Nousi šeppä Ilmollini,
 Joi šen luati.
 Läksi hil'l'ua karettamah
 Poikkipuolini poikki pokahti.
 "Nouše, šeppä Ilmollini,
 Luve mereštä luotoni,
 Luotosesta raitani."

Nousi šëppä Ilmollini,
 Jo i šen luati.
 Läksi hill'ua karettamah,
 Mäntih šuuren meren rantah.
 Krasnoi Katerina vuatetta pualikoiččou
 Kultasella liesvičalla,
 Hopiesella pualikalla.
 "Joko olet meihi varoin?"
 "En ole vielä teihi varoin,
 Äijä on Hiijellä muitrostie,
 Äijä on šinne männysie,
 Vähä on šieltä tullusie."
 "Mitäkä on heillä muitrostie?"
 "Kyntänettä kyymispellon,
 Kiäntänettä kiärmispellon
 Jaloin jalačittomin,
 Käsän kintahattomin."
 Nousi šëppä Ilmollini
 Jo i šen luati.
 "Joko olet meihi varoin?"
 "En ole teihi varoin:
 Viel on äijä muitrostie,
 Hiijen ukolla, Hiijen akalla."
 "Mitäkä heillä on muitrostie?"
 "Punonetta ruumegešta köyven
 Škanasta piän ašettanetta."
 Nousi šëppä Ilmollini,
 Jo i šen luati.
 "Joko olet meihi varoin?"
 "Jopa olen teihi varoin."
 Otettih tyttö rekehensä
 Šivallettih virkkuva vičalla,
 Helyruoškalla hevosta.
 Reki rautani rämisi,
 Tie kultani kumisi
 Tuota neituo tuuvešša,
 Tuota kultova kulettuašša.

KA 2, 232
 Kiestinki, 1956, kirj. V. Jevsejev.

123. Kilpakosinta

Anni pezöy Uduzen niemen nenäššä,
 Pit'än pordahan piäššä,
 Rähähäizie räis'kyttäy,
 Nägöy venehen merel'l'ä.

Anni t'ytt'ö ainakyzzy,
 Tinärinda riidelöy:

"Kunna läksit, vanha Väinämöine,
 Ulgozit, Šuvennon ukko?"

"Läksin lohta pyydämää
 Tuonen muššašta d'ovešta!"

"Tunnen mie valehtelijan,
 Keškikielarin šanojan.

Oli ennen miun izoni,
 Vielä oli vašta vanhembaini,
 Verkkuo oli veneh t'äyzi,
 Laivan t'äyzi oli laškemist'a!"

Anni ainagi kyzzy,
 Tinärinda riidelöy:

"Kunna läksit, vanha Väinämöine,
 Ulgozit, Šuvennon ukko?"

"Läksin d'ouččinin ajoo,
 Tuonen muššašta d'orešta!"

Anni ainagi šanou:

"Tunnen mie valehtelijan,
 Keškikielarin šanojan.

Oli ennen miun izoni,
 Vielä oli vašta vanhembane,
 Hyvä oli šampu olgapiäššä,
 Hyvä oli Halli kahleheššä!"

Anni ainagi kyzzy,
 Tinärinda riidelöy:

"Kunna läksit, vanha Väinämöine,
 Laulaja ijäniguhine?"

"Läksit neit'tä koizomaa,
 T'ytt'yö miehellä pyritt'ämää

Pimieštä Pohjolašta,
 Tarkašta Tavingol'ašta!"
 Anni koppai helmat kobrihizee,
 Kāzin kiāri vuattiet,
 D'uokši šepän pihalla:
 "Oi on, šepä Ilmolline,
 Tagoja ijän iguhine,
 Tavo miula viijet vitjat,
 Kolmet korvirengahat,
 Mie šanon hyvät šanomat,
 Pagajan hyvät paginat!"
 Hiän tago päivän, tago toizen,
 Šai hiän veššat valmehekši.
 "D'oba viedii šiun omaš
 Pimiešt'ä Pohjolašta,
 Tarkašta Tavingol'ašta,
 Kolmin vuozin koz'zottu,
 Kakšin kaupoteldu!"
 Šepällä kirbottii pihet pihalla,
 Vaibui vazara kiäštä.
 "Pangua virkku vall'ahii
 Ruškien rein edee!"
 Pandih Virkku vall'ahii
 Ruškien rein edee.
 Šivaldi Virkkua vičalla.
 Virkku d'uokši, matka d'oudu,
 Regi vierri, tie mureni.
 Pački padvizet d'alakšet.
 Vemmel tuomine tudazi,
 Veri vuodi vembelešt'ä,
 Razvu t'ippu rakkehišta.
 Ajo piijojen pihalla,
 Mäni piijan pienee perttii,
 Oččišseinän ottamatta,
 Kamuan kohottamatta.
 Tuoba vanha Väinämöine
 Maguau hänen neijon kera.
 "Ammun vanhan Väinämöizen!"
 Kāzi kākšöy, toine kiel'däy,

Sormet, suonuoet emyällä.
 "Elä ammu vanhua Väinämöis't'ä,
 Ilo ilmalda kadou,
 Laulu mualda puuduu.
 Ammu Väinämöizen hebone!"
 Väinämöine vezillä piädy,
 Väinämöine vedee mäni.
 Šielä kulgi kuuži vuotta,
 Šeilu šeiččemen kezyä!
 Pölkyn päiss'ä pedäjinä,
 Kuužešša käbrylöinä.
 Tuoba piijan akka pikkaraine
 Pyyhki pienen pertizen.
 Mäni seiz'attaudu ruhkazill'a,
 Kuundelougo: itku kuul'uu.
 "Ei ole itku - lapšen itku,
 Še on vanhan Väinämöizen itku!"
 D'uokši šepän pihalla:
 "Oi on, šeppe Ilmolline,
 Tagoja ijäniguhine,
 Tavo miula šadua šyldä haravan varzi,
 Viittä šyldä haravan piit!"
 Šai hiän veššat valmehekši,
 Haravoičči šuan kevošt'a,
 Tukkazi tuhannen tukušta.
 Puuttu vanha Väinämöine,
 Laulaja ijäniguihine.
 Tuoba vanha Väinämöine šano:
 "Kandakkua kalan evie,
 Lehmän luikkuloida luida!"
 Luadi šoiton šormill'aa,
 Šoittua šovittelou.
 Kedä oli mečässä zvierie, -
 Tuldii šoittuo kuundelomaa,
 Kedä oli veiss'ä kalua -
 Tuldii šoittuo kuundelomaa,
 Oli vanhin vein emändä
 Ved'äydy vezikivellä
 Vanhan Väinämöizen šoittuo kuundelomaa.

Tuoba vanha Väinämöine:
 "Ken enemmän tiedänöy, -
 Še t'ielä šeizokkaa;
 A ken vähemmän tiedänöy -
 Še t'ieldä väl'tykkää.
 Tuoba vanha Väinämöine,
 Laulaja ijäniguhine,
 Laulo lammin kangahalla
 Aivan kalattoman,
 Ihan ahvenettoman.
 Laulo šepän kalakši,
 Azetteli ahvenekši.
 "Oiba, vanha Väinämöine,
 Laulaja ijäniguhine,
 Ota pois milmani tiäl'dä,
 Ualdo piädäni ajau
 Rannalla hagoja vaššen!"
 "Midäbä šie koist'aš lubuat?"
 "On meilä kakši venuo koišša,
 Yksi on kilbašša kebie,
 Toine on äijän vedäjä!"
 "En mie nyt' niist'ä huoli,
 Miun on kullat kukkazina,
 Helyt heinärieskazina,
 Mie kulin kuuzi vuotta,
 Šeiluvin šeiččimen kezyä
 Pölkyn päissä pedäjinä,
 Kuuzešša kábrylöinä!"
 "Tuoba vanha Väinämöine,
 Laulaja ijäniguhine,
 Piäššä šie milmani t'iel'dä,
 Ualdo piädäni ajau
 Rannalla hagoja vašše!"
 "Midäbä šie koist'aš lubuat?"
 "Anan ainuon šizären
 Igälopulla ijäkši,
 Värizijällä trudakši!"
 Otta hiän hänen šiel'dä.
 Lähtietti ajamaa karauttamaa.

Mäni šeppe muamon luokši,
 Vanhan Väinämözen kera.
 "Poiguoni, ainuoni,
 Midä olet pahalla mielin?"
 "Muamoni, kandaajaine,
 Annoin ainuon šizären,
 Lubazin emoni lapšen!"
 "Poiguoni, ainuoni,
 Šidä mie ijän it'in:
 Vävykseni Väinämöistä,
 Šuguhušše miestä suurda,
 Lagohoze laulajua!"
 Läksi neid'i it'kömää,
 Vanhalla vävyllä mänömää.
 Kakši kuuda kupetettii,
 Vanhan kera vaigeroittii,
 Tuli šurma šanohuoho,
 Otti vanhalda Väinämöizeldä vaimon;
 Šeppä rubei nagramaa,
 Vanha Väinämöine itkömää,
 Rubei neittä luadimaa,
 Kullašta kukast'amaa.
 Rubei t'ytt'ö tulomaa,
 Kuldakašša kuumokšešta.
 Šai hiän t'yt'ön tulešta,
 Rubei muata neijon kera,
 Nouzi ylöi huomneksella.
 Kumbane oli kyl'gi neittä vaššen,
 Še oli kyl'gi - kylmä kyl'gi,
 Kumbane oli varzien vaippuza vaššen,
 Še oli kylgi - šula kylgi.
 Tuoba vanha Väinämöine,
 Laulaja ijäniguhine,
 Otti laivan rannašta,
 Läksi merdä viilömää,
 Kaččeliekši, kiändeliekši:
 Ei havolla, eigä kivellä,
 Šuuren hauvvin hardeilla,
 Merikoiran koukkuluilla.

Tuoba vanha Väinämöine,
 Laulaja ijaniguhine,
 Iski miekalla merytt'ä,
 Alla laiijan langetteli:
 Haugi ei ni tiet'äkse,
 A miekka kolmeksi palakši.
 Tuoba vanha Väinämöine,
 Laulaja ijaniguhine,
 Iski miekalla merytt'ä,
 Alla laiijan langetteli.
 Haugi kolmeksi palakši,
 A miekka ei i tiet'äkse,
 Keškimuru keilahteli,
 Händämuru häilähteli,
 Piäpalat kädee šai.
 Luadi šoiton šormillaa,
 Šoittau šovittelou.
 Tuli pieni Pekan akka,
 Piijalla šanou:
 "Mäne, piiga, kaččomaa,
 Kenbä šieldä šoittanou?"
 Piiga varzien vaštual'ou:
 "En mie d'ouvva kaččomaa;
 Kivi šuuri, d'auhot hienot,
 D'auhoja vähäväGINE!"
 Izändä kazakalla šanou:
 "Mäne, kazakka, kaččomaa!"
 Kazakka varzien vaštual'ou:
 "En mie d'ouvva kaččomaa,
 Pino šuuri, hallot pienet,
 A halgoja vähäväGINE!"
 Šeppä iče kaččomaa läksi.
 "Tuoba vanha Väinämöine,
 Laulaja ijaniguhine,
 Šoittoa šovittelou
 Omalla šuonen šormukšilla!"

KA 37, 32
 Koivuniemi, 1956, kirj. F. Feodorov.

124. A i n o r u n o

Anni t'ytt'ö ainut t'ytt'ö,
 Äijän it'köy, toizen ist'uu,
 Vyödä kullašta kudou,
 Hobiest'a huolittau.
 Piädy veikko verejällä
 Kirvešvartta vuolomašša.
 "Midä itet, Anni-čikko?"
 "Onba midä itkömist'a,
 Aigoja hyreht'emist'ä:
 Kirboi šormuš šormeštani,
 Šinilangat šilmildäni,
 Kuldalangat kulmildani,
 Hobielangat vöijenpäist'ä."
 Anni ainaga it'köy,
 Vyödä kullašta kudou.
 Piädy iz'ä ikkunašša
 Piiruanpualikast'a vuolomašša.
 "Midä itet, Anni-t'ytt'ö?"
 "Onba midä itkömist'ä!"
 Izä šano vajanpäist'ä:
 "Elä it'e, Anni-t'ytt'ö,
 Pieksä voida vuozitoine,
 Kolmatta kovuangi äijä,
 Veny vergavuatteksissa,
 Lienet šie muijengi moine!"
 Anni ainagi it'köy,
 Vyödä kullast'a kudou,
 Käy hiän, käy hiän toizen,
 Löydi rahista palazen;
 Ristih' hiän ripuštaudu,
 Kaglašta hiän kuakišt'audu.

KA 37, 33
 Koivuniemi, 1956, kirj. F. Feodorov.

125. Kuolon sanomat

Kull'ärven Kall'arven Kaloškan poiga
Läksi šutilla šoudamaa,
Tuodii koist'a šanomat:
"Tuattoš on koissa kuolomašša!"
"Kuollou tuatto, kuolgahaze,
Šilmät hänen šienenikši,
Korvat koivun lehtilöikši,
Piä hänen mättähää,
Vardalo lahokši puukši.
Kullärven Kall'arven Kaloškan poiga
Läksi šutilla šoudamaa,
Tuodih koist'a šanomat:
"Muamoš on koissa kuolomašša!"
"Kuollou muamo, kuolgahaze,
Šilmät hänen šienenikši,
Korvat koivun lehtilöikši.
Kull'ärven Kall'arven Kaloškan poiga
Läksi šutilla šoiton kera,
Šuo šorahti, mua d'äräht'i,
D'umalan veret t'äräht'i.

KA 37, 34

Koivuniemi, 1956, kirj. F. Feodorov.

I.L. Lesonen

126. Vienen neidot ja tammen lastu

Oli ennen nel'l'ä neittä,
Koko kolme morsianta,
Lähettih korttehen koruontah,
Kesäkaislan katkuantah,

Löyvettih hyö lemmen lehti,
 Lemmen lehti, tammen laštu.
 Šiitä piäsi pitkä pilvi,
 Pilvešš' on pisaret šuuret,
 Pisareš on luajat lammit,
 Luajašša lammissa venoset,
 Venosess' on nuoret miehet,
 Nuoret miehet naimattomat,
 Vielä viinan juomattomat;
 Punotah punaista köyttä,
 Rautaköyttä ratnikoijah,
 Millä meri tyynenä pisyis,
 Kannanlahti kaunehena.
 Viijäh Vienah neitosija,
 Kaupatah kotikanoja.

KA 28, 179
 Uhtua, 1956, kirj. P. Kuikka.

I.P. Grigorjeva

127. Kuolon sanomat

Kullervo Kallervon pueka
 Šuetteli šuolla männeššäh,
 Kajahutti kankahalla.
 Kankaš vaštah kajahti:
 "Muamoš on kuešša kuolomašša!"
 "Kuollou hiän, niin kuolkah,
 Mie šuan paljo paremman:
 Kiät käkristä puista,
 Jalat järven juurikuesta,
 Šilmät liinan šienenistä,
 Vartalon vesikavuesta,
 Piän pahkuesta panemma,
 Korvat lammin kulmista!"

KA 2, 161
 Ahvenlahti, 1956, kirj. T. Kundozerova.

128. Kilpakosinta, Joukahaisen, Leminkäisen
ja Kojosen pojan kosinta

Anni čikko, ainut neiti,
Hiämpä juoksi, jotta joutu.
Käsin kiäri vuattiansa,
Koprin helmansa kokosi.
Läksi vaššan kaštajik'si,
Vaškivyön valiččijiksi.
Luottipa šilmät luotehella,
Piäh kiänti alla päin.
Näki laivan laškijiksi,
Puriehen puriehtijiksi,
Venehen vajonnehekši.
"Onko nämä joukot Joukahaisen?
Vain on Väinämöisen jumala?"
Kysyy laivan laškijilta,
Puriehien purehtelijilta,
Venehien vajottajilta:
"Kunne, kurjaset, matkuatta,
Kunne, kurjan Joukahaisen?"
"Läksimmä hanhijen hakuh,
Koukkupuljen puijelnih."
"Elkyä vain valehelkua,
Ei ennen miun tuattoni,
Vakavalta vanhempani,
Läksi hanhijen hakuh,
Pani pyššyt pyykkämäh,
Jalot jouhet joukkamah."
"Läksimmä karhujen tappoh."
"Vain elkyä valehelkua.
Ei ennen miun tuattoni,
Vaka valta vanhempani,
Läksi karhujen tappoh,

Kaunis koira oli kahlehešša.
 Oletta joukot Joukahaisen,
 Mänettä Päivölän pitoih,
 Hyvän joukon juominkih."
 "Läksimmä kalasiena kaččomah,
 Kuujasiena kuultamah."
 "Elkyä vain valehelkua,
 Ei ennen miun tuattoni,
 Vakavalta vanhempani,
 Läksi kalasie kaččomah,
 Pani verkkuo venehen täyven,
 Latjasi laivan laštih."
 "Mänemmä Päivölän pitoih,
 Hyvän joukon juominkeih."
 Anni čikko, ainut neiti,
 Hiänpä še juoksi, jotta joutu,
 Kanto vettä läikytteli
 Kattilalla pienosella,
 Kahen šormen mäntävällä,
 Peikalon mahuttavalla.
 "Kuule, šepo veijoseni,
 Mäne kylve kylläsekši,
 Pešeyvy valkiakši,
 Šiellä on vettä lämpymäistä,
 Šaippuvaista on säihkyväistä
 Muššan kynnen šeisovaista."
 "Lähemmä Päivölän pitoih,
 Hyvän joukon juominkih."
 Emä kielti, vaimo käski:
 "Kuulepa, šano, miun puejoseni,
 Lähet Päivölän pitoih,
 Hyvän joukon juominkeih.
 Kolme on šurmua matalla,
 Kolme vuorta korkiata."
 "Voi, emoni, kantaajaini,
 Varšin vaivan näkijäni,
 Šanoi šurma, enši šurma?"
 "Oi miun kantaajaini..."
 Mäni šepo-veijon luokse:

"Kuulepa, Seppo veijoseni,
 Tavoš miula viijet vitjat,
 Kolmet korvarenkahat,
 Miehan šanon šiula šiitä,
 Šanon kuuwet šannonnat,
 Vannomattomat šanomat,
 Kun läksin vaššankastajiksi,
 Vašktivyön valiččijaksi,
 Luonnin šilmät luotehella,
 Piäni kiännin alla päivän.
 Näinpä laivan laškijikši,
 Puriehen puriehtijakši,
 Venehen vajonehekši,
 Oltihpa joukot Joukahaisen,
 Ne mäntih Päivölän pitoih,
 Hyvän joukon juominkeih."
 "Annipa čikko, ainut neito,
 Mänepä lämmitä šalova šauna,
 Pikku pirtti riuuttele
 Halkosilla hienosilla,
 Pienillä pilašterilla."
 "Ei ole šurma miehen šurma,
 Tulou koivu,
 Koivušša on tulikokko,
 Še lainnuou lapin lašta,
 Vanhan Venäjän verta."
 "Otan lammasta laukan täyven,
 Šillä piäšen sen šurman."
 Mänet Päivölän pitoih,
 Hyvän joukon juominkih.
 Tuuvah tuopilla olutta,
 Kannetah kakšikorvasella.
 Mavot laijoilla matelou,
 Kiärmis piällä kiäntelehtäy."
 "Vejän veičen huotraštani,
 Tuiman rauvan tupeštani;
 Ruhka muaha luotaneh,
 Ta ruoka šuuhi šyötäneh."
 "Tätäpä vuotin ikäseni

Väinämöistä vävykseni,
 Suurta šukuo šuvukšeni."
 "Polinpa pois neijon lemmen."
 Iskipä virkkuo vičalla,
 Heitti helmiruskasella.
 Virkku läksi vierömäh,
 Heponi helettämäh.
 Šielä kivet kill'u,
 Kannot karju,
 Vuoret vaškiset vapisi.
 "Enpä tietän, poloni pueka
 Ollis ollun parempi
 Jänön jäykkävän jälillä,
 Koukkupolven polkusilla,
 Ei kuin kör'älä Kojon reješšä!"

KA 3, 32
 Korpijärvi, 1957, kirj. T. Kundozerova.

A.J. Saloniemi

129. Luomisaruno ja kanteleen synty

Väinämöini on viisas pueka
 Rekehenšä reutuvakše,
 Korjahanša kohennakše.
 Ajaa kokottelou
 Šinikarvalla hevolla.
 Lappalainen kytysilmä
 Piti pitkijä vihoja,
 Yöt istu ikkunan korvašša,
 Päivät valvatti vaion piäššä.
 Luuli ampuo Väinämöistä.
 Muamoh kielti, morsien käski,
 Väinämöistä ampumah.
 Lappalainen-kytyšilmä,
 Näki muštasen merellä,
 Veti joušen jouvahutti,

Käsikuaren kiänällytti.
 Tuuli hiän ampuo Väinämöistä,
 Šattu Väinämön hevoista.
 Tuli tuuli luoteheštä,
 Tieni kohti kuelisešta,
 Pohjan akka polttalaini.
 Eksynyttä ečitäh,
 Katonutta kaivatah,
 Kuusi kešyä venehen kelillä,
 Šeiččemen talvie lyvyn livulla.
 Vaimo pyyhki pirttih,
 Pani ruhkaset vakkah,
 Läksi ruhkie viemäh.
 "Mihän tuolta itku kuuluu?"
 Ei ole itku, lapšen itku,
 Še on itku, miehen itku,
 Jouhiparran jorrottimo."
 Läksi itkujen perillä.
 "Mitä itket, vanha Väinämöini?"
 "Kun šain pois omilta mailta,
 Pimeähän Pohjolahan,
 Miehen šyöpöhön kyläh,
 Urošten upottajah."
 Mäni hiän šeppojen pajah,
 "Voi on, šeppe Ilmarini,
 Takoja iänikuni,
 Iän kaiken kalkuttaja.
 Tuos rautani harava,
 Mis on piiti šatoja šyltä.
 Varši kahta kalkuttele,
 Kravajia rannan raislat,
 Rannan raislat, meren kaislat!"
 Löysin kaisloa palasen,
 Kalenluuta kappalehen.
 Mänen šeppojen pajah.
 "Voi on, šeppe Ilmarini,
 Takoja iänikuni,
 Taopas, šeppe, kantele!"
 Šeppä tako kantelehen.

"Millä tuoho kielet šaisi?"
 Pani immen itkijän hivukšet,
 Jouhet juokšovan hevosen.
 Jopa šeppe kielet šai,
 Luati šoiton šoršanluisen,
 Karištemen kalanluisen.
 Väinämöini šoitte lou,
 Šormiaan šovittelou.
 Ei ollun šitäki mualla,
 Ku ei tullun kuulomah
 Väinämöisen šoitantoja,
 Šoitantua tai laulantua.
 Eikä ollun šitäki veješšä,
 Ken ei tullun kuulomah.
 Tarkoin ičeki vejen emäntä
 Vetih vesihakosella
 Tuota iloa kuulomah,
 Väinämöisen šoitantoja,
 Šoitantoja, laulantoja,
 Ičeki mečän eläjä
 Kulki koivun konkelvoilla,
 Leppäsellä lymmykšellä
 Tuota iluo kuulomah -
 Väinämöisen šoitantoja,
 Šoitantoja, laulantoja.
 Läksipä Väinämöini venoseh,
 Nuori pueka šoutelou.
 Ei ole šiušta, nuorešta, šoutajua:
 Šouvat voimat siystamish.
 Rupieu vanha šoutamah,
 Iče vanha Väinämöini.
 Vanha šouti, piä vapisi,
 Huapaset hankat hajotti,
 Katajaiset kuoret katko,
 Lešen venehen levitti.

KA 3, 29
 Korpijärvi, 1957, kirj. T. Kundozerova.

130. Kojosen pojan kosinta

"Jouten synnyin, jouten kasvoin,
 Jouten Jougozella mänin."
 Piäzi Jougo kuulomašša,
 Šeinän alla šeizomašša.
 Ajettih matkoja vähäni,
 Juoksi teidä pikkaraizen.
 "Tästä on matannut hukka poikki,
 Hukan on karva kaunehembi,
 Ei kuin Jougozen poian."
 "Ite, ite, hyvä huora,
 Vuota tulet kuundelomah,
 Vain miekan verrytän."
 "Ennen annan miekalla verdä,
 Kun pahua miestä rubien palvelomah!"
 (Jougo ajo anoppih luo,
 Vei kolme kurnikkua gostinčoiksi.)
 "Pidäy ottua tyttäreni tuomazie,
 Uuven vävyn gostinčoja."
 "Et, emändä rukka, söis,
 Još tiedäizit hyvin tarkoin."
 "Sano, sano, orja rukka,
 Annan nedälin lebuo!"
 "Et, emändä rukka, šöizi
 Jos tiedäizit hyvin tarkoin."
 "Sano, sano orjuoni,
 Annan vuuveksi lebuo!"
 "Šyöt Palagazes piäpaloja,
 Oman Oljan olkaluida."
 Ando iäksi lebuo.

KA 80, 62
 Lupasalmi, 1958, kirj. A. Mäkelä.

131. Lemmingäizen virsi ja
Hilden hirven hiihto

Lemmingäine Liedo-poiga
Olutta keittäy
Pikkuzella kattilalla,
Šormen piän sovittavalla,
Peigalon mahuttavalla.
"Tulgua ruijot, tulgua rammot,
Tulgua perisogiet syömäh!"
"Kunne, poiguoni lähet,
Vain mečällä, vain merellä,
Vain hirven hiihändäh?"
"En mečällä, en merellä,
Engä hirven hiihändäh.
Lähen Päivölän pidoh,
Jumalan juomingih."
"Elä, poiguoni, lähe,
Kolme šurmua on matalla:
"Mibä šurma on enzimmäini?"
"Tulou tulini koški,
Tuliset buaderot."
"Eigä tämä ole miesten surma,
Eigö uroš kuolomini"
Matkai matkoja vähäzet,
Kulgi tiedä pikkaraizen,
Tuli tulini koški.
"Nouze, pilvi, suvelda,
Toine kohti koillizelda,
Laše miestä matkahaše,
Lemmingäistä liiätengi,
Ei ole surma miesten surma,
Eigä uroš kuolomine."
"Mibä surma, toini surma?"

"Tulou tulini aida vaštah,
 Madoloilla vičaššettu,
 Čičiliuskuilla šeiväššetty.
 "Mängy, madozeni, mättähän,
 Laše miestä matkahaše,
 Lemmingäistä liijotengi.
 Ei ole surma miesten surma,
 Eigä uroš kuolomini."
 "Mibä surma, kolmas surma?"
 "Kolmas surma, suurin surma:
 Tulini puu koššešša,
 Tulini kokko puušša."
 "Nouše, pilvi, koillizelda,
 Toini toimizit suvelda.
 Kokkozeni linduzeni,
 Kyzyn pyhänaimista,
 Pyhävuattiezie.
 Laše miestä matkahaše,
 Lemmingäistä liijatengi,
 Ei ole surma, miesten surma,
 Eigä uroš kuolomini."

KA 80, 60
 Lupasalmi, 1958, kirj. A. Mäkelä.

N.J. Iljina

132. Kojosen pojan kosinta

Jouten šynnyin, jouten kazvoin,
 Jouten Jougolla mänizin,
 Jouten Jougone pidäis,
 Jouten Jougone kazvattais,
 Missä kuuli, siinä i kihlo.
 Iski Virkkuo vičalla,
 Virkku siidä juoksomah.
 Halgi huabazet redilät,
 Pilkko padvizet jalakset,

"Kenbä tuosta on tiestä männyt?"
 Hukka poikki tiestä männyt.
 "Hukan kažvo kaunehembi,
 Hukan šuukkoni čomembi!"
 Jänö tuošta on tiestä männyn,
 Jänön šuumala čomembi.
 Jo näkyybi Nälgäniemi,
 Kylä kurja kuukšottau,
 Jo piäzimä Koijozen miällä,
 Koijon kosken korvazilla.
 Otti miekan orren piästä,
 Oigialda puoleldah.
 "Miekan armogo on parembi,
 Vain miešten armo?"
 "Miekka paikkane panou,
 Paha mieš vain murdelou."
 Luadi kurnikan piäpaloista.
 Anoppi: "Olen šyönyt pyyn lihua,
 Olen šyönyt muun lihua,
 En näin magieda,
 tyttäreni lähettämyä."
 "Sano, sano, orja rukka."
 "En šano, emändä rukka,
 Kuolet aivan kuolijakši,
 Vezillä virottavakši,
 Et söis syytöindä lihua,
 Lakkis verda verratoinda.
 "Sano, sano, orja rukka,
 Annan ijäksi lebuo,
 Vall'astakkua vävyn ori,
 Vall'astakkua muštah kohti,
 Ambukkuat vävyö kohti."

KA 80, 63
 Lupasalmi, 1958, kirj. A. Mäkelä.

133. Hirven hiihto ja Lemminkäisen virsi

"Poiguoni, ainuoni,
Lähen mečällä merellä,
Lähen mečällä merellä,
Lähen hirven hiihändäh!"
"Elä lähe, poiguoni,
Kolme on surmaa välillä,
Šiinä on šiula enši surma,
Tuli tulini jogi,
Tulešša on tulini kokko!"
"Ei ole tässä miesten surma,
Eigä kuoloma urosten!"
Tuliba aida vastah
Oičiliuskulla šeivässetty,
Kiärmehillä vičassettu.
"Šiinä on šiula toini surma!"
Tuliba tulini jogi,
Tulizet on puaterot.
"Ei ole tässä miesten surma,
Eigä kuoloma urosten!"
Niin piäzi hiän
Kolmen surman läbi.

KA 80, 81
Lupasalmi, 1959, kirj. A. Mäkelä.

134. Iro-neito, ja Hiihtolasta kosinta

In'n'oi In'n'oi imbi neidoi,
Sugiu piädy šurraškoittau,

Katkei kolme piidy sugas.
 "Oijo, muamo kandajoina,
 Magein maijon andajoina,
 Kunnebo minä nämäd panen,
 Tuleh panizin - paha roihes,
 Vede h panizin, vie pahembi,
 Panen omah oigieh šokkah."
 Sai jo neičut kolme lastu,
 "Hoi jo, muamo kandajoina,
 Magien maijon andajoina,
 Midbö heile nime d panen?"
 "Yhtel ilmoin Kuulujane,
 Toizel seppy Ilmoilline,
 Kolmandel Jugomaine!"
 Azui seppy Ilmoilline pajan,
 Tagoi pajas pal'l'aizeni,
 Tagoi pajas piihtyöti.
 Lähti seppy Ilmoilline pihal.
 Lendäy lindy Pohjaizessu,
 Yksi siibi vetty viebruau,
 Toine siibi taivoidu tabuau.
 "Hoi jo, seppy Ilmoilline,
 Oliz sana sanottavu!"
 "Hyviä ku sanot - kuldu ristan annan,
 Pahua ku sanot - tinua kulkuh valan,
 Varvas suaruon vaski varvan!"
 "Oi jo, seppy Ilmoilline,
 Ois nečil neičut, kaunis neičut,
 Kaksin vuozin kačottavu,
 Kolmin vuozin kozittavu!"
 Sihgo seppy Ilmoilline
 Käjes pihet puahtihe,
 Sihgo pal'l'ane pakahtihe,
 Lähti seppy Ilmoilline kozil.
 "Oi jo, muamo kandajoina,
 Magien maijon andajoina,
 Lämmitä kyly läikäšköitä,
 Anna paidu pallervoile,
 Anna kuadie Kallervoile,

Anna šuapkaine suas rubl'ase,
 Tuluppaine tuhadesi!"
 Seppy Ilmoilline oršoin val'l'asti,
 Istui kord'ah ajamahe,
 Lähti ajamahe häi
 Ilmai kabjoin kastumata,
 Vuohizieni voidumata.
 Ajoi seppy Ilmoilline
 Nečil kaunehen neiččuon lyö.
 "Hoi d'o, ukko Undamoine,
 Hoi d'o akku Andamoine,
 D'ogo annat ainavoizen,
 D'ogo työnät tyttäryözen?"
 "Engo anna ainavoistu,
 Engo työnä tyttärysty,
 Voinet kolme kylän konduo kyndiä,
 Siid i annan ainavoizen,
 Siid i työnän tyttäryözen!"
 Lähti seppy Ilmoilline,
 Kyndi konnun, kyndi toizen,
 Jo i kolmanden kyndi.
 Tuli seppy Ilmoilline obratno.
 "Hoi d'o, ukko Undamoine,
 Hoi d'o, akku Andamoine,
 D'ogo annat ainavoizen,
 D'ogo työnät tyttäryözen?"
 "Engo anna ainavoistu,
 Engo työnä tyttärytty,
 Voinen kolme kerdua
 Ymbäri meres prodie,
 Siid i annan ainavoizen,
 Siid i työnän tyttäryöni!"
 Lähti seppy Ilmoilline,
 Proidi kerran, proidi toizen,
 Lähti kohti kolmattu,
 Kirboi seppy Ilmoilline
 Hiijen akal kidah.
 Azui seppy Ilmoilline sinne pajan,
 Tagoi pajas pal'l'aizeni,

Tagoi pajas pihteedi.
 Tulou Hiijen akku hänen lyöje.
 "Hoi d'o, seppy Ilmoilline,
 Mida tavot tankutati?"
 "Tavon tankutan veičen,
 Hiijen akal kaglua pilata pilan!"
 "Hoi jo, seppy Ilmoilline,
 Kusta tulit, sinne i mene!"
 Seppy Ilmoilizen piästi.
 Opäd' seppy Ilmoilline
 Mäni Kat'erin neiččyön luo.
 "Oi d'o, ukko Undamoinne,
 Oi d'o, akku Andamoinne,
 D'ogo annat ainavon,
 D'ogo työnät tyttäryön?"
 "Annan, annan ainavoizen,
 Työnän, työnän tyttäryöni!"
 Šuorei Katerin neičut muamah sobih,
 Istui kord'ah ajamah karettamahe,
 Vuohizien voidumata,
 Ilmoin kabd'oin kastumata.
 Ajau palazen. Neičut sanou:
 "Täs oldazgo d'änyön d'allet,
 K'oliz d'änyön d'ällil lähtie;
 Täs oldaz vai rebuon d'alled,
 K'oliz reboin d'ällil lähtie!"
 Katerin neičut nouzi kord'as
 D'änöin-reboin d'älgie myö astumahe.
 Seppy Ilmoilline sanoi:
 "Työnän loitos kajualoikse,
 Vastu rannal valvatikse!"
 (Siid kajaid rodihez).

KF 40, 1
 Uhmola, 1958, ään. V. Jevsejev.

135. Hiltolasta kosinta

"Maamojoine-kandajoine,
 Magien maijon andajoine,
 Lämmitä kyly läikäsköitä,
 Kolme kezäisty päiväisty,
 Kolme kezäisty päiväisty,
 Tuo jo muilla mučurmoine,
 Pezen pään pelvoipivokse,
 Kaglaizen kanan munikse,
 Muun rungan muikse hyvikse!
 Maamojoine kandajoine,
 Magien maijon andajoine,
 Idimyön imetyttäjäy,
 Blahoslovi meijät naimah!"

"Kunnebo työ naimah lähtettö?"

"Hipon Hiijen tyttärehe,
 Vägi Vuoren bunukkahe."

"Äijy on sinne mennytty,
 Vähä on siel tulluttugo!"

Lähtöy seppo ajamahe-karettamah
 Heboizele hirvizele,
 Lohen mustan muodoizele;
 Kylgi on kuldaa, toin on hodb'aa,
 Vezi kai vembelis tippuu,
 Razvat kai rahkehis valuu.
 Seizoi An'n'oi pordahile,
 Tuli sinne kaččomahe:
 "Sodago tulou, vai mi tulou,
 Vaigo pahan sään tuuli tuulou?"

Tuloubu seppo ilmoilline
 An'n'oih kodžoimiehikse.
 Kolm on heidy koziččijie:
 Yks on seppo ilmoilline,
 Toine oli Väinämöine,
 Kolmas on D'ogi D'ougamoine.

"D'ogo nygöi annat An'n'oin,
 Ainoi tyttäreni,
 Kaksien vuozien kaupittavan,
 Kolmien vuozien kozittavan?"
 "Engö anna, engö kägie,
 Engö anna, engö kägie,
 Voinet ku päättää nuoran pätäris,
 Azettaa nuoran aganois,
 Päivän kävellä päälöi myö,
 Yön d'o veičen terie myöte!"
 Lähtöy seppo dai sen laadiu,
 Tulou tubah tuhahtahe.
 "D'ogo nygöi annat An'n'oin,
 Ainoi tyttäreni,
 Ollottelet ominaizen?"
 "Engö anna, engö kägie,
 Voinet ku käändää semmoizen pellon:
 Vaskiöut panna varačukse,
 Čidžiliuskut i vičoikse,
 Mavot panet aijaksikse,
 Keskiöhtat keilumahe,
 Händy puoleh häilymähe,
 Pääät tullahe päälimähe!"
 Lähtöy seppo dai sen laadiu,
 Tulou tubah tuhahtahe.
 "D'ogo nygöi annat An'n'oin,
 Aino tyttäreni,
 Kaksien vuozien kaupittavan,
 Kolmien vuozien kozittavan,
 Viizien vuozien vihjailtavan,
 Kymmenien vuozien kyzeltävän?"
 "Engo anna, engo kägie,
 Voinet kui suaha harmaan hauvin
 An'n'oin annandu stolihe!"
 Lähtöy seppone pihale,
 Rannal tuuli tuulou myödäh.
 "Oigo, yline d'umala,
 Pienien piivien peittelijy,
 Hattaroijen halliččiju,

Laskebo rauduragehiidu
 Harmaan havvin hard'ieloile -
 Hevon päidy pienembiidy,
 Kanan d'äiççii kargeimbiidu!"
 Tuoubo seppo semmoizen hauvin:
 Händy on kargoi, pää on magoi.
 Daibo Hippo sepon haukkua.
 Seppone vačas ajattelou:
 "Lähtizin oksennuksennu,
 Ka olizin mies kulukuuluzu;
 Panenbo paijan palgehikse,
 Polven panen aluzimekse,
 Tavon veiççie tapaskoitan,
 Lähten Hipon keskivačas!"
 Hippo kuoli, seppo pääzi,
 Laadi Anni lauluzeni.
 "Lähtetgö, An'n'oi, sepoil korjah?"
 "Nygöi lähten,nygöi lähten,
 Tol'ko polvil polstat potkin,
 Kandupääl kablahat katkon,
 Reizilleni rein revitän!"
 Kaksitostu on puudaa An'n'oi.
 Lähtöy seppo ajamahe
 Heboizele hirvizele,
 Lohen mustan muodoizele,
 Kylgi on kuldaa, toin on hodb'aa,
 Vezi kai vembelis tippuu,
 Razvat kai rahkehis valuu.
 Tuloubo seppo meren randah:
 "Kiruozin kivekse rannoil -
 D'ogahizel potkie roittos,
 Kiruozin meren pohd'ah peskukse -
 Aaldoloil riehkie roihe,
 Kiruozin täähtekse taivahah -
 Päivän nostes vilu roihe.
 Vuotabo minä An'n'oin kiruon
 Vasturannal valvomahe,
 Nuotan pulluo purgamahe!"

Kr 42, 8
 Vieljärvi, 1958, ään. V. Jevsejev.

136. I r o n e i t o

Imbi neičoi, Iroi neičoi,
 Kuldu piädy vivuttelou,
 Kuldupiädy vivuttelou.
 Kirboibo Iroil sulgaine kädyös,
 Kirboibo Iroil sulgaine kädyös.
 Ečči jo päivän, ečči toizen,
 Kolmandelbo on löydänyh.
 Löydigö kolme hivuksuttu,
 Löydigö kolme hivuksuttu.
 "Kunnebo minä nämäd panen?"
 Yöksyizele leugulentah.
 "Panizin tuleh, ga ei hyvä
 Panematta olguizele,
 Panematta olguizele!"
 Imbi neičoi kohtustuije,
 Imbi neičoi kohtustuije.
 "Oi jo sinä, muamoizeni kandaizeni,
 Minul tapahtui, paha on!"
 "Mibö moine, tytär-rukku?"
 "Minä olen mahan kele!"
 "Mihbo, tytär, mahavuide?"
 "Engo tiijä iče sidä!"
 "Naverno söid lehmän maiduo
 Häkkilöisse hälistyzie,
 Libo söid kananmunie
 Kukkiriekun polgiettuloi!"
 "Engö syönyd, engo ni ollud,
 Vai kylläl särvin särrin rokkua,
 Kylläl särvin särrin rokkua!"
 Rodihbo mučoil kolme poigulastu ylen hyviädy.
 Häigö nego vedyöl pezi,
 Pezi pelvaz pivoizekse,
 Muun rungaizen muite hyvikse,
 Muilan otti mučurmoizen,

Mullan otti mučurmoizen.
 Poigaizet nämä sanottih.
 "Midbö myö nimes otammo?"
 Poigaizile vastattihe:
 "Yksi, sanoi, sepoi Ilmoillizen,
 Toine, sanoi, Jougigo Jormalaizen,
 Kolmaz otammo miez meččäh käjy!"
 (Se on pitky pajo).

KF, 59, 6
 Vieljärvi, 1959, Män. T.Koski ja S.Kondratjeva.

A.G. L'umm'us

137. Onni ja polven haava

"Kolo, kolo, ikkunaisen,
 Onko onnella šijovo.
 Onko onni vierahalla?"
 Ukkopa uunilta urahti,
 Lapši pieni lattijalta,
 Akka vanha vaipan alta:
 "Ei ole tässä talošša,
 Eikä nykyseššä nuorisošša
 Šalpuajie veren tulovin."
 Ukkopa läksi aštumahe,
 Aštumah, ajattelomah,
 Pikku kelkkani on peräššä,
 Pikku kirveš kelkkaseššä.
 Mänöy alimmaista tietä myöte,
 Alimmaisehe talohe.
 Kolo, kolo, ikkunaisen:
 "Onko onnela šijovo,
 Onko onni vierahalla?"
 "Ei ole tässä talošša,
 Eikä nykyseššä nuorisošša
 Šalpuajie verišatijon,

Tukkijie veren tulovin."
 Ukko uunilta urahti,
 Lapši pieni lattijalta,
 Akka vanha vaipan alta:
 "Ei ole tässä taloössä,
 Nykyseässä nuorisoössä,
 Šalpuajie verišatijon,
 Tukkijie veren tulovan."
 Ukko läksi aštumah, ajattelomah,
 Mänöy keškimmäistä tietä myöte,
 Keškimäisehen talohe.
 "Kolo, kolo, ikkunaisen,
 Ei ole tässä taloössä,
 Eikä nykyseässä nuorisoössä
 Šalpuajie veren šativon,
 Tukkijie veren tulovan."
 Ukko uunilta urahtau,
 Halliparta pankon piästä,
 Lapši pieni lattijalta.
 Ukko läksi aštumah, ajattelomah,
 Mänöy ylimmäistä tietä myöte,
 Ylimmäisehen talohen:
 "Onko tässä taloössä,
 Nykyseässä nuorisoössä
 Šalpuajie verišativon,
 Tukkijie veren tulovan?"
 "Ei ole tässä taloössä,
 Eikä nykyseässä nuorisoössä."
 Ukko uunilta urahtau,
 Lapši pieni lattijalta,
 Akka vanha vaipan alta:
 "Ei ole tässä taloössä,
 Eikä nykyseässä nuorisoössä."

10, 193; 342, 6
 Kepa, 1963, kirj. A. Tupitsina.

138. Kuolon sanomat

Kuittijärven kalikkapoika
Soitti suolla männeššähe,
Kajahutti kankahalla.
Suo šorahti, mua järähti,
Kankaš vaštahi kajahti:

"Muamoš on koissai kuolomašša."

"Kuolkah, kuolkah, muamoseni,
On miula moisie muamosieki."

Puutu putropataseni,
Kato kakkaraveroseni.

Kompakko korkie,
Alla vesi valkie,
Šielä šiikaset eläy,
Ahvenpamppuset pamahtelou.

KF 269, 12

Haikolä, 1963. kirj. A.Tupitsina ja J.Krasovskaja.

139. Kuolon sanomat

M. Erakko

Kullervan Kallervan poiga
Läksibö šoitelleh šodahe,
Iiotellen tappeluhe.
Šoittibo suolla männeššähe,
Kajahutti kangahalla.
Suo vaštah šorahtih,
Kangaš vaštah kajahtih.

"Tuattoš on koissa kuolomašša!"

"Šuan mie mugoman tuaton
Ruočin šuurešta šovašta,
Muakunnan markkinoista."

Kullervan Kallervan poiga
 Läksi soitellen šodahe,
 Ilotellen tappeluhe.
 Šoitti šuolla männeššähe,
 Kajahutti kangahalla.
 "Muamoš koissa on kuolomašša!"
 "Šuan mie mugoman muamon
 Ruočin šuuresta šovašta,
 Muakunnan markkinoista."
 Kullarvan Kallervan poiga
 Läksi soitellen šodah,
 Ilotellen tappeluh.
 Šoitti šuolla männeššähe,
 Kajahutti kangahalla.
 "Naiseš on koissa kuolomašša."
 "Voi poloista, milma poigua,
 Puudukkah puhtahat šovat,
 Kadokkah kakkara verot."
 KF 1664, 10
 Repola, 1967, ään. V. Jevsejev.

M. Klytshareva-Konovalova

140. Lemminkäisen viisi

Šavu šuarella palaue,
 Tuli niemen tutkamissa,
 Pieni on šovan tulekši,
 Šuur' on paimenen palokši.
 Še on tuli Päivöläššä,
 Ozraista olutta keitetäh:
 "Oi, emoini kandajani,
 Oi on, valda vanhembani,
 Tuo nyd šodišobani,
 Kanna, vaimo, vuattieni.
 Missä ennen miun izäni,
 Missä hiän šoduave kävi,

Mie lähen Päivöl'än pidohon,
 Šalajoukon juomingihen."
 "Oi, poiguoni nuorembuoni,
 Kui lähet Päivölän pidohon,
 Šalajoukon juomingihen
 Kolme on šurmua matalla,
 Šiun položen piän varalla."
 "Oi, emoni kandajani,
 Šano šie šurma, enžišurma."
 "Oi, poiguoni nuorembuoni,
 Kui mäned matkoja vähäzen,
 Kulet teidä pikkuzenne,
 Šiellä on tulini koški,
 Kožell on tulini korgo,
 Koroll' on tulini kokko,
 Yöd on kynžie hivouve,
 Hambahieda kriičkuttauve
 Lemmingäizen piän varalla."
 "Oi, emoini kandajani,
 Oi on valda vanhembani,
 Eule šurma - miehen šurma,
 Eigä kuoloma urohon,
 Liiatengi Lemmingäizen.
 Šoržana čukeldelieten,
 Allina alendelieten,
 Šillä šen roven vajellan.
 Oi, emoni kandajani,
 Oi on valda vanhembani,
 Tuo n'yt' šodišobani,
 Kanna, vaimo, vuattieni,
 Missä ennen miun izäni,
 Missä valda vanhembani,
 Missä hiän šoduave kävi."
 "Oi, poiguoni nuorembuoni,
 Toin' on šurma, šuuri šurma,
 Kuin mäned matkoja vähäzen,
 Kulet teidä pikkuzenne,
 Siellä on tulini aida,
 Kiärmehill on kiännätetty,

Madoloill on vičššettu."
 "Oi, emoni kandajani,
 Oi, on valda vanhembani,
 Eule šurma - miehen šurma,
 Eigä kuoloma urohon,
 Liiatengi Lemmingäizen.
 Kušt' on mado männehekši,
 Šiid, šanou, mie olen tullehekši,
 Kušt on mado tullehekši,
 Šiid olen mie, šanou, männehekši.
 Oi, emoni, kandajani,
 Oi on, valda vanhembani,
 Tuo n'yt šodi šobani,
 Kanna, vaimo, vuattieni,
 Missä ennen miun izäni,
 Missä valda vanhembani,
 Missä hiän šoduaje käyve."
 "Oi, poiguoni nuorembuoni,
 Kolmaš on šurma šuurin šurma,
 Kuin mänet Päivöl'än veräjillä,
 Šužid on rauda šuiččiloišša,
 Karhud rauda kahlehišša
 Šiun položen piän varalla."
 "Oi, emoni kandajani,
 Oi, on valda vanhembani,
 Eule šurma - miehen šurma,
 Eigä kuoloma urohon,
 Liiatengi Lemmingäizen.
 Miekalla laučin lambahiija,
 Kirkon kierävillaziija,
 Šillä šen rovin vaellan,
 Šillä šen rovin vaellan.
 Oi, emoni kandajani,
 Oi, on valda vanhembani,
 Tuo n'yt šodi-šobani,
 Kanna, vaimo, vuattieni,
 Mie lähen Päivölän pidohon,
 Šalajoukon juomingihen!"
 Kando äidi hänen vuattiet,

Äidi kieltä, vaimo käski,
 Siidä hiän läksi Päivölän pidohon,
 Šalajoukon juomingihen.
 Hiän ku mäni Päivölän pidohon,
 Karhud oli rauda-kahlehisssa,
 Šužid oli rauda-šuiččiloisssa.
 Hiän nurkasta tubah tulouve,
 Šalmolda šizähe šuabi.
 Šiid on Päivöl'än emändä
 Liikku šillan liitoksišša,
 Keikku keškilattiella.
 "Mi kumma on tulihiejen,
 Tuo kumma urohojahan
 Kun oli ennen meijen koirat,
 Luun purijat, lihan šyöjäd,
 Veren uuhelda vedäjäd,
 Nyd ei kuuldu Päivön koirad,
 Eigöi haukkujad havahtu."
 "Mieb olin mie mielistäni,
 Muahistani mallistani,
 Tavoistani tiijoistani,
 Engä liene lembivieraš,
 Još ei tuodane olutta,
 Tahi härgyä tapeta."
 Siid on Päivölän emändä
 Liikku šillan liitokšessa,
 Keikku keškilattiella,
 Lauło lammin lattiella,
 Eigö šuuren, eigö pienen,
 Kežäabajan kogožen.
 Šiid on nuori Lemmingäini
 Lauło härän lattijalla,
 Eigö šuuren, eigö pienen,
 Keški-lehmien vazojen.
 Šarvet torkku Tornivošša,
 Piä keilu Kemin jovella,
 Händä Hämeheššä häily.
 Kuun juokši kežäorava
 Härän händäluuda myöten,

Päivän lendi piäčkölindu
 Härän šarvien välissä.
 Šiid on Päivölän emändä
 Liikku šillan liitokšessa,
 Keikku keški lattialla,
 Hiero ruškien rebozen.
 "Revozeni linduzeni,
 Juokše miällä, juokse toizella,
 Kergie miällä kolmannella,
 Missä karhut tappelouve,
 Orihit tažoin panouve,
 Vuoli juokšou ilkiašta,
 Vuahi vangan sieramista.
 Tuo oluolla happamekši,
 Juomalla kihottimekši,
 Millä juoksis nuoren juoma,
 Jott ottais olut hapata!"
 (Šiidä hiän toi juomua olutta.)
 Čagarilla čaipotteli,
 Toi hiän tuopilla olutta,
 Šada oli šammakkoja,
 Tuhhat muštija madoja
 Yhen tuopin šizäššä,
 Yhen tuopin šizäššä.
 Šiid oli nuori Lemmingäini,
 Hiän šen šanoiksi virkki:
 "Tämä eule šurma - miehen šurma,
 Eigä kuolema urohon,
 Liiatengi Lemmingäizen."
 Otti ongen kukkarošta,
 Väškyštä vägärän rauvan.
 "Juonba oluon onnekšeni,
 Mehen muššan mielekšeni.
 Ruoga šuuhu syödänehe,
 Ruhka muaha luodanehe!"
 Šiid on nuori Lemmingäini -
 Hiän šen šanoiksi virkki:
 "Lähetäh uloš pihalla,
 Pihall on veret paremmat,

Kardanoill on kaunehemmat.
 Kumbazen on miekka mielužambi,
 Kumman kalb'o on kaunehemi,
 Še on iellä iskömässä!"
 Päivän oli miekka mielužambi,
 Päivän kalb on kaunehemi,
 Hiän oli iellä iskömässä.
 Iski kerran, iski toizen,
 Šiid on nuori Lemmingäini -
 Hiän on šen šanoiksi virkki:
 "N'yt on vuoro toizen miehen,
 N'yt on toini iskömässä."
 Kuin hiän iski kapšahutti,
 Läksi kuin n'uatti nagrehelda,
 Evä kaikelda kalalda.
 Šiid on nuori Lemmingäini -
 Hiän huhuta heikahutti:
 "Jouvu n'yt, izäni ruuna,
 Jouvu, valda vanhembani,
 Missä piillä pillojani,
 Azuo pahan teguoje.
 Tapoin miehen Päivölästä,
 Tapoin miehen Päivölästä!"
 Joudu še izäne ruuna.
 Hiän hyppäi hyvän šelällä,
 Hyvän harjan hardeheilla,
 Hyvän laukin laudazilla.
 Ajua karettelee
 Šelvällä meren šelällä,
 Ulapalla augijalla,
 Ilmain kabien kaštamatta,
 Vuohizien livottamatta,
 Vuohizien livottamatta.
 "Oi on, armaz äidizeni,
 Tapoin miehen Päivölästä,
 Missä piillä pillojani,
 Ažuo pahan tekuoje."
 Äidi hän šen šanoiksi virkki:
 "Mäne koivukši orolla."

"Jalakšiksi painetahen,
 Kadajiksi kangahalla,
 Vandejiksi painetahen.
 Missäbä ennen miun izäni,
 Missä valdavanhembani,
 Missä piili pillojahan?"
 Jo azuu pahan teguješ,
 Šiid on äidi kuldane šanelou:
 "Oi on, armaž poigazeni,
 Šiell on ennen šiun izäšše,
 Hiän ajo meren šelällä,
 Ulapalla augijalla,
 Hiän lykkäi venon vezillä,
 Šadahangan lainehilla.
 Hiän ajo meren pidinne,
 Joudu hiän šen šuarda kohti,
 Hiän kaunehen kezäisnä yönä.
 Löydi nell'iä kymmendä neijoista,
 Hiän šebäzi yhtenä kezäisnä yönä -
 Hiän šebäzi nellikymmen neijoista.
 Löydi kaksi kahešta šuašta,
 Kolme kogo tuhannešta
 Piigua pidämätöindä,
 Neiduo aivan lagamatoinda!"
 Joga miez miekkua hivouve,
 Tapparuada tahkuolouve
 Lemmingäizen piän varalla.
 Hiän lykkäi venon vezillä,
 Šadahangan lainehilla,
 Immet it'köy, naizen nagrau:
 "Euliž žuali purjeh puuda,
 Žuali on purjehpuun alaista,
 Šadahangan haldieda!"
 Šiid on nuori Lemmingäini -
 Hiän on šen šanoiksi virkki:
 "Euliz žuali šuaren puida,
 Žuali on šuaren neidozieje,
 Žuali on šuaren imbizieje,
 Nenän niemen neidozije!"

.....
 Šiidä hiän joudu kangahalla,
 Rakendeli kolme vuotta,
 Korjuali puida nuorie,
 Kaččeli hiän šuksipuida.
 Hiän šen valmištu šuksipuunne,
 Koin on kerran keijahutti -
 Šilmän nägömättömäksi,
 Toizen kerran keijahutti
 Korvan kuulomattomaksi,
 Kolmannen kun keijahutti
 Poropedran pohkeheilla,
 Hiijen hirven hardeheilla.
 Šelgyä šilillelöyve,
 Tal'1'ua taputtelouve.
 Pädis tässä yödä muata
 Nuoren neidozen keralla,
 Kazvajaizen kainalošša,
 Kazvajaizen kainalošša!"

KF 1662, 2
 Tikša 1967, ään. V. Jevsejev, E. Kylmäsuu.

M. Klytshareva-Konovalova

141. Kilpalaulanta ja kilpakosinta

Kun oli vanha Väinämöin'i,
 Šiid oli nuori Jougahain'i,
 Ajettih t'ielä vassakkahe.
 Veri t'ippu vembeleštä,
 Rašva rakehen n'enäštä.
 "Kumbani on tiijolda parempi,
 Kumbani on lauluh luaskavambi,
 Šen on tielä siirdymäštä."
 Šiid on nuori Lemmingäine -
 Hiän šano vanhalla Väinämöllä:
 "Jotta mie olen lauluh luaskavambi,

Mie olen tiijolda parembi!"
 Šiidä on vanha Väinämöin'i -
 Hiän jo šen šanoiksi virkki:
 "K'olled lauluh luaskavambi,
 K'olled tiijolda parembi,
 Kuottelespa nyt mies voimiašše!"
 Šiid on vanha Väinämöin'i
 Laulau hänen lambih kalattomahe,
 Aivan ahvenettomahe.
 Laulo kautti kannalojen,
 Läbi lämbimien lihojen.
 Šiid on nuori Lemmingäini,
 Hiän on šen šanoiksi virkki:
 "Hoi on, vanha Väinämöin'i,
 Labehuta laušiezi,
 Pyörytä pyhä šanaši,
 Piästä mieštä tiäldä poisse,
 Lammista kalattomašta,
 Aivan ahvenettomalda;
 Ualdo piädäni ajelou,
 Meren liedo liekuttauve
 Rannalla hagoja vašten,
 Koroilla kiviä vašten.
 "Midäbö annad lunnahiksi?"
 "Miula on kolme koirua koissa,
 Ota niistä šie l'uboije!"
 "Niidä miula on äijä koissa,
 Kullad lapšien kukkazina,
 Hobied on käzi helyinä."
 "Oi on, vanha Väinämöin'i,
 Piästä mieštä tiäldä poisse,
 Ualdo piädäni ajelou,
 Meren liedo liekuttelou,
 Rannalla hagoja vašten!"
 "Midäbö annad lunnahiksi?"
 "Miul on kolme virkkuo koissa,
 Yksi on juoššen juomahen mänöyve,
 Juoššen juomašta tulouve,
 Hettieššä heinäh piädyy,

Vejen pilvistä vedäyve."

"Minulla niidä on äijä koissa:

Kullad on lapsien kukkazinä,

Hobied on käzihelyinä."

"Oi jon, vanha Väinämöin'i,

Piästä miestä tiäldä poisse."

"Midäbö annad lunnahiksi?"

"Annan ainuon sizären,

Lainuun emon'i lapšen,

Tuolla vanhalla Väinämöllä

Šuojakši tudizovalla,

Varakši vabizovalla,

Iguhizekši omakši,

Kainaloizekši kanakši.

Šiid on vanha Väinämöin'i

Pyörriytti pyhän šanazen,

Läbehytti laugiahen,

Piästä miehen siäldä poissen.

Šiid on nuori Jougahaini,

Mänöy hiänne kodihinze -

Nenä šuin alla, pahoilla mielin,

Nenä šuillen langennuni.

Äidi hänellä kyzöje:

"Poiguoin'i, nuoremboini,

Midä olet šie pahoilla mielin,

Nenä šuillen langennuni?"

"Oi, emoni kandajaini,

Onbo midä ollakšeni,

Annoin ainuon sizären,

Lainazin emoni lapšen

Tuolla vanhalla Väinämöllä

Šuojakši tudizovalla,

Varakši vabizovalla.

Kainaloizekši kanakši,

Iguhizekši omakši!"

"Oi, poiga nuoremboini,

Vuotin šuvukšeni suurda miestä,

Vävykšeni Väinämöistä!"

Šiellä hauku halli koira,

Villa händä vierettelöy
 Perän lyyven piendarehen.
 "Midä halli haukkunouve,
 Villahändä vieretellöy,
 Kovaleuga koukotellou
 Perän lyyven piendarehen?
 Oi, on poiga, kazakka-poiga,
 Mänes kaččomah mereldä?"
 "Oi, emändä, rakkahambi,
 Miul kirves kiässäni d'ygienbi,
 Ruadaj vähävägin,
 Mie en lähe kaččomahe!"
 Oi, on tyttö, piiga-tyttö,
 Mänebä sie kaččomahe;
 Ei hal'l'i valehta hauku,
 Kova leuga koukottele,
 Villahändä vierettele!"
 Piiga varzin vastualouve:
 "Mie olen ruadaja vähävägin'i,
 Kivi on kiässä niin d'ugieje,
 Mie en jakša kačču sidä!
 "Oi on, armaz Annizeni,
 Midä halli haukkunove,
 Villahändä vieretellöy?"
 "Ei se, šanou, meijän halli,
 Hiän ei valehta hauku."
 Šiidä kun Anni mäni kaččomahe,
 Dogadi muštan merellä,
 Sinnervöizen lainehilla.
 Hiän jo šen šanaksi virkki:
 "Hoš ollet kalan'i parvi,
 Alla ualdoloin alene,
 Alla muštien mudienne,
 Piällä vienojen vezienne,
 Još oled lihani parvi,
 Siivin lendävien levieje.
 Jos oled sie Pohjon purzi,
 Kiänny nenin näillä mailla,
 Kohin muilla valgamoilla!"

Vähän'i on purži kohti juoksi,
 Hagahanga kohti tuli.
 Siellä oli šepõn čikko,
 Hiän on huuhto vuatteidan'i,
 Rähähiedä rälskytteli.
 "Oi on, vanha Väinämöin'i,
 Kunne matkuat, Väinämöin'i?"
 "Läksin lohta kuuldamahe
 Pimijästä Pohjolašta!"
 Anni varžin vastualou:
 "Mie tunnen valehtelijan,
 Ymmärdän kielastelijanne,
 Kun oli miun izäni,
 Kun oli valdavanhembani,
 Kävi lohta kuuldamahe,
 Verkkuo oli ven'ozen täyži,
 Laiv' oli täyži laškomia,
 Šiula ei ole midä mugana.
 Šano šie, vanha Väinämöin'i,
 Kunne läksit, Väinämöin'i?"
 "Läksin hanhien ajohon,
 Pitkäkaglan kaččeluhun!"
 "Mie tunnen valehtelijan,
 Ymmärrän kielastelijan.
 Kuin oli ennen miun izäni,
 Kui oli valda-vanhembani,
 Hiän kävi hanhien ajošša,
 Pitkäkaglan kaččelussa,
 Kova jouz' oli kaunalošša,
 Kova jouz oli kainalošša,
 Šiul'a ei ole niidä midä mugana.
 Šano šie, vanha Väinämöin'i,
 Kunne läksit, Väinämöin'i?"
 "Läksin n'eittä kossjomahe
 Pimiästä Pohjolašta,
 Miesten šyöjästä kylästä,
 Urohien upottajašta."
 Šiid ol' Anni, ainud neidi,
 Juoššulla kodih mänöyve.

"Oi on, seppo veikkozein,
 Tagoja ijänigun'i,
 Ilman kannen sijullin'i,
 Monen miesten polvullin'i,
 Kohendannet korvarengahan'i,
 Parendellet pangazen'i
 Mie šanon hyvät šanomad,
 Pagajan hyvät paginad."
 Juoššen hiän pajah mänöyve,
 Juoššen pajašta tulouve,
 Kohendi korvarengazeni,
 Parandi hiän pangazeni.
 "Šanon nyd hyvät šanomad,
 Päivölään hyvät paginad.
 Ved on vanha Väinämöin'i
 Mänöy Pohjolah kozzjomahe,
 Toizen omua ottamahe,
 Armašta anaštamahe!"
 Siid on seppo mänöy kodih
 (Väinämöizen luoksi).
 "Lämmittä kyly uduni,
 Jo luajl poruo vähän'i
 Tämän sulhon piädä pestä,
 Sygyzistä šyzistä,
 Tavonnoista kaiken talven!"
 Anni tyttö ainud tyttö,
 Lämmitti kylyn uduzen,
 Luadi hiän poruo vähazen.
 Siid šeppo kävi kylystä,
 Hiän se kulbi kylyn kaiken,
 Siidä mäni vanhan Väinämön luoksi.
 "Kuule, vanha Väinämöin'i,
 Elä mäne ottamahe,
 Toizen omua ottamahe,
 Armašta anaštamahe."
 Siid on vanha Väinämöin'i,
 Hiän on sen šanaksi virkki:
 "Eibö šovi kaksi šoduahe
 Yksillä on yötulilla,

Eigo šovi kakši miestä
 Yhtä neittä kozzjomahe.
 Kiänny poiges tagazin tiäldä,
 Siula tiä ei tule n'i midä."
 Šiid on vanha Väinämöin'i
 Ajo kohti Pohjoluaje.
 Siide kun mäni Pohjolahe,
 Oli orred ottamatta,
 Kamuadgi kohottamatta.
 Siidä on vanha Väinämöin'i
 Heän jo sen šanoiksi virkki:
 "Tulin neittä ottamahe,
 Omua armasta anastamahe."
 Siidä Pohjolan emändä
 Hiän on sen šanoiksi virkki:
 "Još kynnäd kivizen pellon,
 Još vaguollet muan madozen,
 Äsen šuat sie tyttären'i."
 Hiän kyndi kivizen pellon,
 Vaguoli hiän muan madozen.
 "Jogo annad tyttärezi?"
 "Engo anna, end'o kiellä,
 Miestä piinalla pidelen.
 Kuin šuanet šuuren suomushauvin
 Tuolda Tuonelan jovelda,
 Manalan syvän vedeldä,
 Aivan annan tyttären'i."
 Šiid on vanha Väinämöin'i
 Nosti iččehen kokoksi.
 Šai hiän šuuren suomushauvin
 Nouzi hiän puun lakkahe.
 Siid hiän kuotteli eväkaluaje,
 Tois sen šuuren suomushauvin.
 "Pohjon akka rauda n'äppi,
 Rauda langan kezriäjäne,
 Šie šaid eväkaluaje."
 Hiän šano: "Ei sua kalua viatta šuaha,
 Šualehessa pidäy olla viga."
 "Jogo annad tyttärezi?"

"Engö anna, engö kiellä,
 Miestä piinalla pidelen.
 Kui kirjutat kirjokannen,
 Äsen annan tyttären'i."
 Šiid on vanha Väinämöin'i
 Hiän kirjutti kirjokannen.
 Šiidä ando tyttärehen.
 Härgä häkki häilätyksi,
 Maho lehmä matkaruiksi.
 Šiidä Anni tyttö, ainut neidi,
 Läksi hiän Väinämön veneheh.
 Iče istoudu perähe,
 Kokan kuldazen nojahe,
 Melan vaskizen varahe.
 Matatah, ajetah, šelväällä meren šelällä,
 Ulapalla augiajalla,
 (ei kieli enämbi kiänny).
 Šiidä šano Anni tyttö:
 "Oi jon, vanha Väinämöin'i,
 Pohjan akka sodah tulou,
 Pohjan purzi kohti juoksou."
 Hiän on sen šanoiksi virkki:
 "Oi jo, armaz Annizeni,
 Löyvä pii-murune tuluksista!"
 Hiän löydi pii-murun tuluksista,
 Hiän lykkäi pii-murun merehe:
 "Kažvakkah šuuri vuara,
 Kažvakkah taivahahe,
 Taivahašta muaha šuaten,
 Väinämöizen pii-murusta.
 Tähä juoskah Pohjan purzi,
 Šadahanga halgi mängäh."
 Siihi juokši Pohjan purzi,
 Šadahanga halgi män'i
 Pohjan akka raudanäppi,
 Raudalangan kezrijän'i,
 Nägi aijan tullehekši,
 Nošti iččehen kokokši,
 Pan'i vaššan hännäkšehe,

Metlan muššan siiveksehe,
 Lendi kokko löhytteli
 Väinämöisen purren piällä.
 Šiid' on vanha Väinämöin'i -
 Hiän nägi aijan tulלהeksi.
 Hiän nošti melan mereštä,
 Iski kokkuo kohti kobrie,
 Vuagalinnun varbahije.
 Hiän iski kokolda kobran,
 Vuagalinnun varbahije.
 Kirbozi kokolda kobrad,
 Vuagalinnulda varbahad.
 (en voi enämbiä)
 Šiidä on Pohjan emändä
 Hiän on šiid kiändy jällellähe.
 Alla šuin pahalla mielin,
 Nenä šuillen langennune.
 Tuli kodih i itköy hiän:
 "Ei ollud enämbi Annie,
 Ei ollud enämbi Annie,
 Mezi leivän leibojasta,
 Kulda kangahan kudojua.
 Läksi vanhalla Väinämöllä
 Iguhizekse omakši,
 Kainaloizekse kanakši,
 Turvakši tudizijalla,
 Varakši vabizijalla."
 (Šiie še loppu).

KF 1662, II
 Tikša, 1967, ään. V.Jevsejev ja E.Kylmäsuu.

M.M. Klyschareva-Konovalova

142. Väinämöisen polven haava

Niin oli vanha Väinämöin'i
 Vešti vuorella venehtä,
 Kalkutteli kallivolla.
 Kilpaištu kirveš kiveštä,

Kaša kalšku kallivošta,
 Väinämöizen varbahazeh.
 Šiid on vanha Väinämöin'i
 Hyppäzi hyvän šelällä.
 Hyvän laukin landehilla,
 Hyvän harjun hardehilla.
 Kolme oli kovua t'iedä.
 Aštu t'iedä randimmaista,
 Randimmaisehe taloho.
 Kyžy kynnyksen taguada,
 Lagiaizen piästä laški,
 Kindahan kirvottamilla,
 Hatun harvan heit't'imillä.
 "Eig'oliz talošša tässä
 Jälen puuhuzen viejie,
 Veren šynnin tiedäjije,
 Rauvan ruanan kaččojieje?"
 Ukko varžin vaštuave,
 Kuužihammaš kolkkuaave:
 "Kuule, vanha Väinämöin'i,
 Aja šie t'iedä keškimmäistä
 Keškimmäizehen taloho!"
 Hiän hyppäi hyvän šelällä,
 Hyvän laukin landehilla,
 Hyvän hard'un hard'ehilla.
 Ajo hiän tiedä keškimmäistä,
 Keškimmäizehen taloho.
 Kyžy kynnyksen taguada,
 Lagiaizen piästä laški,
 Kindahan kirvott'imilla,
 Hatun harvan heit't'imillä.
 "Eig'olis talošša tässä
 Jälen puuhuen viejie,
 Veren šynnin tiedäjije,
 Rauvan ruanan kaččojieje?"
 Akka varžin vaštuave,
 Kolmihammaš kolkkuaave:
 "Ajahan t'iedä ylimmäistä,
 Ylimmäizehen taloho!"

Hiän ajo tiedä ylimmäistä,
 Ylimäizehe taloho.
 Kyžy kynnyksen taguada,
 Lagiaizen piästä laški
 Kindahan kirvottimilda,
 Hatun harvan heittimildä:
 "Eig'oliz talošša täššä
 Jälen puupuren viejie,
 Veren šynnin tiedäjieje,
 Rauvan ruanan kaččojieje?"
 Tyttö varžin vaštuave,
 Kolmihengi kolkkuave:
 "Kuule, vanha Väinämöini,
 Midä ečit tiedäjieje,
 Kuda noidia haget šie,
 Kun šie olet iče tiedäjäni,
 Tiedäjä ijäniguini,
 Ilman kannen aigullini.
 Monen miešten polvullini?"
 Šiid oli vanha Väinämöin'i
 Iski šilmäzie idähän,
 Kiändi piäda päivän alla:
 "Oi, ukko, ylijumala,
 Vuari vanha, taivallini,
 Ukko pilvijen pidäjä,
 Hattaroijen halliččija
 Tule täššä abuh miula!"

KF 1662, 5
 Tikša, 1967, ään. V. Jevsejev ja E. Kylmäsuu.

M. Klytshareva-Konovalova

143. Luomisruno ja Kanteleen synty

Oli vanha Väinämöin'i
 Hiän läksi gostih Pohjolahe,
 Hyppäzi hyvän šelällä,

Hyvän laukin landehilla,
 Hyvän harjun hard'ehella.
 Ajova karettelouve,
 Šelvällä meren šelällä,
 Ulapalla augijalla
 Ilman kabien kaštamatta,
 Vuohuzien livottamatta.
 Ajau kohti Pohjoluaje,
 Šiell' on Pohjon akan poiga.
 Nägöy Väinön tulomašša.
 "Oi, emoni, kandaajaini,
 Lähen Väinöläh šodahe!"
 "Oi, poiguon'i, nuorembuon'i,
 Elä ammu Väinämöistä,
 Väinämöin' on meijän vävynä,
 Ammu Väinämön hebon'!"
 Šiid on Pohjon poiga nuori,
 Šiid on nuori Jougahaini,
 Hiän ambu Väinämön haboista.
 "Još jouži ylendänöyve,
 Ni käzi šilloin alendakkah,
 Još käzi ylendänöyve,
 Ni jouži šilloin alendakkah.
 Mie en ambu Väinämöistä,
 Ammun Väinämön heboista,
 Ammun kautti kainalojen,
 Läbi lämbimien lihojen!"
 Hiän ambu Väinämön heboista,
 Ambu kautti kainaloista,
 Läbi lämbimien lihojen,
 Šiid on vanha Väinämöin'i
 Käzin kämmenin mereh plakahti.
 Hiän on kulgi kuuži vuotta,
 Keilu šeiččemen kezyägi.
 Šiid on Anni, aino neidi
 Lagazi lattien hyväšti.
 Niin hiän laššut kando uloš,
 Šeizattu hiän kuundelomah.
 Šieldä mereldä itku kuulu.

"Ongo itku - miehen itku?"
 "Ei ole itku - miehen itku."
 "Ollou itku - naizen itku?"
 "Ei ole itku - naizen itku,
 Še on vanhan Väinämöizen,
 Jouhiparran jorotušta."
 Koppai helmad kobrahašše,
 Iče juoksi hiän pajahe,
 Löydi sielä haravaizen.
 Kolmie šadua šyldä on haravan varzi,
 Kahta šadua oli šelgä,
 Šadua šyldä oli pitkä.
 Kaiken karhella vedeli.
 Midä oli meren lašta,
 Šielä karhešša hiän löydi
 Kappalen kalan evyäje.
 Šiidä puuttu vanha Väinämöin'i,
 Ičehe haravan piihi.
 Laški vanhan Väinämöizen,
 Šiid oli vanha Väinämöini šanon:
 "Ei ole mieštä männeheštä,
 Urošta uponneheštä!"
 Šiid on vanha Väinämöin'i
 Šiidä luadi šoitton kappalešta,
 Kandlehen kalan eväštä.
 Keräzi enemmän mieštä,
 Ando šoitton šoitettavakši.
 Ei nii šoitto šoittanuhe,
 Eigö laulu laulannuhe.
 Šiid on vanha Väinämöin'i,
 Šormin šoittoi Väinämöin'i,
 Kielin kandleh pagazi.
 Mečistä tuli mečän emändä,
 Mereštä nouzi meren emändä.
 Šogiet kulgi, rammät kulgi,
 Kuundelomah Väinämöizen
 Šoitandua da laulanduagi.

KF 1662, 6
 Tiksha, 1967, ään. V. Jevsejev ja E. Kylmäsuu.

144. Lemminkäisen virsi

Oli liedo Lemmingäini.
 Šaduloičči šuan hevoista,
 Miekoitti tuhannen miestä
 Kezäzestä yöaijašta,
 Läksi hiän matkohize
 Viiburin välillä vezildä,
 Šaksan šalmilla šyvillä,
 Tuli morziemene eččoho.
 "Etgö andane tytärädä
 Iguhizekši omakši,
 Iguhizekši omakši,
 Kaglahizekši kanakši?"
 Vaštaiduče tytön muamo:
 "Viikon vuotin täädä mieštä,
 Šuurda miestä šugukšen'i,
 Väinämöistä vävyksen'i."
 "Muamojon'i, vanhembuoni,
 Mie jo lähen naimizilla,
 Tahon ottua emännäkši,
 Iguhizekši omakši."
 "Elä lähe, poiguon'i,
 Elä lähe, nuorembuon'i,
 Kolme šurma on välillä."
 "Mi on šurma enzimäini,
 Mi on šurma - miehen šurma,
 Mi on šuudimo urohon?"
 "Kui mänet matkan aštukšenne,
 Kulet tiedä pikkuzenne,
 Tuloubo tulin'i koški.
 Tulizešša košešša tulin'i kokko.
 Kokko kynziä hivouve,

Päivän nenyä kričkuttauve,
 Lemmingäizen piän varalla."
 "Muamojoni vanhembuoni,
 Še eule šurma, miehen šurma,
 Eigö suzi miun urohon."
 "Muamojon'i, vanhembuon'i,
 Šano šurma, toine šurma,
 Mi on šurma, miehen šurma,
 Mi on suzi miun, urohon?"
 "Šada šorkkua on šylellä,
 Tuhhat kiellä kiänälmöštä,
 Šihi šyyväh šiula piähyt."
 "Muamojon'i, vanhembuon'i,
 Še eule šurma miehen šurma,
 Eigö šuzi miun urohon."
 Mado vet on muan alan'i,
 Kulgija kulon alan'i,
 Panou piän'i mättähällä,
 Pakšun kaglan šammalella.
 Laškou miehen matkohoize,
 Laškou miehen matkohoize.
 "Muamojoni, vanhembuon'i,
 Šano šurma, kolmas šurma,
 Mi on šurma miehen šurma,
 Mi on šuzi miun urohon?"
 "Poiguoni, nuorembuoni,
 Kui mä'ät Päivölän veräilä,
 Madoloilla on aida pandu,
 Hännät d'ätetty häilymähe,
 Hännät on d'ätetty häilymähe,
 Piä kelpat kihizemähe."
 "Muamojon'i, vanhembuon'i,
 Ei ol šurma miehen šurma,
 Se eule šuzi miun, urohon!"
 Mie vet mänen vielä ielläh,
 Kui män'in Päivölän pihalla
 Eibä hal'l'i haukkunutte,
 Eibä halli haukkunutte.

Kova leuga koukottatte.
 Proidin nurkasta tubahe,
 Šeizattauduin oven alla.
 Šano Päivölän emändä:
 "Midä vierahin tulitta,
 Kuin ei halli haukkunutte,
 Kova leuga kolkottatte?
 Tulit nurkasta tubahe,
 Šeizattaiduit orren alla."
 "Tule, Päivölän izändä,
 Miehen kera paginoilla."
 Tuli Päivölän izändä.
 "Nukka miekkoi miettimähe,
 Nukka miekkoi miettimähe.
 Rubiemma kalvoi koittamahe,
 Kumman miekka mieluzembi,
 Kumman kalva kaunozambi?"
 Lumot ennen luumuruuzet,
 Katkei enne kaglan šuonet.
 Šano liedo Lemmingäini:
 "Anna vuoro vierahalla."
 Lippai liedo Lemmingäini,
 Läksi kui nuat't'i nagrehešta.
 Rubei itkömäh emändä.
 Itki kyönelet pert'in täyven
 Lemmingäizen piän tazalla.
 Lemmingäine kučču häkin.
 Häkki oli n'ingi šuuri:
 Päivän d'uokši kežä d'änis
 Häkin händä luuda myöt'e.
 Orava d'uokši šarvesta šarven,
 Eigo piähä piäššytkähe.
 Läksi Väinämöine siidä,
 Läksi šiidä Lemmingäini,
 Nägi šinne loitos šuareh.
 Šiellä n'elläkymmen neidie,
 Šiieldä otti omah poigeš.
 Neidit d'iädih itkömähe,

Eigö žuali venehyttä,
Eigö žuali venehyttä,
Eigö žuali puarussaista,
Žuali on parikunnaista.

KF 1661, 14
Rukajärvi, 1967, ään. V. Jevsejev.

M.V. Fomina

145. Kuolon sanomat

Kullervo, Kaleškan poiga
Matkai šuale šoittemahe,
Kangahilla kajahutti.
Šuo šorahti, mua d'ärähtih,
Kangaš vastahi kajahti.
Tuldih šanomat d'äleldä:
"Tuattoš koissa kuolomašša."
"Kuoloh tuatto, kuolgahašše,
Šuamma moizie tuattojoja."
Kullervo, Kaleškan poiga,
Matkai šuale šoittemahe,
Kangahilla kajahutti.
Šuo šorahti, mua d'ärähtih,
Kangaš vastahi kajahti.
Tuldih šanomat d'äleldä:
"Muamoš koissa on kuolomašša."
"Kuolloh muamo, kuolgahašše,
Šuamma moizie muamoloja."
Kullervo, Kaleškan poiga
Matkai šuale šoittemahe,
Kangahilla kajahutti.
Šuo šorahti, mua d'ärähti,
Kangaš vastahi kajahti.
Tuldih šanomat d'äleldä:
"Veikkoš koissa on kuolomašša."
"Kuolloh velli ga kuolgahašše!"

Šuamma moizie veikkoloja!"
 Kullervo, Kaleskan poiga,
 Matkai šuole šoittamahe,
 Kangahilla kajahutti.
 Šuo šorahti, mua d'ärähti,
 Kangaš vastahe kajahti.
 Tuldih šanomat d'äleldä:
 "Čikkos ko'ssa kuolomašše."
 "Kuollou čikko, ga kuolghasse,
 Šuamma moizie čikkoloja."
 Kullervo, Kaleskan poiga,
 Matkai šuolla šoittamahe,
 Kangahilla kajahutti,
 Tuldih šanomad d'älleldä:
 "Morzien koissa kuolomašše."
 "D'algan'i aldan'i värizöyve,
 Šoitton'i šormilda langei.
 Eigö šormed soiteldugi,
 Ei d'algani ei ni d'uosta,
 Ših istuvoin mie itkömähe!"

KF 1661, 15
 Rukajärvi, 1967, ään. V. Jevsejev.

O.F. Zaitseva

146. Iro-neito ja Hiitolasta kosinta

In'oi n'eidoi, imbi n'eidoi,
 Kaunis n'eidoi Katerin neidoi.
 Sugiu piähytty suorittelou,
 Sugiu piähytty suorittelou,
 Pakkuu hänelle kolme tukkastu piähyös.
 "Oi jo, muamon'i kandajoin'i,
 Magiengo maidozen andajuon'i,
 Kunnebo nämä tukat panen?
 Panizin tuleh - riähky tulou,
 Panizin vedeh ga vie riähkembi.

Panengo oman'i oigieh šokkah!"
 Elettih oldih aigoih saite,
 Rubieu hänelle vačču kazvamah.
 "Oi jo muamon'i kandajoini,
 Magiengo maidoizen andajoini,
 Midäbo minul vačču kazvau,
 Midabö minul vačču kazvau?"
 "Etgo syönyh ubehil kynnettylöi,
 Etgo syönyn rugoileibii?"
 "En jo syönyn ubehel kynnettylöi rugoileibii."
 "Etgo juonun häkkilöil häritettylöi rieskoimaidoi?"
 "Enjo syönyn häkkilöih häritettyi rieskoimaidoi!"
 "Edgo syönyn kukkiriegun polgiettuloi kananjäiččii?"
 "En jo syönyn kukkiriegoloin polgiettui kanan jäiččii!"
 Elettih-oldih aigoih saihe,
 Suau hän kolme poigastu.
 "Oi jo, muamoni kandajani,
 Magiengo maidoizen andajani,
 Kunnebo nämäd poigat panen?"
 "Pane yksi ubehien aidah,
 Pane toine aijan uale,
 Pane kolmas počin pannah!"
 "Enjo pane ubehien aidah,
 Enjo pane aijan uale,
 Enjo pane počin pannah!"
 Elettih oldih aigoih saihe,
 Rodih vahnimmas vel'l'i kirjan kandai,
 Keskimäs rodih adran oppiloiččii,
 Nuoremmas rodih seppä ilmoilline,
 Igihezien hyvien tagojane.
 Elettih oldih aigoih saihe,
 Rubieu seppä ilmolline naimah.
 "Oi jo muamon'i kandajan'i,
 Magiengo maidoizen andajan'i,
 Lämmitle lämmät kylt,
 Varustele valgeit sovät!"
 (Muamah kyllyn lämmittäy).

"Oi jo, vahnin veljyön'i,
 Mene val'l'asta virzoi varzoi,
 Kiinittete kirjoi korjoi!"
 Menöy da eibo voi rinnustu vediä,
 "Mene, nuorin vel'l'i,
 Val'l'astele virzoi varzoi,
 Kiinittete kirjoi korjoi!"
 Eibo voi rinnustu vediä,
 Seppä ilmoilline iče
 Lähtöy gui rinnustazen viäldäy.
 Razva rahkehis ravahti,
 Veri vembeleh t'ipahti,
 T'ina rinnukses i tippuu.
 Lähti naimah, ajau da astuttau,
 Ilman heboizien hiestymättä,
 Ilman kabjaizien kastuttamatta.
 Tulou akku hänele vastah.
 "Oi, seppä ilmoillin'e, sanozin sanomaizen!"
 "Hyviä sanonet ga sano,
 Pahua sanonet ga rauvan kulkkuh valan!"
 "Hitrien suari Hitrien ukko
 Sinul tyttären mučoiakse andau!"
 Lähti ajamah astuttamah
 Ilmain hevon hiestymättä,
 Ilman kabjaizien kastumatta,
 Menöy Hitrien suarin luo,
 Hitrien ukon luo:
 "Annatgo, sanou, ainavoizen,
 Työnnätgo vai tyttäryön'i?"
 Siit seppä nai suarin tyttären.
 Lähti ajamah rapsuttamah
 Ilmain heboizien hiestymättä,
 Ilmain kabjaizien kastumatta,
 Hänel jallas i katkei korjas,
 Lauloi keskimerel suaren,
 Koivut kazvettih kohtu taivastu.
 Häi jallaksen painau dai
 Lähtöy ajamah astuttamahe.
 (Siit hänel mučoi pagei iärehe korjasta)

Siit sanou:

"Sinä rodei vasturannal vangumah,
Kivikkörannal kil'l'umah,
Ilmain kattilattah kalat keitä,
Ilmain luzikattah rokat särvä!"
(Siit net kajot ollah hääi, tiijättö,
suarin tyttäres lähtiättih net kajuot.
Siit hääi kaloi kajoizet syyväh.
Laulettih suures pyhäs.)

KF 984, 2
Čuralahti, 1968, ään. U. Konkka, P. Lukina,
N. Onegina.

O. Lipkina

147. Kalevan pojan kosto ja Kultanelto

Kullerva Kalervan poika,
Šinišukka Āijön lapši,
Hivukšeltani korja,
Kenkän kanto kaunokaini,
Jo kohta šepunki poika
Kyäy työtä iltašella,
Išännältä iltašella,
Emännältä uamušella:
"Mihi työhö uuši orja,
Buataja rahan alani?"
Pantih pal'l'o paimenekši
Leinän lehmien ajohe,
Kurja karjan kaččelouhe.
Šepän akka oli irvahammaš,
Paišto leivän paimenella,
Pani orjalla ošakši,
Palasekši paimenella.
Kullerva Kalervan poika
Heitti laukun selästähe,
Pani leivän laukkuhunsa,

Pani laukun selkähänne,
 Läksi lehmie ajamahe.
 Ajova kujertelove,
 Ajo lehmäset leholla,
 Hakasarvet huavikolla,
 Iče istu mättähällä,
 Laulua kujertelouve:
 "Viel on šuuni šuuruksetta,
 Leivän käymätt' on käteni,
 Anna kačon kakkoštani!"
 Moini kakku piältä kauniš,
 Leip' on kuorelta siliš,
 Vain on šilkkuja šisällä,
 Akanoit on alla kuoren.
 Vetä veiččenšä tupešta
 Leivän leikkoh allakšehe,
 Vetä veiččensä kivehe,
 Karahutti kallivohe.
 "Yks oli veičči viekkahutta,
 Yks oli rauta rakkahutta,
 Veiin veiččeni kivehe,
 Karahutin kallivohe
 Pahan akan paistamahe,
 Akan ilkieh evähän.
 "Millä makšan piijan pilkan,
 Piijan pilkan, naisen naurun,
 Akan ilkien evähän?"
 Varis varvan varvikošša,
 Korpi korvešta kokeli:
 "Ka šillä makšat piijan pilkan,
 Piijan pilkan, naisen naurun:
 Aja kontiot kotihe,
 Šutet šuurehe pihahē,
 Aja lehmäset leholla,
 Akan šarvet huavikolla!"
 Kullerva Kalervan poika
 Kokou kontiot kotihe,
 Ajau šuurehe pihahē,
 Iče mänöy pirttišēhe,

Šanou emännällä:
 "Nyt on karja kartanošša!"
 Šepan akka irvahammaš
 Kääköy vanhua akkua:
 "Mäne lehmie vaštah ottamah!"
 Kullerva Kalervan poika:
 "Ainahan ne hyvät emännät,
 Talolliset talon vaimot
 Iče ennen lehmät lypsi,
 Iče ruatonsa rakenti!"
 (Šilloin šepän akka tuprahti,
 Ja kun mäni:)
 Mikä ilveksen iholla,
 Mikä uuden untuvalla.
 Lihmittäyty lypsämähe,
 Silloin ku kontiet hyökättih,
 Ka niin syötih kokonah,
 Niin kun kenkän piät jläti,
 (Mit oli jalašša, muuta ni mitä.
 Kontiet mäntih matkahaš.)
 Šiitä šepä tuli ilmašta,
 Tai ähkäi kultua tulehe,
 Rupei lieččomah.
 Lieččo päivän, lieččo toisen:
 Orih tulešta tulou, ahjošta.
 "Enhai mie, šanou, šilma taho,
 Kui miula naini pitäy!"
 Järelläh rupei tuas lieččomah.
 (Siitä tuli kultani naini,
 Otti šen ta vei šen huoneheš,
 Ruvettih muate, muattih.
 Joko huomenekšella nousi.
 Šanou sillä muamollah,
 vanhalla akalla, jotta:)
 "Ei, muamo, miula siitä naišta:
 Kylmä on kylelläni,
 Vilu on vierelläni!"
 (Vie läksi Pohjolan akalta
 Toista tyttö šuamah.

Pohjolan akka sieltä anto
 Kyißen pellow kyntiä,
 Siitä kiärmeitä kiäntiä.
 Siitä tuoppih pani kiärmehie,
 Čičiliuskoja noštan siitä siellä
 Šeppä rautapihtilöillä,
 Šano, jotta:
 "Ruhka muaha luuvah,
 Ruoka šuuhu šyyväh!"
 Ta niin šen pituš še.)
 EKKK, Fon. 68, 33
 Vuokkiniemi, 1970, ään. U. Kolk.

T.F. Feodorova

148. S u u r i t a m m i

Oli ennen nel'lä neittä,
 Kolme neittä, nel'lä miestä,
 Koko kolme morsienta.
 Lähettih hyö heinän niitoh,
 Minpä niitti, šen harasi,
 Kaikki karhella veteli,
 Tuhansilla tukkusilla,
 Šatašilla šuaprasilla.
 Tuli Turjan lappalainen,
 Poltti heinäset porokši,
 Kypeniksi kyyjätteli.
 Tuonne tuuli tuhkat viepi -
 Vankan Vuaran liepiellä,
 Noroh lentäjällä.
 Sinne kašvo kauniš tammi,
 Vesa verratoin yleni,
 Kielti päivän paistamašta,
 Kuuhuon kuumottamašta.
 Ečitäh hyö kuatajuuhe,
 Eipä lövyvy kuatajuuhe.

Pieni mies merestä nousi,
 Piššin peikalon pituše,
 Kolmen šormen korkevuše,
 Hivelöy hiän kirvestähe,
 Tuli tuikki kirvehestä:
 "Onko tässä puussa puuta,
 Ristuksen ristiksi puuta?"
 Tyven taitto Pohjolahe,
 Latvan suurehe šuvehe.

EKRK, Fon. 68, 20
 Kalevala, 1970, ään. U. Kolk.

T. Feodorova

149. L a i v a r e t k i

Väinämö venehtä luati,
 Luati laivua laulamalla,
 Uupu kolmia šanova
 Parrašpuita panneššahe.
 Väinämö läksi Pohjolaha,
 Pani nuoret šoutamaha.
 Nuoret šouti, šormet notku,
 Eikä vielä matka eiššy.
 Pani šulhot šoutamaha,
 Šulhot šouti, aivot notku,
 Eipä vielä matka eissy.
 Rupei iče šoutamaha.
 "Onko tämä kivellä vai havolla?"
 Rupešipa kaččomaha
 Ei ole kivellä, eikä havolla,
 Vain on hauvin hartijoilla.
 (Enkä šuata enämpi).

EKRK, Fon. 68, 18
 Kalevala, 1970, ään. U. Kolk.

150. Väinämöisen polven haava, laivaretki
ja Vellamon neidon onginta

Väinämöini venehtä vesti,
Piru ponnesta piteli
Väinämöisen varpahahe.
Väinämöini varpahah leikkai,
Läksi hiän tietäjä ečöimähe,
Veren tulvan tukkijoita,
Rauvan tienyn tietäjöitä.
Aštun alatalohe,
Kysy kynnyksen takova,
Anu alta ikkunane;
Ukko uunilta urahti,
Akka laušu lattialta,
Pieni lapsi penkin piästä:
"Ei ole tässä talošša
Veren tulvan tukkijoita,
Rauvan tienyn tietäjöitä!"
Aštupa alatalohe,
Kyšy kynnyksen takova,
Anu alta ikkunane:
"Onko šiinä talošša
Veren tulvan tukkijoita,
Rauvan tienyn tietäjöitä?"
Aštupa alatalohe,
Kyšy kynnyksen takova,
Anu alta ikkunane:
"Onko täššä talošša
Veren tulvan tukkijoita,
Rauvan tienyn tietäjöitä?"
Ukko uunilta urahti,
Akka laušu lattialta,

Pieni lapsi penkin piästä:
 "Onpa tässä talossä
 Veren tulvan tukkijoita,
 Rauvan tienyn tietäjöitä!"
 Veri häneltä tukettiin,
 Sekä rauta tiijettiin.
 Väinämöini läksi -
 Astuva taputteloue,
 Männä luikeroitteloue.
 Mäni hiän ne purteh luokse:
 "Mitä itet, puini purši?"
 "Lahon tähä laššuillani,
 Venyn tähä veššyilläni!"
 Hiän otti kultalatvah hopietyven,
 Pyhki purren puhtahakše,
 Työnäsi venosen vesillä,
 Šotalaivan lainehilla;
 Pani vanhat šoutamahe,
 Vanhat šouti, piä vapisi.
 Pani nuoret šoutamahe,
 Nuoret šouti, airoi notku.
 Pani pojat šoutamahe,
 Pojat šouti, matka joutu,
 Hankat hanhena hačatti,
 Nenä joiku jouččenena.
 "Mikä merellä on tiellä?"
 Puuttu purši on merellä.
 "Onko havolla vain kivellä,
 Vainko hauvin hartehilla?"
 Mereššä šieltä vaššattihe:
 "Ei ole havolla, eikä kivellä,
 Eik' ole hauvin hartehilla,
 Vain on neijon hartehilla!"
 "Tule murkina muruikše,
 Eli puolipäiväsen pivokše,
 Eli iltasen ilokše!"
 "Enkä tule murkina muruikše,
 Enkä iltasen ilokše,

Vain tulen šijoja šiirtelömäh,
Pahnojaš parentelomah!"
(Enkä muissa hyväšesti).

KF 1391, 1
Vuokkiniemi, 1970, ään. V. Fedotova.

A.F. Lesonen

151. Vienan neidot ja suuri tammi

Oli ennen nel'1'ä neittä,
Koko kolme moršienta,
Lähettih hyö heinän niittoh,
Eli korttehen koruh.
Löyvettih hyö lemmen lehti,
Lemmen lehti, tammen laštu,
Pantih mualla kašvavalla,
Arolla avaralla.
Sieltä kašvo kaunis tammi,
Yleni vihanta virpi,
Pietti pilvet juokšomašta,
Hattarat hačertamašta.
Oli yksi pitkä pilvi,
Pitkä pilvi, kaita pilvi,
Sehän piäsi juokšomah.
Pilveš on pisarat šuuret,
Pisareš on luojat lammit,
Lammis on veno punani,
Venosessa on nuoret miehet,
Nuoret miehet naimattomat,
Viel' on viinan juomattomat.
Punotah punaista köyttä,
Šituvo meren šivuva,
Kannanlahta kuakistuae:
Meri tyynenä pysyise,
Kannanlakši kaunehena.

KF 1390, 5
Vuokkiniemi, 1970, ään. V. Fedotova.

152. V a s t a n t a i t t o

Anni čikko, ainut čikko,
 Läksi vaššan katkuantahe,
 Katkuau vaššan tuatollahe,
 Katkuau vaššan muamollahe,
 Kolmatta kohotteleve
 Nuorimmallako veijollahe.
 Ošmoni orošta liikkuu,
 Kalevainiko kaššešmuasta:
 "Kašva sie, neito, miušša mielin,
 Kašva kalleissa šovissa,
 Veny verka vuateissa,
 Kašvapa neijon kannikolla,
 Veny vehnä viiploloilla!"
 Annipa čikko, ainut čikko,
 Itkie tihuštelouve
 Kotihiše männeššähe.
 Šattupa tuattoh kuulomahe:
 "Mitä, sie, itet Anni čikko?"
 "Ka Ošmoni orošta liikkuu,
 Kalevaini kaššešmuasta,
 Käski kašvua kalleissa šovissa,
 Venyö verka vuatteissa!"
 "Mitäpä haukkuu hal'l'ikoira?"
 Ei hal'l'i valehta hauku,
 Linnan lukko luškottele.
 "Mäne šie, muamo, kaččomahe!"
 "Enkä lähe, enkä jouva,
 Leivät on vielä leivottavat,
 Taikina taputeltava!"
 Läkšinpä iče kaččomahe,
 Šota purrella tulouve,

Jottapa korjalla ajauve.

"Oijo, Anni armahaini,
Lämmitä šaloini šauna,
Pian pirtti riuvottele.
Halkosilla hienosilla,
Pienillä pilaštehilla."
Löipä muilaista poruvo,
Mukavašta šaappuvota,
Milläpä pessä šulhon piätä,
Muotua hyvän moločan.

KF 1601, 20
Kalevala, 1971, ään. A. Stepanova.

K.M. Galaktionova

153. Vellamon neidon onginta

Olipa vanha Väinämöini,
On hiän onkella olija,
Kalan pyyvyssä kävyjä.
Jopa onkie pyörittelöyve
Nenäss' on utusen n'iemen,
Piässäkö šuaren törhöllisen.
"Puuttupa lohi onkeheni,
Taimen takra rautahani,
Šen vejän venoseheni,
Talunpa talkopohjahani!"
Iče nyt šancoikse virkki:
"Veičč' on vyöllä Väinämöisen,
Kattila on šepän pajassa!"
Lohipa loiskahti merehe,
Kalakirjo kannetteli.
"Oi mie, huima hulluttani,
Vähämieli miehyttäni,
Tuot' en tuntenun pitövä -
Ahin lašta ainukaista,
Vellamon vetistä neittä!"

Enpä mie on šiulla tullun
 Murkinaisekše murukše,
 Šuatronaisikše šaroikše.
 Tulinhan sijan luatijakše,
 Panijakše piän alojen,
 Muun marjan mučertajakše,
 Kaiken marjan kantaajakše,
 Olkikuvon ottajakše,
 Pyöhtimen pyörittäjäkše!"

KF 1600, 10
 Kalevala, 1971, ään. A. Stepanova.

A. Artemjeva

154. Untamo ja Kalervo

Emo kasvatti kanoja,
 Kasvatti kanasen karjan,
 Koko joukon jouččenia;
 Kanat aijalla ašetti,
 Kanat aijalla ašetti,
 Jouččenet jovella šuatto.
 Tuli haukka ta hajotti,
 Tuli kokko ta kohotti,
 Liiti lintuni sirotti.
 Yhen vei Venäjän mualla,
 Toisen kanto Karjalahe,
 Kolmannen kotihi heitti
 Isän päiviksi pahoiksi,
 Emon mielimurtehiksi.
 Kumpašen vei Venäjän mualla,
 Šiitä kašvo kauppamiesi;
 Minkä kanto Karjalahe,
 Šiitä Kalervo kašvo;
 Kumpašen kotihi heitti -
 Šiitä kašvo Untamoini.
 Untamoini verkot laski

Kalervon kalavesillä,
 Kalervoini verkot katko,
 Kalat kontihi keräsi.
 Nošti toran totkusilta,
 Arkin ahven maimasilta,
 Torelivat, tappelivat,
 Eikä voita toini toista.
 Kalervoini kauran kylvi
 Untamon tuvan perästä.
 Untamoisen uljaat uuhit
 Söi Kalervon kaurakylvön.
 Kalervoisen kyttäkoirat
 Repi uuhien untamolta.
 Untamo uhittelleksi
 Lähtie suurehe šotah,
 Vaštah Kalervon heimuo
 Tappua suuret, tappua pienet,
 Hävittiä koko suvune,
 Šurmata ne kaikki poikes,
 Tappua suuret, tappua pienet,
 Hävittiä koko šukuhe.

KF 1760, 4
 Kalevala, 1972, ään. A. Stepanova.

A. Artemjeva

155. I s o t a m m i

Oli nel'lä neičukasta,
 Koko kolme moršienta.
 Löyvettih hyö tammen laštu,
 Tammen laštu tammen lehti,
 Vietih mailla kašvajilla,
 Aroilla ylenijillä.
 Šieltä kašvo kaunis tammi,
 Okšat ilmoilla ojenti,
 Okšat ilmoilla ojenti,

Lehet taivoja levitti,
 Pietti pilvet juokšomašta,
 Hattarat hačertamašta.
 Piäsi šieltä pieni pilvi,
 Pieni pilvi pikkaraini,
 Pilves on pisarat šuuret,
 Pisaroissa luaja lampi,
 Luajašša lammissa on venoni,
 Venosešša nuoret šulhot,
 Nuoret šulhot naimattomat,
 Veilä viinan juomattomat,
 Punotah punaista köyttä,
 Rautaköyttä rauhnikoijah,
 Šituo meren šivuo,
 Kannanlahta kuakistella,
 Jotta meri tyynenä pisyisi,
 Kannanlakši kaunehena,
 Viijä Vienen neitosija,
 Kaupita kotikanoja.
 "Ei meitä tukulla myyvä,
 Eikä kanšoin kaupotella,
 Oravat tukulla myyväh,
 Revot kanšoin kaupotellah!"
 KF 1760, 5
 Kalevala, 1972, ää. A. Stepanova.

O. Lipkina

156. Kilpalaulanta ja vastan taitto

Vanha Väinämöini,
 Tietäjä iän ikuini
 Lähettih ajamah, ajettih
 Lietto Lemminkäisen keralla
 Tiellä vaššakkah.
 Šanou vanha Väinämöini jotta:
 "Sie olet, šanou, nuorempi milma

Šiirry tieltä poikeš."
 Šanou še lietto Lemminkäini, jotta:
 "Kumpani ollou tietoloilla parempi,
 Še tiellä šeisokkah.
 No šano, mitä šie enämmän tiijät
 Yli muišta ymmärrät?"
 "Mie olin, sanou, merta kyntämässä!"
 Šanou lietto Lemminkäini:
 "Eipä šiuta ennen šiellä
 Siellä šilma nähty,
 Konša merta kynnetti!"
 Tai Väinämöini i šiänty,
 Tai alko laulua,
 Tai laulo hänen šuoho šuonivöistä,
 Kankahah kainaloista.
 Joko mänöy hiekka šilmih
 Hivohutta,
 Joko hänella hätä tuli.
 Šanou: "Oi jo, viisas vanha Väinämöini,
 Šanou, pyörrytä pyhät šanat,
 Pysähytä laušiesi,
 Annan parahan heposeni varšan!"
 "Oi konna, šanou, enko taho varšojasi,
 Ičelläni on tanhut täysi!"
 No eipä hiän voi keštiä enämpi,
 kai jo hänellä on niin hätä, jotta
 No: "Oi, vanha Väinämöini,
 Pyörrytä pyhät šanaš,
 Annan kultia koparehen,
 Hopioita huovin täyven,
 Oman piäni piäštimeksi,
 Henkeni lunaštimeksi!"
 "Ka kušen, konna, kullilleš,
 Ilkiö hopioilleš.
 Ruoštuneet on Ruočin kullat,
 Šuaštuneet Šavon hopiet!"
 No ei auta mikään.
 Tuaš alko molie, jotta:
 "Oi, viisas, vanha Väinämöini,

Pyörriä pyhät sanaš,
 Annan ainuon čikkoseni
 Ikusekse puolisokse,
 Kainaloisekse kanakse."
 A tiijät sie, ku Väinämöini ihaštu,
 Ku nuoren šuapi moršiemien tai
 piäšti hänen mäni kotiheš.
 Šiitä še Lemminkäini ta
 Šanou šiitä muamolla, jotta:
 "Oi, hoi, kun ainuon čikkoni
 Lupasin Väinämöisellä."
 Šanou še akka, jotta ka:
 "Tuota olen vuottan tuon ikäni,
 Kokonaisen kašvun aijan
 Vävykseni Väinämöistä,
 Šukuhuni šuurta mieštä!"
 No ollah eletäh, eletäh tai
 Lähtöy še Annikki hyvä,
 Lähtöy vaštua katkuamah.
 Katkai vaššan tuatollah,
 Toisen katkai muamollah,
 Kolmatta kokittelou
 Nuorimmalla vellelläh.
 Ošmoni orošta virkko,
 Kalevaini kaššešmuašta:
 "Kašva, neiti, šanou, miušša mielin,
 Kašva kaijoissa somišša,
 Veny verka vuattehissa,
 Kašva leivän kannikoilla,
 Veny vehnä viiplosilla!"
 "Ka miekö šiulla tulen
 Kakaroissa varttujalla,
 Šukkahaš šylkiäjällä,
 Ka ei kačo miusta sulla naista liene!"
 No tuli kotih, tiijät sie,
 Annikki hyvä nimikki tai
 Sen keralla kaikki šormukset šormista,
 tai renkahat korvista, tai
 kaikki poikeš tai ne hyvät vuattiet,

Tai paharaiskoih šuorieh.
 Väinämöini kuin kuuli
 Tai šanou šielä, että:
 "Kyllä mie kerran olen lunaštan,
 Kyllä mie šen otan!"
 Tai istoutu veneheh,
 Tai šouti šinne lietto Lemminkäisen rantah,
 Tai niin aštuu pirttih.
 A še istuu Annikki hyvä nimikki.
 No tai ruaššalti kainalošta.
 "Kun mie olen kerran tienannut,
 Niin mie šen otan!"
 Tai niin otti, tai pani veneheh šoutamah,
 Iče rupei peräh Väinämöini,
 Tai lähettih; männäh, männäh.
 Min verta mätäneh šinne kotipihalta
 Järveltä ka plačkai airot umpah,
 Tai kui hyppäi Tellervo,
 Šinne hyppäi järveh
 Tai šinne mäni.
 Tai Väinämöini kaččo, kaččo-kaččo,
 No kun ei nävy, ei kuulu,
 Kui mäni, niin mäni,
 Šinne pohjah kai porahti.
 Mäni kotihin, luati šulkkunuotan,
 Tai lähettih nuotalla
 Šinne vetämäh, šuamah poieš.
 Šielä vejetäh, vejetäh,
 Apajua vejetäh toista.
 Tai tuli peräštä apajah.
 No kun ihaššuttih, kun noššetah.
 Šitä šie, tiijät šie povie,
 On povešta se Annikki.
 Ruvettih sieltä köpöttämäh-ottamah,
 Avuamah šitä, kun
 Rinkahti niin mäni,
 Tai šiel on ni tänäpäin.

KF 1884, 13
 Vuokkiniemi, 1973, ään. E. Timonen.

157. Hämeen härkä ja vävyn virsi

Hämeheššä härkä šynty,
 Šonni Šuomessa lihou,
 Ei hiän ollun Šuuren Šuuri,
 Eikä aivan pienen pieni,
 Olihan še oikie vasikka:
 Hämeheššä häntä häily,
 Piä keikku Keminjovella,
 Šatua šyltä oli šarvet pitkät,
 Puoltatoišta turpa pakšu;
 Šata miestä šarviloista,
 Tuhhat turvašta piteli
 Härkyä taluttaissa.
 Härkä käyvä källötteli
 Šariolan šalmen šuuhu.
 Siellä häitä hankittih,
 Valmissettih varoja.
 Härkä käyvä källötteli
 Šariolan šalmen šuuhu.
 Šiinäpä še on kun alkau latuttua niin
 Šonni šuurta šortajua,
 Muankamalan kuatajua,
 Ečittih ta ei löyvetty,
 Hajettih ka ei havattu.
 Šiitä rautamieš mereštä nousi,
 Rauta karva kačonnalta:
 Piäššä on rautani kypäri,
 Jaloiss on kivišet kenkät,
 Veičč on kultani käeššä,
 Varši on vašken kirjavaini.
 Heitti kun mäki erän,

Niisi kyllä muaha töllähytti.
Šiitä läksi verta seiččemen venehtä,
Kuuta kuuši tynnyrie
Pohjolan häiksi.
Pohjolašša häitä hankittih.
Kun oli še Pohjolan akka
Ulkona olija,
Ahkirolla ašuja.
Kuuntelou, ka kuulu kumu kujalta,
Aika kalškeh kankahalta.
"Ketä tänne väkie tulou?"
Kaččou, kaččou, kuuntelou,
Ka vävyini väki tulou,
Šavoin kakšin kiäntelekše.
"Mistä mie vävyini tunnen,
Vävyini väen šeašša?"
Tuttuhan on vävy väeššä,
Tuttu on tuomi muista puista,
Tammi on virpi varpahista.
Šiitä: "Oi, pieni piikaseni,
Kylän pantu palkkalaini,
Tuo šie tulta tuohukšella,
Vahasella valkiella.
Tuohini on tuli rämäkkä,
Tervakšini on šavu mušta,
Jottei šavuttuis vävyini šilmät,
Tuo tulta tuohukšella!"
"No, šopiuko nyt vävy tupah
Ilman orren ottamatta,
Kamuan kohottamatta,
Peräšeinän purkamatta?"
Totta šiitä mäni šinne.
"Oiko, pieni piikaseni,
Kylän pantu palkkalaini,
Ota talvini varša,
Ašetapa vävyini varša
Šulkkusista šuiččiloista,
Vaškisista val'l'ahista,
Kinasista kiukkuloista.

No, šyöttele (šanou) vävyni varša,
 Vieretä vitinä mailla,
 Šiitä vie tallih.
 Šyöttele vävyni varša
 Osroilla olettomilla,
 Kakroil kaikkein parahilla.
 Anna puhtahašta pluohkanašta vettä
 Vävyn varšalla!"
 Šiitä ruvettih šiellä häitä pitämäh,
 Šiitä en tiijä mitä...

KF 1884, 12
 Vuokkiniemi, 1973, ään. E. Timonen.

M.V. Popova

158. K i l p a k o s i n t a

Anni tyttö, ainut neito
 Läksi vuatteijen pešulla,
 Rämpähienšä räimymähe
 Pitän portahan nenäh.
 "Mitä haukkuu Halli koira,
 Linnan luški luškuttelou
 Päin peraten pellon muahe,
 Hännin muahe torkutellen?"
 Ei Halli valehta hauku,
 Linnan luški ei luškuta
 Päihe on peräten pellon,
 Muahe hännin torkutellen.
 "Mäne sie, piika, kaččomah!"
 "En jouva, emäntä kulta,
 Kivi on šuuri jauhottava,
 Jauhoja olen vähäväkini!"
 Halli koira vai haukkuu
 Päihe on peräten pellon,

Muahe hännin torkutellen.
 "Mäne sie, kasakka, kaččomah,
 Mitä haukkuu Halli koira!"
 Eihän Halli valehta hauku,
 Linnan lušku ei luškuttele.
 "En jouva, emäntä kulta,
 Halot on hienot pilkottavat,
 Pino on suuri pilkottava,
 Pilkkoja on vähäväkini!"
 Emäntä mäni Annin luoksi.
 "Mäne, Anni, kaččomah,
 Mitä haukkuu Halli koira,
 Linnan luški luškuttelou!"
 Ei Halli valehta hauku,
 Linnan luški luškuttele.
 Anni juošsulla mänöy.
 Juoksou še Väinämöisen luokse.
 Šulhaset šuvešta tulou,
 Kos's'oväki koillisešta.
 Jo tulou ni Väinämöini.
 Siitä hyö tultih sisällä.
 "Joko se Anni annetah,
 Lempi lintu liitetäh!"
 "Enpä anna Anniani,
 Liitä lempi lintuseni,
 Ennen kun šuat šuuren hauvin.
 Tuolta Tuonelan jovašta,
 Manalan alantehešta."
 No hiän läksi šiiitä haukie pyytämäh,
 Šai šuuren hauvin
 Ja hänellä pisti vihal si.
 Hiän riipi rintapiätä,
 Maisteli kalan makua.
 Šiiitä tulou anopin luoksi.
 Anoppi muori šuuttu.
 "Jo ollet riipon rintapiätä,
 Maissellun kalan makua!"
 "Šualista ei niin šuaha
 Paikoista ei paremmistana,

Šua ni Tuonelan jovešta,
 Manalan alantehešta!"
 "Enpä anna Anniani,
 Liitä lempi lintuani,
 Ennen ku ammut tähet taivahalta,
 Pilvet pilvien lomašta!"
 Šiitä hiän läksi
 Ta ampu tähet taivahalta,
 Pilvet pilvien lomašta.
 (Nu en mie nyt muista
 sen pitäis muistutella,
 tulis hyvä laulu.)

KF 1884, 40
 Kalevala, 1973, ään. E. Timonen.

A.J. Kuzmina

159. Väinämöisen polven haava

Yöllä synty Väinämöini,
 Päivällä pajah aštu,
 Takohan ičelläh kirvehen.
 Vešti hiän vuorellah venehtä,
 Karškutteli kal'l'ivolla.
 Kirveš kiveheh ei kalahta,
 Viimen lipšahti lihah,
 Väinämöisen varpahah.
 Venyttihän rekehenšä,
 Ašetti ajorekeh,
 Ajo kylän, ajo toisen,
 Ajo kylä puolen kymmenistä.
 (Ei šuanu sitä veren salpuajua).

KF 1861, 4
 Kepa, 1973, ään. A. Stepanova ja N. Lavonen.

160. Lemminkäisen virsi

Iivana iloni poika
 Kylvi kymmenen jyväistä,
 Kašvo kahekšän kevoista,
 Kahekšas oli kakrakeko.
 Paisto poika päivän leivän,
 Paisto vieläi toisen päivän.
 Käytti kämmen'ie yhteh,
 Vuit'i rautani orava.
 "Keryä rujut, keryä rammät,
 Keryä veriset šokiet.
 Šokiet vencin šoutakkah,
 Rammät rattahien ajakkah.
 Yhtä tuota elä keryä -
 Nuorta tuota Lemminkäistä!"
 Lemminkäini on lieto poika,
 Kol'ie hiän on korvaltah,
 Taholtah tarkka kuuloltah.
 "Oho, muamoseni emoni,
 Tuo sie valkiet vuattiet pirttih!"
 "Kunne lähet, poika senmoini?"
 "A lähen, kunna ei kučuttu!"
 "Šielä šiula on kolme šurmua."
 "Šano, muamosen emoni,
 Mitkä šielä on šurminah?"
 "A tulou aita vaštah, muašta taivoiseh,
 Hännät on pantu häilymäh,
 Piälänkin vapisemah.
 Lemminkäisen piän varalla!"
 "A ei ne olla miehen šurmat,
 Eikä urohon kuolomiset.
 Oho, muamosen emoni,

Tuo, šie, valkiet vuattiet pirttih!"
 "Kunneka lähet, poikasen?"
 "A lähen kunne ei kučuttu!"
 "Šielä šiula on kolme šurmua."
 "Oho, muamosen emoni,
 Mitkä sielä on šurminah?"
 "A tulou tulini joki,
 Tulisešša jovešša on tulikoivu,
 Tulisešša koivušša tulini kokko,
 Yöt hiän hammašta hivou,
 Päivät kynttä kriičkuttau
 Lemminkäisen piän varalla!"
 "A ei ole miehen šurmat.
 Anni čikko, ainut čikko,
 Tuos, sie, valkiet vuattiet pirttih!"
 (No tai tuou se Anni čikko).
 "Kunneko šie lähet?"
 "A lähen, kunne ei kučuttu!"
 "Šielä šiula on kolme šurmua."
 "A mitkä šielä on šurminah?"
 "Tulou vanha Väinämö vaštah,
 Kinttuloista kiini panou,
 Šuoniloista šuoho panou!"
 "No! Ei ole ne miehen šurmat.
 Anni čikko, ainut čikko,
 Val'l'ašappa, šie varsat,
 Kumpani on juoksuh kepiempi!"
 Anni čikkoh val'l'aštau hänellä heposet,
 Varsat sen ta lähtöy ajamah.
 Ajau tietäpä tuotai tenkullista,
 Muatapa makšan karvallista.
 Tulou aita vaštah muašta taivoiseh,
 Hännät on pantu häilymäh,
 Piälänket vapisomah
 Lemminkäisen piän varalla.
 Hyppäyttäy omah umeh varsan,
 Ei ni kabiezet kožeta.
 Lähtöy ajua karittamah
 Tietä tuota tenkullista.

Muata makšan karvallista.
 Tulou tulini joki,
 Tulisešša jovešša tulini koivu,
 Tulisešša koivušša tulini kokko,
 Yöt hiän hammašta hivou,
 Päivät kyntä kriičkuttau
 Lemminkäisen piän varalla.
 Hyppäyttäy omah umeh varšan,
 Ei ni karvaset korveta.
 Lähtöy ajua karittamah,
 Tietä tuota tenkullista,
 Muata makšan karvallista.
 Tulou vanha Väinämö vaštah.
 "Ken ollou tiijoltah hutrempi -
 Še tieltäi šiiirtykkäh,
 Ken ollou tiijoltah lujempi -
 Še tiellä šeisokkah!"
 No. Rahis puuttuu rahkeheh,
 Val'l'aššus val'l'aššukšeh.
 Niin hänen vanha Väinämö šiiitä
 Šuoho šulkou kinttuloista,
 Šuon'iloista šuoho,
 Kainaloista kankahah.
 Nuko, nuori Lemminkäini,
 Laulelihan, puhelihan.
 Eihän noistai mitä tullun.
 "A nu, vanha Väinämöini,
 Piäššä šie joi mieštä pois!"
 "Jospa mie šiuon piäštäsin,
 Ni minpä šie annat luulahiksi?"
 "A on meilä, šanou, kakši venoista -
 Yksi on äijän ylentäjä,
 Toini on šoutuh kepiempi!"
 "A šitun mie šiuon venehilläš,
 Panen paškua venoillaš,
 Koissa on miula parempua!"
 "Nuko, vanha Väinämöini,
 Piäššä šie joi mieštä pois!"
 "A minpä šie annat luulahiksi?"

"Aitta on kultua, toini on hopieta,
 Ota kumpasen kačot!"
 "A šitun mie šiuu kullillaš,
 Panen paškua hopeillaš,
 Koissani on miula parempua,
 Kullat on koissa kukkasina,
 Hopijaiset helysinä!"
 "No. Oi, vanha Väinämöini,
 Piäššä, šie, joi mieštä poiš!"
 "A jospa mie šiuu piäštäsin,
 Ni minpä šie annat luulahiksi?"
 "A on miula, šanou, kaksi hevoista,
 Yksi on juokšuh kepiempi,
 Toini on rekeh lujempi!"
 "Šitun mie šiuu heposillaš,
 Panen paškua varšoillaš,
 Koissani on miula parempua!"
 "No. Oi, vanha Väinämöini,
 Piäššä, šie, joi mieštä poiš!"
 "A jospa mie šiuu piäštäsin,
 Ni minpä šie annat luulahiksi?"
 "Annan ainuon Anni Čikkoseni,
 Laikkuanko emoni lapšen!"
 No tai piäštäy hänen šiiitä poikeš.
 Lähtöy ajamah järelläh,
 Ajau, ajau, tai muamoh šieltä joi tokatiu.
 "A mitä ajat alla šuin, pahalla mielin?"
 "Poikasen emoine,
 Kui šie, muamo, tietäsit,
 Et šie, tuotai kysyis!"
 "A mitä ajat alla šuin, pahalla mielen,
 Kaikkien kallallah hevoijen?"
 "Oi, muamosen emoine,
 Kuin šie tuon tietäsit,
 Ni et šie tuotai kysyis!"
 "Annoin ainuon Anni Čikkoseni
 Vanhalla Väinämöllä,
 Laikkainko emoni lapšen!"
 Tai šanou še Čikollah, jotta:

Anni Čikko, ainut Čikko,
 Läksi vuattijen pešuh,
 Răpăhăisien răimytykseh.
 Kaččou parvi mereššă šeisou.
 "Kuin ollet kalani parvi
 Painualtatipa mereh,
 Kuin ollet lihani parvi -
 Ylentyäti lentoh!"
 Kaččou, ka vanha Văinămő tulou
 Kăymăh hăntă venehellă.
 Pyyrymet pyynă pyčertăy,
 Tel'1'ot tetrenă kukertau,
 Nenă joikuu jouččenena -
 Šemmoni on veneh.
 No tai tuli, tai še šită veikkoh,
 Mănőy pajah, šeppien pajah.
 Tavottau vaškisen neitin, sielă ta
 Ne kultarenkahat kaikki ne korvih ta,
 Antau vanhalla Văinămőllă
 Ensi yőkăi reunah.
 No makuau yőn, tai noušou.
 "Kukali, šanou, vaskineitini vierellă oli,
 Šikăli kylkeni kivekăi kylmi!"
 Šită vašta antau šen ainuon Anni Čikkoseh,
 Laikkuou šen emoh lapšeh.
 (Muamoh lapseh).
 Niin lăhtőy še vanha Văinămőini.
 (Šihi loppu siită).

KF 1861, 2
 Kepa, 1973, hăn. A. Stepanova, N. Lavonen.